

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Korupcijos apraiškų sveikatos apsaugos sistemoje stebėjimo ir vertinimo sistemos sukūrimo galimybių studija

Užsakovas:

Lietuvos Respublikos sveikatos
apsaugos ministerija
Vilniaus g. 33, Vilnius
www.sam.lrv.lt

Paslaugų teikėjas:

UAB „IO projects“
P. Lukšio g. 32,
LT-08222 Vilnius

2018, Vilnius

Turinys

Bendroji dalis.....	4
1. Santrauka	9
2. Korupcijos prevencijos sveikatos sistemoje situacijos analizė	11
2.1. Esama situacija	11
2.2. Teisinės aplinkos analizė	55
2.3. Sveikatos apsaugos sistemos dalyvių uždaviniai ir funkcijos.....	73
3. Projekto aplinkos analizė	77
3.1. Projekto aplinkos veiksniai.....	77
3.2. Lietuvos gerosios patirties korupcijos apraiškų stebėjimo ir vertinimo srityje analizė 78	
3.2.1. Projektas „Viešųjų pirkimų centrinės rizikos analizės sistemos kūrimas ir diegimas“	78
3.2.2. Projektas „Valstybės informacinių išteklių atitikties elektroninės informacijos saugos reikalavimams stebėsenos sistemos (ARSIS) įdiegimas“	79
3.2.3. Projektas „Priežiūrą atliekančių institucijų informacinė sistema (PAIS)“	80
3.3. Užsienio šalių gerosios patirties korupcijos apraiškų stebėjimo ir vertinimo srityje analizė	84
3.3.1. Europos Komisijos atliktas korupcijos sveikatos apsaugos sektoriuje tyrimas	84
3.3.2. Jungtinių tautų atlikta kovos su korupcija sveikatos apsaugos sektoriuje studija	85
3.3.3. CGD atlikta kovos su korupcija sveikatos apsaugos sektoriuje studija.....	86
3.3.4. Organizacijos „U4 Anti-Corruption Resource Centre“ atliktas tyrimas „Korupcija sveikatos sektoriuje“	86
3.3.5. Jungtinės Karalystės DFID departamento ataskaita „How to note“	88
3.4. Projekto tikslinių grupių ir jų poreikių analizė	91
3.5. Projekto nauda/įtaka korupcijos prevencijai sveikatos sistemoje	95
3.6. Projekto SSGG analizė	95
4. Korupcijos apraiškoms nustatyti reikalingų duomenų ir procesų analizė	97
4.1. Veiklos taisyklės ir duomenų srautai.....	97
4.2. Sąsajos su kitų institucijų kaupiamais duomenimis/ registrais	97
4.2.1. SVEIDRA IS.....	97
4.2.2. ESPBI IS.....	98
4.2.3. PINREG (IDIS).....	99
4.2.4. VPRV IS.....	100
4.2.5. CPO katalogas.....	100
4.2.6. NDNT IS	101
4.3. Korupcijos prevencijai reikalingų duomenų kaupimo proceso įvertinimas	103
5. Korupcijos apraiškų nustatymo sveikatos sistemoje rodiklių analizė 104	

6. Techninių įrankių duomenų kaupimui ir analizei pasirinkimas ir palyginimas.....	109
6.1.1. Komerciniai įrankiai.....	109
6.1.2. Atviro kodo įrankiai	111
7. Reikalingų sistemos tobulinimui pokyčių įvertinimas	114
7.1. Korupcijos prevencijos teisinės bazės pakeitimai	115
7.2. Korupcijos prevencijos ir apraiškų stebėsenos procesų tobulinimas	119
7.3. Naujų korupcijos prevencijos ir apraiškų stebėsenos metodų ir procesų sukūrimas ir įdiegimas	140
7.3.1. Atitikties vertinimo metodikos sukūrimas	140
7.3.2. Korupcijos pasireiškimo tikimybės (rizikos) nustatymo metodikos sukūrimas	141
7.3.3. Rodiklių apskaičiavimo ir reitingavimo metodikos sukūrimas	142
7.3.4. LST ISO 37001 diegimo ir taikymo karkaso parengimas	142
7.3.5. Rekomendacinių gerąją praktiką atitinkančių korupcijos prevencijos priemonių diegimas	144
7.4. Informacinių technologijų pagrindu veikiančių instrumentų sukūrimas ir įdiegimas	146
7.4.1. Korupcijos apraiškų stebėsenos ir vertinimo įrankiai.....	146
7.4.2. Elektroninių duomenų analizės įrankiai	146
8. Korupcijos apraiškų procesų stebėjimo ir vertinimo galimybių analizė	148
8.1. A1: Tobulinama esama teisinė ir organizacinė sistema	148
8.2. A2: Plečiama esama teisinė ir organizacinė sistema	149
8.3. A3: Plečiama esama teisinė ir organizacinė sistema sukuriant IT instrumentus.....	151
8.4. A4: Plečiama esama teisinė ir organizacinė sistema sukuriant IT instrumentus bei didelės apimties elektroninių duomenų analizės IT instrumentus.....	154
8.5. Alternatyvų palyginimas.....	157
9. Metodinių dokumentų rengimas	160
10. Viešinimas	162
11. Išvados ir rekomendacijos	165
12. Priedai	167

Bendroji dalis

Naudojamos santrumpos ir sąvokos

Šioje galimybių studijoje naudojamos santrumpos pateikiamos 1 lentelėje, o sąvokos – 2 lentelėje.

1 lentelė. Galimybių studijoje naudojamos santrumpos

Santrumpa	Paaiškinimas
ANR	Administracinių nusižengimų registras
Aprašas	Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2016 m. vasario 8 d. įsakymu Nr. 1V-96 „Dėl 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 10 prioriteto „Visuomenės poreikius atitinkantis ir pažangus viešasis valdymas“ Nr. 10.1.2-ESFA-V-916 priemonės „Nacionalinių kovos su korupcija priemonių įgyvendinimas“ projektų finansavimo sąlygų aprašo patvirtinimo“ patvirtintas 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 10 prioriteto „Visuomenės poreikius atitinkantis ir pažangus viešasis valdymas“ Nr. 10.1.2-ESFA-V-916 priemonės „Nacionalinių kovos su korupcija priemonių įgyvendinimas“ projektų finansavimo sąlygų aprašas.
ARŠIS	Valstybės informacinių išteklių atitikties elektroninės informacijos saugos reikalavimams stebėsenos informacinė sistema
ASPI	Asmens sveikatos priežiūros įstaiga
BVP	Bendras vidaus produktas
CPO	Centrinė perkančioji organizacija
CVP IS	Centrinė viešųjų pirkimų informacinė sistema
ES	Europos Sąjunga
ESFA	Europos socialinio fondo agentūra
FNTT	Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba
HI	Higienos institutas
IS	Informacinė sistema
IRT	Informacinės ir ryšių technologijos
IT	Informacinės technologijos
KASVS	Korupcijos apraiškų sveikatos apsaugos sistemoje stebėjimo ir vertinimo sistema
KRA	Korupcijos rizikos analizė
KPP	Korupcijos prevencijos programa
KPT	Korupcijos pasireiškimo tikimybė
KSI	Korupcijos suvokimo indeksas
LNSS	Lietuvos nacionalinė sveikatos sistema
LR	Lietuvos Respublika
MPP	Medicinos pagalbos priemonės
OTP	Ortopedijos techninės priemonės
PAIS	Priežiūrą atliekančių institucijų informacinė sistema

Santrumpa	Paaiškinimas
PEST	Mikroaplinkos analizės metodas, kai analizuojami keturi makroaplinkos aspektai: politinis-teisinis, ekonominis, socialinis ir technologinis.
PI	Priežiūros institucija
PĮ	Programinė įranga
Projektas	Projektas „Korupcijos apraiškų sveikatos apsaugos sistemoje stebėjimo ir vertinimo sistemos sukūrimas“
PSD	Privalomas sveikatos draudimas
PSDF	Privalomojo sveikatos draudimo fondas
PVM	Pridėtinės vertės mokestis
RVUL	Respublikinė Vilniaus universitetinė ligoninė
ROIK	Administracinės baudos, pažeidimo identifikacinis kodas
SAM	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija
SAS	Sveikatos apsaugos sistema
SSGG	Stiprybės, silpnybės, galimybės, grėsmės
STT	Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba
ŠKKP	Šakinė korupcijos prevencijos programa
VLK	Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos
VVKT	Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba prie Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos
VASPV	Valstybinė akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnyba prie Sveikatos apsaugos ministerijos
TKKK	Tarpžinybinė komisija kovai su korupcija koordinuoti
TLK	Teritorinė ligonių kasa

2 lentelė. Galimybių studijoje naudojamos sąvokos

Sąvoka	Paaiškinimas
Korupcija	Piktnaudžiavimas įgaliojimais siekiant asmeninės naudos, kuri apima korupciją tiek viešajame, tiek privačiajame sektoriuose.
Korupcijos pasireiškimo tikimybė	Prielaida, kad tam tikri įstaigos veiklą veikiantys išoriniai ir (ar) vidiniai ir (ar) individualūs rizikos veiksniai sudarys galimybes atsirasti korupcijai.
Korupcijos prevencijos programos	Kovos su korupcija programų rengimas reglamentuotas Korupcijos prevencijos įstatymo 7 str. Kovos su korupcija programos gali būti Lietuvos Respublikos nacionalinė, šakinė, institucinė ir kitos.
Korupcijos analizė rizikos	Tai valstybės ar savivaldybės įstaigos veiklos analizė antikorupcinio požiūriu Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka ir motyvuotos išvados dėl kovos su korupcija programos parengimo, pasiūlymų dėl programos turinio pateikimas, taip pat kitų korupcijos prevencijos priemonių rekomendavimas už jų įgyvendinimą atsakingoms valstybės ar savivaldybių įstaigoms.
Korupcijos veiksniai rizikos	Priežastys, sąlygos, įvykiai ir aplinkybės, dėl kurių gali būti padarytas korupcinio pobūdžio teisės pažeidimas.
Korupcinio pobūdžio teisės pažeidimas	Valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens administracinis, darbo drausmės ar tarnybinis nusižengimas, padarytas tiesiogiai ar netiesiogiai siekiant arba reikalaujant turtinės ar

Sąvoka	Paaiškinimas
	kitokios asmeninės naudos (dovanos, pažado, privilegijos) sau ar kitam asmeniui, taip pat ją priimančiam, kai tai daroma piktnaudžiaujant tarnybine padėtimi, viršijant įgaliojimus, neatliekant pareigų, pažeidžiant viešuosius interesus, taip pat korupcinio pobūdžio nusikalstama veika.
Korupcijos prevencija	Korupcijos priežasčių, sąlygų atskleidimas ir šalinimas sudarant bei įgyvendinant atitinkamą priemonių sistemą, taip pat poveikis asmenims siekiant atgrasinti nuo korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų darymo.
Lietuvos nacionalinė sveikatos sistema	Valstybės sveikatos reikalų, institucijų, sveikatinimo veiklos bei jos išteklių tvarkymo sistema.
Prašymo (skundo) nagrinėjimas	Valstybės tarnautojo veikla, apimanti asmens prašymo (skundo) priėmimą, įregistravimą, esmės nustatymą, atsakymo parengimą ir išsiuntimą (įteikimą) asmeniui.
Privalomasis sveikatos draudimas	Valstybės nustatyta asmens sveikatos priežiūros ir ekonominių priemonių sistema, Sveikatos draudimo įstatymo nustatytais pagrindais ir sąlygomis garantuojanti privalomuoju sveikatos draudimu draudžiamiesiems asmenims, įvykus draudimui įvykiui, sveikatos priežiūros paslaugų teikimą bei išlaidų už suteiktas paslaugas, vaistus ir medicinos pagalbos priemones kompensavimą.
Skundas	Asmens rašytinis kreipimasis į SAM, nurodant, kad yra pažeistos asmens teisės ar teisėti interesai, ir prašant juos apginti.
Valstybės informaciniai ištekliai	Informacijos, kurią valdo institucijos, atlikdamos teisės aktų nustatytas funkcijas, apdorojamos informacinių technologijų priemonėmis, ir ją apdorojančių informacinių technologijų priemonių visuma.

Paveikslų ir lentelių sąrašas

Galimybių studijoje pateikiamų paveikslų sąrašas:

1 paveikslas. LNSS elementai ir jų reikšmė KASVS	11
2 paveikslas. Korupcijos apraiškų stebėjimo ir prevencijos procesų žemėlapis	15
3 paveikslas. P1 procesas „Atlikti korupcijos rizikos analizę“	17
4 paveikslas. P2(1) procesas „Nustatyti korupcijos pasireiškimo tikimybę SAM“	20
5 paveikslas. P2(2) procesas „Nustatyti korupcijos pasireiškimo tikimybę Kontroluojančiose įstaigose ar ASPĮ“	22
6 paveikslas. P3 procesas „Rinkti informaciją apie korupcinio pobūdžio nusikaltimus sveikatos sistemoje“ ..	25
7 paveikslas. P4 procesas „Atlikti teisės aktų projektų antikorpinių vertinimą“	28
8 paveikslas. P5 procesas „Rengti ir (ar) keisti (papildyti) korupcijos prevencijos programas“	31
9 paveikslas. P6 procesas „Įgyvendinti korupcijos prevencijos programas“	34
10 paveikslas. P7 procesas „Rinkti informaciją apie asmenį“	37
11 paveikslas. P8 procesas „Nagrinėti gautus pranešimus ir (ar) skundus“	39
12 paveikslas. P9 procesas „Suteikti Skaidrios ASPĮ vardą“	42
13 paveikslas. Projektui aktualių teisės aktų hierarchija	55
14 paveikslas. Pagrindiniai sveikatos sistemos dalyviai, jų atsakomybių sritys ir korupcijos rizikos	73
15 paveikslas. Rizikos rodiklių sąrašas	79
16 paveikslas. ARSIS naudotojo sąsaja	80
17 paveikslas. PAIIS schema	81
18 paveikslas. Projektu siekiami rezultatai	82
19 paveikslas. Korupcija sveikatos sektoriuje: rizikos sritys ir pasekmės (Weerasuriya, 2004)	87
20 paveikslas. Korupcijos apraiškos neįgalumo ir nedarbingumo nustatymo srityje (pagal STT)	102
21 paveikslas. ACL GRC platformos funkcinės sritys	109
22 paveikslas. „LexisNexis Risk Solutions“ platformos funkcinės sritys	110
23 paveikslas. Bribery and Corruption Risk Assessment platform sprendimo funkcijos	111
24 paveikslas. ERAMBA funkcijos	112

25 paveikslas. ERAMBA naudotojo sąsaja	113
26 paveikslas. Principinė pokyčių korupcijos prevencijos ir apraiškų stebėsenos srityje schema	115
27 paveikslas. Projektui aktualių TA hierarchija	116
28 paveikslas. P1 proceso „Atlikti korupcijos rizikos analizę“ pakeitimai	120
29 paveikslas. P2(2) proceso „Nustatyti korupcijos pasireiškimo tikimybę ASPĮ“ pakeitimai	121
30 paveikslas. P4 proceso „Atlikti teisės aktų projektų antikorupcinį vertinimą“ pakeitimai	124
31 paveikslas. P5 proceso „Rengti ir (ar) keisti (papildyti) korupcijos prevencijos programas“ pakeitimai	127
32 paveikslas. P6 procesas „Įgyvendinti korupcijos prevencijos programą“	130
33 paveikslas. P8 proceso „Nagrinėti gautus pranešimus ir (ar) skundus“ pakeitimai	133
34 paveikslas. P9 proceso „Suteikti Skaidrios ASPĮ vardą“ pakeitimai	136
35 paveikslas. Atitikties vertinimo proceso diagrama	141
36 paveikslas. Korupcijos rizikos vertinimo proceso diagrama	142
37 paveikslas. Principinė korupcijos prevencijos procesų taikymo ir tarpusavio sąsajos schema	145
38 paveikslas. Principinė duomenų sandėlio architektūra	147
39 paveikslas. Alternatyvos A1 principinė schema	149
40 paveikslas. Alternatyvos A2 principinė schema	150
41 paveikslas. Alternatyvos A3 principinė schema	152
42 paveikslas. Principinė KASVS IS schema alternatyvos A3 atveju	152
43 paveikslas. Principinė elektroninių duomenų analizės sprendimo architektūra	153
44 paveikslas. Alternatyvos A4 principinė schema	155
45 paveikslas. Principinė KASVS IS schema alternatyvos A4 atveju	155
46 paveikslas. Lietuvos KSI pokyčiai 2005-2017 metų laikotarpiu	172
47 paveikslas. Korupcijos paplitimas Sveikatos apsaugos ministerijos institucijose, 2016 m.	173
48 paveikslas. Korupcijos paplitimas Sveikatos apsaugos ministerijos institucijose (tęsinys), 2016 m.	174
49 paveikslas. Gyventojų, davusių kyšių dalis, 2002 – 2016 m.	175
50 paveikslas. Respondentų nepasitikėjimo Lietuvos sveikatos apsauga priežastys	177
51 paveikslas. Respondentų asmeninis pasitikėjimas Lietuvos sveikatos apsaugos grandimis	178
52 paveikslas. Atsakymas į klausimą: Kam Jūs neoficialiai davėte pinigų ar dovanų per paskutinius 12 mėnesių	179
53 paveikslas. Respondentų nurodytos neoficialių mokėjimų priežastys	180
54 paveikslas. Atsakymas į klausimą: Už kokias Jums suteiktas paslaugas neoficialiai davėte pinigų ar dovanų medicinos personalui? Nurodykite visus atvejus per paskutinius 12 mėnesių	180

Galimybių studijoje pateikiamų lentelių sąrašas:

1 lentelė. Galimybių studijoje naudojamos santrumpos	4
2 lentelė. Galimybių studijoje naudojamos sąvokos	5
3 lentelė. Apibendrinta tyrimų apžvalga	12
4 lentelė. Sveikatos apsaugos sistemoje vykdomi korupcijos apraiškų stebėjimo ir prevencijos procesai	16
5 lentelė. Korupcijos rizikos analizės atlikimas	18
6 lentelė. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas SAM	21
7 lentelė. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas Kontroliuojančiose įstaigose ar ASPĮ	23
8 lentelė. Rinkti informaciją apie korupcinio pobūdžio nusikaltimus sveikatos sistemoje	26
9 lentelė. Teisės aktų projektų antikorupcinis vertinimas	29
10 lentelė. Korupcijos prevencijos programų rengimas ir (ar) keitimas (papildymas)	32
11 lentelė. Korupcijos prevencijos programos įgyvendinimas	35
12 lentelė. Informacijos apie asmenį surinkimas	37
13 lentelė. Gautų pranešimų ir (ar) skundų analizė	40
14 lentelė. Skaidrios ASPĮ vardo suteikimas	43
15 lentelė. Korupcijos prevencijos programose numatytos sritys, kuriose galimos korupcijos apraiškos	46
16 lentelė. Įstaigose taikomi kovos su korupcija būdai ir priemonės	50
17 lentelė. Sveikatos sektoriaus subjektų korupcijos prevencijos veiklos įvertinimas	53
18 lentelė. Projektui aktualūs nacionaliniai įstatymai	56
19 lentelė. Projektui aktualūs nacionaliniai-vykdomosios valdžios teisės aktai	60
20 lentelė. Projektui aktualūs šakiniai srities teisės aktai	68
21 lentelė. Projektui aktualūs institucijų lygmens teisės aktai	71
22 lentelė. Lietuvos sveikatos sistemos dalyviai, jų atsakomybių sritys ir korupcijos rizikos	73
23 lentelė. Suinteresuotų šalių klasifikacija pagal temines sritis	84
24 lentelė. Sveikatos priežiūros sistemos finansavimo ir korupcijos rizikos sąsajos (geroji praktika)	87

25 lentelė. Korupcijos rizikos rūšys sveikatos apsaugos sistemoje	88
26 lentelė. Projekto tikslinių grupių poreikiai	92
27 lentelė. SSGG vertinimas	95
28 lentelė. Esami korupcijos apraiškų rodikliai	104
29 lentelė. Galimi korupcijos apraiškų rodikliai	106
30 lentelė. Siūlomi teisės aktų pakeitimai	116
31 lentelė. Korupcijos rizikos analizės atlikimas	120
32 lentelė. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas kontroliuojančiose įstaigose ir ASPĮ (po pakeitimų)	122
33 lentelė. Teisės aktų projektų antikorupcinis vertinimas (po pakeitimų)	125
34 lentelė. Korupcijos prevencijos programų rengimas ir (ar) keitimas (papildymas)	128
35 lentelė. Korupcijos prevencijos programos įgyvendinimas	131
36 lentelė. Gautų pranešimų ir (ar) skundų nagrinėjimo pakeitimai	134
37 lentelė. Skaidrios ASPĮ vardo suteikimas	137
38 lentelė. Preliminarus alternatyvos A2 įgyvendinimo biudžetas	150
39 lentelė. Preliminarus alternatyvos A3 įgyvendinimo biudžetas	153
40 lentelė. Preliminarus alternatyvos A4 įgyvendinimo biudžetas	156
41 lentelė. Alternatyvų palyginimas	157
42 lentelė. LNSS struktūra	167
43 lentelė. SAM pavaldžios įstaigos	168
44 lentelė. Savivaldybių ASPĮ	169
45 lentelė. Kyšininkavimo indeksai 2016 m. (per pastaruosius 5 metus): procedūros (Šaltinis: Lietuvos korupcijos žemėlapis 2016 tyrimo duomenys)	175
46 lentelė. Kyšio dydžiai sveikatos sektoriuje (Šaltinis: Lietuvos korupcijos žemėlapis 2016 tyrimo duomenys)	176
47 lentelė. Korupcinių veikų dinamika atskirose savivaldybėse 2012–2017 m.	181
48 lentelė. Projektui aktualūs tarptautiniai teisės aktai	182

Galimybių studijoje pateikiamų priedų sąrašas:

- 1 priedas. LNSS struktūra
- 2 priedas. SAM pavaldžios įstaigos
- 3 priedas. Savivaldybių ASPĮ
- 4 priedas. Sociologinių tyrimų dėl korupcijos masto ir korupcinio nusikalstamumo duomenų analizė
- 5 priedas. Projektui aktualūs tarptautiniai teisės aktai

1. Santrauka

Galimybių studija parengta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai įgyvendinant valstybės projektą „Korupcijos apraiškų sveikatos apsaugos sistemoje stebėjimo ir vertinimo sistemos sukūrimas“ pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 10 prioriteto „Visuomenės poreikius atitinkantis ir pažangus viešasis valdymas“ 10.1.2-ESFA-V-916 priemonę „Nacionalinių kovos su korupcija priemonių įgyvendinimas“.

Korupcijos apraiškų sveikatos apsaugos sistemoje stebėsenos ir vertinimo sistemos (toliau – KASVS) sukūrimo ir įdiegimo galimybių studija parengta vadovaujantis 2018 m. kovo 28 d. tarp Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „IO projects“ sudarytos Korupcijos apraiškų sveikatos apsaugos sistemoje stebėsenos ir vertinimo sistemos sukūrimo ir įdiegimo galimybių studijos parengimo paslaugų pirkimo sutarties Nr. S-45 (toliau – Sutartis) priede „Korupcijos apraiškų sveikatos apsaugos sistemoje stebėjimo ir vertinimo sistemos sukūrimo ir įdiegimo galimybių studijos parengimo paslaugų techninė specifikacija“ (toliau – Techninė specifikacija). Parengtos galimybių studijos ataskaitos turinys atitinka 2018 m. gegužės 28 d. Šalių susitarimu Nr. S-81 patvirtintą galimybių studijos ataskaitos turinio planą.

KASVS tikslas – sistemingai, vieningai ir taikant pažangias priemones stebėti taikomų korupcijos prevencijos priemonių efektyvumą ir identifikuoti galimas korupcijos apraiškų sritis.

KASVS instrumentai apima visas Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos organizacijas.

Rengiant Galimybių studiją buvo atliekama:

1. vykdomos korupcijos prevencijos sveikatos sistemoje situacijos analizė;
2. korupcijos prevencijos teisinės bazės analizė;
3. korupcijos prevencijos procesų analizė;
4. Lietuvos ir užsienio šalių gerosios patirties analizė;
5. tarptautinių organizacijų rekomendacijų analizė;
6. pažangių IT instrumentų suteikiamų galimybių analizė.

Pagrindinės identifikuotos pokyčių kryptys, siekiant realizuoti KASVS:

1. teisinės bazės tobulinimas;
2. korupcijos prevencijos procesų tobulinimas;
3. korupcijos tikimybės nustatymo proceso tobulinimas taikant standarto ISO 31000 principus;
4. Skaidrios ASPĮ vardo suteikimo tvarkos aprašas tobulinimas taikant atitikties vertinimo principus (angl. *Compliance*);
5. duomenų, reikalingų korupcijos apraiškos identifikuoti, kaupimas ir rodiklių sudarymas;
6. elektroninių duomenų analizės principų taikymas korupcijos apraiškoms identifikuoti (angl. *Business intelligence (BI)*);
7. standarto ISO 37001 principų taikymas, siekiant užtikrinti vieningą ir efektyvų KASVS.

Remiantis šiomis pokyčių kryptimis buvo analizuojamos ir lyginamos 4 skirtingos pokyčių apimtys projekto įgyvendinimo alternatyvos:

- 1) A1: Tobulinama esama teisinė ir organizacinė sistema;
- 2) A2: Plečiama esama teisinė ir organizacinė sistema;
- 3) A3: Plečiama esama teisinė ir organizacinė sistema sukuriant IT instrumentus;
- 4) A4: Plečiama esama teisinė ir organizacinė sistema sukuriant IT instrumentus bei didelės apimtys elektroninių duomenų analizės IT instrumentus.

Alternatyvos palygintos įtakos korupcijos lygiui, korupcijos apraiškų stebėjimo galimybių, įgyvendinimo rizikingumo, vystymo galimybių, atsparumo pokyčiams, investicijų dydžio, naudojamumo ir įtraukties, tarptautinių rekomendacijų įgyvendinimo aspektais.

2. Korupcijos prevencijos sveikatos sistemoje situacijos analizė

Siekiant įvertinti esamą korupcijos prevencijos sveikatos sistemoje situaciją apžvelgiama Lietuvos nacionalinė sveikatos sistema, jos dalyviai, atliekama sociologinių tyrimų duomenų, faktinių duomenų apie padarytus korupcinio pobūdžio teisės pažeidimus bei pripažintus nusikaltimus korupcinio pobūdžio nusikalstama veika analizė, teisinės aplinkos analizė, vykdomų korupcijos prevencijos procesų analizė.

Šio skyriaus apimtyje atlikta esamos situacijos analizė atitinka šiuos Techninės specifikacijos reikalavimus:

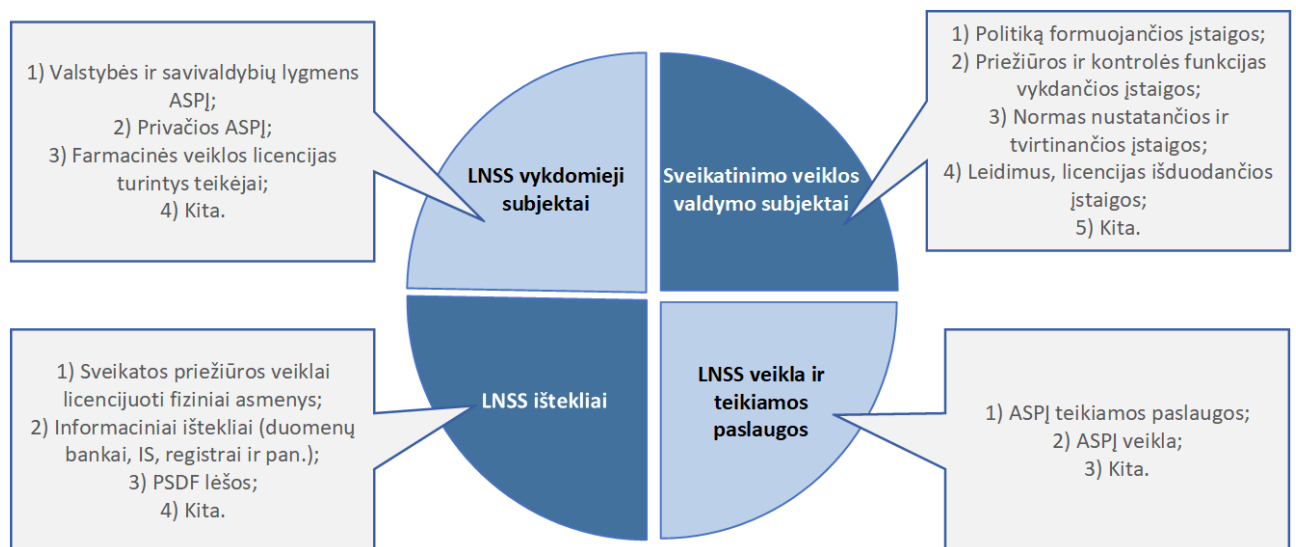
„1) Įvertinti ir aprašyti vykdomos korupcijos prevencijos sveikatos sistemoje situaciją;

2) Pateikti esamos sistemos analizės rezultatus, įvertinant vykdomos korupcijos prevencijos duomenų kaupimo sistemą ir kaupiamą turinį (esamą meniu)“.

2.1. Esama situacija

Lietuvos nacionalinę sveikatos sistemą (toliau – LNSS), jos struktūrą, sveikatinimo veiklos organizavimo ir valstybinio valdymo pagrindus bei šios veiklos subjektų teises ir pareigas reglamentuoja Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymas¹. 1 priede pateikiama apibendrinta informacija apie LNSS struktūrą.

Atsižvelgiant į tai, kad KASVS turi padėti SAM ir LNSS priklausančioms institucijoms kaupti, sisteminti, analizuoti, naudoti ir teikti duomenis bei informaciją, susijusią su korupcijos kontrolės ir prevencijos klausimais, kuriamai KASVS reikšmingi visi LNSS struktūros elementai. (Žr. 1 paveikslą).

1 paveikslas. LNSS elementai ir jų reikšmė KASVS

Didelę įtaką korupcijos apraiškų stebėjimui ir vertinimui sveikatos sistemoje turi tai, kad LNSS veikla yra organizuojama savivaldybių arba valstybės lygiu:

1) Pagrindinė veikėja reguliuojant sveikatos sistemą yra SAM; ji rengia sveikatos politiką, nustato standartus ir reikalavimus, tvirtina ilgalaikes investicijas.

¹ Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.69452>. Žiūrėta: 2018 m. birželio 2 d.

- 2) Už SAM deleguotų funkcijų vykdymą, sveikatos priežiūros paslaugų teikimą yra atsakingos SAM pavaldžios įstaigos (įstaigų sąrašas pateikiamas 2 priede).
- 3) Už pirminės sveikatos² ir tam tikros visuomenės sveikatos veiklos organizavimą atsakingos savivaldybės. Savivaldybėms priklauso kai kurie pirminės sveikatos priežiūros centrai (poliklinikos) ir mažos arba vidutinio dydžio ligoninės. SAM nepavaldžių – savivaldybių ASPĮ sąrašas pateikiamas priede Nr. 3.

Šiuo metu egzistuojantis atskyrimas ne tik teisiniu ar teritoriniu lygmeniu, bet ir resursų valdymo ir informacijos apie korupcijos reiškinius ir korupcijos prevencijos priemonių veiksmingumą teikimo/keitimosi ja aspektais yra kliūtis siekiant sukurti vieningą korupcijos apraiškų stebėjimo ir vertinimo sistemą.

Remiantis Higienos instituto duomenimis, iš viso sveikatos sistemoje 2017 m. veikė 127 SAM ir savivaldybių pavaldumo ligoninės (iš jų juridiniai vienetai – 81), 382 SAM ir savivaldybių pavaldumo ambulatorinės sveikatos priežiūros įstaigos (iš jų juridiniai vienetai – 155), 2951 privati sveikatos priežiūros įstaiga (iš jų, 12 ligoninių, 266 pirminės sveikatos priežiūros įstaigos, 422 gydytojų kabinetai ir poliklinikos, 1253 odontologijos įstaigos ir kt.) ir kt. SAM ir savivaldybių pavaldumo specializuotos įstaigos (medicinos punktai, greitosios ir neatidėliotinos medicinos pagalbos skyriai/stotys, kraujo donorystės skyriai/centrai ir kt.).³

Korupcijos prevencijos sistemai reikšmingos visos įstaigos tiek finansuojamos iš valstybės ar savivaldybių biudžetų, tiek privačios sveikatos priežiūros įstaigos, nes korupcinių santykių rūšių spektras sveikatos apsaugos sektoriuje yra labai platus (žr. 14 paveikslas, 22 lentelė).

Sociologinių tyrimų duomenų analizė

Korupcijai sveikatos sistemoje įvertinti apžvelgiami sociologinių tyrimų duomenys, faktiniai duomenys apie padarytus korupcinio pobūdžio teisės pažeidimus bei pripažintus nusikaltimus korupcinio pobūdžio nusikalstama veika. Atsižvelgiant į tai, kad korupcija yra latentinis reiškinys atlikta sisteminė analizė remiantis korupcijos suvokimu indeksu, Pasaulinio korupcijos barometro, Lietuvos korupcijos žemėlapiu, SAM užsakymu atliktų sociologinių tyrimų duomenimis bei Informatikos ir ryšių departamento pateikiamais statistiniais duomenimis apie atliktas korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas. Tyrimų apžvalgos rezultatai pateikti priede Nr. 4, o 3 lentelėje pateikiama apibendrintos įžvalgos bei tyrimų rezultatų pridėtinės vertės korupcijos apraiškų stebėjimui ir vertinimui įvertinimas.

3 lentelė. Apibendrinta tyrimų apžvalga

Eil. Nr.	Tyrimas	Tyrimo iniciatorius/ Užsakovas	Tyrimo periodiškumas	Tyrimo rezultatų pridėtinė vertė korupcijos apraiškų stebėjimui ir vertinimui
1.	Korupcijos suvokimo indeksas	Tarptautinė nevyriausybinių organizacijų „Transparency International“	Atliekamas kasmet. Tyrimo rezultatų apžvalga pateikta 4 priede.	Atskleidžia visuomenės patirtį ir suvokimą korupcijos srityje.
2.	Pasaulinis korupcijos barometras	Tarptautinė nevyriausybinių organizacijų „Transparency International“	Kas 3 metus, todėl galimybių studijoje apžvelgiami 2013 ir 2016 m. tyrimų rezultatai. Tyrimo rezultatų apžvalga pateikta 4 priede.	Parodo, ar taikomos kovos su korupcija priemonės buvo efektyvios, kaip kito Lietuvos pozicija kovojant su korupcijos apraiškomis kitų šalių kontekste.

² **Pastaba.** LNSS įstatyme nustatyti sveikatos priežiūros paslaugų lygiai yra: 1) pirminis (pirminė sveikatos priežiūra); 2) antrinis (antrinė sveikatos priežiūra); 3) tretinis (tretinė sveikatos priežiūra).

³ Sveikatos priežiūros įstaigų tinklas, 2017 m. Prieiga per internetą: http://hi.lt/php/spr1.php?dat_file=spr1.txt. Žiūrėta 2018 m. rugsėjo 20 d.

Eil. Nr.	Tyrimas	Tyrimo iniciatorius/ Užsakovas	Tyrimo periodiškumas	Tyrimo rezultatų pridėtinė vertė korupcijos apraiškų stebėjimui ir vertinimui
3.	Lietuvos korupcijos žemėlapis	STT	Kas 2 metus, todėl galimybių studijoje apžvelgiami 2014, 2016 m. tyrimų rezultatai. Tyrimo rezultatų apžvalga pateikta 4 priede.	Atskleidžia Lietuvos piliečių patirtį ir suvokimą korupcijos srityje.
4.	Eurobarometras	Europos parlamentas	Kas 3 metus, todėl galimybių studijoje apžvelgiami 2013 ir 2016 m. tyrimų rezultatai. Tyrimo rezultatų apžvalga pateikta 4 priede.	Parodo, ar taikomos kovos su korupcija priemonės buvo efektyvios, kaip kito Lietuvos pozicija kovojant su korupcijos apraiškomis kitų šalių kontekste.
5.	Kiti sociologiniai tyrimai (2017 m. atliktas tyrimas „Šalies gyventojų nuomonės tyrimas“)	SAM	Pagal poreikį. Tyrimo rezultatų apžvalga pateikta 4 priede.	Atskleidžia Lietuvos gyventojų nuomonę dėl korupcijos priežasčių sveikatos sektoriuje.

Išvados ir rekomendacijos:

- 1) Sveikatos priežiūros sistemoje korupcijos paplitimą lemia pats veiklos pobūdis (viešoji paslauga ir viešų lėšų panaudojimas) bei įvairūs bendrieji sveikatos apsaugos sistemos trūkumai: teisinio reglamentavimo sudėtingumas, sudėtinga jos struktūra, kurią sunku kontroliuoti, biurokratiškas jos valdymas, politinės valios nepakankamumas, politiniai ir finansiniai interesai, žmoniškųjų ir finansinių išteklių reikalingų efektyviai kovai su korupcija stoka.
- 2) Korupcijos lygis nustatomas socialinių tyrimų (apklausų) pagrindu, kas ne visada atspindi objektyvią būklę, pvz., VVKT korupcijos lygis aukščiausias, nes brangsta vaistai ir pan.
- 3) Lietuvos korupcijos žemėlapio ir Pasaulio korupcijos barometro tyrimų rezultatai parodo, kad yra susiklosčiusi paradoksali ir prieštaringa situacija, kai Lietuvos gyventojai sveikatos sistemą vertina kaip labai korumpuotą, tačiau net trečdalis apklaustųjų yra prisidėję prie korupcinio pobūdžio veikų padarymo, taip rodydami pakantumą šiam reiškiniui. Korupcijai plisti padeda pacientų manymas, kad neoficialūs mokėjimai (kyšiai) pagerins paslaugų kokybę, gydytojai su jais elgsis geriau. Tai rodo žemą visuomenės pilietiškumo lygį. Pažymėtina, jog trūksta informacijos, skatinančios gyventojus kovoti su korupcija, todėl asmenys nesipriešina korumpuotiems valstybės tarnautojams, sveikatos sistemos darbuotojams bei nenori dalyvauti antikorupcinėje veikloje. Taigi, visuomenės tolerancija korupcijos reiškiniui daro didelę įtaką jos plėtrai.
- 4) Kita vertus, Lietuvos korupcijos žemėlapio 2017 duomenys rodo, kad kyšio davimo ir prievartavimo indeksai ambulatorijose, rajonų poliklinikose ir ligoninėse, greitosios medicinos pagalbos stovyse mažėja ir kai kuriais atvejais mažėja ženkliai. Tai rodo, kad tolerancija korupcijai sveikatos sektoriuje yra tendencingai mažėjanti. Tačiau Lietuvos korupcijos žemėlapio 2016 duomenys parodo ir kitą tendenciją, susijusią su didėjančiu respondentų kiekiu nurodančiu, kad jie nežino ar negali pasakyti apie korupciją. Tai rodo respondentų nepasitikėjimą nacionaline sociologine apklausa ir verčia ieškoti kitų korupcijos rodiklių, nesusijusių su sociologiniais tyrimais.
- 5) Sociologinių tyrimų dėl korupcijos masto ir korupcinio nusikalstamumo duomenų analizės rezultatai parodo, kad norint pasiekti geresnių antikorupcinių rodiklių, reikėtų didesnę dėmesį skirti korupcijos prevencijos priemonėms, nurodytoms Lietuvos teisinėje bazėje, kurios detali analizė atlikta 2.2 skyriuje „Teisinės aplinkos analizė“ bei naujoms korupcijos prevencijos priemonėms (Nepakantumo korupcijai aplinkos kūrimas, vadovybės politikos deklaracija, antikorupcinių vadybos sistemų diegimas, korupcijos rizikų nustatymo sistemų diegimas ir pan.), orientuotoms į korupcijos pasireiškimo galimybių sveikatos apsaugos įstaigose mažinimą.

- 6) Rekomenduojama kritiškai vertinti vykdomų sociologinių tyrimų metu gyventojų reiškiamą nuomonę ir daugiau remtis gyventojų patirties vertinimu sociologinių tyrimų apimtyse.
- 7) Pažymėtina, kad per pastaruosius metus nėra atlikta reprezentatyvių SAS medicinos personalo apklausų (analogiškų Lietuvos korupcijos žemėlapių apimtyje atliekamoms valstybės tarnautojų apklausoms), leidžiančių daryti išvadas apie korupcijos pasireiškimo tendencijas.

Su korupcijos prevencija susiję procesai sveikatos apsaugos sistemos įstaigose

Korupcijos reiškiniams valdyti sveikatos priežiūros sistemoje vadovaujamosi pagrindiniais korupcijos prevenciją reglamentuojančiais teisės aktais, kurių analizė atlikta 2.2 skyriuje „Teisinės aplinkos analizė“. Remiantis teisiniu reglamentavimu ir esamos situacijos analize, parengtas šiuo metu taikomų SAM korupcijos apraiškų stebėjimo ir prevencijos procesų žemėlapis pateiktas 2 paveiksle.

Procesai	Atlikti korupcijos rizikos analizę	Nustatyti korupcijos pasireiškimo tikimybę	Rinkti informaciją apie korupcinio pobūdžio nusikaltimus	Atlikti teisės aktų projektų antikorupcinį vertinimą	Rengti ir įgyvendinti korupcijos prevencijos programą	Rinkti informaciją apie asmenį	Šviesti ir informuoti visuomenę
Rezultatas	1. Nustatytos rizikos; 2. Nustatytos grėsmės	1. Atliktas KPT vertinimas; 2. Nustatyta paslaugų KPT (ASP), kontroliuojančių* atveju)	1. Neskaidrumas; 2. Susitarimai; 3. Poveikis komisijai; 4. Poveikis visuomenės pasitikėjimo/ nepasitikėjimo sistema kaitai	1. Aiškesnis reglamentavimas; 2. Neteisėto lobizmo kontrolė; 3. Inicijuoja/sukuria neskaidrius procesus; 4. Didina valstybės kaštus.	1. Rizikų valdymas; 2. Prevencinių priemonių parengimas; 3. Metodinė sistema.	1. Neskaidrumas; 2. Susitarimai; 3. Poveikis komisijai; 4. Poveikis visuomenės pasitikėjimo/ nepasitikėjimo sistema kaitai	1. Visuomenės pilietiško branda (neduoda kyšo); 2. Gerėjantys socialinių tyrimų rezultatai.
Raktas	#Pažėdžiamumas; #Rizika; #Neatitiktis; #Sąlygos; #Nuokrypis; #Ydinga praktika; #ISO 37001; #Pažėdžimas; #Pareigų neatlikimas	#Korupcijos tikimybė; #Rizika; #Neatitiktis; #Sąlygos; #Nuokrypis; #Ydinga praktika; #ISO 37001; #Pažėdžimas; #Pareigų neatlikimas	#Vardas, Pavardė; #Vadovas; #Skaidrumas; #Informacija; #Veikla; #Įstaiga; #Reputacija; #Pacientas; #Drausminis pažėdžimas; #Administracinis pažėdžimas; #Etikos pažėdžimas	#Skaidrumas; #Kaštai; #Kaina; #Vadovas; #Antikorupcinė politika; #Visuomenės pasitikėjimas; #Identifikavimas.	#Rizikos; #Programos; #Priemonės.	#Vardas, Pavardė; #Vadovas; #Skaidrumas; #Informacija; #Veikla; #Įstaiga; #Reputacija; #Pacientas.	Žiniasklaidos pranešimų apžvalga: #Skaidrumas; #Vadovai; #Sprendimai; #Pacientas; #Etno-kultūra; #Gerį sprendimai klaidingai traktuojami.
Pažėdžiamumų sritys	1. Formalus vertinimas	1. Formalus vertinimas; 2. Vertintojo kvalifikacijos stoka; 3. Vadovo poveikis; 4. Asmens, atliekančio KPT nesavarankiškumas.	1. Grėsmė prarasti darbo vietą; 2. Grėsmė reputacijai; 3. Lobistų poveikis; 4. Tiekėjų, siekiančių dalyvauti viešuosiuose pirkimuose poveikis.	1. Formalus vertinimas (dėl žinių, laiko trūkumo, dėl specifikos); 2. Apeita vertinimo procedūra.	1. Formali SSGG; 2. Formalių priemonių parinkimas neatsižvelgiant į nustatytas rizikas; 3. Resursų neskyrimas; 4. Perteklinis resursų skyrimas formalioms priemonėms	1. Poveikis išrinktam vadovui; 2. Grėsmės reputacijai, korupcijos prevencijai, valstybei.	1. Klaidingas sveikatos sistemos supratimas; 2. Ydingas angažavimas/nuostatos; 3. Nepasitikėjimas gydytojais/sistema.
Identifikavimas	1. Formalūs įstaigos atitikties KRA vertinimo kriterijai; 2. Kita.	1. Nėra metodikos kaip parinkti KPT sritį; 2. Asmens, atliekančio KPT nesavarankiškumas. 3. Kita.	1. Skundų, pranešimų tvarka; 2. Patikrinimų tvarka; 3. Auditai.	1. Savikontrolės sistema. Atvirumas; 2. Kontrolės sistema pagal kiekvieną sritį; 3. Pranešimai/skundai.	1. Finansinio audito priemonės: vidaus audito, veiklos audito, valstybės kontrolės audito; 2. Geroji atliktų tyrimų praktika; 3. Regiono specifikos atspindėjimas SSGG.	1. Anoniminių pranešimų tvarka (patvirtinta); 2. Patikrinimų tvarka (rengiama).	1. Blogesni/nekintantys sociologinių tyrimų rezultatai; 2. Stipriai išreikštos visuomenės reakcijos; 3. Perdėtos dėmesys smulkesnoms; 4. Komentarai
Valdymas	KRA: 1. Proceso teisinio reglamentavimo pakeitimai Rizikų: 1. Kontrolės mechanizmai; 2. Atsakomybė; 3. Atskaitytos	KPT: 1. Proceso teisinis reglamentavimas; 2. Asmens teisių ir pareigų reglamentavimas Rizikų: 1. Kontrolės mechanizmai; 2. Atsakomybė; 3. Atskaitytos	Rizikų: 1. Kontrolės mechanizmai; 2. Informacijos surinkimas iš skirtingų duomenų šaltinių; 3. Koreliacija.	TA projekto rengimo: 1. Ekspertų sąrašas; 2. Šaltiniai; 3. ES praktika. Rizikos: 1. Informacijos mainai; 2. Koreliacija.	KPP: 1. Rengimo rizikos; 2. Programų pakeitimo rizikos; 3. Įgyvendinimo stebėseną; 4. ¼ m pateikiant kilusias/kylandčias/ prognozuojamas rizikas įgyvendinti.	1. Konkurso skaidrumas; 2. Konkurso taisyklės.	1. Sisteminės KKP priemonės; 2. Pozityvi/informatyvi informacinė sklaida. Rizikos: 1. Savalaikis reagavimas ir alternatyvios informacijos teikimas; 2. Savalaikis informacijos paneigimas.
Poveikio priemonės	1. Vidinė veiklos sričių analizė; 2. Vidinė įstaigos ir teikiamų paslaugų KRA; 3. Išorinė KRA.	1. Proceso KPT (nuo - iki); 2. Kokybė; 3. Procesų kontrolė; 4. Resursų perskirstymas.	1. Rodiklių analizė; 2. Periodiniai veiklos rezultatų vertinimai.	1. Proceso; 2. Turinio.	1. Proceso; 2. Priemonių įgyvendinimo rizikos	1. Kandidatų vertinimo procese iki atrankos.	1. Informacijos pateikimo periodiškumo užtikrinimas; 2. Stebimų procesų nurodymas/ įgarsinimas periodiškai; 3. Aktyvių priemonių vykdymas.

2 paveikslas. Korupcijos apraiškų stebėjimo ir prevencijos procesų žemėlapis⁴

4 lentelėje pateikiama informacija apie sveikatos apsaugos sistemoje vykdomus korupcijos apraiškų stebėjimo ir prevencijos procesus.

⁴ Parengta SAM Korupcijos prevencijos specialistų atliktos analizės ir veiklos rezultatų pagrindu.

4 lentelė. Sveikatos apsaugos sistemoje vykdomi korupcijos apraiškų stebėjimo ir prevencijos procesai

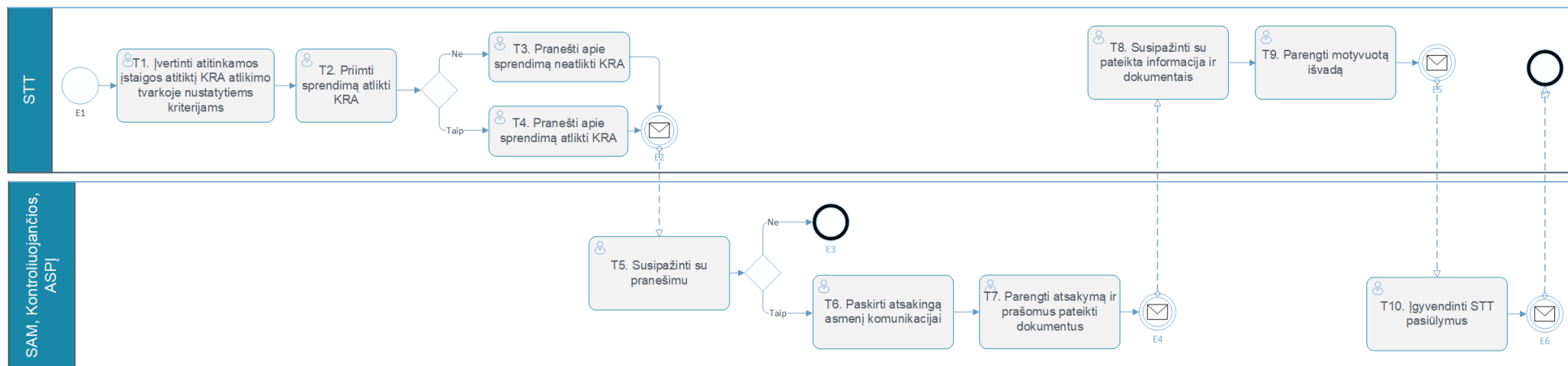
Eil. Nr.	Proceso pavadinimas	Atsakingos šalys
1.	P1. Atlikti korupcijos rizikos analizę	STT, SAM, Kontroliuojančios institucijos, ASPĮ
2.	P2. Nustatyti korupcijos pasireiškimo tikimybę	STT, SAM, Kontroliuojančios institucijos, ASPĮ
3.	P3. Rinkti informaciją apie korupcinio pobūdžio nusikaltimus sveikatos sistemoje	STT, SAM, Kontroliuojančios institucijos, ASPĮ
4.	P4. Atlikti teisės aktų projektų antikorupcinį vertinimą	STT, SAM, Kontroliuojančios institucijos
5.	P5. Rengti korupcijos prevencijos programas	STT, SAM, Kontroliuojančios institucijos, ASPĮ
6.	P6. Įgyvendinti korupcijos prevencijos programas	STT, SAM, Kontroliuojančios institucijos, ASPĮ
7.	P7. Rinkti informaciją apie asmenį	STT, SAM, Kontroliuojančios institucijos, ASPĮ
8.	P8. Nagrinėti gautus pranešimus ir skundus	STT, kitos institucijos (FNTT, Policija, VTEK) SAM, Kontroliuojančios institucijos, SAM pavaldžios ASPĮ
9.	P9. Suteikti Skaidrios ASPĮ vardą	SAM, ASPĮ, ASPĮ darbuotojai arba komisijos atsakingos už korupcijos prevenciją ASPĮ, ASPĮ gydytojai, ASPĮ pacientai.

P1 procesas „Atlikti korupcijos rizikos analizę“

Valstybės ar savivaldybės įstaigos veiklos srityse, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, gali būti atliekama korupcijos rizikos analizė. Korupcijos rizikos analizę atlieka LR Specialiųjų tyrimų tarnyba (toliau – STT).

Korupcijos rizikos analizė (toliau – KRA) – tai valstybės ar savivaldybės įstaigos veiklos analizė antikorupciniu požiūriu Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka ir motyvuotos išvados dėl kovos su korupcija programos parengimo, pasiūlymų dėl programos turinio pateikimas, taip pat kitų korupcijos prevencijos priemonių rekomendavimas už jų įgyvendinimą atsakingoms valstybės ar savivaldybių įstaigoms. STT gali pasirinkti atlikti KRA įstaigos (pvz., SAM, kontroliuojančios, ASPĮ) veiklos srityse, kuriose nebuvo atliktas Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas.

Korupcijos rizikos analizė atliekama, vadovaujantis Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601. Korupcijos rizikos analizės procesas pateiktas 3 paveiksle.

3 paveikslas. P1 procesas „Atlikti korupcijos rizikos analizę“

P1 proceso „Atlikti korupcijos rizikos analizę“ veiksmai ir veiksmų aprašymas pateiktas 5 lentelėje.

5 lentelė. Korupcijos rizikos analizės atlikimas

Veiksmo Nr.	Veiksmo pavadinimas	Veiksmo aprašymas
STT		
E1	Proceso pradžia	-
T1	Įvertinti atitinkamos įstaigos atitiktį KRA atlikimo tvarkoje nustatytiems kriterijams	STT, nustatydamą korupcijos rizikos analizės atlikimo būtinumą valstybės ar savivaldybės įstaigos veiklos srityse, įvertina, ar valstybės ar savivaldybės įstaigos veikla atitinka vieną arba kelis iš šių kriterijų: 1) yra buvę bandymų, pažeidžiant teisės aktų nustatytą tvarką, paveikti valstybės ar savivaldybės įstaigos darbuotojus ar jų priimamus sprendimus; 2) išaiškinta korupcinių nusikaltimų kitose panašias funkcijas atliekančiose valstybės ar savivaldybių įstaigose; 3) tobulintina valstybės ar savivaldybės įstaigos veiklos priežiūros sistema; 4) priimami sprendimai yra susiję su materialine ar kitokia interesanto nauda; 5) nustatyti galiojančios tvarkos normų pažeidimai (pavyzdžiui, skirstant biudžeto lėšas, teikiant užsakymus bei priimant kitus sprendimus); 6) valstybės ar savivaldybės įstaiga yra savarankiška biudžetinių asignavimų valdytoja; 7) Valstybės kontrolė, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriai arba kitos kontrolės ar priežiūros institucijos nustatė šios valstybės ar savivaldybės įstaigos veiklos pažeidimų; 8) gauta kitos informacijos apie korupcijos apraiškas valstybės ar savivaldybės įstaigos veikloje (operatyvinė informacija, gyventojų skundai ir pareiškimai, visuomenės informavimo priemonių pateikiama bei kita informacija).
T2	Priimti sprendimą atlikti KRA	STT, nustatydamą korupcijos rizikos analizės atlikimo būtinumą valstybės ar savivaldybės įstaigos veiklos srityse, įvertina gautą informaciją bei valstybės ar savivaldybės veiklos sričių atitiktį T1 punkte nurodytiems kriterijams ir ne vėliau kaip per mėnesį nuo šios informacijos gavimo dienos priima sprendimą dėl valstybės ar savivaldybės įstaigos veiklos korupcijos rizikos analizės atlikimo. Priimamas STT sprendimas atlikti KRA gali būti: 1) planinis; 2) neplaninis; 3) atskiros srities, veiklos.
T3	Pranešti apie sprendimą neatlikti KRA	Apie priimtą neatlikti KRA sprendimą, STT informuoja atitinkamos valstybės ar savivaldybės įstaigos vadovą.
T4	Pranešti apie sprendimą atlikti KRA	Apie priimtą atlikti KRA sprendimą, STT informuoja atitinkamos valstybės ar savivaldybės įstaigos vadovą.
E2	Siunčiama informacija	Įstaigos vadovui siunčiamas pranešimas apie priimtą sprendimą atlikti/neatlikti KRA.
E4	Gaunama informacija ir dokumentai	STT atsakingas asmuo gauna siunčiamą informaciją ir dokumentus.
T8	Susipažinti su pateikta informacija ir dokumentais	Susipažįstama su pateikta informacija ir dokumentais, atliekama KRA.
T9	Parengti motyvuotą išvadą	Atlikus valstybės ar savivaldybės įstaigos KRA, surašoma motyvuota išvada dėl atitinkamos įstaigos kovos su korupcija programos parengimo ir (ar) pateikiami pasiūlymai dėl programos turinio. Išvadoje gali būti

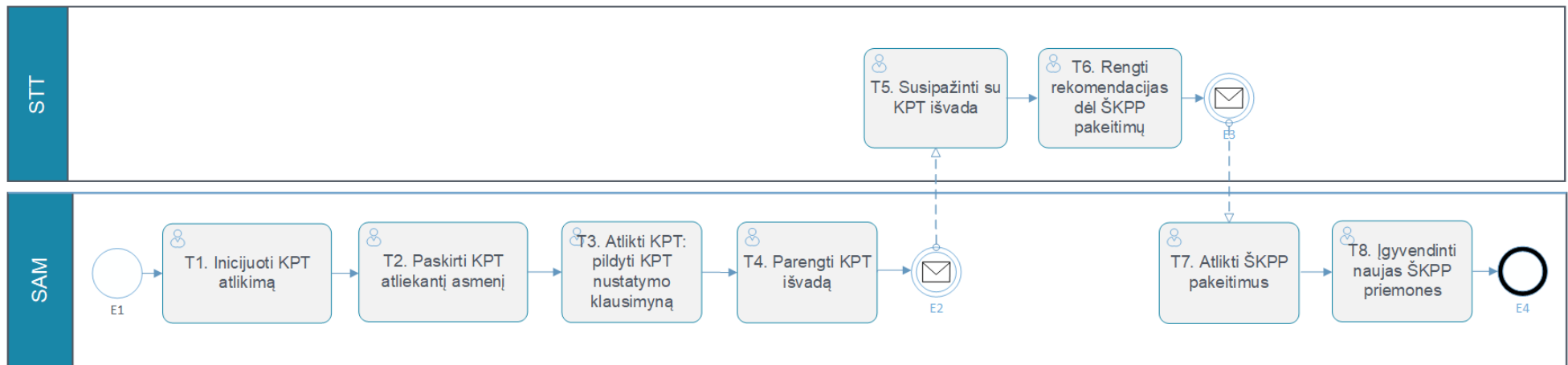
Veiksmo Nr.	Veiksmo pavadinimas	Veiksmo aprašymas
		rekomenduojamos ir kitos korupcijos prevencijos priemonės valstybės ar savivaldybių įstaigoms, atsakingoms už jų įgyvendinimą. Motyvuotos išvados formą ir turinį nustato STT direktorius.
E5	Siunčiama motyvuota išvada	Motyvuota išvada valstybės ar savivaldybės įstaigos, kurioje atlikta KRA, vadovui (prireikus – kitai institucijai, kuri pagal savo kompetenciją įgaliota įgyvendinti išvadoje nurodytus pasiūlymus) pateikiama ne vėliau kaip per 4 mėnesius nuo sprendimo atlikti korupcijos rizikos analizę priėmimo dienos.
E6	Gauna informaciją apie pasiūlymą įgyvendinimą.	Per 3 mėnesius nuo motyvuotos išvados ir pasiūlymų gavimo dienos gauna valstybės ar savivaldybės įstaigos informaciją apie išvadoje nurodytų korupcijos prevencijos priemonių vykdymą.
E7	Proceso pabaiga	-
SAM, Kontroliuojančios, ASPĮ		
E2	Gauta informacija	Įstaiga gauna pranešimą apie sprendimą atlikti/neatlikti KRA.
T5	Susipažinti su pranešimu	Įstaigos vadovas susipažįsta su gauto pranešimo turiniu.
E3	Proceso pabaiga	Jeigu priimtas sprendimas neatlikti KRA, įstaigos vadovas susipažįsta su pranešimu, proceso pabaiga.
T6	Paskirti atsakingą asmenį komunikacijai	Jeigu priimtas sprendimas atlikti KRA, įstaigos vadovas paskiria atsakingą asmenį komunikacijai.
T7	Parengti atsakymą ir prašomus pateikti dokumentus	Parengiamas atsakymas, pateikiama informacija ir dokumentai.
E4	Siunčiama informacija ir dokumentai	Siunčiamas atsakymas, informacija ir dokumentai.
E5	Gaunam motyvuota išvada	Įstaigos vadovas gauna motyvuotą išvadą.
T10	Įgyvendinti STT rekomendacijas	Valstybės ar savivaldybės įstaiga, gavusi iš STT motyvuotą išvadą dėl atitinkamos įstaigos kovos su korupcija programos parengimo ir (ar) pasiūlymus dėl programos turinio, įgyvendina STT rekomendacijas.
E6	Informuoti STT apie rekomendacijų įgyvendinimą	Per 3 mėnesius nuo motyvuotos išvados ir pasiūlymų gavimo dienos pateikia STT informaciją apie išvadoje nurodytų korupcijos prevencijos priemonių vykdymą.

P2 procesas „Nustatyti korupcijos pasireiškimo tikimybę“

Korupcijos pasireiškimo tikimybės (toliau – KPT) nustatymo procesą reglamentuoja Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kurios egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijos.

Atsižvelgiant į subjektą, KPT nustatymo procesas išskirtas į 2 savarankiškus procesus:

- 1) Kai KPT nustatymas vykdomas SAM (žr. 4 paveikslė).
- 2) Kai KPT nustatymas vykdomas SAM pavaldžiose ar SAM nepavaldžiuose įstaigose (ASPĮ ir kitose įstaigose, kurių steigėjas yra savivaldybė ar kita(-os) institucija(-os) (žr. 5 paveikslė).

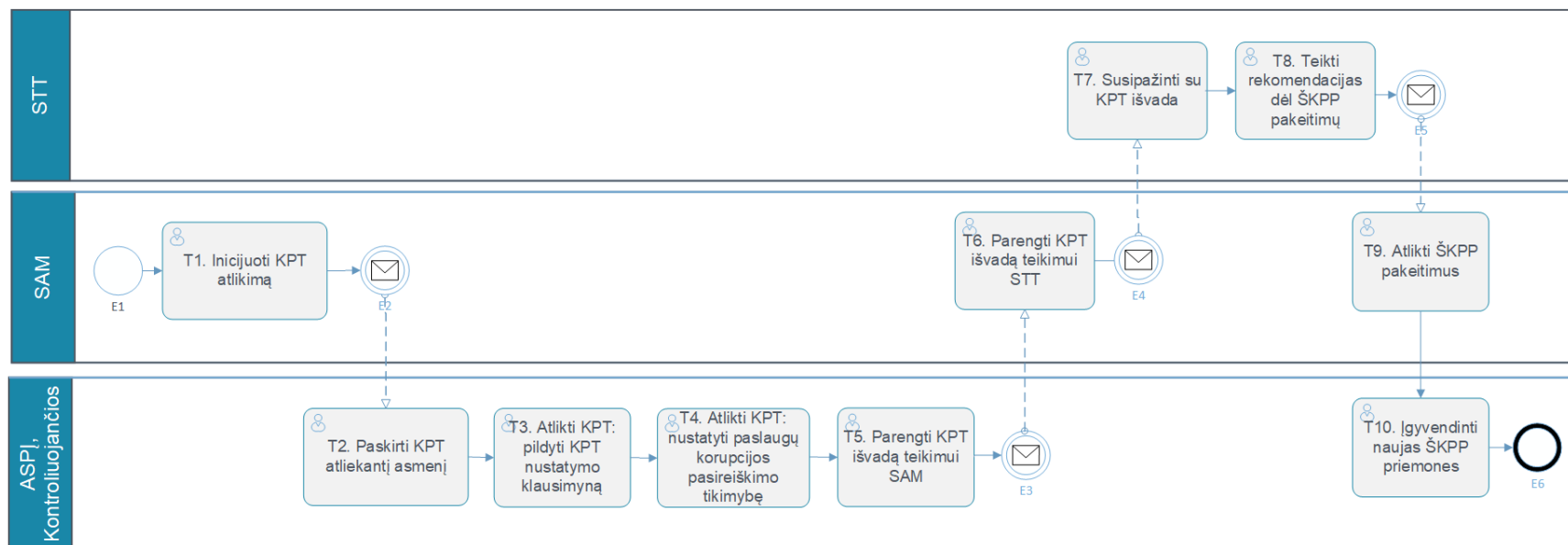

4 paveikslas. P2(1) procesas „Nustatyti korupcijos pasireiškimo tikimybę SAM“

P2(1) proceso „Nustatyti korupcijos pasireiškimo tikimybę SAM“ veiksmai ir veiksmų aprašymas pateiktas 6 lentelėje.

6 lentelė. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas SAM

Veiksmo Nr.	Veiksmo pavadinimas	Veiksmo aprašymas
STT		
E2	Gauti SAM parengtą KPT išvadą	STT gauna SAM parengtą KPT išvadą.
T5	Susipažinti su KPT išvada	STT susipažįsta su SAM parengta KPT išvada
T6	Rengti rekomendacijas dėl ŠKPP pakeitimų	STT rengia rekomendacijas dėl ŠKPP pakeitimų.
E3	Teikti rekomendacijas dėl ŠKPP pakeitimų	Teikiamos rekomendacijos dėl ŠKPP pakeitimų.
SAM		
E1	Proceso pradžia	-
T1	Inicijuoti KPT atlikimą	SAM inicijuoja KPT atlikimą: parengiamas ministro įsakymas apie ministerijos srities KPT atlikimą.
T2	Paskirti KPT atliekantį asmenį	SAM ministras paskiria asmenį SAM srities KPT atlikimui.
T3	Atlikti KPT: pildyti KPT nustatymo klausimyną	Nustatoma SAM veiklos srities atitiktis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje nustatytiems kriterijams. Tai darant turi būti įvertinti šie kriterijai: 1) Padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika. 2) Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas. 3) Atskirtų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti. 4) Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu. 5) Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo. 6) Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija. 7) Anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę buvo nustatyta veiklos trūkumų.
T4	Parengti KPT išvadą	Parengiama KPT išvada pasirinktoje tyrimo srityje.
E2	Siųsti KPT išvadą STT	KPT išvada siunčiama STT.
E3	Gauti rekomendacijas dėl ŠKPP pakeitimų	Gaunamos STT rekomendacijos arba SAM iniciatyva priimamas sprendimas dėl ŠKPP pakeitimų.
T7	Atlikti ŠKPP pakeitimus	Atliekami ŠKPP pakeitimai.
T8	Įgyvendinti naujas ŠKPP priemones	Įgyvendinamos naujos ŠKPP priemonės.
E4	Proceso pabaiga	-

5 paveikslas. P2(2) procesas „Nustatyti korupcijos pasireiškimo tikimybę Kontroliuojančiose įstaigose ar ASP!“

P2(2) proceso „Nustatyti korupcijos pasireiškimo tikimybę Kontroliuojančiose įstaigose ar ASPĮ“ veiksmas ir veiksmų aprašymas pateiktas 7 lentelėje.

7 lentelė. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas Kontroliuojančiose įstaigose ar ASPĮ

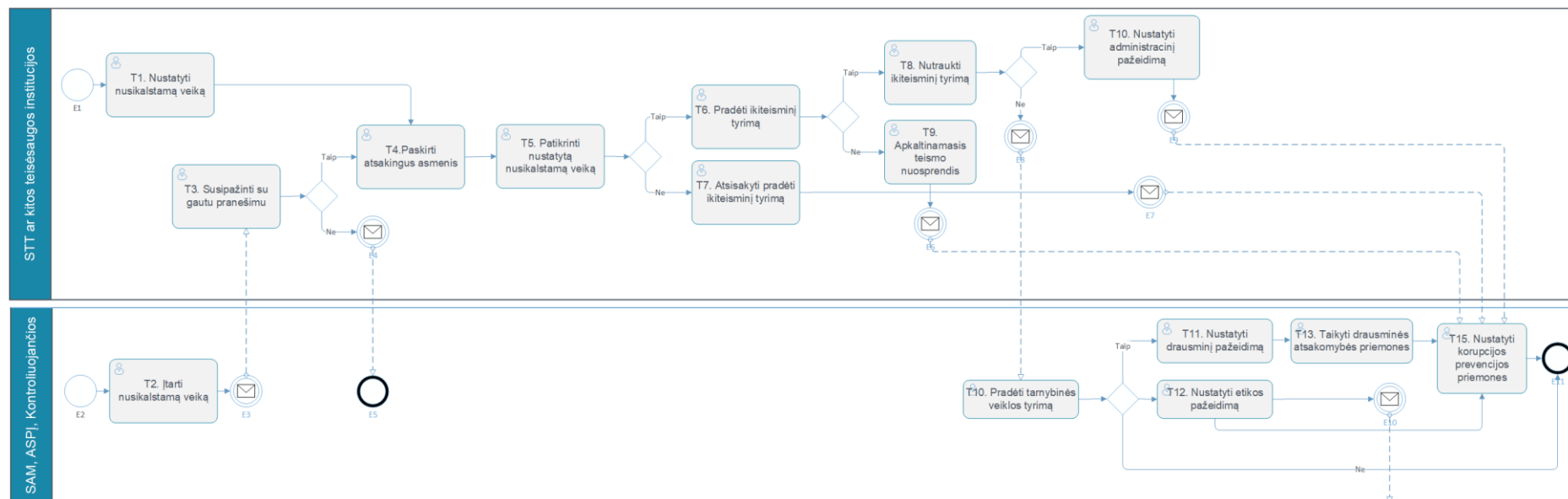
Veiksmo Nr.	Veiksmo pavadinimas	Veiksmo aprašymas
STT		
E4	Gauti SAM parengtą KPT išvadą	STT gauna SAM parengtą (pagal įstaigos parengtoje išvadoje pateiktą informaciją ir duomenis) KPT išvadą.
T7	Susipažinti su KPT išvada	STT susipažįsta su SAM parengta (pagal įstaigos parengtoje išvadoje pateiktą informaciją ir duomenis) KPT išvada.
T8	Rengti rekomendacijas dėl ŠKPP pakeitimų	STT rengia rekomendacijas dėl ŠKPP pakeitimų.
E5	Teikti rekomendacijas dėl ŠKPP pakeitimų	Teikiamos rekomendacijos dėl ŠKPP pakeitimų.
SAM		
E1	Proceso pradžia	-
T1	Inicijuoti KPT atlikimą	SAM inicijuoja KPT atlikimą: parengiamas SAM raštas įstaigoms apie KPT atlikimą.
E2	Gauti KPT išvadą	Gaunama įstaigos KPT išvada, skirta SAM ministrui.
T6	Parengti KPT išvadą teikimui STT	Parengiama KPT išvada teikimui STT.
E4	Siųsti SAM parengtą KPT išvadą STT	SAM parengta KPT išvada (pagal įstaigos parengtoje išvadoje pateiktą informaciją ir duomenis) siunčiama STT.
E5	Gauti rekomendacijos dėl ŠKPP pakeitimų	Gaunamos STT rekomendacijos dėl ŠKPP pakeitimų.
T9	Atlikti ŠKPP pakeitimus	Atliekami ŠKPP pakeitimai.
Kontroliuojančios, ASPĮ		
T2	Paskirti KPT atliekantį asmenį	Įstaigos vadovas paskiria asmenį KPT atlikimui.
T3	Atlikti KPT: pildyti KPT nustatymo klausimyną	Nustatoma įstaigos veiklos srities atitiktis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje nustatytiems kriterijams. Tai darant turi būti įvertinti šie kriterijai: 1) Padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika. 2) Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas. 3) Atskirtų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti. 4) Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu. 5) Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo. 6) Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija. 7) Anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę buvo nustatyta veiklos trūkumų.
T4	Atlikti KPT: nustatyti paslaugų korupcijos pasireiškimo tikimybę	Nustatoma paslaugų korupcijos pasireiškimo tikimybė.

Veiksmo Nr.	Veiksmo pavadinimas	Veiksmo aprašymas
T5	Parengti KPT išvadą teikimui SAM	Parengiama KPT išvada teikimui SAM ministrui.
E3	Siųsti KPT išvadą SAM	KPT išvada siunčiama SAM ministrui.
T10	Įgyvendinti naujas ŠKPP priemonės	Įgyvendinamos naujos ŠKPP priemonės.
E6	Proceso pabaiga	-

P3 procesas „Rinkti informaciją apie korupcinio pobūdžio nusikaltimus sveikatos sistemoje“

Korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos – kyšininkavimas, prekyba poveikiu, papirkimas, kitos nusikalstamos veikos, jeigu jos padarytos viešojo administravimo sektoriuje arba teikiant viešąsias paslaugas siekiant sau ar kitiems asmenims naudos: piktnaudžiavimas tarnybine padėtimi arba įgaliojimų viršijimas, piktnaudžiavimas oficialiais įgaliojimais, dokumentų ar matavimo priemonių suklastojimas, sukčiavimas, turto pasisavinimas ar iššvaistymas, tarnybos paslapties atskleidimas, komercinės paslapties atskleidimas, neteisingų duomenų apie pajamas, pelną ar turtą pateikimas, nusikalstamu būdu įgytų pinigų ar turto legalizavimas, kišimasis į valstybės tarnautojo ar viešojo administravimo funkcijas atliekančio asmens veiklą ar kitos nusikalstamos veikos, kai tokių veikų padarymu siekiama ar reikalaujama kyšio, papirkimo arba nusišėpti ar užmaskuoti kyšininkavimą ar papirkimą.

Korupcinio pobūdžio nusikaltimams sveikatos sistemoje aktualūs Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso straipsniai: 225 str. Kyšininkavimas; 226 str. Prekyba poveikiu; 227 str. Papirkimas; 228 str. Piktnaudžiavimas; 228 1 str. Neteisėtas teisių į daiktą įregistravimas; 229 str. Tarnybos pareigų neatlikimas.

6 paveikslas. P3 procesas „Rinkti informaciją apie korupcinio pobūdžio nusikaltimus sveikatos sistemoje“

P3 proceso „Rinkti informaciją apie korupcinio pobūdžio nusikaltimus sveikatos sistemoje“ veiksmas ir veiksmų aprašymas pateiktas 8 lentelėje.

8 lentelė. Rinkti informaciją apie korupcinio pobūdžio nusikaltimus sveikatos sistemoje

Veiksmo Nr.	Veiksmo pavadinimas	Veiksmo aprašymas
STT, FNTT, Policija ar kita teisėsaugos institucija		
E1	Proceso pradžia	-
T1	Nustatyti nusikalstamą veiką	Jeigu <u>STT ar kita teisėsaugos institucija nustato</u> nusikalstamą veiką, tuomet pereinama prie T4 veiksmo.
E3	Gauti pranešimą apie paaiškėjusius nusikalstamos veikos požymius	Gaunamas pranešimas apie paaiškėjusius nusikalstamos veikos požymius.
T3	Susipažinti su gautu pranešimu	Susipažinama su gautame pranešime pateiktais paaiškėjusiais nusikalstamos veikos požymiais .
T4	Paskirti atsakingus asmenis	Jeigu nustatoma, kad pateikti nusikalstamos veikos požymiai pasitvirtino, paskiriami už tyrimą atsakingi asmenys.
E4	Informuoti apie priimtą sprendimą	Jeigu <u>STT ar kita teisėsaugos institucija</u> nustato, kad pateikti nusikalstamos veikos požymiai nepasitvirtino ir nusikalstamos veikos nenustatyta apie tai informuojama pranešimą dėl įtarimo pateikusi įstaiga ir(ar) asmuo.
T5	Patikrinti nustatytą nusikalstamą veiką	Tikrinama nustatyta nusikalstama veika.
T6	Pradėti ikiteisminį tyrimą	Jeigu priimamas sprendimas pradėti ikiteisminį tyrimą, tuomet pereinama prie T8 arba T9 žingsnio.
T7	Atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą	Jeigu priimamas sprendimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, tuomet pereinamas prie T10 veiksmo.
T8	Nutraukti ikiteisminį tyrimą	Priimamas sprendimas nutraukti ikiteisminį tyrimą.
T9	Apkaltinamasis teismo nuosprendis	Apkaltinamasis teismo nuosprendis.
E6	Informuoti apie apkaltinamąjį teismo nuosprendį	Siunčiama informacija apie apkaltinamąjį teismo nuosprendį.
E7	Informuoti apie priimtą sprendimą atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą	Siunčiamas STT ar kitos teisėsaugos institucijos pranešimas apie priimtą sprendimą atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą.
E8	Siųsti pranešimą apie priimtą sprendimą nutraukti ikiteisminį tyrimą	Siunčiamas STT ar kitos teisėsaugos institucijos pranešimas apie priimtą sprendimą nutraukti ikiteisminį tyrimą.
T10	Nustatyti administracinį pažeidimą	Nustatomas administracinis pažeidimas ir perduodama nagrinėti įstaigos vadovui ANK nustatyta tvarka.
E9	Siųsti pranešimą apie nustatytą administracinį pažeidimą,	Siunčiamas STT ar kitos teisėsaugos institucijos pranešimas apie nustatytą administracinį pažeidimą.
SAM, Kontroliuojančios, ASPĮ		
E2	Proceso pradžia	-
T2	Įtarti nusikalstamą veiką	Paaikškėja nusikalstamos veikos požymiai.
E3	Pranešti apie paaiškėjusius nusikalstamos veikos požymius	Siunčiamas pranešimas apie paaiškėjusius nusikalstamos veikos požymius.

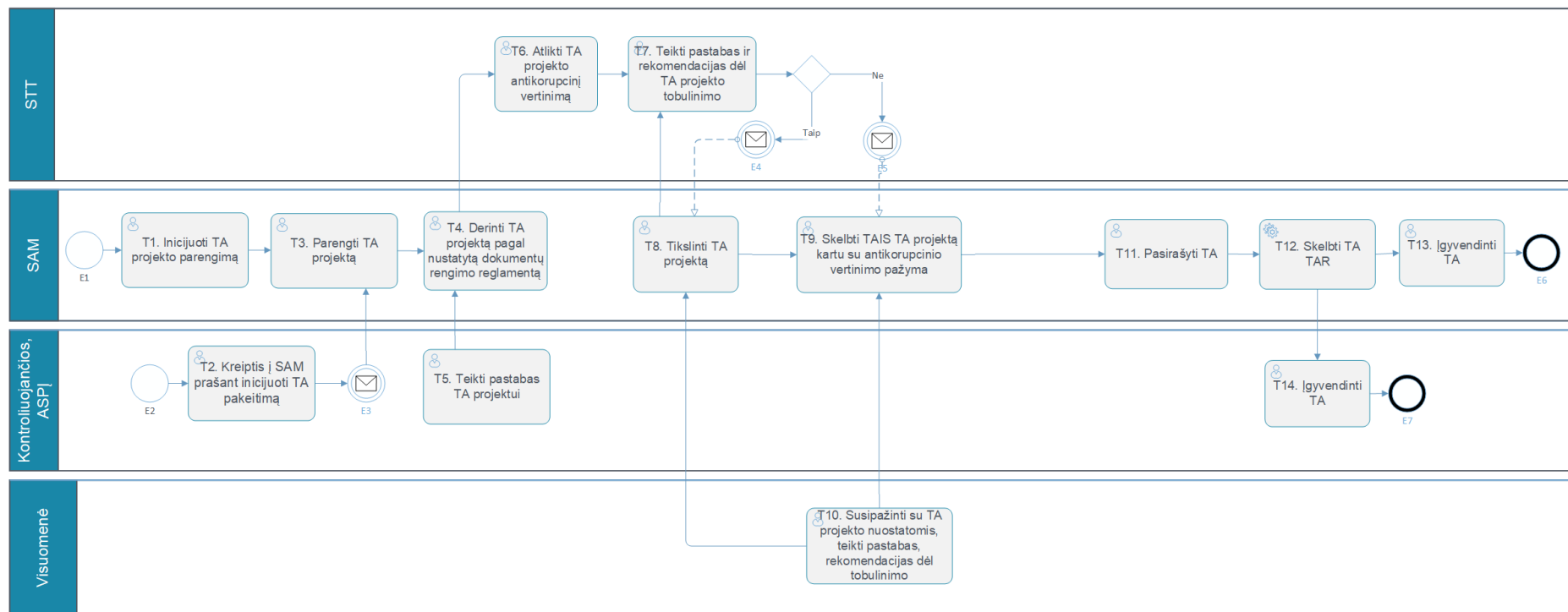
Veiksmo Nr.	Veiksmo pavadinimas	Veiksmo aprašymas
E4	Gauti informaciją apie priimtą sprendimą	Jeigu nustatoma, kad nėra nusikalstamos veikos požymių apie tai informuojama pranešimą dėl įtarimo pateikusi įstaiga ir(ar) asmuo.
E5	Proceso pabaiga	-
E6	Gauti informaciją apie apkaltinamąjį teismo nuosprendį	Gaunama informacija apie apkaltinamąjį teismo nuosprendį.
E7	Gauti pranešimą apie priimtą sprendimą atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą	SAM gauna pranešimą iš STT, FNTT, Policijos ar kitos teisėsaugos institucijos apie priimtą sprendimą atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą.
E8	Gauti pranešimą apie priimtą sprendimą nutraukti pradėtą ikiteisminį tyrimą.	SAM gauna pranešimą iš STT, FNTT, Policijos ar kitos teisėsaugos institucijos apie priimtą sprendimą nutraukti pradėtą ikiteisminį tyrimą.
E9	Gauti pranešimą apie nustatytą administracinį pažeidimą	Gaunamas pranešimas apie nustatytą administracinį pažeidimą ir perdavimą nagrinėti įstaigos vadovui ANK nustatyta tvarka.
T10	Pradėti tarnybinės veiklos tyrimą	Jeigu gavus pranešimą apie nutrauktą ikiteisminį tyrimą priimamas sprendimas pradėti asmens tarnybinės veiklos tyrimą, tuomet priklausomai nuo įtariamo pažeidimo pobūdžio, pereinama prie T11 arba T12 žingsnio.
T11	Nustatyti drausminį pažeidimą	Nustatomas drausminis pažeidimas.
T12	Nustatyti etikos pažeidimą	Nustatomas etikos pažeidimas.
T13	Taikyti drausminės atsakomybės priemones	Taikomos drausminės atsakomybės priemonės.
E10	Siunčiamas pranešimas VTEK	Siunčiamas pranešimas VTEK apie nustatytą etikos pažeidimą.
T14	Nustatyti korupcijos prevencijos priemones	Nustatomos korupcijos prevencijos priemonės.
E11	Proceso pabaiga	-

P4 procesas „Atlikti teisės aktų projektų antikorupcinį vertinimą“

Teisės aktų projektų antikorupcinis vertinimas yra viena iš Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatyme nustatytų korupcijos prevencijos priemonių. Antikorupcinio vertinimo metu vertinamas esamas ar numatomas teisinis reguliavimas, jeigu rengiamame teisės akte numatoma reguliuoti visuomeninius santykius, siekiant nustatyti teisinio reguliavimo trūkumus, galinčius sudaryti sąlygas korupcijai pasireikšti, pasiegti nesąžiningai, neteisingai, neskaidriai, neobjektyviai, taip pat siekiant pagerinti priimamų teisės aktų kokybę.

Teisės aktų projektų vertinimo procesas reglamentuotas Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsnio nuostatomis, teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. kovo 12 d. nutarimu Nr. 243 „Dėl teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo taisyklių patvirtinimo“.

Vadovaujantis LR Korupcijos prevencijos įstatymo 8 str. 2 d., galiojančius teisės aktus antikorupciniu požiūriu vertina STT savo iniciatyva arba Respublikos Prezidento ir t.t. teikimu.

7 paveikslas. P4 procesas „Atlikti teisės aktų projektų antikorpucinį vertinimą“

P4 proceso „Atlikti teisės aktų projektų antikorupcinį vertinimą“ veiksmi ir veiksmų aprašymas pateiktas 9 lentelėje.

9 lentelė. Teisės aktų projektų antikorupcinis vertinimas

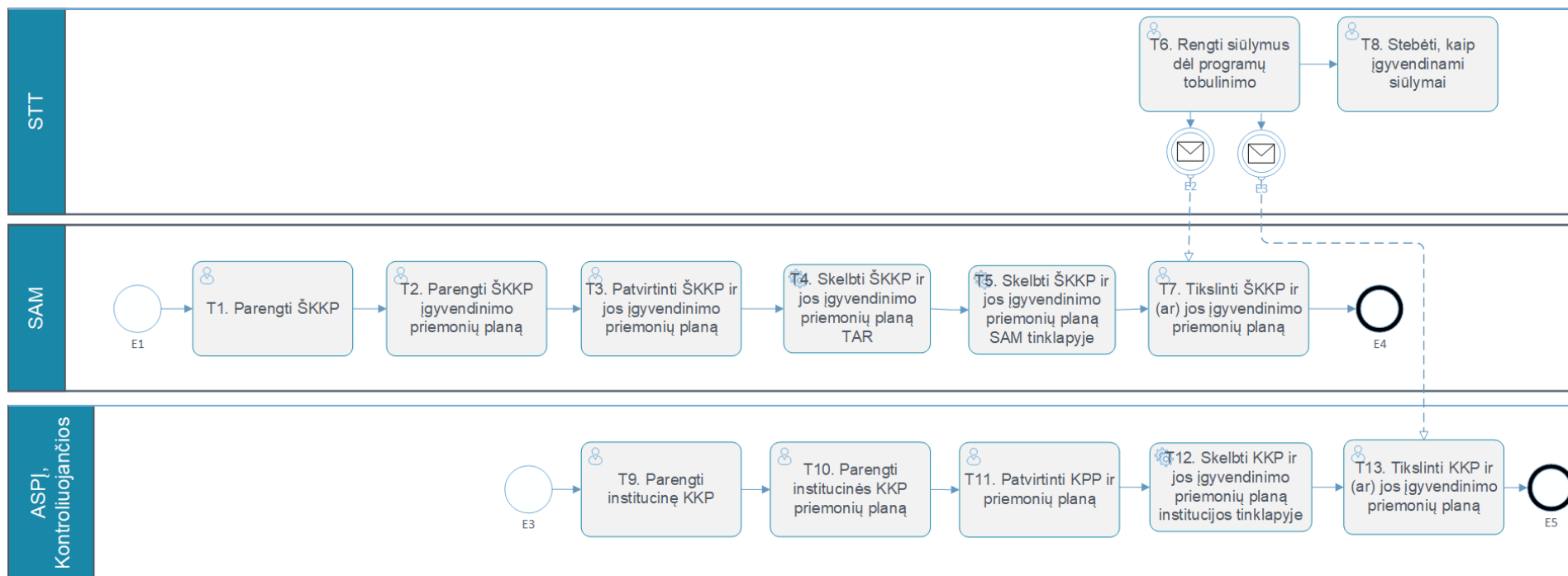
Veiksmo Nr.	Veiksmo pavadinimas	Veiksmo aprašymas
STT		
T6	Atlikti TA projektų antikorupcinį vertinimą	Atliekamas TA projektų antikorupcinis vertinimas STT iniciatyva arba jeigu SAM teikia savo iniciatyva.
T7	Teikti pastabas ir rekomendacijas dėl TA tobulinimo	Jeigu STT teikia pastabas ir rekomendacijas ir(arba) informuoja, kad pastabų TA projektui neturi.
E4	Teikti pastabas ir rekomendacijas dėl TA projekto tobulinimo	STT teikia SAM pastabas dėl TA projekto tobulinimo, pereinama prie T11 veiksmo.
E5	Teikti informaciją, kad STT pastabų ir rekomendacijų TA projektui neturi	SAM gauna informaciją, kad STT pastabų ir rekomendacijų TA projektui neturi, pereinama prie T12 veiksmo.
SAM		
E1	Proceso pradžia	-
T1	Inicijuoti TA projekto parengimą	TA projekto pagrindinis iniciatorius ir rengėjas yra SAM. Gali būti numatyta, kad gali būti SAM sudaroma komisija, pakviečiant suinteresuotuosius asmenis.
E3	Gauti informaciją apie Kontroluojančių ar ASPĮ iniciatyvą	Gaunamas kontroliuojančios ar ASPĮ prašymas inicijuoti teisės aktų pakeitimą.
T3	Parengti TA projektą	SAM, kontroliuojančių institucijų srities specialistai parengia TA projektą.
T4	Derinti TA projektą pagal nustatytą dokumentų rengimo reglamentą	Parengtas TA projektas suderinamas su suinteresuotomis šalimis pagal nustatytą dokumentų rengimo reglamentą.
E4	Gauti pastabas ir rekomendacijas dėl TA projekto tobulinimo	SAM gauna STT pastabas dėl priimto TA projekto tobulinimo, pereinama prie T11 veiksmo.
E5	Gauti informaciją, kad STT pastabų ir rekomendacijų priimtam TA neturi	SAM gauna informaciją, kad STT pastabų ir rekomendacijų priimtam TA neturi, pereinama prie T12 veiksmo.
T8	Tikslinti TA projektą	Atsižvelgiant į STT pateiktas pastabas ir rekomendacijas, tikslinamas TA projektas.
T9	Skelbti TAIS TA projektą kartu su antikorupcinio vertinimo pažyma	TA projektas kartu su antikorupcinio vertinimo pažyma skelbiamas Teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS).
T11	Pasirašyti TA.	Po viešo paskelbimo, nesant pastabų, teisės aktas pasirašomas
T12	Skelbti TA TAR	Pasirašytas TA skelbiamas Teisės aktų registre (TAR).

Veiksmo Nr.	Veiksmo pavadinimas	Veiksmo aprašymas
T13	Įgyvendinti TA	Įgyvendinamos TA nuostatos.
E8	Proceso pabaiga	-
Kontroliuojančios, ASPĮ		
E2	Proceso pradžia	-
T2	Kreiptis į SAM prašant inicijuoti TA pakeitimą	Kontroliuojančios, ASPĮ kreipiasi į SAM prašydamos inicijuoti teisės aktų pakeitimą (įtraukiant atstovą arba ne į sudaromą komisiją TA projektui rengti).
E3	Informuoti SAM apie iniciatyvą	SAM siunčiamas prašymas inicijuoti teisės aktų pakeitimą.
T5	Teikti pastabas TA projektui	Teikiamos pastabos SAM parengtam TA projektui.
T13	Įgyvendinti TA	Įgyvendinamos TA nuostatos.
E7	Proceso pabaiga	
Visuomenė		
T10	Susipažinti su TA projekto nuostatomis, teikti pastabas, rekomendacijas dėl tobulinimo	Susipažįsta su TA projekto nuostatomis, teikia pastabas, rekomendacijas dėl tobulinimo.

P5 procesas „Rengti ir (ar) keisti (papildyti) korupcijos prevencijos programas“

Septynioliktoji Vyriausybė savo programoje, patvirtintoje nutarimu XIII-82 2016-12-13) kovą su korupcija įvardijo kaip prioritetinę veiklos kryptį. Institucijos raginamos ieškodami efektyvių būdų užkirsti kelią korupcijai ir neskaidrumui bei padidinti prižiūrinčių valstybės institucijų kompetenciją ir nešališkumo lygį. Kovos su korupcija programų rengimas reglamentuotas Korupcijos prevencijos įstatymo 7 str. Kovos su korupcija programos gali būti Lietuvos Respublikos nacionalinė, šakinės, institucinės ir kitos. Nacionalinę kovos su korupcija programą rengia, jos įgyvendinimą organizuoja ir kontroliuoja Vyriausybė dalyvaujant Specialiųjų tyrimų tarnybai. Korupcijos prevencijos įstatymo 7 str. 3 d. numatyta, kad šakines (apimančias kelių valstybės ar savivaldybių įstaigų veiklos sritis), institucines ir kitas kovos su korupcija programas rengia valstybės ir savivaldybių bei nevalstybinės įstaigos, kurias Nacionalinė kovos su korupcija programa ir kiti norminiai aktai įpareigoja tokias programas parengti. Institucines kovos su korupcija programas taip pat rengia valstybės ar savivaldybių įstaigos, kuriose buvo atlikta korupcijos rizikos analizė ir pasiūlyta parengti tokią programą, atsižvelgiant į tai:

- 1) SAM parengė Šakinę kovos su korupcija programą 2015-2019 m. ir jos įgyvendinimo priemonių planą;
- 2) SAM pavaldžios įstaigos, savivaldybių ASPĮ parengė institucines kovos su korupcija programas ir jų įgyvendinimo priemonių planus.

8 paveikslas. P5 procesas „Rengti ir (ar) keisti (papildyti) korupcijos prevencijos programas“

P5 proceso „Rengti ir (ar) keisti (papildyti) korupcijos prevencijos programas“ veiksmai ir veiksmų aprašymas pateiktas 10 lentelėje.

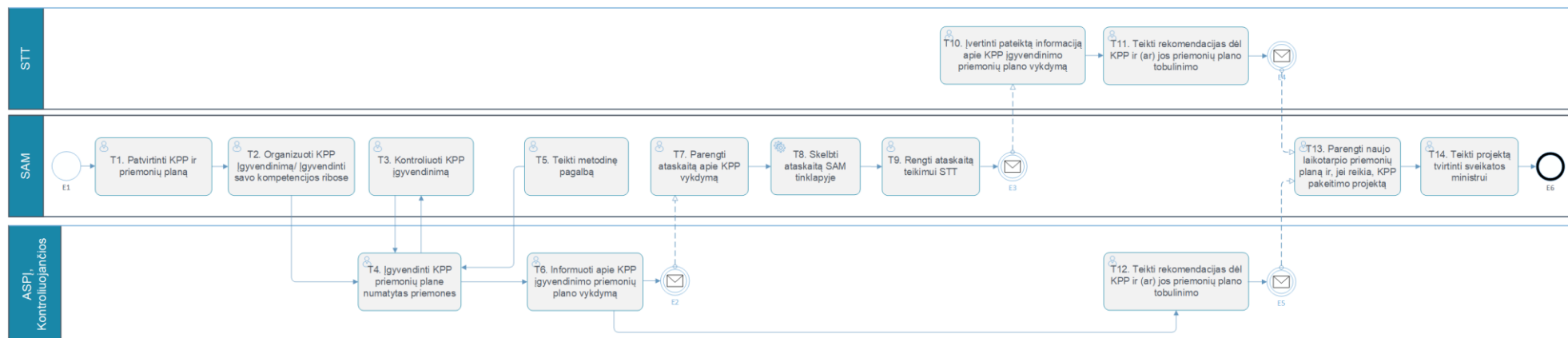
10 lentelė. Korupcijos prevencijos programų rengimas ir (ar) keitimas (papildymas)

Veiksmo Nr.	Veiksmo pavadinimas	Veiksmo aprašymas
STT		
T6	Rengti siūlymus dėl programų tobulinimo	Teikia siūlymus dėl programos tobulinimo.
E2	Siųsti siūlymus SAM dėl ŠKKP tobulinimo	Siunčiami siūlymai SAM dėl ŠKKP tobulinimo
E3	Siųsti siūlymus institucijoms dėl KKP tobulinimo	Siunčiami siūlymai institucijoms dėl KKP tobulinimo
T8	Stebėti, kaip įgyvendinami siūlymai	Stebi, kaip įgyvendinami jos pateikti pasiūlymai.
SAM		
E1	Proceso pradžia	
T1	Parengti ŠKKP	Parengia ŠKKP.
T2	Parengti ŠKKP priemonių planą	Parengia ŠKKP priemonių planą
T3	Patvirtinti ŠKKP ir jos įgyvendinimo priemonių planą	SAM ministro įsakymu patvirtinama ŠKKP ir jos įgyvendinimo priemonių planas. Ministras atsako už patvirtintos programos įgyvendinimą.
T4	Skelbti ŠKKP ir jos įgyvendinimo priemonių planą TAR	Skelbia ŠKKP ir jos įgyvendinimo priemonių planą TAR.
T5	Skelbti ŠKKP ir jos įgyvendinimo priemonių planą SAM tinklapyje	Skelbia ŠKKP ir jos įgyvendinimo priemonių planą SAM tinklapyje.
E2	Gauti STT siūlymus dėl ŠKKP tobulinimo	Gaunami STT siūlymai dėl ŠKKP ir (ar) jos įgyvendinimo priemonių plano tobulinimo.
T7	Tikslinti ŠKKP ir (ar) jos įgyvendinimo priemonių planą	Tikslina ŠKKP ir (ar) jos įgyvendinimo priemonių planą.
E4	Proceso pabaiga	-
ASPI, Kontroliuojančios		
E3	Proceso pradžia	
T9	Parengti institucinę KKP	Įstaigos rengia institucines kovos su korupcija programas.
T10	Parengti institucinės KPP įgyvendinimo priemonių planus	Rengia institucinių kovos su korupcija programų įgyvendinimo priemonių planus.
T11	Patvirtinti KPP ir jos įgyvendinimo priemonių planą	Parengtą institucinę kovos su korupcija programą ir priemonių planą patvirtina parengusios valstybės ar savivaldybės įstaigos ar nevalstybinės įstaigos vadovas. Jis asmeniškai atsako už patvirtintos programos įgyvendinimą.
T12	Skelbti KKP ir jos įgyvendinimo priemonių planą savo tinklapyje	Skelbia KKP ir jos įgyvendinimo priemonių planą savo tinklapyje.
E3	Gauti STT siūlymus dėl KPP ir (ar) jos įgyvendinimo priemonių plano tobulinimo	Gauna STT siūlymus dėl KPP ir (ar) jos įgyvendinimo priemonių plano tobulinimo
T13	Tikslinti KPP ir (ar) jos įgyvendinimo priemonių planą	Tikslina KKP ir (ar) jos įgyvendinimo priemonių planą.
E5	Proceso pabaiga	-

P6 procesas „Įgyvendinti korupcijos prevencijos programą“

SAM įgyvendina Šakinę korupcijos prevencijos sveikatos priežiūros sistemoje 2015 – 2019 metų programą (toliau – ŠKPP).

SAM pavaldžios įstaigos, savivaldybių ASPĮ yra pasirengusios ir įgyvendina Korupcijos prevencijos 2017-2019 metų programas ir jų įgyvendinimo priemonių planus.

9 paveikslas. P6 procesas „Įgyvendinti korupcijos prevencijos programas“

P6 proceso „Įgyvendinti korupcijos prevencijos programą“ veiksmai ir veiksmų aprašymas pateiktas 11 lentelėje.

11 lentelė. Korupcijos prevencijos programos įgyvendinimas

Veiksmo Nr.	Veiksmo pavadinimas	Veiksmo aprašymas
STT		
E3	Gauti apibendrintą informaciją apie KPP priemonių plano įgyvendinimą	Apie korupcijos prevencijos programos priemonių vykdymą SAM informuoja STT.
T9	Įvertinti pateiktą informaciją apie KPP įgyvendinimo priemonių plano vykdymą	Atlieka KPP įgyvendinimo rezultatų stebėseną atlieka STT ir vertina SAM pateiktą informaciją apie KPP įgyvendinimo priemonių plano vykdymą.
T10	Teikti rekomendacijas dėl KPP ir (ar) jos priemonių tobulinimo	Teikia rekomendacijas dėl KPP ir (ar) jos priemonių tobulinimo.
E4	Siųsti įvertinimo išvadą	SAM siunčiamas STT raštas dėl Šakinės korupcijos prevencijos sveikatos priežiūros sistemoje programos vykdymo kartu su vertinimo išvada ir rekomendacijomis dėl tobulinimo.
SAM		
E1	Proceso pradžia	-
T1	Patvirtinti KPP ir priemonių planą	Ministro įsakymu patvirtinama KPP ir priemonių planas.
T2	Organizuoti programos įgyvendinimą/ Įgyvendinti savo kompetencijos ribose	KPP įgyvendinimą organizuoja ir pagal kompetenciją įgyvendina SAM.
T3	Kontroliuoti KPP įgyvendinimą	KPP įgyvendinimą kontroliuoja SAM.
T5	Teikti metodinę pagalbą	KPP įgyvendinimo priemonių plano priemonių vykdymą koordinuoja, metodinę pagalbą korupcijos prevencijos klausimais teikia SAM darbuotojai atsakingi už korupcijos prevenciją ir kontrolę.
E2	Gauti informaciją apie KPP įgyvendinimo priemonių plano vykdymą	SAM gauna informaciją iš ASPĮ apie KPP įgyvendinimo priemonių plano vykdymą.
T7	Parengti ataskaitą apie KPP vykdymą	Apie KPP priemonių plano priemonių vykdymą SAM darbuotojai atsakingi už korupcijos prevenciją ir kontrolę informuoja sveikatos apsaugos ministrą pasibaigus kiekvieniems kalendoriniams metams, ne vėliau kaip iki po jų einančių kalendorinių metų sausio 15 d.
T8	Skelbti ataskaitą SAM tinklapyje	SAM skelbia ataskaitą savo tinklapyje.
T9	Rengti ataskaitą teikimui STT	SAM rengia ataskaitą teikimui STT.
E3	Siųsti ataskaitą STT	SAM siunčia STT ataskaitą apie priemonių vykdymą.
E4	Gauti STT įvertinimo išvadą	SAM gauna STT raštą dėl KPP vykdymo kartu su vertinimo išvada ir rekomendacijomis dėl tobulinimo.
E5	Gauti informaciją iš SAM pavaldžių įstaigų, savivaldybės pavaldžių ASPĮ dėl KPP ir (ar) jos priemonių plano tobulinimo	SAM gauna informaciją iš SAM pavaldžių įstaigų, savivaldybės pavaldžių ASPĮ dėl KPP ir (ar) jos priemonių plano tobulinimo.

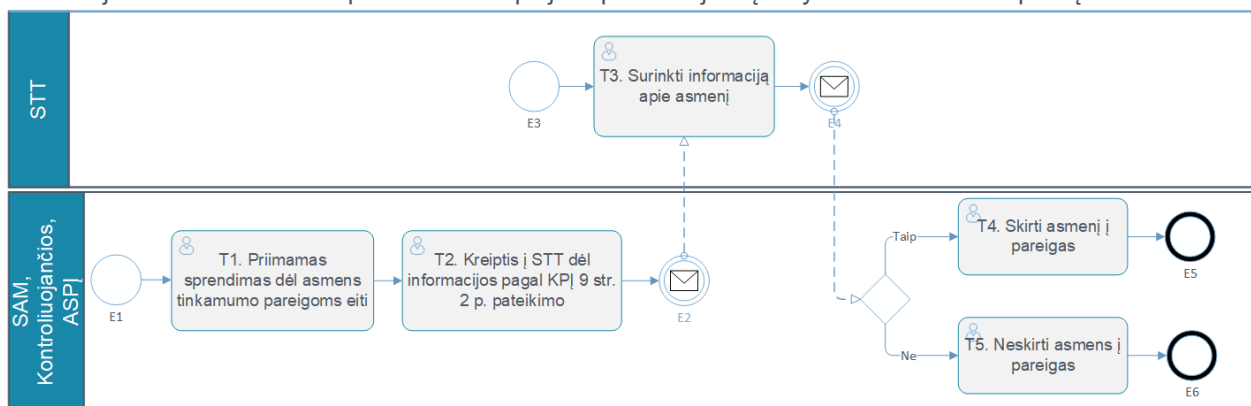
Veiksmo Nr.	Veiksmo pavadinimas	Veiksmo aprašymas
T13	Parengti naujo laikotarpio priemonių planą ir, jei reikia, KPP pakeitimo projektą.	SAM darbuotojai atsakingi už korupcijos prevenciją ir kontrolę, atsižvelgę į gautus pasiūlymus dėl KPP įgyvendinimo prioritetų, naujų uždavinių nustatymą ar esamų uždavinių aktualumą, vykdant KPP, ir KPP įgyvendinimo veiksmingumo stebėsenos duomenis, parengia naujo laikotarpio KPP įgyvendinimo priemonių plano projektą, o prireikus – ir KPP pakeitimo projektą.
T14	Teikti projektą tvirtinti sveikatos ministrui	Parengtas projektas pateikiamas tvirtinti sveikatos apsaugos ministrui.
E6	Proceso pabaiga	-
ASPĮ, Kontroliuojančios		
T4	Įgyvendinti KPP priemonių plane numatytas priemones	KPP pagal kompetenciją įgyvendina SAM pavaldžios sveikatos sistemos įstaigos, savivaldybės pavaldžios ASPĮ. Nevyriausybinių organizacijos, suinteresuotos visuomeninės grupės ir privataus sektoriaus subjektai gali savo veiksmais prisidėti prie KPP vykdymo, jos tikslo ir uždavinių pasiekimo.
T6	Informuoti apie KPP įgyvendinimo priemonių plano vykdymą	SAM pavaldžios sveikatos sistemos įstaigos, savivaldybės pavaldžios ASPĮ informuoja SAM apie KPP įgyvendinimo priemonių plano vykdymą.
T12	Teikti rekomendacijas dėl KPP ir (ar) jos priemonių plano tobulinimo	SAM pavaldžios sveikatos sistemos įstaigos, savivaldybės pavaldžios ASPĮ teikia rekomendacijas dėl KPP ir (ar) jos priemonių plano tobulinimo.
E5	Siųsti SAM informaciją dėl KPP ir (ar) jos priemonių plano tobulinimo	SAM pavaldžios sveikatos sistemos įstaigos, savivaldybės pavaldžios ASPĮ siunčia rekomendacijas dėl KPP ir (ar) jos priemonių plano tobulinimo.

P7 procesas „Rinkti informaciją apie asmenį“

Pagal šiuo metu galiojančią tvarką, numatytą Korupcijos prevencijos įstatymo 9 str., valstybės ir savivaldybių įstaigos turi kreiptis į STT prašydamos pateikti informaciją apie kandidatus, prieš skiriant juos eiti vadovaujančias pareigas. Be to, galima kreiptis į STT motyvuotu prašymu ir dėl informacijos pateikimo apie asmenis, kurie jau eina pareigas.

Pagal Korupcijos prevencijos įstatymo 9 str. 1 d. informacija apie asmenį, siekiantį eiti arba einantį pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigoje ar įmonėje, (toliau – asmuo) pateikiama į pareigas asmenį skiriančiam ar paskyrusiam valstybės ar savivaldybės įstaigos ar įmonės vadovui, kolegialiam valdymo organui arba valstybės politikui siekiant įvertinti asmens patikimumą ir mažinti korupcijos pasireiškimo tikimybę valstybės ar savivaldybės įstaigose ar įmonėse. Informacija apie asmenį renkama, teikiama ir vertinama neatsižvelgiant į tai, ar jis atitinka įstatymuose numatytus specialius nepriekaištingos reputacijos reikalavimus, ar ne.

Pareigybių sąrašas, į kurias pretenduojant turi būti surinkta informacija apie asmenį, nustatytas vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 9 ir 9¹ straipsnių nuostatomis.

10 paveikslas. P7 procesas „Rinkti informaciją apie asmenį“

P7 proceso „Rinkti informaciją apie asmenį“ veiksmai ir veiksmų aprašymas pateiktas 12 lentelėje.

12 lentelė. Informacijos apie asmenį surinkimas

Veiksmo Nr.	Veiksmo pavadinimas	Veiksmo aprašymas
STT		
E2	Gauti prašymą dėl informacijos pagal KPĮ 9 str. 2 p. pateikimo	Į STT kreipiasi į pareigas asmenį skirianti ar paskyrusi valstybės ar savivaldybės įstaiga ar įmonė: SAM, Kontroliuojančios įstaigos, ASPĮ ir kt.
E2	Proceso pradžia	STT, kriminalinės žvalgybos subjektai ar kriminalinės žvalgybos pagrindinės institucijos, žvalgybos institucijos turimą šio straipsnio 2 dalies 9 punkte nurodytą įslaptintą informaciją į pareigas asmenį skiriančiam ar paskyrusiam subjektui gali pateikti ir savo iniciatyva.
T3	Surinkti informaciją apie asmenį	STT pagal kompetenciją surenka teisėsaugos, kontrolės, kriminalinės žvalgybos subjektų ar kriminalinės žvalgybos pagrindinių institucijų, žvalgybos institucijų, kitų institucijų, įstaigų ir įmonių turimą šio straipsnio 2 dalyje nurodytą informaciją apie asmenį, duomenis iš valstybės tarnautojų registro, prireikus – iš kitų valstybės ar žinybinių registrų, duomenų rinkmenų, ir kartu su savo apie asmenį turima įslaptinta bei vieša informacija pateikia asmenį į pareigas skiriančiam ar paskyrusiam subjektui.
E4	Pateikti informaciją apie asmenį	KPĮ 9 str. 2 dalyje nurodytą informaciją apie asmenį STT pateikia ne vėliau kaip per 14 kalendorinių dienų nuo rašytinio prašymo pateikti informaciją apie asmenį gavimo dienos. Teikiant informaciją apie asmenį savo iniciatyva nurodyti terminai neaktualūs.
SAM, Kontroliuojančios, ASPĮ		
E1	Proceso pradžia	-
T1	Priimamas sprendimas dėl asmens tinkamumo pareigoms eiti	Valstybės ar savivaldybės įstaiga ar įmonė: SAM, Kontroliuojančios įstaigos, ASPĮ ir kt. priima sprendimą dėl asmens tinkamumo pareigoms eiti.
T2	Kreiptis į STT dėl informacijos pagal KPĮ 9 str. 2 p. pateikimo	Kreiptis į STT dėl informacijos surinkimo ir į pareigas asmenį skiriančiam ar informacijos paskyrusiam subjektui pateikimo apie:

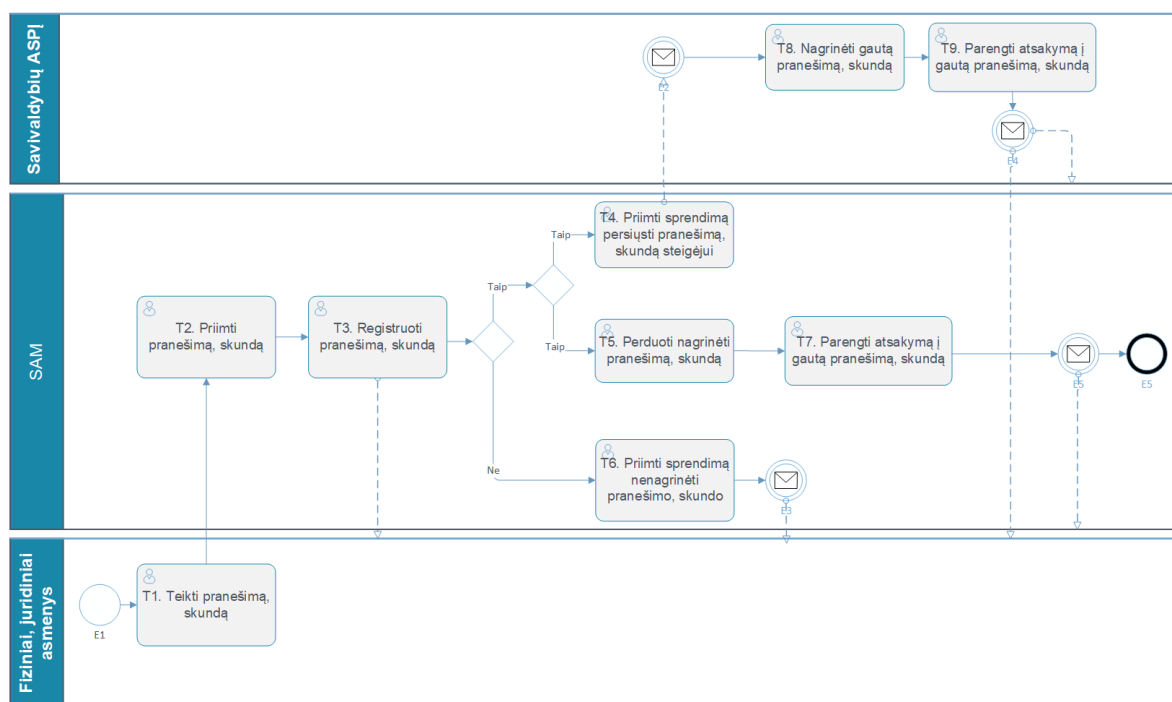
Veiksmo Nr.	Veiksmo pavadinimas	Veiksmo aprašymas
		1) asmens teistumą (neatsižvelgiant į tai, ar teistumas išnyko, ar panaikintas); 2) procese dėl korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos asmens atžvilgiu priimtus nuosprendžius ar nutartis, kuriais baudžiamoji byla jam buvo nutraukta arba asmuo atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės ar bausmės; 3) asmeniui pareikštus įtarimus padarius korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiką, taip pat priimtus procesinius sprendimus šiose bylose; 4) asmens atžvilgiu taikomas ar taikytas organizuoto nusikalstamumo prevencines poveikio priemonės pagal Lietuvos Respublikos organizuoto nusikalstamumo užkardymo įstatymą; 5) asmens atleidimą iš tarnybos ar pareigų dėl priesaikos sulaužymo, pareigūno (teisėjo) vardo pažeminimo; 6) asmens padarytus šturksčius tarnybinius nusižengimus (darbo pareigų pažeidimus) ir paskirtas tarnybines (drausmines) nuobaudas už juos (neatsižvelgiant į tai, ar nuobaudos galioja, ar nebegalioja); 7) atvejus, kai asmuo buvo pripažintas pažeidusiu Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo, Lobistinės veiklos įstatymo, Valstybės politikų elgesio kodekso ar kito teisės akto, reglamentuojančio tarnybinės etikos ir elgesio normas, nuostatas; 8) tai, kad priimamas į valstybės tarnybą asmuo nuslėpė ar pateikė tikrovės neatitinkančius duomenis, dėl kurių negalėjo būti priimtas į valstybės tarnautojo pareigas; 9) įslaptintą informaciją dėl asmens rengiamos, daromos ar padarytos nusikalstamos veikos; 10) asmeniui paskirtas administracines nuobaudas ar administracinio poveikio priemonės, kai nuo administracinio nurodymo įvykdymo ar nutarimo, kuriuo asmuo pripažintas padariusiu administracinį nusižengimą, įsiteisėjimo dienos nepraėjo daugiau kaip vieni metai; 11) asmens atžvilgiu atliktus mokestinius patikrinimus, tyrimus, kurių metu buvo nustatyti mokesčių įstatymų pažeidimai (informacija pateikiama už paskutinius dešimt metų, skaičiuojant nuo rašytinio prašymo, kad Specialiųjų tyrimų tarnyba pateiktų informaciją apie asmenį, gavimo dienos).
E2	Siųsti prašymą dėl informacijos pagal KPĮ 9 str. 2 p. pateikimo	Į STT kreipiasi į pareigas asmenį skirianti ar paskyrusi valstybės ar savivaldybės įstaiga ar įmonė: SAM, Kontroliuojančios įstaigos, ASPĮ ir kt.
E4	Gauti informaciją apie asmenį	KPĮ 9 str. 2 dalyje nurodytą informaciją apie asmenį STT pateikia ne vėliau kaip per 14 kalendorinių dienų nuo rašytinio prašymo pateikti informaciją apie asmenį gavimo dienos. Teikiant informaciją apie asmenį savo iniciatyva nurodyti terminai neaktualūs. Jeigu gaunama informacija, kad asmuo tinkamas eiti atitinkamas pareigas
T4	Skirti asmenį į pareigas	Valstybės ar savivaldybės įstaiga ar įmonė: SAM, Kontroliuojančios įstaigos, ASPĮ ir kt. skiria į pareigas asmenį.
T5	Neskirti asmens į pareigas	Valstybės ar savivaldybės įstaiga ar įmonė: SAM, Kontroliuojančios įstaigos, ASPĮ ir kt. neskiria į pareigas asmenį.
E5	Proceso pabaiga	-
E6	Proceso pabaiga	-

P8 procesas „Nagrinėti gautus pranešimus ir (ar) skundus“

SAM siekia užtikrinti kuo kokybiškesnę, skaidresnę pacientų sveikatos priežiūrą, t.y. kad sveikatos priežiūros paslaugos būtų teikiamos visiems pacientams, neišskiriant jų teisinės, socialinės padėties, negalumo, lyties, tikėjimo, įsitikinimų, amžiaus ar kitų savybių, ugdyti gydytojų profesinį objektyvumą, nešališkumą, sąžiningumą nepriimti jokių tiesioginių ar netiesioginių dovanų. SAM siekdama mažinti ir šalinti korupcijos apraiškas sveikatos sistemoje, siekia užtikrinti veiksmingą korupcijos prevencijos priemonių įgyvendinimą asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros srityse skatina visuomenę būti pilietiškais ir pranešti apie korupciją.

SAM tinklapyje paskelbti kanalai, kuriais galima pranešti apie korupciją:

- 1) STT:
 - a. el. paštu pranešk@stt.lt;
 - b. palikti pranešimą STT svetainėje pasirinkus nuorodą „Praneškite apie korupciją/palikite pranešimą čia“ ar paspaudus ant „Tu gali sumažinti korupciją“ informacinio skydelio (banerio);
 - c. visą parą veikiančiu „karštosios linijos“ telefonu (8 5) 266 3333;
- 2) Policijai:
 - a. bendruoju pagalbos numeriu 112;
 - b. siunčiant pranešimą per ePolicija portalą;
- 3) SAM:
 - a. El. paštu korupcija@sam.lt; ministerija@sam.lt ar;
 - b. SAM svetainėje užpildžius pranešimą skiltyje „[Pranešk apie nusižengimus ar galimą piktnaudžiavimą](#)“;
 - c. raštu, siunčiant raštą SAM adresu.

11 paveikslas. P8 procesas „Nagrinėti gautus pranešimus ir (ar) skundus“

P8 proceso „Nagrinėti gautus pranešimus ir(ar) skundus“ veiksmi ir veiksmų aprašymas pateiktas 13 lentelėje.

13 lentelė. Gautų pranešimų ir (ar) skundų analizė

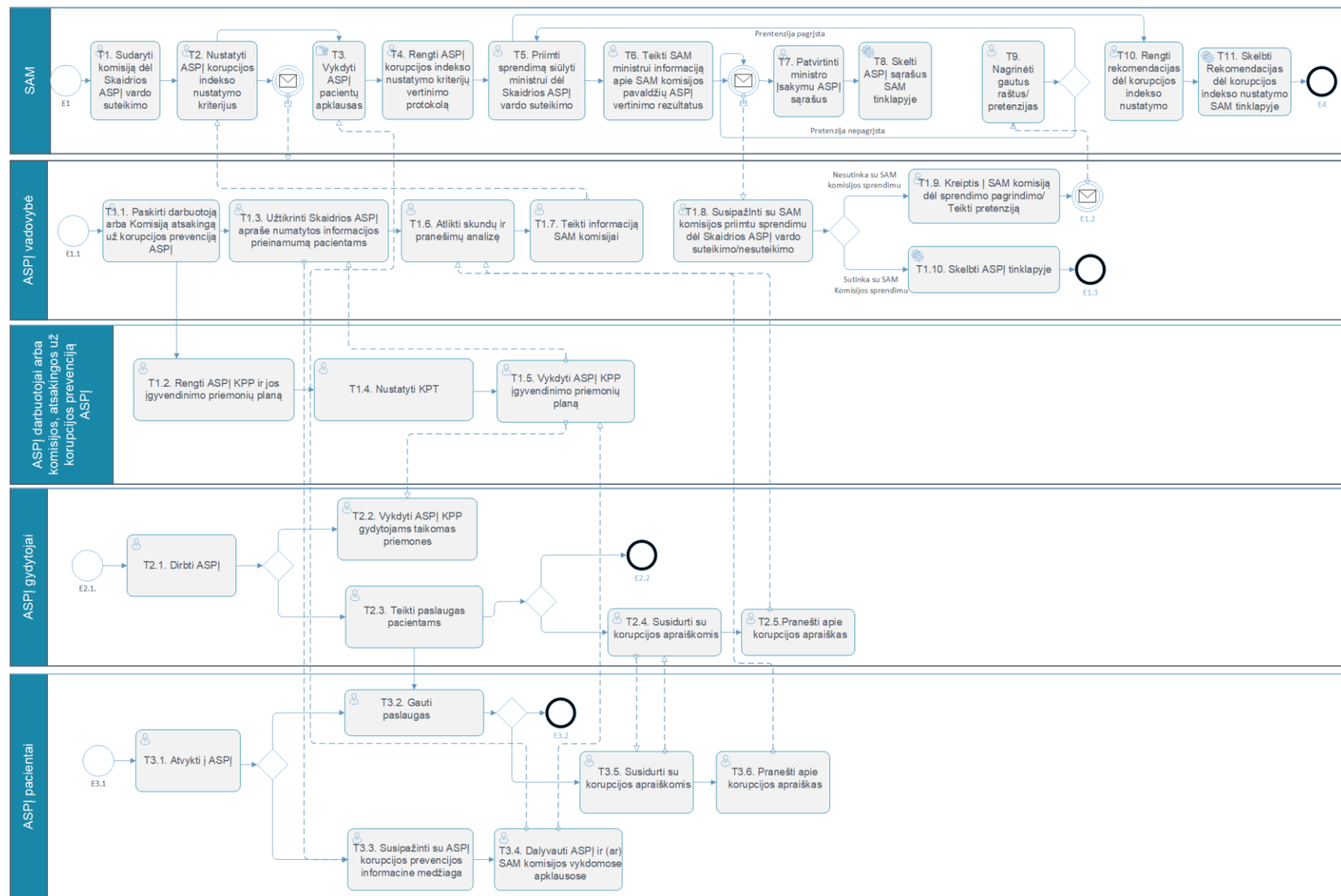
Veiksmo Nr.	Veiksmo pavadinimas	Veiksmo aprašymas
SAM		
T2	Priimti pranešimą, skundą	Priimamas pranešimas, skundas.
T3	Registruoti pranešimą, skundą	Priimtas pranešimas, skundas registruojamas įstaigos dokumentų valdymo sistemoje. Priėmus pranešimą, skundą, jį pateikusiam asmeniui išsiunčiamas pranešimo, skundo gavimo faktą patvirtinantis dokumentas.
T4	Priimti sprendimą persiųsti pranešimą, skundą steigėjui	Jeigu gauto pranešimo, skundo turinys susijęs su ne SAM, o savivaldybei pavaldžia įstaiga, tuomet tinkamai pateiktas skundas, pranešimas persiunčiamas nagrinėti steigėjui.
E2	Siųsti pranešimą skundą nagrinėti steigėjui	Pranešimas skundas siunčiamas nagrinėti steigėjui.
T5	Perduoti nagrinėti pranešimą, skundą	Jeigu gauto pranešimo, skundo turinys susijęs su SAM pavaldžia įstaiga, tuomet tinkamai pateiktas skundas, pranešimas perduodamas nagrinėti atsakingam asmeniui/komisijai.
T6	Priimti sprendimą nenagrinėti pranešimo, skundo	Pranešimai, skundai pateikti Lietuvos Respublikos sveikatos ministro įsakymu Nr. V-864 „Dėl asmenų aptarnavimo ir jų prašymų ir skundų nagrinėjimo sveikatos apsaugos ministerijoje taisyklių patvirtinimo“ patvirtintų taisyklių 18 punkte nustatytų reikalavimų, nenagrinėjami, jeigu sveikatos apsaugos ministras ar jo įgaliotas asmuo nenusprendžia kitaip ir nedelsiant grąžinami pranešimą, skundą pateikusiam asmeniui.
E3	Grąžinti asmeniui pranešimą, skundą	Pranešimas, skundas nenagrinėjamas ir grąžinamas pranešimą, skundą pateikusiam asmeniui.
T6	Parengti atsakymą į gautą pranešimą, skundą	Išnagrinėjus pranešimą, skundą parengiamas atsakymas į gautą, pranešimą skundą.
E4	Gauti išnagrinėto skundo nuorašą	Steigėjas išnagrinėjęs pranešimą, skundą, siunčia atsakymą pranešimą, skundą pateikusiam asmeniui, pateikdamas nuorašą SAM.
E5	Įteikti ar išsiųsti asmenims atsakymus	Atsakymas išsiunčiamas pranešimą, skundą pateikusiam asmeniui.
E6	Proceso pabaiga	-
Savivaldybių ASPĮ		
E2	Gauti persiunčiamą pranešimą, skundą	Gauti nagrinėjimui SAM persiunčiamą pranešimą, skundą.
T5	Išnagrinėti skundą	Išnagrinėti skundą.
E4	Išsiųsti atsakymą skundo teikėjui	Išsiųsti atsakymą skundo teikėjui ir informuoti SAM (pateikiant nuorašą).
Fiziniai, juridiniai asmenys		
E1	Proceso pradžia	-
T1	Teikti pranešimą, skundą	Fizinių, juridinių asmenų pranešimai gali būti pateikiami SAM darbo laiku žodžiu (tiesiogiai atvykus į SAM), raštu (tiesiogiai atvykus į SAM arba per pasiuntinį, atsiuntus paštu, faksu) ir elektroniniu būdu SAM elektroninio pašto adresu. Skundai gali būti pateikiami tik raštu (tiesiogiai atvykus į SAM arba per pasiuntinį, atsiuntus paštu, faksu).

Veiksmo Nr.	Veiksmo pavadinimas	Veiksmo aprašymas
E3	Gauti SAM grąžinamą pranešimą, skundą kaip netinkamą nagrinėti	Gaunama informacija, kad pranešimas, skundas nenagrinėjamas ir grąžinamas pranešimą, skundą pateikusiam asmeniui.
E4	Gauti atsakymą į pateiktą pranešimą, skundą iš steigėjo	
E5	Gauti atsakymą į pateiktą pranešimą skundą ir SAM	

P9 procesas „Suteikti Skaidrios ASPĮ vardą“

SAM, įgyvendindama Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012–2016 metų programos įgyvendinimo prioritetinę priemonę 325, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 228 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012–2016 metų programos įgyvendinimo prioritetinių priemonių patvirtinimo, vadovaudamasi 2015 m. sausio 26 d. įsakymu Nr. V-65 „Dėl Skaidrios asmens sveikatos priežiūros įstaigos vardo suteikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (pakeitimas), atlieka ASPĮ vertinimą ir suteikia/nesuteikia Skaidrios ASPĮ vardą.

2018 metais kovo mėn. atliko 10 ministerijai ir savivaldybėms pavaldžių ASPĮ vertinimą, kurio metu vertinta įstaigos atitiktis skaidrios ASPĮ vardo suteikimo kriterijams, t.y. nustatyti ASPĮ korupcijos indeksai, atspindintys ASPĮ viešumą ir atvirumą, korupcijos prevencijos priemonių vykdymą. Sveikatos apsaugos ministrui pateiktas siūlymas 3 įstaigoms suteikti skaidrios įstaigos vardą.

P9 proceso „Suteikti Skaidrios ASPĮ vardą“ veiksmai ir veiksmų aprašymas pateiktas 14 lentelėje.

14 lentelė. Skaidrios ASPĮ vardo suteikimas

Veiksmo Nr.	Veiksmo pavadinimas	Veiksmo aprašymas
SAM		
E1	Proceso pradžia	-
T1	Sudaryti komisiją dėl Skaidrios ASPĮ vardo suteikimo	SAM pavaldžių ASPĮ vertinimą atlieka sveikatos apsaugos ministro įsakymu sudaryta vertinimo komisija (toliau – SAM komisija).
T2	Nustatyti ASPĮ korupcijos indekso nustatymo kriterijus	SAM Komisija vertina SAM pavaldžias ASPĮ pagal ASPĮ korupcijos indekso nustatymo kriterijus ir nustato ASPĮ korupcijos indeksą
E2	Informuoti ASPĮ, kuri bus vertinama	Likus ne mažiau kaip 5 darbo dienoms iki ASPĮ vertinimo pagal ASPĮ korupcijos indekso nustatymo kriterijus apie tai raštu informuojama ASPĮ, kuri bus vertinama.
T3	Vykdyti ASPĮ pacientų apklausas	ASPĮ korupcijos indeksui nustatyti SAM komisija atlieka anoniminę hospitalizuotų pacientų apklausą. SAM komisija pateikia užpildyti anoniminės hospitalizuotų pacientų apklausos anketas ne mažiau kaip 100 pacientų, o esant mažiau pacientų – visiems.
T4	Rengti ASPĮ korupcijos indekso nustatymo kriterijų vertinimo protokolą	SAM komisijos nariai, nustatę ASPĮ korupcijos indekso nustatymo kriterijų reikšmes, jas įrašo į ASPĮ korupcijos indekso nustatymo kriterijų vertinimo protokolą ir jį pasirašo.
T5	Priimti sprendimą siūlyti ministrui dėl Skaidrios ASPĮ vardo suteikimo	SAM komisija, atsižvelgdama į ASPĮ atitikties skaidrios asmens sveikatos priežiūros įstaigos vardo suteikimo kriterijams vertinimo rezultatus, priima sprendimą siūlyti sveikatos apsaugos ministrui: 1) suteikti ASPĮ skaidrios ASPĮ vardą; 2) suteikti kandidato skaidrios ASPĮ vardui gauti vardą; 3) įrašyti ASPĮ į ASPĮ, turinčių korupcinio pobūdžio veikų pasireiškimo tikimybę, sąrašą.
T6	Teikti SAM ministrui informaciją apie SAM komisijos pavaldžių ASPĮ vertinimo rezultatus	Ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo visų SAM pavaldžių ASPĮ vertinimo pagal sveikatos apsaugos ministro patvirtintą grafiką pabaigos SAM komisijos pirmininkas sveikatos apsaugos ministrui raštu teikia informaciją apie SAM komisijos pavaldžių ASPĮ vertinimo rezultatus. Prie SAM komisijos pirmininko teikiamo rašto pridedami SAM komisijos posėdžių protokolai su priedais ir pagal SAM komisijos siūlymus parengtas sveikatos apsaugos ministro įsakymo projektas, kuriame pateikiami ASPĮ, kurioms siūloma suteikti skaidrios ASPĮ vardą, kandidato skaidrios ASPĮ vardui gauti ir ASPĮ, turinčių korupcinio pobūdžio veikų pasireiškimo tikimybę, sąrašai
E3	Informuoti ASPĮ apie priimtą sprendimą	ASPĮ informuojama apie priimtą sprendimą.
T7	Patvirtinti ministro įsakymu ASPĮ sąrašus	SAM ministras, atsižvelgdamas į SAM komisijos siūlymus, pasirašo įsakymą, kuriuo tvirtinami skaidrių ASPĮ, kandidatų skaidrios ASPĮ vardui gauti ir ASPĮ, turinčių korupcinio pobūdžio veikų pasireiškimo tikimybę, sąrašai.
T8	Paskelti SAM interneto svetainėje ASPĮ sąrašus	SAM interneto svetainėje skelbiami SAM pavaldžių ASPĮ, kurioms suteiktas skaidrios ASPĮ vardas, ASPĮ, kurioms suteiktas kandidato skaidrios ASPĮ vardui gauti, ir ASPĮ, kuriose nustatyta korupcinio pobūdžio veikų pasireiškimo tikimybė, sąrašai.

Veiksmo Nr.	Veiksmo pavadinimas	Veiksmo aprašymas
T9	Nagrinėti gautus raštus/pretenzijas dėl priimtų sprendimų	SAM komisija nagrinėja gautus raštus/pretenzijas dėl priimtų sprendimų.
T10	Rengti rekomendacijas dėl korupcijos indekso nustatymo	SAM komisija rengia rekomendacijas dėl korupcijos indekso nustatymo.
T11	Skelbti rekomendacijas dėl korupcijos indekso nustatymo SAM tinklapyje	Skelbia rekomendacijas dėl korupcijos indekso nustatymo SAM tinklapyje.
E3	Proceso pabaiga	-
ASPĮ vadovybė		
E1.1.	Proceso pradžia	-
T1.1.	Paskirti darbuotoją arba Komisiją atsakingą už korupcijos prevenciją ASPĮ	ASPĮ vadovas paskiria darbuotoją arba Komisiją atsakingą už korupcijos prevenciją ASPĮ.
T1.3.	Užtikrinti Skaidrios ASPĮ apraše numatytos informacijos prieinamumą pacientams	ASPĮ vadovybė užtikrina Skaidrios ASPĮ apraše numatytos informacijos prieinamumą pacientams.
T1.6.	Atlikti skundų ir pranešimų analizę	ASPĮ vadovybė atlieka pacientų, pacientų artimųjų, gydytojų skundų ir pranešimų analizę.
T1.7.	Teikti informaciją SAM komisijai	ASPĮ vertinimo pagal ASPĮ korupcijos indekso nustatymo kriterijus metu teikia informaciją SAM komisijai.
T1.8.	Susipažinti su SAM komisijos priimtu sprendimu dėl Skaidrios ASPĮ vardo suteikimo/nesuteikimo	Susipažįsta su SAM komisijos priimtu sprendimu dėl Skaidrios ASPĮ vardo suteikimo/nesuteikimo.
T1.9.	Kreiptis į SAM komisiją dėl sprendimo pagrindimo/teikti pretenziją	Kreipiasi į SAM komisiją dėl sprendimo pagrindimo/teikia pretenziją.
E1.2.	Siųsti SAM komisijai raštą/pretenziją dėl sprendimo pagrindimo	Siunčia raštą SAM komisijai raštą/pretenziją dėl sprendimo pagrindimo.
T1.10	Skelbti SAM komisijos sprendimą dėl Skaidrios ASPĮ vardo suteikimo/nesuteikimo ASPĮ tinklapyje	Skelbia SAM ministro įsakymu patvirtintą SAM komisijos sprendimą dėl Skaidrios ASPĮ vardo suteikimo/nesuteikimo ASPĮ tinklapyje.
E1.3.	Proceso pabaiga	-
ASPĮ darbuotojai arba Komisijos, atsakingos už korupcijos prevenciją ASPĮ		
T1.2.	Rengti ASPĮ KPP ir jos įgyvendinimo priemonių planą	Rengia ASPĮ KPP ir jos įgyvendinimo priemonių planą.
T1.4	Nustatyti KPT	Nustato KPT.

Veiksmo Nr.	Veiksmo pavadinimas	Veiksmo aprašymas
T1.5	Vykdyti ASPĮ KPP įgyvendinimo priemonių planą	Vykdo ASPĮ KPP įgyvendinimo priemonių planą.
ASPĮ gydytojai		
E2.1.	Proceso pradžia	-
T2.1.	Dirbti ASPĮ	Gydytojas dirba ASPĮ.
T2.2.	Vykdyti ASPĮ KPP gydytojams taikomas priemones	Vykdo ASPĮ KPP gydytojams taikomas priemones.
T2.3.	Teikti paslaugas pacientams	Teikia paslaugas pacientams.
E2.2.	Proceso pabaiga	-
T2.4.	Susidurti su korupcijos apraiškomis	Jeigu gydytojas susiduria su korupcijos apraiškomis, pereinama prie T2.5 žingsnio.
T2.5.	Pranešti apie korupcijos apraiškas	Pacientas praneša apie korupcijos apraiškas ASPĮ vadovybei, ASPĮ darbuotojui arba Komisijai atsakingai už korupcijos prevenciją ASPĮ.
ASPĮ pacientai		
E3.1.	Proceso pradžia	-
T3.2.	Gauti paslaugas	Gauna gydytojo teikiamas paslaugas.
E3.2.	Proceso pabaiga	-
T3.3.	Susipažinti su ASPĮ korupcijos prevencijos informacine medžiaga	Pacientas susipažįsta su gerai matomose vietose skelbiama ASPĮ korupcijos prevencijos informacine medžiaga.
T3.4.	Dalyvauti ASPĮ ir (ar) SAM komisijos vykdomose apklausose	Dalyvauja ASPĮ ir (ar) SAM komisijos vykdomose apklausose.
T3.5.	Susidurti su korupcijos apraiškomis	Jeigu pacientas susiduria su korupcijos apraiškomis, tuomet pereinama prie T3.6 veiksmo.
T3.6.	Pranešti apie korupcijos apraiškas	Pacientas praneša apie korupcijos apraiškas ASPĮ vadovybei, ASPĮ darbuotojui arba Komisijai atsakingai už korupcijos prevenciją ASPĮ arba SAM.

Sveikatos priežiūros sistemoje veikiančių institucijų vykdoma veikla kovos su korupcija srityje

Siekiant įvertinti sveikatos priežiūros sistemoje veikiančių institucijų vykdomą veiklą kovos su korupcija srityje, išsiaiškinti kovai su korupcija taikomus būdus ir priemones, išanalizuoti gerosios praktikos pavyzdžius bei įvertinti galimybes juos integruoti į kuriamą kovos su korupcija sveikatos priežiūros sistemoje informacinę sistemą 2018 m. balandžio mėn. buvo atliktas tyrimas.

Tyrimo metodas – pagilintas interviu, kai pokalbis su atsakingais asmenimis vedamas pagal iš anksto parengtą vieningą struktūrą, siekiant sužinoti respondentų nuomonę, vertinimus, požiūrį ir patirtis, susijusias su analizuojama tema. Šis metodas taikomas ekspertų nuomonei tirti. Informacijai rinkti buvo pasitelkti individualūs, pusiau standartizuoti interviu tipai, kai respondentai apklausti individualiai, pagal iš anksto paruoštus interviu klausimus, tačiau pokalbis tarp apklausos tyrėjo ir respondento nebuvo formalizuojamas,

respondentas galėjo laisvai reikšti savo mintis apie korupcijos apraiškas sveikatos priežiūros sistemoje, atskiroje institucijoje ir taikomas kovos su korupcija priemones ne tik pagal pateikiamus klausimus.

Tikslinė auditorija ir imtis. Atlikti 5 pagilinti interviu (po vieną su kiekvienos įstaigos atstovais) su:

- 1) kontroliuojančia institucija: Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba prie Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – VVKT),
- 2) kontroliuojančia ir licencijavimo veiklą vykdančia įstaiga – Valstybinė akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnyba prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – VASPVT);
- 3) privalomąjį sveikatos draudimą vykdančia Lietuvos Respublikos valstybės valdymo institucija – mokėtoju⁵: Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – VLK);
- 4) ASPĮ – VšĮ Respublikinė Vilniaus universiteto ligoninė (toliau – RVUL);
- 5) Lietuvos gyventojų sveikatos, ją įtakančių veiksnių, netolygumų tyrimus ir kt. atliekančia institucija – biudžetine įstaiga Higienos institutu (toliau – HI).

Interviu metu buvo aptartos temos:

- 1) Korupcijos prevencijos programos, jų įgyvendinimo priemonių planai:
 - a. Korupcijos prevencijos programose numatytos sritys, kuriose galimos korupcijos apraiškos;
 - b. Korupcijos prevencijos programų taikymo ir efektyvumo vertinimas;
- 2) Taikomi kovos su korupcija būdai ir priemonės:
 - a. Viešieji pirkimai, jų vykdymo būdai;
 - b. Veiklos procesų ir procedūrų kontrolė;

Tyrimo rezultatai.

- 1) Korupcijos prevencijos programos, jų įgyvendinimo priemonių planai. Visos institucijos yra pasirengusios Korupcijos prevencijos 2017-2019 metų programos ir jų įgyvendinimo priemonių planus. Korupcijos prevencijos programų paskirtis – užtikrinti kryptingą korupcijos prevencijos politikos įgyvendinimą, vykdant nuolatinę, veiksmingą ir nuoseklią korupcijos prevenciją ir kontrolę kiekvienoje sveikatos apsaugos sistemai priklausančioje įstaigoje. Jos skelbiamos oficialiose institucijų svetainėse, atskiroje ir aiškiai matomoje dalyje „Korupcijos prevencija“:

15 lentelė. Korupcijos prevencijos programose numatytos sritys, kuriose galimos korupcijos apraiškos

Institucija	Institucijos tipas/ paskirtis	Programa	Sritys, kuriose galimos korupcijos apraiškos	Programos taikymas
VVKT	Kontroliuojanti	Korupcijos prevencijos VVKT programa, patvirtinta VVKT viršininko 2017 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. (1.4)1A-1509	1) Leidimų (licencijų, įrašymo į sąrašus ir kt.) išdavimas: Tarnyba išduoda (pakeičia, sustabdo galiojimą, panaikina galiojimo sustabdymą, panaikina) licencijas fiziniams ir juridiniams asmenims užsiimti farmacinė veikla, licencijas gaminti, importuoti į Lietuvos Respubliką, eksportuoti iš Lietuvos Respublikos, verstis į II ir III narkotinių ir psichotropinių medžiagų sąrašus įtrauktų medžiagų didmenine ir (ar) mažmenine prekyba, leidimus importuoti ir eksportuoti narkotinius ir psichotropinius vaistus bei vaistines medžiagas, geros gamybos praktikos, geros platinimo praktikos pažymėjimus, vaistinių preparatų	Korupcijos prevencijos veiklos vykdomos formaliai

⁵ Valstybinė ligonių kasa iš privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšų apmoka ASPĮ už draudžiamiesiems suteiktas asmens sveikatos priežiūros paslaugas.

Institucija	Institucijos tipas/ paskirtis	Programa	Sritys, kuriose galimos korupcijos apraiškos	Programos taikymas
			registracijos pažymėjimus, vaistinių preparatų lygiagreto importo leidimus (bei keičia jų sąlygas), leidimus atlikti klinikinius vaistinio preparato tyrimus (bei keičia jų sąlygas), leidimus tiekti rinkai neregistruotus būtinuosius vaistinius preparatus, rengia Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro sprendimus leisti tiekti Lietuvos rinkai vaistinius preparatus pakuotėmis užsienio kalba ir su pakuotės lapeliais, parengtais užsienio kalba, pritarimo geros klinikinės praktikos mokymui raštus, įrašo asmenis į Veikliųjų medžiagų gamintojų, importuotojų ir platintojų bei Tarpininkų sąrašus, suteikia numerius vaistininkų bei vaistininkų padėjėjų (farmakotechnikų) spaudams; 2) Valstybinės veiklos su vaistiniais preparatais kontrolės ir priežiūros funkcijos: VVKT tikrina licencijuotų įmonių veiklos atitiktį teisės aktų ir licencijų sąlygoms, vertina gamybos įmonių veiklą pagal vaistinių preparatų, tiriamųjų vaistinių preparatų, veikliųjų medžiagų ir į Europos Komisijos sąrašą įrašytų pagalbinių medžiagų geros gamybos praktikos reikalavimus, didmeninio platinimo įmonių veiklą – pagal vaistinių preparatų geros platinimo praktikos reikalavimus, vaistinių – pagal geros vaistinių praktikos reikalavimus, tikrina ir vertina asmenis, įrašytus į Veikliųjų medžiagų gamintojų, importuotojų ir platintojų bei Tarpininkų sąrašus, atlieka klinikinių tyrimų centrų inspekcijas, kontroliuoja ir vertina, ar skleidžiama vaistinių preparatų reklama atitinka teisės aktų reikalavimus, tikrina ir vertina kitą veiklą su farmacijos produktais ir su šia veikla susijusius subjektus pagal kompetenciją, nustatytą Tarnybos nuostatuose ir kituose teisės aktuose; 3) Leidimų išdavimo veikloje ir vykdant valstybinės veiklos su vaistiniais preparatais kontrolės ir priežiūros funkcijas priimamiems sprendimams, išskyrus sprendimams, susijusiems su leidimų atlikti klinikinius vaistinio preparato tyrimus išdavimu bei leisti tiekti Lietuvos rinkai vaistinius preparatus pakuotėmis užsienio kalba ir su pakuotės lapeliais, parengtais užsienio kalba, nereikia kitos valstybinės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo; 4) VVKT disponuoja konfidencialia informacija, kurios paviešinimas gali turėti pasekmių tiek VVKT klientams, tiek ir pačiai VVKT;	

Institucija	Institucijos tipas/ paskirtis	Programa	Sritys, kuriose galimos korupcijos apraiškos	Programos taikymas
			5) Už teisės aktų reikalavimų nesilaikymą VVKT, savo kompetencijos ribose, turi teisę apriboti licencijuotų įmonių veiklą (sustabdyti, panaikinti licencijų, leidimų, sąrašo įrašų galiojimą, užantspauduoti veiklos patalpas), surašyti administracinių nusižengimų protokolus ir taikyti kitas teisės aktuose numatytas sankcijas. 6) VVKT organizuoja ir vykdo viešuosius pirkimus; 7) VVKT rengia norminius teisės aktus, reglamentuojančius veiklos su vaistiniais preparatais sritį.	
VASPVT	Kontroliuojanti ir licencijavimo	Korupcijos prevencijos VASPVT 2016-2019 metų programa, patvirtinta VASPVT direktoriaus 2016 m. kovo 2 d. įsakymu Nr. T1-307	1) Licencijų išdavimas; 2) Pažymėjimų išdavimas, išvadų teikimas, privalomas medicinos prietaisų registravimas; 3) Priežiūros ir kontrolės vykdymas; 4) Viešųjų pirkimų vykdymas; 5) Konkursų į pareigas VASPVT vykdymas.	Korupcijos prevencijos veiklos vykdomos formaliai
VLK	Privalomąjį sveikatos draudimą vykdanči Lietuvos Respublikos valstybės valdymo institucija – mokėtoja.	VLK Korupcijos prevencijos 2017-2019 metų programa, patvirtinta VLK direktoriaus 2017 m. sausio 4 d. įsakymu Nr. 1K-2	1) Bendrieji: a. teisiniai – dažnas teisės aktų keitimas ir kolizija, kontrolės sistemų, teisinių procedūrų ir priemonių netobulumas, nepakankama atsakomybė už padarytus nusižengimus valstybės tarnyboje, nepakankamai aiškiai teisės aktuose reglamentuoti VLK ir TLK darbuotojų (valstybės tarnautojų ir dirbančių pagal darbo sutartis) veiksmai vykdant atitinkamas funkcijas, taip pat jų teisė priimti tam tikrą sprendimą ir pan.; b. instituciniai – nepakankamai skaidrus sprendimų priėmimo procesas, ligonių kasų pavaldumas tai pačiai ministerijai, kuri yra asmens sveikatos priežiūros įstaigų steigėja, darbuotojų, žinančių apie korupcijos atvejus, baimė dalyvauti antikorupcinėje veikloje, nepakankamai skaidrus IT ir centralizuotai perkamų vaistų bei medicinos pagalbos priemonių (prietaisų) viešųjų pirkimų organizavimas, svarbiausių etikos principų nesilaikymas, nepakankamas skaidrumas valdant valstybės turtą ir naudojantis juo, gyventojams administracines paslaugas ir konsultacijas teikiančių darbuotojų netinkamas parengimas ir žema šių darbuotojų kvalifikacija, mažas TLK darbuotojų, atliekančių patikrinimus sveikatos	Korupcijos prevencijos veiklos vykdomos formaliai

Institucija	Institucijos tipas/ paskirtis	Programa	Sritys, kuriose galimos korupcijos apraiškos	Programos taikymas
			priežiūros įstaigose ar vaistinėse, skaičius. Be to, TLK darbuotojai neretai atlieka patikrinimus tose įstaigose, kuriose jiems patiems yra tiekiamos sveikatos priežiūros paslaugos, kas gali įtakoti nesažiningą kontrolės atlikimą; c. visuomenės pilietiškumo stoka – visuomenės požiūrio į korupciją neapibrėžtumas ir prieštaringumas, nesipriešinimas korumpuotiems darbuotojams, piliečių pasyvumas antikorupcinėje veikloje ir pan.; d. ekonominiai – nestabilūs asmens sveikatos priežiūros įstaigų finansiniai rezultatai, sutarčių su įstaigomis sudarymo procesas, asmens sveikatos priežiūros paslaugų kainodara, PSDF biudžeto galimybės, valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, karjeros ir atlyginimų sistema ir pan.; 2) specialieji (nustatomi pagal ligonių kasų privalomojo sveikatos draudimo srityje vykdomas funkcijas) – kontrolės funkcijų vykdymas, sprendimų, kuriems nereikia kitų valstybės ar savivaldybės įstaigų patvirtinimo, priėmimas, sutarčių su asmens sveikatos priežiūros įstaigomis sudarymas, PSDF biudžeto sudarymas ir lėšų skirstymas, asmens sveikatos priežiūros paslaugų bazinių kainų skaičiavimas, PSDF biudžeto lėšų naudojimas privalomąjį sveikatos draudimą administruojančių institucijų veiklai.	
RVUL	ASPĮ	RVUL 2015 – 2018 metų korupcijos prevencijos programa, patvirtinta RVUL direktoriaus 2015 m. vasario 17 d. įsakymu Nr. V1-6	1) Pagrindinės funkcijos – sveikatos priežiūros vykdymas (lėšų, gautų iš ligonių kasų, tikslinis panaudojimas); 2) Veikla, susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu; 3) Viešieji pirkimai ir užsakymai; 4) Administracinių teisės pažeidimų nustatymas, protokolų surašymas, baudų skyrimas; 5) Personalinės atsakomybės ir standartinių procedūrų stoka teikiant sveikatos priežiūros paslaugas; 6) Viešųjų sveikatos priežiūros paslaugų (ambulatorinės ir stacionarinės) bei duomenų ir ataskaitų apie suteiktas paslaugas teikimas.	Korupcijos prevencijos veiklos vykdomos aktyviai.
HI	Mokslo ir tyrimų	HI Korupcijos prevencijos programa, patvirtinta HI direktoriaus	1) Sveikatos informacijos pateikimo veiklos sritis: a. sveikatos stebėsenos tyrimų vykdymas	Korupcijos prevencijos veiklos

Institucija	Institucijos tipas/ paskirtis	Programa	Sritys, kuriose galimos korupcijos apraiškos	Programos taikymas
		2017 m. sausio 10 d. įsakymu Nr. V-2	b. sveikatos statistikos duomenų kaupimas; c. registrų ir informacinių sistemų tvarkymas. 2) Visuomenės sveikatos veiklos sritis: a. technologijų vertinimas; b. visuomenės sveikatos tyrimų vykdymas; c. antimikrobinio atsparumo valdymo ir antibiotikų vartojimo stebėsenos koordinavimas; d. hospitalinių infekcijų priežiūros koordinavimas. 3) Darbo aplinkos poveikio sveikatai tyrimų vykdymas. 4) Viešieji pirkimai.	vykdomos formaliai

Remiantis atliktos analizės rezultatais galima teigti, kad numatytos ne visos galimos tikėtinos korupcijos apraiškos. Rekomenduojama vykdyti korupcijos apraiškų stebėjimą ir atnaujinti programas ne deklaratyviais ir apibendriniais teiginiais (pvz., lentelėje pateiktas VLK pavyzdys būtų tinkamas visoms įstaigoms), o atsižvelgiant į veiklos specifiką, istorinius duomenis ir pan. Įstaigose taikomi kovos su korupcija būdai ir priemonės aprašyti 16 lentelėje.

16 lentelė. Įstaigose taikomi kovos su korupcija būdai ir priemonės

Institucijos pavadinimas	Taikomos kovos su korupcija būdai ir priemonės		Vertinamosios išvados
	Viešieji pirkimai	Veiklos procesai ir procedūros	
VVKT	1) Viešai skelbiamos VP ataskaitos.	1) Veiklos, susijusios su leidimų (licencijų, įrašymo į sąrašus ir kt.) išdavimu, priežiūra ir kontrolė; 2) Viešųjų administracinių el. paslaugų, išduodant licencijas teikimas, procesus nuo paraiškų pateikimo iki leidimų ir licencijų išdavimo vykdant el. būdu ir naudojant informacinę sistemą, kurios informacija prieinama tiek registruotiems, tiek neregistruotiems vartotojams; 3) Informacijos viešinimas (pvz., Farmacijos įmonių kompensuojamų gydytojų stažuocių, kelionių sąrašas).	Veiklos rezultatų viešinimas yra veiksminga korupcijos prevencijos priemonė, tačiau svarbu užtikrinti, kad ji būtų lengvai randama ir pasiekiamą.
VASPV	1) Viešai skelbiamos VP ataskaitos, planai, informacija apie vykdomus ir įvykdytus pirkimus; 2) Pirkimai vykdomi per CPO.	1) „Keturių akių“ principo taikymas priimant sprendimus.	Viešųjų pirkimų vykdymas per CPO ir ataskaitų skelbimas yra efektyvi korupcijos prevencijos priemonė, tačiau svarbu užtikrinti, kad toks pasirinkimas nekenktų siekiamų įsigyti paslaugų/prekių kokybei.

Institucijos pavadinimas	Taikomos kovos su korupcija būdai ir priemonės		Vertinamosios išvados
	Viešieji pirkimai	Veiklos procesai ir procedūros	
VLK	1) Parengti vaistinių preparatų ir medicinos pagalbos priemonių sąrašai ir sudarytos galimybės vaistinius preparatus ir daugelį medicinos pagalbos priemonių pirkti per CPO; 2) Pirkimai vykdomai per CPO; 3) Viešai skelbiama informacija apie planuojamus vykdyti pirkimus (pirkimų planai).	1) Veiklų, susijusių su kontrolės funkcijų vykdymu, sprendimų, kuriems nereikia kitų valstybės ar savivaldybės įstaigų patvirtinimo, priėmimo, sutarčių su ASPĮ sudarymas priežiūra ir kontrolė; 2) PSDF biudžeto sudarymo ir lėšų skirstymo priežiūra ir kontrolė; 3) Asmens sveikatos priežiūros paslaugų bazinių kainų skaičiavimas, 4) PSDF biudžeto lėšų naudojimas privalomąjį sveikatos draudimą administruojančių institucijų veiklai.	Viešųjų pirkimų vykdymas per CPO ir ataskaitų skelbimas yra efektyvi korupcijos prevencijos priemonė, tačiau svarbu užtikrinti, kad toks pasirinkimas nekenktų siekiamų įsigyti paslaugų/prekių kokybei.
RVUL	1) Įstaigoje nėra pirkimų organizatorių, tik Viešųjų pirkimų skyrius; 2) Viešųjų pirkimų planavimui naudoja programinę įrangą – EcoCost; 3) Pirkimams organizuoti ir vykdyti turi kvalifikuotą personalą: teisininkas, medicininės įrangos inžinierius, asmuo, atsakingas už korupcijos prevenciją; 4) Nuolatinė sudarytų sutarčių ir atsargų kontrolė; 5) Vaistiniams preparatams įsigyti vykdomi konsoliduoti pirkimai (kartu su Santaros, Kauno klinikomis, Klaipėdos universitetine ligonine) per CPO; 6) Medicinos įrenginių ir prietaisų technines specifikacijas prieš pradedant vykdyti pirkimą įvertina medicininės įrangos inžinierius (prieš skelbiant pirkimą turi būti pateikiami dokumentai, įrodantys, kad rinkoje yra ne mažiau kaip 3 tiekėjai galintys pateikti įrangą pagal parengtas technines specifikacijas); 7) Oficialioje interneto svetainėje paskelbė kvietimą rinkos dalyviams	1) Operacijų planavimui naudojama eilių planavimo/valdymo sistema; 2) Už operacijų planavimą atsakingas ne gydytojas, o Organizacinis skyrius. Pradėjus operacijas planuoti per Organizacinį skyrių, operacijų laukiančiųjų eilės sutrumpėjo nuo 18 iki 2 mėn., operacinių užimtumas išnaudojamas maksimaliai; 3) Asmens, atsakingo už korupcijos prevenciją darbo laikas – pilnas etatas – reali (ne formali) veikla ir rezultatai korupcijos prevencijos srityje.	Požiūris į korupcijos prevencijos veiklą RVUL galėtų būti pavyzdiniu, tačiau net ir vieno pilno etato tokiais SAS įstaigai yra per mažai. Veiksmai, kurie atliekami korupcijos prevencijos srityje planuojant operacijas, valdant eiles, organizuojant viešuosius pirkimus yra veiksmingi. Būtina skleisti gerosios praktikos pavyzdžius.

Institucijos pavadinimas	Taikomos kovos su korupcija būdai ir priemonės		Vertinamosios išvados
	Viešieji pirkimai	Veiklos procesai ir procedūros	
	pateikti susipažinimui įrangos specifikacijas.		
HI	-	-	

Išvados ir rekomendacijos:

- 1) Remiantis atliktos analizės rezultatais galima teigti, kad numatytos ne visos galimos tikėtinos korupcijos apraiškos. Rekomenduojama vykdyti korupcijos apraiškų stebėjimą ir atnaujinti programas ne deklaratyviais ir apibendrintais teiginiais (pvz., lentelėje pateiktas VLK pavyzdys būtų tinkamas visoms įstaigoms), o atsižvelgiant į veiklos specifiką, istorinius duomenis ir pan.
- 2) Vertinant korupcijos prevencijos ir kovos su korupcijos apraiškomis efektyvumo aspektu, gerosios praktikos pavyzdžiai skirtingose kategorijose galėtų būti VLK ir RVUL. VLK kaip kontroliuojanti institucija, RVUL kaip ASPĮ. Šios įstaigos taiko efektyvius kovos su korupcijos apraiškomis būdus, paremtus realios esamos situacijos analizės rezultatais ir reakcija į problemas, kurias būtina eliminuoti.
- 3) Požiūris į korupcijos prevencijos veiklą RVUL galėtų būti pavyzdiniu, tačiau net ir vieno pilno etato tokiai SAS įstaigai yra per mažai. Veiksmai, kurie atliekami korupcijos prevencijos srityje planuojant operacijas, valdant eiles, organizuojant viešuosius pirkimus yra veiksmingi. Būtina skleisti gerosios praktikos pavyzdžius.

Strateginiuose dokumentuose numatytų ir su korupcijos prevencija susijusių rodiklių vertinimas

GS rengimo metu – 2018 m. gegužės mėn. atliktas ir sveikatos sektoriaus subjektų korupcijos prevencijos veiklos įvertinimas. Įvertinimo rezultatai pateikti 17 lentelėje.

Pastaba. Veiklos įvertinimas atliktas remiantis viešai internete prieinama, oficialiuose atsitiktine tvarka pasirinktų institucijų tinklapiuose skelbiama informacija.

17 lentelė. Sveikatos sektoriaus subjektų korupcijos prevencijos veiklos įvertinimas

Eil. Nr.	Sveikatos sektoriaus įstaiga	Įstaigos tipas	Korupcijos prevencijos	KRA skiltis		KPT	TAAV skiltis		Asmenų patikrinimas	Antikorupcinės programos skiltis			Asmenys/grupės atsakingų už korupcijos prevenciją		ASP antikorupcinis	Privatų interesų deklaravimas	Atsakomybė už korupciją	Skiltis „Pranešk apie korupciją“	Skaidri ASP		Viešųjų pirkimų skiltis		Pranešimų apsauga	Iš viso
			Yra/hėra	Yra/hėra	Skelbiamos išvados	Skiltis/išvados	Yra/hėra	Įvertintų teisės aktų skelbimas	Pareigybų sąrašas	Yra/hėra	Programa	Ataskaitos	Paskirti/nepaskirti	Jų kontaktai	Skelbta/heskalbta	Deklaravimo tvarka	BK/ANK/Etikos kodeksas	STT/Antikorupcinė grupė/pasitikėjimai	Įvertinta	Skaidri/neskaidri	Skelbiami konkursai	VP planai / ataskaitos	Skelbta/neskelbta	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
1.	SAM	Centrinė valdžios	+	+	+		+	-	+	+	+	+	+	+	+	-	+BK/-/-	+/-/+			+	+/+	-	18/5
2.	VLK	Kontroliuojanti	+ ⁶	+	-	+/-	+	+	-	+	+	+	- ⁷	-	-	-	-/-/-	-/+/-			+	+/-	-	14/11
3.	VVKT	Kontroliuojanti	+	-	-	-	-	-	-	+	+	+	- ⁸	+	-	-	-/-/-	+/-/+			+	-/+	-	9/15
4.	VšĮ Santaros klinikos	Universiteto ligoninė	+	-	-	-	-	-	-	-	-	+	- ⁹	+	-	+	+/-/+	+/+/-	-	-	-	+/+	-	11/14
5.	VšĮ Panevėžio m. poliklinika	SPĮ	+	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	-	-/-/+	+/-/+	-	-	+	+	-	8/16

⁶ Paslėpta po veikla.⁷ VLK korupcijos prevencijos koordinavimo ir kontrolės komisija.⁸ Viršinininko pavaduotojas.⁹ Žmogiškųjų išteklių valdymo skyrius – nėra pagrindinė veikla.

Išvados ir rekomendacijos:

- 1) Korupcijos prevencijos priemonių procesai numatyti Lietuvos teisės aktuose ir įgyvendinami sveikatos apsaugos sistemos lygmenyse yra privalomi ir būtini, tačiau įgyvendintini tik esant sąlygai, kai visi sveikatos apsaugos sistemos subjektai vykdo šias priemones ne formaliai, o realiai, - siekdami išspręsti korupcijos problemos sveikatos sektoriuje.
- 2) Korupcijos rizikos analizė atliekama STT yra reikšminga kaip išorinis žvilgsnis į korupcijos rizikas sveikatos srityje, tačiau būtina užtikrinti efektyvią abipusę komunikaciją ir informacijos mainus.
- 3) Korupcijos pasireiškimo tikimybės (toliau – KPT) nustatymo procesas yra labai formalizuotas Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir STT nustatytomis procedūromis (klausimynais), kurie apima administracinės veiklos aspektus ir neatspindi paslaugos srities specifikos. Požiūris į santykius „gydytojas-pacientas“ per administracinės veiklos ar hierarchinius (subordinacinius) santykius yra neadekvatus šių santykių vertinimas. Būtina aprūpinti asmenį atliekantį KPT vertinimą reikalingomis metodikomis, atsižvelgiant į sveikatos apsaugos sistemos srities specifiką ir užtikrinti jo veiklos savarankiškumą ir atsakomybę.
- 4) Pranešimų, skundų apie korupcijos apraiškas sistema nėra patraukli ir neužtikrina piliečių aktyvumo (didesnio įsitraukimo): pasitikėjimo linijos (vidinė pranešimų sistema) neužtikrina galimybės pranešti apie korupcijos apraiškas, mažas pranešimų kanalų pasirinkimas.
- 5) Teisės aktų projektų antikorupcinis vertinimas yra veiksminga priemonė kovojant su neteisėtu lobizmu ar pertekline administracijos darbuotojų diskrecija priimant sprendimus dėl resursų valdymo ar taikant administracines poveikio priemones kontrolės funkcijų vykdymo apimtyje ir pan. Tačiau į teisės aktų projektų rengimo ir (ar) vidinio antikorupcinio įsivertinimo veiklas neįtrauktas antikorupcijos specialistas. Pagrindinė priežastis – daugumoje įstaigų tokio asmens nėra (funkcijų priskyrimas asmeniui einančiam kitas pareigas ir vykdančiam kitas veiklas neprilyginama pilnu etatu korupcijos prevencijos srityje dirbančio asmens veiklai ir veiklos rezultatams).
- 6) Korupcijos prevencijos programose reglamentuota veikla nukreipta į administracinės veiklos koregavimą atliekant teisės aktų pakeitimus, bet ne į santykių „gydytojas-pacientas“, „gydytojas-administracija“, „gydytojas-farmacijos specialistas“, „farmacijos specialistas – sveikatos apsaugos sistemos tarnautojas“ pokyčius.
- 7) Informacijos apie asmenį rinkimo procedūra yra reikšminga priimant administracijos vadovaujantį personalą ir paslaugas teikiančius asmenis, tačiau būtina pažymėti, kad šios informacijos šaltiniu turi būti ne STT, bet SAM Korupcijos prevencijos padalinys, nevyriausybinės organizacijos, pacientų suteikta informacija.
- 8) Visuomenės švietimo ir informavimo veikla yra veiksmingiausia darant poveikį pacientų elgsenos pokyčiams, tačiau šios „minkštos“ priemonės veikia lėčiau ir rezultatai pasiekiami per ilgesnį laiko tarpą, todėl būtina numatyti ilgalaikes programines priemones pacientų antikorupciniam švietimui. Būtina keisti gydytojus žeidžiantį požiūrį, kad visų korupcijos apraiškų kaltininkas yra gydytojas.

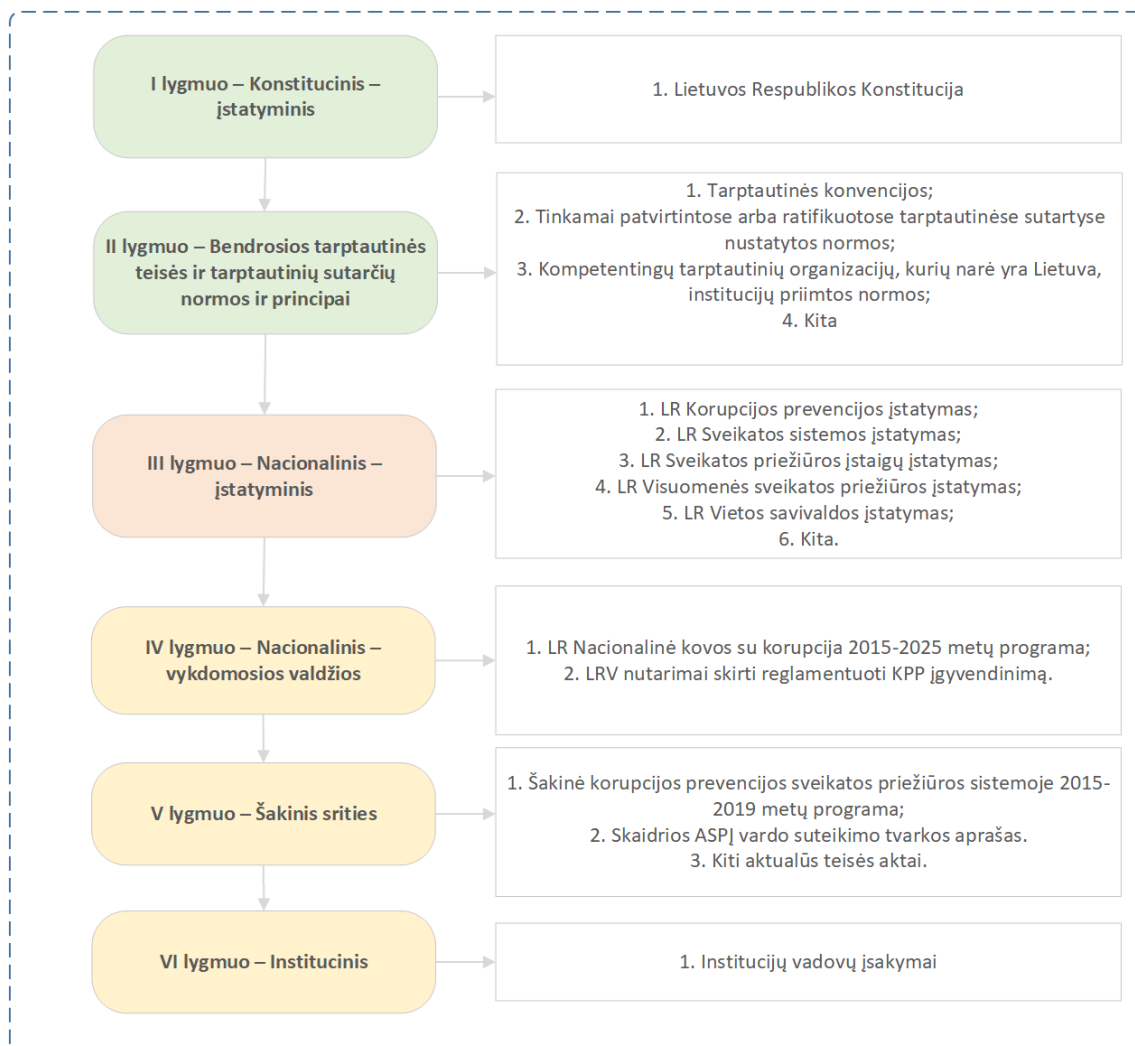
2.2. Teisinės aplinkos analizė

Šio skyriaus apimtyje atlikta teisinės aplinkos analizė atitinka šį Techninės specifikacijos reikalavimą:

„7) Lietuvos Respublikos teisinio reglamentavimo korupcijos prevencijos sveikatos sistemoje, taip pat teisės aktų, susijusių su atliekamos Galimybių studijos uždaviniais, analizė.“

Atliekant teisinės aplinkos analizę vertinti pagrindiniai teisės aktai reglamentuojantys kovą su korupcija sveikatos apsaugos sektoriuje:

- 1) konstituciniai įstatymai (projekto kontekste aktuali tik pati Lietuvos Respublikos Konstitucija, reglamentuojanti pamatinius principus);
- 2) bendrosios tarptautinės teisės ir tarptautinių sutarčių normos ir principai;
- 3) nacionaliniai įstatymai, kuriuos priima Seimas;
- 4) nacionaliniai-vykdomosios valdžios teisės aktai, kuriuos priima Vyriausybė;
- 5) šakiniai srities teisės aktai;
- 6) institucijų lygmens teisės aktai.

13 paveikslas. Projektui aktualių teisės aktų hierarchija

1) **Konstitucinių-įstatyminių teisės aktų analizė.** Pagrindinis teisės aktas, įtvirtinantis sveikatos apsaugos pagrindus – Lietuvos Respublikos Konstitucija, kurios 53 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad – „Valstybė rūpinasi žmonių sveikata ir laiduoja medicinos pagalbą bei paslaugas žmogui susirgus.“ Siekiant užtikrinti prigimtine žmogaus teisę turėti kuo geresnę sveikatą, taip pat teisę turėti sveiką aplinką, priimtina, prieinama ir tinkamą sveikatos priežiūrą, yra parengti pagrindiniai dokumentai, kurių pagrindu planuojama tolesnė sveikatos priežiūros vystymosi strategija ir kovos su korupcija priemonės.

2) **Bendrosios tarptautinės teisės ir tarptautinių sutarčių normų ir principų analizė.** Lietuvos Respublika, atsižvelgdama į tai, kad korupcija pamažu įgauna tarptautinę formą, keliančią grėsmę tiek nacionaliniam, tiek ir globaliam saugumui, prisijungė prie tarptautinio kovos su korupcija tinklo. Šalis ir jos institucijos bendradarbiauja su Jungtinių Tautų Organizacija įgyvendindama Jungtinių Tautų konvenciją prieš korupciją, dalyvauja Europos Tarybos valstybių grupėje prieš korupciją (GRECO) ir Europos kovos su korupcija tinklo (EPAC) veikloje, įgyvendina vystomojo bendradarbiavimo projektus pereinamojo laikotarpio šalims. Tai sudaro sąlygas stiprinti valstybės institucijų, atsakingų už kovą su korupcija, gebėjimus, įgyti joms naudingos tarptautinės patirties.

3) **Nacionalinių įstatymų analizės rezultatai** pateikti 18 lentelėje.

18 lentelė. Projektui aktualūs nacionaliniai įstatymai

Eil. Nr.	Teisės aktas	Reglamentavimo sritys	Esamo teisinio reguliavimo trūkumai ir sąlygojami ribojimai korupcijos prevencijos veikloms sveikatos apsaugos sistemoje vykdyti
1.	Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymas	Šis įstatymas nustato pagrindinius korupcijos prevencijos principus, tikslus ir uždavinius valstybės tarnyboje ir privačiame sektoriuje, korupcijos prevencijos priemones ir jų teisinius pagrindus, korupcijos prevencijos subjektus bei jų teises ir pareigas korupcijos prevencijos srityje. Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatyme apibrėžtos korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos yra šios: kyšininkavimas, prekyba poveikiu, papirkimas, kitos nusikalstamos veikos, jeigu jos padarytos viešojo administravimo sektoriuje arba teikiant viešąsias paslaugas siekiant sau ar kitiems asmenims naudoti: piktnaudžiavimas tarnybine padėtimi arba įgaliojimų viršijimas, piktnaudžiavimas oficialiais įgaliojimais, dokumentų ar matavimo priemonių suklastojimas, sukčiavimas, turto pasisavinimas ar iššvaistymas, tarnybos paslapties atskleidimas, komercinės paslapties atskleidimas, neteisingų duomenų apie pajamas, pelną ar turtą pateikimas, nusikalstamu būdu įgytų pinigų ar turto legalizavimas, kišimasis į valstybės tarnautojo ar viešojo administravimo funkcijas atliekančio asmens veiklą ar kitos nusikalstamos veikos, kai tokių veikų padarymu siekiama ar reikalaujama kyšio, papirkimo arba nuslėpti ar užmaskuoti kyšininkavimą ar papirkimą. Teisinė bazė ir šalies institucinė sistema sukuria prielaidas korupcijos priežasčių šalinimo mechanizmui funkcionuoti. Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatyme nustatyta, kad už korupcijos prevenciją valstybės ar savivaldybių	Korupcijos prevencijos specialistai neturi prieigos prie valstybės informacinių išteklių, kurie gali būti panaudoti kaip duomenų šaltinis sveikatos apsaugos sistemos pažeidžiamumui dėl korupcijos apraiškų stebėti. Atsižvelgiant į tai, kad viena iš efektyviausių priemonių yra didžiųjų duomenų analitika, skirtingų institucijų kaupiamų duomenų kryžminimas, Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu turi būti numatyta galimybė prisijungti prie aktualių IS/Registru/Duomenų bazių ir(ar) gauti prašomus pateikti duomenis iš atsakingų institucijų.

Eil. Nr.	Teisės aktas	Reglamentavimo sritys	Esamo teisinio reguliavimo trūkumai ir sąlygojami ribojimai korupcijos prevencijos veikloms sveikatos apsaugos sistemoje vykdyti
		įstaigose ir nevalstybinėse įstaigose atsako vadovas. Jis privalo imtis priemonių, būtinų šiam įstatymui įgyvendinti (16 straipsnio 3 dalis). Padalinių ir asmenų, valstybės ar savivaldybių įstaigose vykdančių korupcijos prevenciją ir kontrolę, veiklos ir bendradarbiavimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 19 d. nutarimu Nr. 607, nustatyta, kad valstybės ar savivaldybių įstaigose gali būti steigiami padaliniai ar skiriami asmenys, kuriems būtų pavedama korupcijos prevencijos ir kontrolės funkcija (3 punktas). Korupcijos prevencijos įstatyme taip pat nustatytos šios korupcijos prevencijos priemonės: 1) korupcijos rizikos analizė (6 str.); 2) kovos su korupcija programos (7 str.); 3) teisės aktuose įtvirtinto ar teisės aktų projektais numatomo teisinio reguliavimo poveikio korupcijos mastui vertinimas (teisės aktų ar jų projektų antikorupcinis vertinimas) (8 str.); 4) informacijos apie asmenį, siekiantį eiti arba einantį pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigoje ar įmonėje, arba apie asmenį, kurį į pareigas Europos Sąjungos ar tarptautinėse institucijose teikia Lietuvos Respublika, pateikimas (9, 91 str.); 5) informacijos pateikimas valstybės tarnautojų ir juridinių asmenų registrams (11 str.); 6) visuomenės švietimas ir informavimas (10 str.); 7) nustatytų korupcijos atvejų pavišimas.	
2.	Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymas	Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymas reglamentuoja Lietuvos nacionalinę sveikatos sistemą, jos struktūrą, sveikatos saugos, sveikatos stiprinimo ir sveikatos atgavimo santykių teisinio reguliavimo ribas, sveikatinimo veiklos mastų nustatymo, asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros organizavimo, valdymo, sveikatos rėmimo, sveikatinimo veiklos sutarčių sudarymo pagrindus, atsakomybės už sveikatinimo veiklos teisės normų pažeidimus pagrindus, gyventojų, sveikatinimo veiklos subjektų teises ir pareigas.	Įstatymas turi būti peržiūrėtas sukuriant sveikatos apsaugos sistemą, kuri realiai būtų pavaldi SAM arba SAM turėtų svertų reguliuoti socialinius procesus sveikatos srityje ir ASPĮ valdymo procesus.
3.	Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymas	Šis įstatymas nustato sveikatos priežiūros įstaigų klasifikaciją, jų steigimo reorganizavimo, likvidavimo veiklos, jos valstybinio reguliavimo pagrindus, kontrolės priemones, valdymo ir finansavimo ypatumus, LNSS įstaigų nomenklatūrą, sveikatos priežiūros įstaigų ir pacientų santykius, atsakomybės už šio įstatymo pažeidimus pagrindus.	Įstatymas fiksuoja esamą SAS, kurioje yra išskirti lygiai, kurie sudaro kliūtis siekiant, kad SAM galėtų vienareikšmiškai daryti poveikį vykdam antikorupcinius procesus, ypač ASPĮ lygmenyje.

Eil. Nr.	Teisės aktas	Reglamentavimo sritys	Esamo teisinio reguliavimo trūkumai ir sąlygojami ribojimai korupcijos prevencijos veikloms sveikatos apsaugos sistemoje vykdyti
4.	Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymas	Šis įstatymas apibrėžia visuomenės sveikatos priežiūrą, šios priežiūros sistemos struktūrą ir valstybinį reguliavimą, nustato visuomenės sveikatos stiprinimo, ligų ir traumų profilaktikos, visuomenės sveikatos saugos ir kontrolės pagrindus, fizinių asmenų teisės verstis visuomenės sveikatos priežiūra įsigijimo ir jų profesinio tobulinimo pagrindus, juridinių ir fizinių asmenų teisinius santykius visuomenės sveikatos priežiūros srityje.	Įstatymas fiksuoja esamos SAS subjektų funkcijas sveikatos priežiūros srityje, kurioje yra išskirtos priežiūros ir kontrolės funkcijos. Numatytoms priežiūros ir kontrolės funkcijoms turi būti sudaryti korupcijos rizikos žemėlapiai.
5.	Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas	Šio įstatymo tikslas – skatinti ir plėtoti vietos savivaldą kaip demokratinės valstybės raidos pagrindą. Įstatymo 6 str. apibrėžtos savarankiškos savivaldybių funkcijos, tarp jų ir pirminė asmens ir visuomenės sveikatos priežiūra: 1) 6 str. 17 p. „pirminė asmens ir visuomenės sveikatos priežiūra (įstaigų steigimas, reorganizavimas, likvidavimas, išlaikymas), išskyrus visuomenės sveikatos priežiūrą savivaldybės teritorijoje esančiose ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose ugdomų mokinių pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, visuomenės sveikatos stiprinimą ir visuomenės sveikatos stebėseną“. 2) 6 str. 18 p. „savivaldybių sveikatinimo priemonių planavimas ir įgyvendinimas; parama savivaldybės gyventojų sveikatos priežiūrai“. Įstatymo 7 str. apibrėžtos valstybinės (valstybės perduotos savivaldybėms) funkcijos, tarp jų ir antrinė sveikatos priežiūra, visuomenės sveikatos priežiūra, visuomenės sveikatos stiprinimas, visuomenės sveikatos stebėseną: 1) 7 str. 34 p. „antrinės sveikatos priežiūros organizavimas įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka“; 2) 7 str. 35 p. „visuomenės sveikatos priežiūra savivaldybės teritorijoje esančiose ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose ugdomų mokinių pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, visuomenės sveikatos stiprinimas, visuomenės sveikatos stebėseną“.	Įstatymo nuostatos turi būti peržiūrėtos ir suderintos su Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo nuostatomis.
6.	Lietuvos Respublikos Seimo	Lietuvos Respublikos Seime įsteigta nuolatinė Seimo Antikorupcijos komisija. Pagal Lietuvos Respublikos Seimo Antikorupcijos komisijos	Šis įstatymas neturi tiesioginio poveikio korupcijos prevencijai sveikatos sektoriuje, tačiau pažymėtina, kad kaip

Eil. Nr.	Teisės aktas	Reglamentavimo sritys	Esamo teisinio reguliavimo trūkumai ir sąlygojami ribojimai korupcijos prevencijos veiklos sveikatos apsaugos sistemoje vykdyti
	Antikorupcijos komisijos įstatymas	įstatymą ji nagrinėja korupciją ir su ja susijusius reiškinius bei atvejus, priima sprendimus nagrinėjamaiais klausimais ir kontroliuoja, kaip institucijos juos vykdo; analizuoja valstybės ir savivaldybių įstaigų ir įmonių sprendimus, sudarančius sąlygas korupcijai bei nusikaltimams ir kitiems teisės pažeidimams ūkio ir finansų sistemose, siekia, kad tokie sprendimai būtų panaikinti; teikia pasiūlymus Lietuvos Respublikos Seimui, Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir kitoms institucijoms dėl teisės aktų priėmimo ir tobulinimo, korupcijos, ekonominių ir finansinių nusikaltimų bei kitų teisės pažeidimų prevencijos ir užkardymo.	aukščiausioji įstatymų leidžiamosios valdžios antikorupcinė institucija, atliekanti kontrolės funkciją turi įtakos galutiniams sprendimams, susijusiems su atskirais korupcijos atvejais ir antikorupcinės politikos formavimu visoje valstybėje. SAM nepakankamai išnaudoja Seimo Antikorupcijos komisijos galimybes stiprinant kovą su korupcija sveikatos sistemoje. Sprendžiant šį klausimą būtina ieškoti politinės paramos keičiant atitinkamus įstatymus ir nutarimus. Taip pat galima būtų panaudoti Seimo Antikorupcijos komisijos resursus siekiant iškelti į aukštesnį lygį nustatytus korupcinio pobūdžio pažeidimus, kurie sąlygoti sisteminių klaidų.
7.	Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybės tarnyboje įstatymas	Nors interesų konfliktai ir nėra tapatūs korupcijai, tačiau sudaro galimybę ir palankią terpę korupcinio pobūdžio nusikalstamoms veikoms pasireikšti, todėl interesų konfliktai yra artimi korupcijai ir gali ją lemti. Šiuo įstatymu siekiama suderinti valstybinėje tarnyboje dirbančių asmenų privačius ir visuomenės viešuosius interesus, užtikrinti, kad priimant sprendimus pirmenybė būtų teikiama viešiesiems interesams, įtvirtinti priimamų sprendimų nešališkumą ir užkirsti kelią atsirasti bei plisti korupcijai valstybinėje tarnyboje.	Atsižvelgiant į tai, kad ne visi gydytojai, gydytojai odontologai ir farmacijos specialistai deklaruoja savo privačius interesus, kontroliuojančios valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos bei įstaigos ir įmonės neturi galimybių įvertinti, ar gydytojai, gydytojai odontologai, priimdami sprendimus siųsti pacientus konsultacijoms, tyrimams, reabilitacijai ar slaugai iš įstaigos į privačią įstaigą, ar farmacijos specialistai, teikdami farmacines paslaugas užtikrina viešųjų interesų viršenybę prieš privačius, taip pat nėra nustatyta aiškaus mechanizmo nustatyti galimybei taikyti poveikio priemonės* už Įstatyme numatytų įpareigojimų pažeidimus. *LR administracinių nusižengimo kodekso 533 straipsnis. Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo pažeidimas 1. Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo draudžiančių, įpareigojančių ar apribojančių nuostatų, išskyrus drausminio pobūdžio nuostatas, pažeidimas užtraukia baudą nuo vieno šimto keturiasdešimt iki trijų šimtų eurų. 2. Šio straipsnio 1 dalyje numatytas administracinis nusižengimas, padarytas pakartotinai, užtraukia baudą nuo trijų šimtų iki penkių šimtų aštuoniasdešimt eurų. Be to, kaip nurodo Specialiųjų tyrimų tarnyba, tai apsunkina galimybes tirti galimą neteisėtą praturtėjimą dėl gautų

Eil. Nr.	Teisės aktas	Reglamentavimo sritys	Esamo teisinio reguliavimo trūkumai ir sąlygojami ribojimai korupcijos prevencijos veikloms sveikatos apsaugos sistemoje vykdyti
			neteisėtų pajamų. Įstatymo 2018 metų pakeitimai leidžia daryti prielaidą, kad gydytojai, odontologai turintys interesų konfliktus pasirenks veiklos prioritetus ir negalės piktnaudžiauti viešais resursais dirbdami privačiame sveikatos sektoriuje.
8.	Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso patvirtinimo ir įsigaliojimo įstatymas. Baudžiamas is kodeksas	LR baudžiamojo kodekso paskirtis – baudžiamosios teisės priemonėmis ginti žmogaus ir piliečio teises bei laisves, visuomenės ir valstybės interesus nuo nusikalstamų veikų. Šis kodeksas: 1) apibrėžia, kokios veikos yra nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai, bei jas uždraudžia; 2) nustato bausmes, baudžiamojo ir auklėjamojo poveikio priemones už šiame kodekse numatytas veikas bei priverčiamąsias medicinos priemones; 3) nustato baudžiamosios atsakomybės pagrindus ir sąlygas, taip pat pagrindus ir sąlygas, kuriais nusikalstamas veikas padarę asmenys gali būti atleisti nuo baudžiamosios atsakomybės ar bausmės. Korupcinio pobūdžio nusikaltimams sveikatos sistemoje aktualūs Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso straipsniai: 225 str. Kyšininkavimas; 226 str. Prekyba poveikiu; 227 str. Papirkimas; 228 str. Piktnaudžiavimas; 228 1 str. Neteisėtas teisių į daiktą įregistravimas; 229 str. Tarnybos pareigų neatlikimas.	Neteisyta.

Pastaba. Rekomendacijos dėl teisės aktų pakeitimų, kuriuos rekomenduojama atlikti siekiant pašalinti atitinkamo teisės akto sąlygojamus ribojimus korupcijos prevencijos veikloms sveikatos apsaugos sistemoje vykdyti pateiktos šios galimybių studijos 7.1 skyriuje „Korupcijos prevencijos teisinės bazės pakeitimai“.

4) **Nacionalinių-vykdomosios valdžios teisės aktų analizės** rezultatai pateikti 19 lentelėje.

19 lentelė. Projektui aktualūs nacionaliniai-vykdomosios valdžios teisės aktai

Eil. Nr.	Teisės aktas	Reglamentavimo sritys	Esamo teisinio reguliavimo trūkumai ir sąlygojami ribojimai korupcijos prevencijos veikloms sveikatos apsaugos sistemoje vykdyti
1.	LR Nacionalinė kovos su korupcija 2015-2025 metų programa, patvirtinta Seimo 2015 m. kovo 10	Programos strateginis tikslas – sumažinti korupcijos mastą, padidinti skaidrumą, atvirumą viešajame ir privačiame sektoriuose, pasiekti, kad: Lietuvos korupcijos suvokimo indeksas 2025 metais būtų ne mažesnis nei 70	2015 m. birželio 17 d. Vyriausybė patvirtino šios programos įgyvendinimo 2015–2019 metų tarpinstitucinį veiklos planą. Programos pagrindu priimtas priemonių planas yra bendro pobūdžio nustatantis, pavyzdžiui „nustatyti viešojo ir privataus sektorių skaidraus

Eil. Nr.	Teisės aktas	Reglamentavimo sritys	Esamo teisinio reguliavimo trūkumai ir sąlygojami ribojimai korupcijos prevencijos veiklos sveikatos apsaugos sistemoje vykdyti
	d. nutarimu Nr. XII-1537	balų (Lietuvos korupcijos suvokimo indeksas 2014 metais – 58 balai). Sveikatos priežiūra yra viena iš Programoje nustatytų prioritetinių sričių. Programoje konstatuota, kad „labiausiai korumpuotomis laikomos vis dar tos pačios institucijos: sveikatos priežiūros institucijos<...>“. Sveikatos priežiūra toliau išlieka viena iš daugiausia problemų keliančių sričių. Programoje įvardintos pagrindinės priežastys, lemiančios korupciją: 1) neaiškos administracinės procedūros ir nepakankamas jų viešumas; 2) gydytojų ir pacientų nesąžiningumas; 3) neteisėtas lobizmas; 4) nepakankamas kontrolės mechanizmas ir kt.“ Teikiant asmens sveikatos priežiūros paslaugas: 1) užmokestis siekiant gauti tam tikrą procedūrą, gydymą be eilės; 2) užmokestis siekiant gauti kokybiškas asmens sveikatos priežiūros paslaugas; 3) vaistinių preparatų pavyzdžių, kurie turėtų būti dalijami nemokamai, pardavimas pacientams; 4) brangesnio gydymo pasiūlymas siekiant proteguoti tam tikrų vaistinių preparatų naudojimą ar specialią sveikatos priežiūros paslaugas teikiančią įmonę; 5) įvairių sveikatos pažymų klastojimas paciento prašymu; 6) paskiriant netinkamą gydymo metodą, išrašant netinkamus, neefektyvius, brangesnius vaistus; 7) proteguojant tam tikrų vaistinių preparatų naudojimą vykdoma neetiška, teisės aktų reikalavimų neatitinkanti jų reklama; 8) valstybiniam sektoriui priklausančių prietaisų ir instrumentų neteisėtas naudojimas privačiai aptarnaujant pacientus; 9) pacientui susimokėjus už tam tikras paslaugas, jam specialiai suteikiamos prastesnės kokybės, žemesnio lygio paslaugos siekiant taupyti privačios įmonės išteklius.	bendradarbiavimo būdus ir principus“; „didinti skaidrumą“ ir pan., tačiau nei pačioje programoje nei priemonių plane nėra sisteminio požiūrio į sveikatos apsaugos sistemoje susidariusią korupcijai palankią situaciją. Taip pat nėra sisteminio požiūrio į korupcijos prevencijos priemones. Todėl mažai tikėtina, kad net ir įgyvendinus visas numatytas priemones situacija sveikatos apsaugos sistemoje kardinaliai pasikeis.

Eil. Nr.	Teisės aktas	Reglamentavimo sritys	Esamo teisinio reguliavimo trūkumai ir sąlygojami ribojimai korupcijos prevencijos veikloms sveikatos apsaugos sistemoje vykdyti
		Farmacijoje: 1) „dėkingumo“ mokesčiai vykdant centralizuotus vaistinių preparatų pirkimus; 2) tiesioginė ir netiesioginė įtaka gydytojui, kad jis skirtų tik tam tikrus vaistinius preparatus. 3) Teisės aktų ir etikos kodeksų reikalavimų neatitinkantis sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų rėmimas; neteisėtas vaistinių preparatų platinimas. Pirmo programos tikslo – siekti didesnio viešojo sektoriaus valdymo efektyvumo, sprendimų ir procedūrų skaidrumo, viešumo ir atskaitingumo visuomenei, didesnio valstybės tarnybos atsparumo korupcijai – uždavinys yra nurodytas: „27.1.9. sukuriant ir įgyvendinant neoficialių mokėjimų viešajame sektoriuje (sveikatos priežiūroje, policijoje, vietos savivaldoje) mažinimo ir šalinimo priemonės;“ Penktojo Programos tikslo didinti skaidrumą, mažinti ir šalinti korupcijos pasireiškimo galimybes sveikatos priežiūros srityje – uždaviniai yra: „35.1. Pirmasis penktojo tikslo uždavinys – pertvarkyti sveikatos priežiūros įstaigų koordinavimo sistemą, didinti sveikatos priežiūros įstaigų veiklos skaidrumą. Šis uždavinys bus įgyvendinamas: 35.1.1. didinant viešumą sveikatos priežiūros srityje; 35.1.2. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai pavedant koordinuoti ne tik tretinio, bet ir pirminio ir antrinio lygio sveikatos priežiūros įstaigų veiklą; 35.1.3. tobulinant stacionarinių sveikatos priežiūros paslaugų apmokėjimo sistemą; 35.1.4. tobulinant sąlygas sveikatos priežiūros įstaigų vadovų kaitai ir konkurencijai; 35.1.5. parengiant ir priimant teisės aktų pakeitimus, kuriais būtų numatyta sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarka pagal konkrečius kriterijus; 35.1.6. parengiant ir priimant teisės aktų pakeitimus, kuriais farmacijos įmonės būtų įpareigosios viešai deklaruoti reklamai skirtas išlaidas ir šių lėšų gavėjus;	

Eil. Nr.	Teisės aktas	Reglamentavimo sritys	Esamo teisinio reguliavimo trūkumai ir sąlygojami ribojimai korupcijos prevencijos veiklos sveikatos apsaugos sistemoje vykdyti
		35.1.7. vykdant kitas sveikatos priežiūros įstaigų veiklos skaidrumą didinančias priemones ir veiksmus. 35.2. Antrasis penktojo tikslo uždavinys – sukurti sveikatos priežiūros įstaigų rėmimo sistemos mechanizmą. Šis uždavinys bus įgyvendinamas: 35.2.1. viešinant farmacijos įmonių reklamos išlaidas ir naudos gavėjus; 35.2.2. sukuriant sveikatos priežiūros srityje viešus ir skaidrius paramos teikimo, gavimo ir panaudojimo būdus. 38.4. sveikatos priežiūros srities korupcijos prevencijos programa, kurią tvirtina Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministras.“	
2.	Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 ¹⁰	Aprašas detalizuoja reikalavimus, pagal kuriuos atliekama korupcijos rizikos analizė valstybės ar savivaldybės įstaigose, nurodytose KPĮ 6 straipsnio 2 dalyje. Korupcijos rizikos analizė – valstybės ar savivaldybės įstaigos veiklos analizė antikorupcinio požiūriu Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka ir motyvuotos išvados dėl kovos su korupcija programos parengimo, pasiūlymų dėl programos turinio pateikimas, taip pat kitų korupcijos prevencijos priemonių rekomendavimas už jų įgyvendinimą atsakingoms valstybės ar savivaldybių įstaigoms. Nutarimu nustatyti tam tikri korupcijos pasireiškimo tikimybės kriterijai: „Valstybės ar savivaldybės įstaigos veiklos sritis priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, jeigu atitinka vieną ar kelis iš šių kriterijų: 6.1. padarytas korupcinis nusikaltimas; 6.2. pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas; 6.3. atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti; 6.4. veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu;	1) Nustatyta korupcijos pasireiškimo rizikos vertinimo procedūra nėra išsami ir neatitinka bazinių rizikos vertinimo principų. 2) Vyriausybės nutarime įtvirtinta korupcijos rizikos analizės sąvoka turi būti keičiama nustatant pagrindinį šios veiklos tikslą – korupcijos rizikų nustatymą. Būtina atsieti korupcijos rizikos procesą nuo privalomos antikorupcinės programos rengimo ir suteikti įstaigai diskreciją pasirinkti korupcijos rizikos valdymo būdus ir priemones, koreguojant paslaugos ar administracinio valdymo procesą. Tokiu būdu suteikiant prevencinėms priemonėms ne proginį-ataskaitinį, o kasdienį dėmesį, nuolat stebint procesą ir turint aiškius rezultatyvumo kriterijus. 3) Šio nutarimo KPT kriterijai yra labiau orientuoti į viešojo administravimo subjektus (pareigūnus) nei į viešojo sektoriaus teikiamas paslaugas; 4) Korupcijos rizikos analizė privalo būti orientuota į viešojo sektoriaus teikiamų paslaugų procesus ir santykių tarp tarnautojo ar darbuotojo ir paslaugos gavėjo reglamentavimo. Tai reiškia, kad KRA kriterijai taip pat turi būti keičiami arba plečiami.

¹⁰ Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.B96A881B578F/KYtUEdEsla>. Žiūrėta: 2018 m. birželio 2 d.

Eil. Nr.	Teisės aktas	Reglamentavimo sritys	Esamo teisinio reguliavimo trūkumai ir sąlygojami ribojimai korupcijos prevencijos veiklos sveikatos apsaugos sistemoje vykdyti
		6.5. daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo; 6.6. naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija; 6.7. anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų.“	
3.	Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 „Dėl Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“ ¹¹	Rekomendacijų tikslas – padėti įstaigoms nustatyti veiklos sritis, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė. Įstaigoms rekomenduojama nustatyti visų veiklos sričių atitiktį Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje nustatytiems kriterijams: 1) Padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika; 2) Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas; 3) Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuot; 4) Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu; 5) Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo; 6) Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija; 7) Anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų. Įstaigos vertindamos savo veiklos sritis, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, analizuoja įstaigos priimtus teisės aktus, sprendimus, atliktus veiksmus ir yra įpareigojamos parengti motyvuotą išvadą apie veiklos sritį, kurioje egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė.	1) Rekomendacijose nėra nurodoma apie viešosios paslaugos suteikimo kokybę ir šios paslaugos antikorupcinius kriterijus. 2) Rekomendacijos nukreiptos į formalizuoto klausimyno užpildymą, bet ne į procesų analizę ir rizikų paiešką.
4.	Dėl STT direktoriaus 2013 m. kovo 29 d. įsakymo Nr. 2-102 „Dėl	STT pareigūnų atliekamo išvadų dėl korupcijos pasireiškimo tikimybių vertinimo ir korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašas nustato STT pareigūnų atliekamo išvadų dėl korupcijos pasireiškimo tikimybių	Šis įsakymas tik didina Korupcijos prevencijos įstatymo ir Vyriausybės nutarimo dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo pasenusias biurokratinės nuostatas. Jų taikymas

¹¹ Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.D7EDC15D339E>. Žiūrėta: 2018 m. birželio 2 d.

Eil. Nr.	Teisės aktas	Reglamentavimo sritys	Esamo teisinio reguliavimo trūkumai ir sąlygojami ribojimai korupcijos prevencijos veiklos sveikatos apsaugos sistemoje vykdyti
	Specialiųjų tyrimų tarnybos pareigūnų atliekamo išvadų dėl korupcijos pasireiškimo tikimybių vertinimo ir korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo patvirtinimo" pakeitimo	vertinimo ir korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarką, motyvuotos išvados dėl korupcijos rizikos analizės formą ir turinį.	negali iš esmės pakeisti korupcijos prevencijos veiklos nei ASPĮ nei SAM pavaldžiuose įstaigose.
5.	Padalinių ir asmenų, valstybės ar savivaldybių įstaigose vykdančių korupcijos prevenciją ir kontrolę, veiklos ir bendradarbiavim o taisyklės ¹²	Nutarimu nustatyta, kad KPĮ įgyvendinti valstybės ar savivaldybių įstaigose gali būti steigiami korupcijos prevenciją ir kontrolę vykdančios padaliniai arba skiriami asmenys, kuriems pavedama atlikti šią funkciją. Padalinių ar asmenų, vykdančių korupcijos prevenciją ir kontrolę, veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose turi būti nustatomos šios funkcijos: 1) atlikti valstybės ar savivaldybės įstaigos veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, įvertinimą teisės aktų nustatyta tvarka; 2) rengti valstybės ar savivaldybės įstaigos institucinių, taip pat šakinių kovos su korupcija programų projektus ir jų pakeitimo projektus; 3) teikti informaciją valstybės tarnautojų ir juridinių asmenų registrams apie asmenis, dirbančius valstybės ar savivaldybės įstaigoje, KPĮ nustatytais pagrindais; 4) analizuoti ir, jeigu reikia, suderinus su valstybės ar savivaldybės įstaigos vadovu pavišinti kitiems valstybės ar savivaldybės įstaigos darbuotojams ir žiniasklaidoje teisės aktų nustatyta tvarka užfiksuotus korupcijos faktus; 5) teikti valstybės ar savivaldybės įstaigos vadovui pasiūlymus dėl korupcijos prevencijos ir kontrolės valstybės ar savivaldybės įstaigos veiklos srityje, kad šioje įstaigoje nustatyti korupcijos faktai nepasikartotų; 6) bendradarbiauti ir keistis informacija, kurios reikia korupcijos prevencijai ir kontrolei užtikrinti, su kitais valstybės ar savivaldybės įstaigos struktūriniais padaliniais, kitomis	Nutarime nėra numatyta kategoriška prievolė įsteigti padalinį ar asmenį, vykdančią korupcijos prevenciją įstaigoje ar visose šio sektoriaus įstaigose, jeigu atlikus korupcijos rizikos analizę yra nustatyta didelė korupcijos rizika šiame sektoriuje. Toks įpareigojimas gali būti keliamas ir SAM ir ASPĮ vadovui, atsižvelgiant į etatų steigimo ir biudžeto finansų skyrimo tvarką. Šios dienos „nulinės tolerancijos“ akcijų gausa gali virsti parodomosiomis akcijomis ir diskredituoti šią tarptautinę iniciatyvą, jeigu tokiose įstaigose kaip SAM ir jai pavaldžiose, nebus asmens, užtikrinančio nuolatinį ir nenutrūkstamą šiame Vyriausybės nutarime ir kituose teisės aktuose numatytą antikorpinių priemonių įgyvendinimo.

¹² Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.BC48C6C9AEF4>. Žiūrėta 2018 m. gegužės 2 d.

Eil. Nr.	Teisės aktas	Reglamentavimo sritys	Esamo teisinio reguliavimo trūkumai ir sąlygojami ribojimai korupcijos prevencijos veiklos sveikatos apsaugos sistemoje vykdyti
		valstybės ar savivaldybių įstaigomis ir jose dirbančiais asmenimis, vykdančiais korupcijos prevenciją ir kontrolę; 7) atlikti kitą su korupcijos prevencija, kontrole ir korupcinių pažeidimų tyrimu valstybės ar savivaldybės įstaigoje susijusią veiklą. Nutarimu yra nustatyta, kad STT gali atlikti korupcijos rizikos analizę ir pasiūlyti parengti Šakinę kovos su korupcija programą. Nutarime taip pat nustatyta, kokias funkcijas vydo korupcijos prevencijos specialistai: „Padaliniai ar asmenys, vykdančys korupcijos prevenciją ir kontrolę, savo iniciatyva, darbuotojų prašymu, valstybės ar savivaldybės įstaigos vadovo nurodymu valstybės ar savivaldybės įstaigoje nustatytomis sąlygomis ir tvarka atlieka antikorupcinį švietimą, orientuoja darbuotojus, kad jie laikytųsi elgesio kodeksuose įtvirtintų reikalavimų, instruktuoja ir konsultuoja juos, kaip išvengti korupcinių veikų ar interesų konflikto jų veikloje, nurodo, kaip turi būti elgiamasi susidūrus su korupcinėmis veikomis.“	
6.	Tarpžinybinės komisijos kovai su korupcija koordinuoti sudarymas ir jos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 3 d. nutarimu Nr. 179	Siekdama tobulinti ir geriau koordinuoti valstybės ir savivaldybių įstaigų veiklą korupcijos prevencijos ir korupcinio pobūdžio teisės pažeidimų išaiškinimo srityse, sudarė Tarpžinybinę komisiją kovai su korupcija koordinuoti (toliau – Tarpžinybinė komisija). Tarpžinybinė komisija pagal jai priskirtus uždavinius koordinuoja Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015–2025 metų programos (toliau – Programa) įgyvendinimą, svarsto strateginius kovos su korupcija klausimus, teikia pasiūlymus Lietuvos Respublikos Vyriausybei, vertina valstybės ir savivaldybių įstaigų antikorupcinę veiklą, svarsto organizacinius ir finansinius klausimus, susijusius su Programos ir kitų antikorupcinių priemonių įgyvendinimu, užtikrina suinteresuotų valstybės ir savivaldybių įstaigų keitimąsi informacija apie Programos ir kitų antikorupcinių priemonių įgyvendinimą, bendradarbiauja su nevyriausybėmis organizacijomis (asociacijomis), mokslo ir studijų institucijomis, ekspertų organizacijomis ir kt.	TKKK yra veiksminga „aikštelė“ aptarti kovos su korupcija problemas skirtingoms institucijoms, kurios nėra viena kitai pavaldžios. Tačiau TKKK nėra plačiai pristatyta nevyriausybinių sektoriaus antikorupcinė ekspertinė bendruomenė, todėl tikėtis naujų proveržių TKKK negalima, tam tikrais atvejais TKKK tampa biurokratiu stabdžiu naujoms iniciatyvoms (ne tik sveikatos sektoriuje).
7.	Teisės aktų projektų	1) Teisės aktų ar jų projektų antikorupcinis vertinimas – teisės aktų ir (ar) teisės aktų projektų vertinimas, siekiant nustatyti esamo	Teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo taisyklės yra veiksmingos ir reikalingos kovoje su korupcija, tačiau

Eil. Nr.	Teisės aktas	Reglamentavimo sritys	Esamo teisinio reguliavimo trūkumai ir sąlygojami ribojimai korupcijos prevencijos veikloms sveikatos apsaugos sistemoje vykdyti
	antikorupcinio vertinimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. kovo 12 d. nutarimu Nr. 243	ar numatomo teisinio reguliavimo trūkumus, galinčius sudaryti sąlygas pasireikšti korupcijai, taip pat pasiegti nesąžiningai, neteisingai, neskaidriai, neobjektyviai. 2) Valstybės ar savivaldybės įstaigoje teisės aktų projektų antikorupcinį vertinimą atlieka teisės akto projekto vertintojas. Teisės akto projekto vertintojui negali būti pavedama atlikti jo paties rengto teisės akto projekto antikorupcinio vertinimo. 3) Teisės akto projekto vertintojas, atlikdamas teisės akto projekto antikorupcinį vertinimą, analizuoja jo turinį, vertina jį pagal teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo pažymoje, kurios forma pateikta priede, nurodytus antikorupcinio vertinimo kriterijus (toliau – kriterijai), prognozuoja, kaip teisės akto projekto nuostatos gali sudaryti sąlygas atsirasti ar plisti korupcijai. 4) Siekdami teisinio reguliavimo skaidrumo ir stengdamiesi užkirsti kelią galimybei pasinaudoti netobulų įstatymų spragomis STT taip pat atlieka teisės aktų ar jų projektų antikorupcinį vertinimą. 5) Teisės aktų projektų antikorupcinį vertinimą, STT atlieka vadovaujantis KPI ir STT direktoriaus įsakymu patvirtinta tvarka. Kitos įstaigos dirba vadovaudamosi šiomis Taisyklėmis. 6) STT išskiria 9 rizikingiausias sritis, kuriose atlieka teisės aktų ar jų projektų vertinimus: 7) Viešieji pirkimai; 8) Sveikatos apsauga; 9) Teritorijų planavimas ir statybos; 10) Šilumos ūkis; 11) ES paramos administravimas; 12) Sportas; 13) Turto valdymas ir disponavimas; 14) Atliekų tvarkymas; 15) Viešojo ir privataus sektoriaus partnerystė.	vektorius, kuriuo eina antikorupcinio vertinimo metodika yra destruktivi, demotyvuojanti ir demoralizuojanti valstybinį ir viešąjį sektorių, kadangi perdėm yra susižavėta diskrecijų mažinimu ir kūrybinės iniciatyvos tarnautojams apribojimu. Tai iš esmės kuria nepasitikėjimo tarnautojais atmosferą ir kenkia kovai su korupcija. Neiniciatyvus ir bailus tarnautojas yra tapatinamas su korumpuotu tarnautoju, nes toks tarnautojas dažniausiai pasislepia už biurokratinių nuostatų, vilkina procesą bijodamas priimti sprendimą, reikalauja iš piliečio papildomų duomenų sprendimui pagrįsti ir pan.

Pastaba. Rekomendacijos dėl teisės aktų pakeitimų, kuriuos rekomenduojama atlikti siekiant pašalinti atitinkamo teisės akto sąlygojamus ribojimus korupcijos prevencijos veikloms sveikatos apsaugos sistemoje vykdyti pateiktos šios galimybių studijos 7.1 skyriuje „Korupcijos prevencijos teisinės bazės pakeitimai“.

4) **Šakinių srities teisės aktų analizė.** Šakinis srities, t.y. sveikatos sistemos lygmuo, kuriame veikia savarankiškai ir tiesiogiai nepavaldūs SAM subjektai vykdančys korupcijos prevencijos priemonės, kurias reglamentuoja šakiniai srities teisės aktai.

20 lentelė. Projektui aktualūs šakiniai srities teisės aktai

Eil. Nr.	Teisės aktas	Reglamentavimo sritys	Esamo teisinio reguliavimo trūkumai ir sąlygojami ribojimai korupcijos prevencijos veikloms sveikatos apsaugos sistemoje vykdyti
1.	Šakinė korupcijos prevencijos sveikatos priežiūros sistemoje 2015-2019 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. gruodžio 10 d. Nr. V-1433 įsakymu „Dėl Šakinės korupcijos prevencijos sveikatos priežiūros sistemoje 2015–2019 metų programos patvirtinimo“	1) Programa parengta 2015 metais atsižvelgiant į sveikatos sistemos aplinkos analizę, Jungtinių tautų konvenciją, Europos Komisijos 2014 metų kovos su korupcija Europos Sąjungoje ataskaitą ir joje pateiktas rekomendacijas, sociologinių tyrimų rezultatus, visuomenės, viešųjų ir privačių sveikatos priežiūros įstaigų pateiktus pasiūlymus. 2) Programoje nurodomos pagrindinės priežastys, lemiančios korupciją: 3) neaiškios administracinės procedūros ir nepakankamas jų viešumas; 4) gydytojų ir pacientų nesąžiningumas; 5) neteisėtas lobizmas; 6) nepakankamas kontrolės mechanizmas; 7) dideli asignavimai sveikatos apsaugai; 8) asmens sveikatos priežiūros įstaigų vadovų ryšiai su medicinos priemonėmis, technika ir vaistiniais preparatais prekiaujančiomis privačiomis bendrovėmis, kurioms sudaromos palankios sąlygos laimėti viešuosius pirkimus; 1) sveikatos priežiūros įstaigoms vadovauja ar jose dirba asmenys, dirbantys ir privačiose ASPĮ, jų savininkai ar bendrasavininkiai, dėl to kyla viešųjų ir privačių interesų konflikto rizika; 2) valstybiniam sektoriui priklausančių prietaisų ir instrumentų neteisėtas naudojimas privačiai aptarnaujant pacientus; 3) farmacijos bendrovės kartais vykdo nesąžiningą konkurenciją, o jų veikla reklamuojant vaistinius preparatus ne visada yra skaidri; 4) farmacijos bendrovių atstovų gydytojams teikia įvairiais neformalias paslaugas siekiant, kad jų gaminami ir (arba) platinami vaistiniai preparatai, dažniausiai brangūs, skirti onkologinėms, kardiologinėms ar kitoms sudėtingoms ligoms gydyti, būtų skiriami pacientams; 5) sveikatos priežiūros įstaigų vadovai, kurie, iš anksto susitarę su tam tikromis verslo įmonėmis, siekia jas proteguoti, Valstybinei ligonių kasai prie SAM pateikia prašymus dėl aprūpinimo centralizuotai apmokamais vaistiniais preparatais ir nurodo didesnę konkrečios bendrovės platinamų vaistinių preparatų poreikį; 6) patalpų, esančių sveikatos priežiūros įstaigose, nuoma privatiems juridiniams asmenims, teikiantiems farmacijos paslaugas; 7) viešųjų asmens sveikatos priežiūros įstaigų išteklių panaudojimo gydant privačių asmens sveikatos priežiūros įstaigų pacientus;	1) Per pastarąjį laikotarpį korupcijos rizikos priežastys, prielaidos ir veiklos sritys, kuriose galima korupcijos pasireiškimo tikimybė nepasikeitė. 2) Programos uždavinių kiekis yra perteklinis, o kai kurie visiškai nelogiški nustatytoms problemoms (pvz., mažinti našta verslui, parengti Korupcijos prevencijos programą, nustatyti korupcijos pasireiškimo tikimybę). 3) Programos bendroje dalyje nėra siektinų vertinamųjų rezultatų ir daugumoje uždavinių ir tikslų nėra numatyta vertinimo kriterijų. 4) Programos vertinimo kriterijai nėra susieti su SAM strateginio plano siektiniais rodikliais. 5) Atskiros priemonės „laukiamo rezultato vertinimo kriterijus“ yra netinkamas atskirai priemonei. Priemonė privalo baigtis konkrečiu aiškiai paskaičiuojamu, pamatuojamu rezultatu. 6) Programos priemonės daugiau nukreiptos į skaidrumo ir pacientų informavimo sistemos kūrimą nei korupcijos priežasčių ir sąlygų (rizikų) šalinimą, nes priemonės yra šalinimo ar prevencijos įrankis.

Eil. Nr.	Teisės aktas	Reglamentavimo sritys	Esamo teisinio reguliavimo trūkumai ir sąlygojami ribojimai korupcijos prevencijos veikloms sveikatos apsaugos sistemoje vykdyti
		8) fiktyvių nedarbingumo pažymėjimų išdavimas; 9) nepagrįsti siuntimai į medicininės reabilitacijos įstaigas, slaugos skyrimo, nedarbingumo lygio nustatymo; 10) neoficialus atsiskaitymai už suteiktas paslaugas (papirkimai ir kyšininkavimas); 11) visuomenė neretai pateisina kyšio davimą; 12) gyventojai daugiausia kyšių davė regiono ir rajono lygmens ligoninėse, respublikos lygmens ligoninėse, poliklinikose; 13) korupcijos apraiškos sveikatos sistemoje vykdomuose viešuosiuose pirkimuose. Programoje pateikiamos bendrosios korupcijos prielaidos sveikatos sistemoje ir specifinės korupcijos prielaidos sveikatos sistemoje.	
2.	Skaidrios ASPĮ vardo suteikimo tvarkos aprašas	1) Siekiant įgyvendinti Šakinės korupcijos prevencijos sveikatos sistemoje 2014–2016 metų programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2013 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. V-1262 „Dėl Šakinės korupcijos prevencijos sveikatos sistemoje 2014–2016 m. programos patvirtinimo“, priedo 2 uždavinio 2.5 priemonę, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. sausio 26 d. Nr. V-65 įsakymu „Dėl Skaidrios asmens sveikatos priežiūros įstaigos vardo suteikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“¹³ patvirtintas Skaidrios ASPĮ vardo suteikimo tvarkos aprašas. 2) Skaidrios ASPĮ vardo suteikimo tvarkos aprašas nustato ASPĮ korupcijos indekso nustatymo ir Skaidrios ASPĮ vardo suteikimo kriterijus, ASPĮ korupcijos indekso nustatymo ir Skaidrios ASPĮ vardo suteikimo tvarką. 3) ASPĮ korupcijos indeksas nustatomas pagal įsakyme apibrėžtus kriterijus: 4) Informacija, kuri turi būti teikiama pacientui ASPĮ interneto svetainėje; 5) Informacija, kuri turi būti teikiama pacientams ASPĮ informaciniuose centruose; 6) Informacija, kuri teikiama pacientams ASPĮ monitoriuose; 7) Kitos paciento informavimo priemonės; 8) Kitos korupcijos prevencijos priemonės; 9) Informacija susijusi su galimomis korupcinio pobūdžio veikomis ASPĮ; 10) Apklausos ASPĮ; 11) Viešieji pirkimai;	1) Priemonė yra naudinga kaip skaidrumą didinanti priemonė. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad skatinamas ir pareiškėjų kreipimasis dėl korupcinio pobūdžio veiksmų. 2) Metodikos trūkumu galima laikyti balų skaičiavimo metodiką, kuri priklauso nuo komunikavimo su pacientu priemonių (pvz., monitoriaus) ir yra sudėtinga. 3) Skaidrios ASPĮ vardo suteikimo tvarkos aprašo taikymo praktikos rezultatai rodo, kad įstaigos nėra motyvuotos reitinguotis pagal apraše nustatytus kriterijus. 4) Vertinant ne tik priemonių pobūdį, bet jų paskirtį – t.y. kad jos nukreiptos į ASPĮ skaidrumo didinimą, nepriklausomai nuo jų lygmens, dydžio, teritorinio pasiskirstymo, finansavimo netolygumų, žmogiškųjų išteklių trūkumo, galima teigti, kad korupcijos prevencijos priemonių įgyvendinimo efektyvumas priklauso nuo pagrindinio šio sistemos aspekto – atitikties pareigūno buvimo ar nebuvimo ASPĮ.

¹³ Skaidrios ASPĮ vardo suteikimo tvarkos aprašas. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/Oc78d300abb611e48ebccd46991dfff9>. Žiūrėta: 2018 m. birželio 2 d.

Eil. Nr.	Teisės aktas	Reglamentavimo sritys	Esamo teisinio reguliavimo trūkumai ir sąlygojami ribojimai korupcijos prevencijos veikloms sveikatos apsaugos sistemoje vykdyti
		12) ASPĮ veiklos ataskaitos ir finansinių ataskaitų rinkinio viešinimas; 13) Gauta informacija apie galimus korupcinio pobūdžio teisės pažeidimus ASPĮ.	
3.	Asmens sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojų, susidūrusių su galima korupcinio pobūdžio nusikalstama veika, elgesio taisyklės patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos 2014 m. liepos 7 d. ministro įsakymu Nr. V-773 ¹⁴	Taisyklės reglamentuoja, kaip privalo elgtis asmens sveikatos priežiūros įstaigos darbuotojai, susidūrę su galima korupcinio pobūdžio nusikalstama veika ASPĮ arba gavę apie tai informacijos. Taisyklėse nustatoma, kad ASPĮ darbuotojas turi aiškiai pasakyti ir savo elgesiu parodyti, kad netoleruoja kyšių davimo ir ėmimo, bei įspėti, kad už tokią veiką gresia atsakomybė, kad už teikiamas asmens sveikatos priežiūros paslaugas apmokama PSDF biudžeto lėšomis. Taisyklėse nustatomas ASPĮ darbuotojo elgesys pacientui palikus kyšį.	1) Taisyklėse nėra nustatyta kas yra „vadovo įgaliotas vykdyti korupcijos prevenciją ir kontrolę“ asmuo. 2) Taisyklėse nėra nustatyta kaip pacientas gali įsitikinti, kuris ASPĮ darbuotojas yra vadovo įgaliotas vykdyti korupcijos prevenciją ir kontrolę asmuo. Svarbu nustatyti šio asmens pasiekiamumą. 3) Taisyklėse nėra nustatyta kaip reikia elgtis pacientui situacijoje, kai nėra kyšininkavimo, bet yra kitos korupcijos formos, kurios turi apgaulės, pasisavinimo, sukčiavimo, administracinio nusižengimo, etikos, gydytojo etikos pažeidimų požymių ir pan.

Pastaba. Rekomendacijos dėl teisės aktų pakeitimų, kuriuos rekomenduojama atlikti siekiant pašalinti atitinkamo teisės akto sąlygojamus ribojimus korupcijos prevencijos veikloms sveikatos apsaugos sistemoje vykdyti pateiktos šios galimybių studijos 7.1 skyriuje „Korupcijos prevencijos teisinės bazės pakeitimai“.

5) Institucinio lygmens teisės aktų analizė. Instituciniam lygmeniui priskiriami šių institucijų ar įstaigų korupcijos prevencijos veiklą reglamentuojantys institucinio lygmens teisės aktai:

- 1) SAM;
- 2) SAM pavaldžių įstaigų;
- 3) SAM nepavaldžių įstaigų, iš kurių pastarosios yra pavaldžios vietos savivaldoms arba kitoms institucijoms arba dvigubo pavaldumo;
- 4) privataus sveikatos sektoriaus, kuris savo ruožtu dar skirstomas į subjektus, gaunančius privalomojo sveikatos draudimo lėšas ir subjektus, suteikiančius paslaugas tik iš privačių piliečių ir įmonių ir organizacijų lėšų.

Dėl didelės dokumentų apimties visi institucijų lygmens teisės aktai atskirai neanalizuojami, 21 lentelėje atlikta tik SAM strateginių veiklos planų analizė.

¹⁴ Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/f72f0a1008b711e4adf3c8c5d7681e73>. Žiūrėta: 2018 m. birželio 2 d.

21 lentelė. Projektui aktualūs institucijų lygmens teisės aktai

Eil. Nr.	Teisės aktas	Reglamentavimo sritys	Esamo teisinio reguliavimo trūkumai ir sąlygojami ribojimai korupcijos prevencijos veikloms sveikatos apsaugos sistemoje vykdyti
1.	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos strateginiai veiklos planai: 1) Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. sausio 17 d. įsakymas Nr. V-51 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2018–2020 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“; 2) Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2017 m. sausio 31 d. įsakymas Nr. V-82 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2017–2019 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“; 3) Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015	Programoje išskirtini šie veiklos prioritetai: 1) 2.1.9. Parengti bendrą korupcijos apraiškų sveikatos sistemoje stebėjimo ir vertinimo sistemą (2016 m. IV ketv.).¹⁵ 2) 2.1.10. Atlikti antikorpūcinės „Švarių rankų“ iniciatyvos įgyvendinimo Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos įstaigose praėjusių metų vertinimą (2016 m. I ketv.). Programoje pažymėtas kontekstas: Korupcija yra vienas iš pavojingiausių socialinių reiškinių, keliantis grėsmę žmogaus teisėms, demokratijai ir teisei valstybei, iškreipiantis socialinį teisingumą, konkurenciją, verslo sąlygas, mažinantis ekonomikos augimą, keliantis pavojų valstybės valdymui, valstybės ir savivaldybės institucijų ir įstaigų stabilumui ir visuomenės moralei. Todėl siekiant didinti skaidrumą ir mažinti korupcijos prielaidas sveikatos apsaugos srityje, bus siekiama įgyvendinti Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015-2025 m. programos įgyvendinimo 2015-2019 metų tarpinstitucinio veiklos plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. birželio 17 d. nutarimu Nr. 648 „Dėl Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015-2015 metų programos įgyvendinimo 2015-2019 metų tarpinstitucinio veiklos plano patvirtinimo“ (toliau – Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015-2025 m. programos įgyvendinimo 2015-2019 metų tarpinstitucinis veiklos planas) priemones. Sveikatos sistemos valdymo srityje Siekiant užtikrinti viešą ir skaidrų sprendimų priėmimą, numatoma atlikti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą Ministerijos ir jai pavaldžių sveikatos priežiūros įstaigų nustatytose veiklos srityse, nustatyti Ministerijai pavaldžių asmens sveikatos priežiūros įstaigų korupcijos indeksus, vykdyti asmens sveikatos priežiūros įstaigų medicinos personalo mokymus korupcijos prevencijos klausimais. Bus siekiama įgyvendinti korupcijos prevencijos priemones.	1) Remiantis atliktų sociologinių tyrimų dėl korupcijos masto ir korupcinio nusikalstamumo duomenų analizės rezultatais (žr. priede Nr. 4) galima teigti, kad SAM strateginio plano priemonės nepasiekė laukiamo rezultato. Todėl galima daryti prielaidą, kad numatytos priemonės (nors tikslai ir uždaviniai buvo kilnūs ir nekelia abejonės dėl jų reikšmingumo) buvo ne tik nepakankamos, bet net ir nepasiektos. Pavyzdžiui, nuo 2016 metų SAM turėjo disponuoti veiksminga korupcijos apraiškų sveikatos sistemoje stebėjimo ir vertinimo sistema, tačiau nei 2017, nei 2018 metais savo sistemintų duomenų apie korupcijos apraiškas SAM neturėjo. 2) SAM siekis nustatyti SAM pavaldžių asmens sveikatos priežiūros įstaigų korupcijos indeksus yra sveikintinas, tačiau metodologija kuria buvo remtasi skaičiuojant indeksą labiau atitinka ASPĮ korupcijos prevencijos priemonių viešinimo indeksą nei ASPĮ korupcijos lygio indeksą. 3) SAM strateginio plano antikorpūcinio pobūdžio priemonės yra kilusios iš įstatyminio įpareigojimo ir yra atliekamos tik formaliai (šių priemonių menką veiksmingumą patvirtina sociologinių tyrimų rezultatai ir STT nustatytos korupcinio pobūdžio veiklos). Į strateginį veiklos planą neturėtų būti perkelti ir pateikiami kaip inovatyvios kovos su korupcija priemonės įstatymu įstaigai numatyti įpareigojimai.

¹⁵ Korupcijos apraiškų sveikatos apsaugos sistemoje stebėjimo ir vertinimo sistemos sukūrimas, Nr. 10.1.2-ESFA-V-916-01-0010. Prieiga per internetą: http://www.esinvesticijos.lt/lt/paraikos_ir_projektai/korupcijos-apraisku-sveikatos-apsaugos-sistemoje-stebėjimo-ir-vertinimo-sistemos-sukurimas. Žiūrėta: 2018 m. birželio 2 d.

Eil. Nr.	Teisės aktas	Reglamentavimo sritys	Esamo teisinio reguliavimo trūkumai ir sąlygojami ribojimai korupcijos prevencijos veikloms sveikatos apsaugos sistemoje vykdyti
	m. gruodžio 30 d. įsakymas Nr. V-1565 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2016–2018 m. strateginio veiklos plano patvirtinimo“.	Numatoma dalyvauti įgyvendinant „Globalios Lietuvos“ – užsienio lietuvių įsitraukimo į valstybės gyvenimą – kūrimo 2011-2019 metų programos įgyvendinimo tarpinstitucinį veiklos planą, 2014-2020 metų nacionalinės pažangos programos horizontaliojo prioriteto „Sveikata visiems“ tarpinstitucinį veiklos planą, 2014-2020 metų nacionalinės pažangos programos horizontaliojo prioriteto „Regioninė plėtra“ tarpinstitucinį veiklos planą, Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015-2025 m. programos įgyvendinimo 2015-2019 metų tarpinstitucinį veiklos planą. SSV programos vykdytojai: Ministerijos struktūriniai padaliniai.	

Pastaba. Rekomendacijos dėl teisės aktų pakeitimų, kuriuos rekomenduojama atlikti siekiant pašalinti atitinkamo teisės akto sąlygojamus ribojimus korupcijos prevencijos veikloms sveikatos apsaugos sistemoje vykdyti pateiktos šios galimybių studijos 7.1 skyriuje „Korupcijos prevencijos teisinės bazės pakeitimai“.

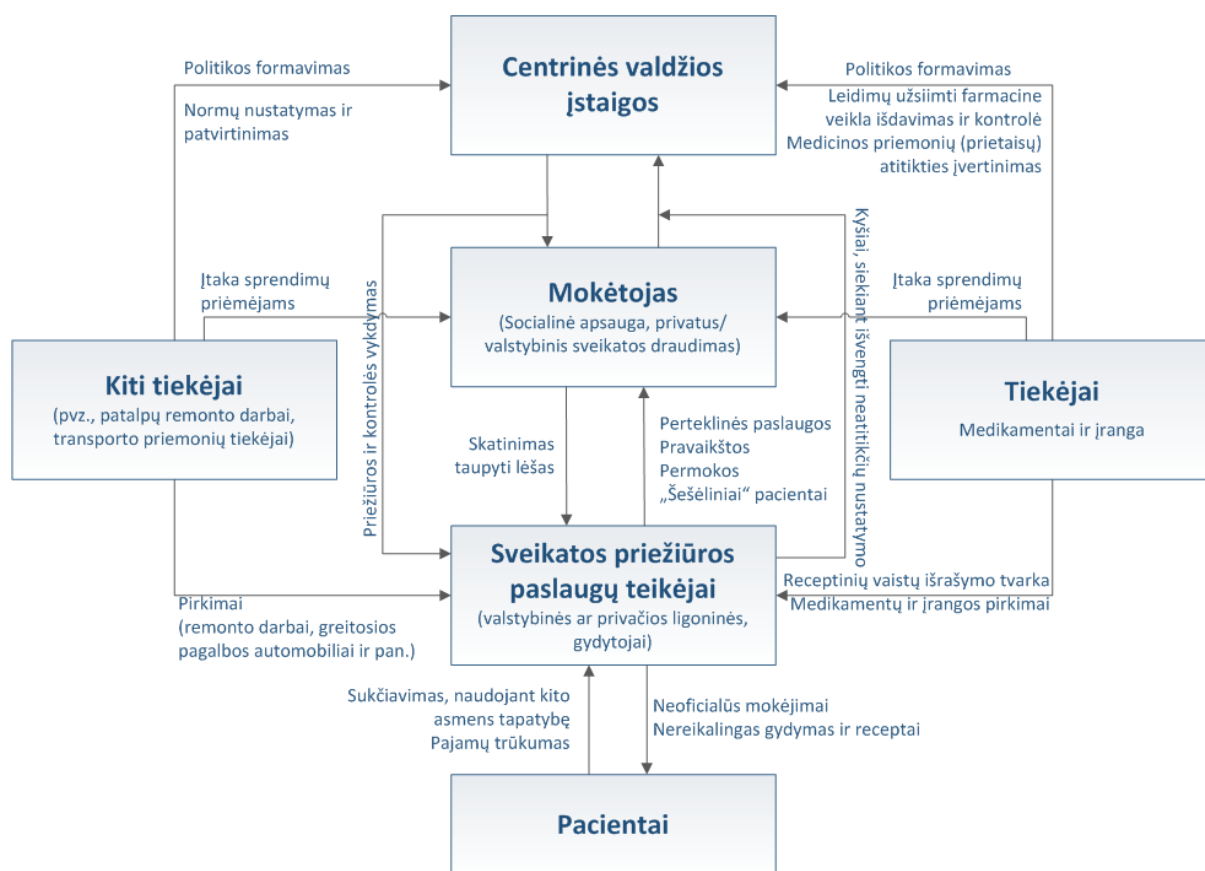
Išvados ir rekomendacijos:

- 1) Sveikatos priežiūros veiklą reglamentuoja daug teisės aktų, todėl neišvengiamai susiduriama su teisinio reglamentavimo aiškumo bei skaidrumo trūkumais: įstatymų bei jų įgyvendinamųjų teisės aktų kokybės trūkumai, tam tikrais atvejais lemia teisės aktų kolizijas, dviprasmybes. Dėl reglamentavimo gausos ir prieštaravimo visuomenei tampa sudėtinga suprasti savo teises ir pareigas, todėl pasinaudodami tokia situacija valstybės tarnautojai ir sveikatos priežiūros sistemos darbuotojai gali piktnaudžiauti savo tarnybine padėtimi siekdami sau naudos. Taip pat korupcijos plitimui sukuria sąlygas ir šios bendrosios priežastys: kokybės sistemų ir reglamentų stoka; nepakankama atsakomybė už padarytus pažeidimus; kontrolės sistemų, teisinių procedūrų ir priemonių, pareigūnų skyrimo ir atleidimo bei nušalinimo procedūrų netobulumas, profesinių elgesio kodeksų nebuvimas, nepakankamai skaidrus sprendimų priėmimo procesas, nesivadovaujama asmeninės atsakomybės principais, viešumo trūkumas.
- 2) Teisės normos veiksmingumas priklauso nuo teisinių santykių adekvataus ir tikslaus reglamentavimo. Antikorupcinių vertybių įtvirtinimas juose vaidina svarbų vaidmenį, nes normos spragos bei trūkumai sudaro prielaidas plisti korupcijos reiškiniui. Labai svarbu, jog būtų priimami teisės aktai, kurie užtikrintų kokybės reikalavimų laikymąsi, numatytų griežtesnę atsakomybę, kuri atgrasintų daryti korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, įdiegtų kontrolės bei priežiūros sistemas. Taip pat ypatingas dėmesys turi būti skiriamas savireguliacijos įteisinimui, priimant profesinius elgesio kodeksus, kurie padidintų pasitikėjimą sveikatos sistema.
- 3) Pažymėtina, kad bandant spręsti su korupcija sveikatos apsaugos sistemoje susijusias problemas, daugiau dėmesio skiriama teisiniui reguliavimui tobulinti, o ne teisės aktų nuostatų įgyvendinimo praktikoje kokybei (rezultatyvumui), t.y. teisės aktų reikalavimų dažnai nepaisoma arba laikomasi biurokratinio požiūrio į jų įgyvendinimą.
- 4) Korupcijos prevencijos programos vykdomos formaliai ir paviršutiniškai. Viena pagrindinių to problemų yra asmens, atsakingo už korupcijos prevencijos veiklą skiriamo etato nepakankamumas. Dažniausiai šias pareigas eina daugelį kitų pareigų turintis asmuo, šioms pareigoms skiriama 1/8 etato ar dar mažiau. Korupcijos prevencijos veiklos vykdomos formaliai, pagrindinis motyvas – „atsiskaityti“ su šią veiklą prižiūrinčiomis institucijomis: SAM ir STT.

- 5) Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos apraše nustatyta korupcijos pasireiškimo rizikos vertinimo procedūra nėra išsami ir neatitinka bazinių rizikos vertinimo principų. Kokybiškas rizikos vertinimas yra esminis daugelio vadybos sistemų komponentas. Tinkamai neatlikus rizikos vertinimo, diegiamos netinkamos arba neefektyvios korupcijos rizikos valdymo priemonės.

2.3. Sveikatos apsaugos sistemos dalyvių uždaviniai ir funkcijos

Siekiant susieti LNSS dalyvius su korupcinių santykių rūšimis vadovautasi Pasaulinėje korupcijos ataskaitoje¹⁶ pateikta pagrindinių sveikatos sistemos dalyvių, jų atsakomybių sričių ir korupcijos rizikų sąsajų schema (žr. 14 paveikslas).

14 paveikslas. Pagrindiniai sveikatos sistemos dalyviai, jų atsakomybių sritys ir korupcijos rizikos

22 lentelė. Lietuvos sveikatos sistemos dalyviai, jų atsakomybių sritys ir korupcijos rizikos

Eil. Nr.	Sveikatos sistemos dalyviai	Institucijos Lietuvoje	Atsakomybių sritys	Korupcijos rizikos
1.	Centrinės valdžios įstaigos	Seimas, Vyriausybė	1) Politikos formavimas.	1) Lobizmas; 2) Interesų protegavimas; 3) Piktnaudžiavimai; 4) Politiniai interesai.

¹⁶ Transparency International. Global Corruption Report, 2006. Prieiga per internetą: https://issuu.com/transparencyinternational/docs/2006_gcr_healthsector_en. Žiūrėta: 2018 m. gegužės 30 d.

Eil. Nr.	Sveikatos sistemos dalyviai	Institucijos Lietuvoje	Atsakomybių sritys	Korupcijos rizikos
		STT, kitos teisėsaugos institucijos	1) Priežiūros ir kontrolės funkcijų vykdymas.	1) Piktnaudžiavimai.
		SAM	1) Politikos formavimas; 2) Standartų ir reikalavimų nustatymas; 3) Ilgalaikių investicijų tvirtinimas; 4) Priežiūros ir kontrolės funkcijų vykdymas.	1) Lobizmas; 2) Piktnaudžiavimai; 3) Interesų protegavimas; 4) Biurokratizmas.
		SAM pavaldžios biudžetinės viešojo administravimo įstaigos, išskyrus VLK (įstaigų sąrašas pateiktas 1 priede)	1) Licencijų paslaugų teikėjams bei sveikatos priežiūros specialistams išdavimas. 2) Viešųjų administracinių paslaugų (pvz., licencijų, leidimų išdavimas) teikimas.	1) Normų nustatymas ir patvirtinimas; 2) Leidimų užsiimti farmacinę veiklą išdavimas ir kontrolė; 3) Juridinių asmenų licencijavimas ir akreditavimas sveikatos priežiūros veiklai; 4) Fizinių asmenų licencijavimas sveikatos priežiūros veiklai; 5) Medicinos priemonių (priešais) atitikties vertinimas.
2.	Mokėtojas už suteiktas paslaugas ¹⁷	VLK	1) PSDF biudžeto sudarymas ir lėšų administravimas, skirstymas (VLK savo įmokų mokėtojų vardu per penkias teritorines kasas (toliau – TLK) apmoka už pacientams suteiktas sveikatos priežiūros paslaugas); 2) Priežiūros ir kontrolės vykdymas. Per kontrolės funkciją tikrina ar ASPĮ pagrįstai gavo lėšas ir ar gautos lėšos yra už suteiktas paslaugas (ar pagrįstai skirtas gydymas, paslaugos ir kompensuojami vaistai).	1) Kontrolės funkcijų vykdymas; 2) Sprendimų, kuriems nereikia kitų valstybės ar savivaldybės įstaigų patvirtinimo, priėmimas; 3) Sutarčių su ASPĮ sudarymas; 4) PSDF biudžeto sudarymas ir lėšų skirstymas; 5) Asmens sveikatos priežiūros paslaugų bazinių kainų skaičiavimas; 6) teikia nuomonę dėl kompensuojamųjų vaistų sąrašų; 7) PSDF biudžeto lėšų naudojimas privalomąjį sveikatos draudimą administruojančių institucijų veiklai.
3.	Sveikatos priežiūros paslaugų tiekėjai	Universiteto lygmens ASPĮ	1) Skubios ir planinės medicinos pagalbos teikimas; 2) Kokybiškų, paremtų mokslu (bendradarbiaujant su mokslininkais, universiteto	1) Viešųjų pirkimų vykdymas: 1) statybos ir remonto darbai, pacientų maitinimo paslaugos, greitosios pagalbos automobiliai

¹⁷ **Pastaba.** Lietuvoje nustatytas sveikatos draudimo modelis, grindžiamas visuotinio ir solidarumo principais ir yra įtvirtintas Sveikatos draudimo įstatyme ir kituose teisės aktuose. Tai vieno mokėtojo modelio privalomasis sveikatos draudimas (toliau – PSD), kai sveikatos sistema iš esmės finansuojama PSD lėšomis, kurias administruoja ir skirsto VLK.

Eil. Nr.	Sveikatos sistemos dalyviai	Institucijos Lietuvoje	Atsakomybių sritys	Korupcijos rizikos
			dėstytojais), asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimas; 3) Sąžiningas ir teisėtas administracinių funkcijų vykdymas.	ir pan.); 2) Medikamentų ir įrangos pirkimai ir kt. 2) Kyšininkavimas, siekiant išvengti neatitiktų nustatymo; 3) Perteklinės paslaugos; 4) Fiktyvus darbuotojų įdarbinimas (neatliekami darbai ir nesukuriama įstaigai pridėtinė vertė); 5) Permokos; 6) „Šešėliniai“ pacientai; 7) Neteisėtos priemokos (kyšiai) už suteiktas asmens sveikatos priežiūros paslaugas; 8) Pacientams taikomas nereikalingas gydymas ir išrašomi nereikalingi vaistai, medicinos priemonės.
		Respublikos lygmens ASPĮ	1) Skubios ir planinės medicinos pagalbos teikimas; 2) Sąžiningas ir teisėtas administracinių funkcijų vykdymas.	1) Lėšų pasisavinimas; 2) Kyšininkavimas; 3) Nepotizmas.
		Regiono lygmens ASPĮ	1) Kokybiškų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimas; 2) Sąžiningas ir teisėtas administracinių funkcijų vykdymas.	1) Lėšų pasisavinimas; 2) Kyšininkavimas; 3) Nepotizmas.
		Psichiatrijos ASPĮ	1) Kokybiškų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimas; 3) Sąžiningas ir teisėtas administracinių funkcijų vykdymas.	1) Lėšų pasisavinimas; 2) Kyšininkavimas; 3) Nepotizmas. 4) Neteisėta veikla atliekant psichiatrinę ekspertizę ir(ar) neatliekant jos nustatytais terminais (pvz., pacientų laikymo režimo pažeidimas už neteisėtą atlygį, uždraustų laikymui objektų toleravimas, išvadų falsifikavimas ir pan.).
		Ambulatorinės sveikatos priežiūros įstaigos (poliklinikos, pirminės sveikatos priežiūros centrai, ambulatorijos)	1) Kokybiškų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimas; 2) Sąžiningas ir teisėtas administracinių funkcijų vykdymas.	1) Fiktyvių nedarbingumo pažymėjimų išrašymas; 2) Nepagrįsti siuntimai dėl nedarbingumo lygio nustatymo.
4.	Tiekėjai	Rinkos dalyviai, teikiantys prekes ir (ar) paslaugas sveikatos	1) Kokybiškų prekių (pvz., medikamentų, medicinos pagalbos priemonių, ortopedijos techninių	1) Įtaka viešųjų pirkimų vykdymui; 2) Įtaka sprendimų priėmėjams;

Eil. Nr.	Sveikatos sistemos dalyviai	Institucijos Lietuvoje	Atsakomybių sritys	Korupcijos rizikos
		priežiūros paslaugų teikėjams	priemonių ir pan.) ir (ar) paslaugų tiekimas; 2) Įrangos, atitinkančios nustatytas ir patvirtintas normas tiekimas; 3) Leidimų užsiimti farmacinė veikla gavimas.	3) Įtaka politikos formavimui; 4) Įtaka leidimus išduodančioms, normas nustatančioms ir kt. institucijoms.
5.	Pacientai	Mokesčių mokėtojai ir (ar) mokantys už sveikatos priežiūros paslaugas savo lėšomis	1) Pilietiškumas; 2) Korupcijos apraiškų netoleravimas („susidūrei – pranešk“).	1) Sukčiavimai, naudojant kito asmens tapatybę; 2) Sukčiavimai, siekiant gauti nemokamą sveikatos apsaugą neturint teisės į ją; 3) Neoficialūs mokėjimai (kyšiai).

Išvados ir rekomendacijos:

- 1) Sveikatos priežiūros sistemos dalyviai bendruoju požiūriu yra politiką formuojančios ir šios politikos vykdymą kontroliuojančios šalys. Nuo šių šalių priklauso ir SAS finansavimas.
- 2) Sveikatos sektoriaus paslaugų teikėjai, sveikatai reikalingų resursų tiekėjai ir pacientai yra tarpiai susiję įvairiais santykiais, resursų ir finansinių išteklių bei paslaugų srautais.
- 3) Dalyvių atsakomybių barai suponuoja korupcijos rizikas, tačiau jos yra apribotos dalyvių veiklos teisiniu reglamentavimu arba nustatyta teisine atsakomybe už pažeidimus.
- 4) Korupcijos rizikos yra hipotetinės ir nustatomos prielaidų lygmenyje, o korupcijos rizikos veiksniai ir korupcijos pasireiškimo tikimybė yra individuali kiekvienai institucijai, įstaigai ir įstaigos vykdomai funkcijai, priklauso nuo veiklos organizavimo formos, teisinio reglamentavimo, konkrečios darbo vietos, valdomų ir pasiekiamų resursų, priimamų ir dalyvavimų priimant sprendimus ir pan.

3. Projekto aplinkos analizė

3.1. Projekto aplinkos veiksniai

Aplinkos veiksnių (PEST), kurie daro įtaką su projektu susijusiai sričiai analizė:

1. Politiniai ir teisiniai veiksniai:

1.1. Lietuvoje kova su korupcija sveikatos apsaugos sistemoje yra pagrįsta nacionaline ir tarptautine teise. Korupcijos prevencijai ir efektyviam tyrimui įtakos turi Lietuvos ratifikuoti tarptautiniai teisės aktai, tačiau nacionaliniuose įstatymuose bei įstatymų įgyvendinamuosiuose teisės aktuose nustatoma kolizijų ir dviprasmybių (žr. 2.2 skyriuje „Teisinės aplinkos analizė“).

1.2. Kokybės sistemų ir reglamentų stoka; nepakankama atsakomybė už padarytus pažeidimus; kontrolės sistemų, teisinių procedūrų ir priemonių, pareigūnų skyrimo ir atleidimo bei nušalinimo procedūrų netobulumas, profesinių elgesio kodeksų nebuvimas ir pan.

1.3. Neišspręstas pavaldumo ir prievolės vykdyti korupcijos rizikos prevenciją įstaigoje suderinamumo klausimai; atskaitomybės SAM už vykdomą korupcijos prevenciją klausimas.

1.4. Politinių struktūrų ir interesų grupių įtaka.

1.5. Politinės valios kovoti su korupcija stoka.

2. Ekonominiai veiksniai:

2.1. Dirbančių asmenų skaičius, gyventojų pajamos, atskaitomi pajamų ir socialinio draudimo mokesčiai, mokesčių surinkimas, mokesčių tarifai turi įtakos valstybės biudžeto pajamoms, iš kurių yra finansuojamas ir sveikatos priežiūros sektorius, nes Lietuvoje pagrindinis sveikatos priežiūros sektoriaus finansavimo šaltinis – PSDF biudžetas. Valstybės biudžetas žymiai prisideda prie PSDF biudžeto formavimo, nes valstybės lėšomis draudžiama 19 asmenų kategorijų.

2.2. Didelis atlyginimų atotrūkis tarp vadovų ir eilinių darbuotojų lemia ne tik motyvacijos stoką, augančią nelygybę, bet ir galimai korupcijos lygį, kuomet mažos pajamos neskatina darbuotojų saugoti savo darbo vietos bei sukurti paskatas neteisėto atlygio gavimui.

2.3. Ekonominę korupcijos mastą sunku tiksliai nustatyti, tačiau akivaizdu, kad egzistuoja tiesioginis ryšys tarp ekonomikos augimo, rinkos konkurencingumo, gyvenimo kokybės, tiesioginių užsienio investicijų ir korupcijos. Pasaulio praktika rodo, kad besivystančiose šalyse, kuriose korupcijos lygis žemas, gyvenimo kokybė yra 300 proc. aukštesnė ir atvirkščiai – korupcijos padidėjimas 1 indekso punktu sumažina BVP augimą 0,13 proc., o BVP dalį vienam gyventojui – apytiksliai 425 JAV doleriais.

3. Socialiniai veiksniai:

1.1. Lietuvoje gyventojų skaičius mažėja, populiacija sensta. Gyventojų senėjimą lemia gyventojų emigracija ir neigiamas natūralusis gyventojų prieaugis, tačiau lemiamą įtaką turi mažas gimstamumas, todėl gyventojų intensyvaus senėjimo reikia tikėtis ir ateityje. Remiantis ES statistikos tarnybos prognozėmis, Lietuvoje numatomas spartus gyventojų senėjimas. Prognozuojama, kad 2060 m. pradžioje beveik 37 proc. Lietuvos gyventojų bus pagyvenę žmonės (60 metų ir vyresni), ES 27 valstybių narių vidurkis – 35 proc. ES šalyse, tarp jų ir Lietuvoje, kaip pagrindiniai minimi šie gyventojų senėjimo iššūkiai sveikatos apsaugai: sveikatos apsaugos tolygaus finansavimo užtikrinimas; ligų prevencijos, gydymo ir ilgalaikės globos ir slaugos paslaugų subalansuotos plėtros užtikrinimas; kokybiškų paslaugų prieinamumo visiems visuomenės nariams užtikrinimas; sveikos gyvensenos propagavimas ir skatinimas. Be to, senstant populiacijai, mažėja dirbančių žmonių skaičius, didėja sveikatos priežiūros ir socialinės globos paslaugų poreikis, kartu ir išlaidos sveikatos priežiūrai. Siekiant didinti šių paslaugų prieinamumą, artinti jas prie pacientų, numatoma plėtoti slaugos, geriatijos, reabilitacijos, paliatyviosios pagalbos paslaugas, siekiant padidinti vyresnio amžiaus žmonių gyvenimo kokybę. Taip pat, mažėjant darbingo amžiaus žmonių skaičiui, labai svarbu gerinti dirbančių žmonių sveikatą, sumažinti dėl ligų prarandamų darbo dienų skaičių, pailginti darbingą amžių, mažinti ankstyvų mirčių ir neįgalumo atvejų skaičių. Senstant visuomenei, investicijos, skirtos sveikatos išsaugojimui ir stiprinimui, ligų

prevencijai, gali pailginti sveiko gyvenimo produktyvaus gyvenimo trukmę be ligų ir sudaryti daugiau galimybių žmonėms išlikti aktyviems visuomeniniame gyvenime ir darbo rinkoje.

1.2. Pagal studijos apimtyje apžvelgtų sociologinių tyrimų duomenis, korupcija sveikatos apsaugos sistemoje vis dar išlieka rimta problema Lietuvoje.

1.3. Korupcijos paplitimui labai svarbus yra visuomenės požiūris į neskaidrius procesus, šių procesų sumokimas ir (ar) galimybė įtakoti tam tikrus sprendimus.

1.4. Dideli skirtumai tarp privataus ir viešojo sektorių darbuotojų darbo užmokesčio ir kiti socialiniai bei demografiniai (kvalifikuotų specialistų emigracija) veiksniai lėmė didėjančią kvalifikuotų darbuotojų praradimą, mažėjančią kvalifikuotų darbuotojų pasiūlą sveikatos apsaugos sistemoje.

4. Technologiniai veiksniai:

4.1. Kompiuterizuojant ir vykdant IT plėtrą sveikatos apsaugos sistemoje, pirmiausia užtikrinamas sveikatos apsaugos įstaigų veiklos efektyvumo, veiksmingumo ir skaidrumo didinimas. Atliktų tyrimų duomenys patvirtina, jog modernių technologijų naudojimas padėtų ir kovoje su korupcija, tačiau SAM neišnaudoja turimų resursų, neatliekama jokia turimų elektroninių duomenų analizė siekiant identifikuoti korupcijos apraiškas.

4.2. SAM ir SAM pavaldžios įstaigos valdo valstybės informacinius išteklius, tačiau neišnaudoja techninių galimybių duomenų, kurie galėtų padėti aptikti korupcijos apraiškas, realizuoti.

3.2. Lietuvos gerosios patirties korupcijos apraiškų stebėjimo ir vertinimo srityje analizė

Šio skyriaus apimtyje atlikta Lietuvos gerosios patirties korupcijos apraiškų stebėjimo ir vertinimo srityje analizė atitinka šį Techninės specifikacijos reikalavimą:

„4) Gerosios Lietuvos patirtys korupcijos apraiškų stebėjimo ir vertinimo srityje (sveikatos ir (ar) kituose sektoriuose).“

3.2.1. Projektas „Viešųjų pirkimų centrinės rizikos analizės sistemos kūrimas ir diegimas“

Kaip viena iš gerųjų Lietuvos patirčių korupcijos apraiškų stebėjimo ir vertinimo srityje yra Viešųjų pirkimų rizikos valdymo informacinė sistema (angl. *Risk management*).

2012 – 2014 metais Viešųjų pirkimų tarnyba įvykdė projektą „Viešųjų pirkimų centrinės rizikos analizės sistemos kūrimas ir diegimas“. Projekto metu sukurta viešųjų pirkimų centrinės rizikos analizės informacinė sistema. Tai trūkstama grandis, kuri tapo pagrindine sąžiningo viešųjų pirkimų proceso užtikrinimo bei viešųjų pirkimų tarnybos veiklos efektyvinimo priemone. Vykdant viešuosius pirkimus, viešųjų pirkimų tarnybos informacinėse sistemose sukaupiama daugybė vertingos informacijos, kurią tikslingai apdorojus pagal sukurta viešųjų pirkimų rizikos valdymo modelį, kiekviename viešojo pirkimo vykdymo etape galima objektyviai ir tiksliai identifikuoti rizikingus viešuosius pirkimus, viešųjų pirkimų sutartis bei viešuosius pirkimus vykdančias perkančiąsias organizacijas. Viešųjų pirkimų informacinė sistema turi ir priemones viešinti apibendrintą informaciją apie viešųjų pažeidimų riziką visuomenei.

Viešųjų pirkimų rizikos valdymo sistema sukurta atsižvelgiant į saugumo, naudojamumo, patikimumo reikalavimus, šiuolaikinius standartus bei gerąją praktiką. Sukurta sistema turi galimybes tobulinti viešųjų pirkimų rizikos valdymo modelį, gan lengvai plėsti sistemos funkcionalumus, integruotis su kitomis sistemomis.

Sistemą sudaro tokie moduliai kaip – rizikos apskaičiavimo, rizikos vertinimo ir valdymo, rizikos modelio administravimo ir stebėsenos, sistemos administravimo moduliai, kurių pagalba sistema numatyta

periodiškumu apskaičiuoja konkrečios rizikos, vidutinį pirkimų rizikos, sutarčių rizikos efektyvumą ir šiuos rodiklius pateikia naudotojui.

Stulpelių pasirinkimas Naujas

Rodyti 10 eil. puslapyje

Rizikos kodas	Etapas	Rizika	Rizikos grupė	Reikšmingumas etape	Rizikos reikšmingumas grupėje	Dalinis vertinimas	Rodiklio kodas	Galioja nuo	Galioja iki
77	Skelbimo etapas	77	Konkurencijos ribojimas	0,00	1,00	Ne	77001	2013-09-04	⊗
R10002	Skelbimo etapas	Bus pateiktas vienas pasiūlymas	Konkurencijos ribojimas	0,10	0,10	Ne	R10002002	2013-07-01	⊗
R10007	Skelbimo etapas	Nėra būtinų kvalifikacinių reikalavimų	Konkurencijos ribojimas	1,00	0,02	Taip	RR10007001	2013-02-12	⊗
R10010	Skelbimo etapas	Neproporcingi ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijai	Nekorektiškai užpildyti skelbimo duomenys	1,00	0,65	Taip	RR10010001	2013-02-12	⊗
R10011	Skelbimo etapas	Neparengti pirkimo dokumentai arba jie nepateikti (nepaskelbti)	Nekorektiškai vykdomos pirkimo procedūros	0,01	0,20	Taip	RR10011001	2013-02-12	⊗
R10012	Skelbimo etapas	Perkančiosios galimai vykdomų pažeidimų rizika iš įvertintų pranešimų	Pažeidimų rizika	0,15	0,30	Ne	RR10012001	2013-02-12	⊗
R20001	Etapas po vokų atplėšimo	Bendroji pažeidimų rizika	Pažeidimų rizika	0,35	0,70	Ne	RR20008001	2013-02-12	⊗
R20002	Etapas po vokų atplėšimo	Bus pateiktas vienas pasiūlymas	Konkurencijos ribojimas	0,25	0,65	Ne	RR20001001	2013-02-12	⊗

15 paveikslas. Rizikos rodiklių sąrašas

Pagal sistemos nustatytą rizikos grupę ir įvairius indeksus Viešųjų pirkimų tarnyba nustato rizikingiausius viešuosius pirkimus ir aiškinasi ar juos vykdant nebuvo pažeistos viešųjų pirkimų taisyklės. Įdiegus šią rizikos valdymo sistemą, viešųjų pirkimų kontrolė ir prevencija tapo efektyvesnė ir skaidresnė.

3.2.2. Projektas „Valstybės informacinių išteklių atitikties elektroninės informacijos saugos reikalavimams stebėsenos sistemos (ARSIS) įdiegimas“

Valstybės informacinių išteklių atitikties elektroninės informacijos saugos reikalavimams stebėsenos sistemos (toliau – ARSIS) tikslas – informacinių technologijų priemonėmis vykdyti valstybės informacinių išteklių (toliau – informaciniai ištekliai) atitikties Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytiems elektroninės informacijos saugos reikalavimams stebėseną.

ARSIS funkcijos:

- 1) kaupti, saugoti, apdoroti, sisteminti ir kitaip tvarkyti duomenis apie:
 - a. saugos reikalavimus ir jų įgyvendinimą valdant ir tvarkant informacinius išteklius;
 - b. informacinių sistemų ir registrų rizikos įvertinimus bei jų valdymą;
 - c. informacinių išteklių neatitikties saugos reikalavimams šalinimą ir šiuo tikslu informacinių sistemų ir registrų valdytojų vykdomas saugos stiprinimo bei tobulinimo priemones;
 - d. saugumo įvykius;
- 2) informuoti informacinių sistemų ir registrų valdytojus ir tvarkytojus apie jų valdomiems ir (ar) tvarkomiems informaciniams ištekliams taikomus saugos reikalavimus, jų įgyvendinimo būdus, elektroninės informacijos saugos rizikas ir jų valdymo būdus.

Funkcionuoti ARSIS pradėjo 2015 m. ARSIS nuostatai patvirtinti Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2012 m. spalio 16 d. įsakymu Nr. 1V-740.

ARSIS yra vienas pirmųjų pažangių įrankių nacionaliniu mastu valdyti informacinių išteklių saugumo situaciją šalies mastu. ARSIS struktūrizuoti ir pasitelkiant įvairius sąryšius leidžia atlikti atitikties ir rizikos vertinimą.

Pagrindiniai ARSIS privalumai ir nauda:

- 1) galimybė praktiškai realiu laiku stebėti valstybės informacinių išteklių saugumo situaciją;

- 2) centralizuotai spręsti pagrindines rizikas ir problemas, pvz., nustačius, kad reikalingi IT saugos mokymai, juos įsigyti centralizuotu būdu;
- 3) formuoti valstybės politiką informacinių išteklių saugumo srityje;
- 4) žemesnės kvalifikacijos specialistas suteikia galimybę kokybiškiau atlikti atitikties ir rizikos vertinimą.

ARSIS Paieška dokumentuose

Išteklių ▼ Reikalavimai ▼ Atitikties vertinimas ▼ **Rizikos ▼** Apsaugos priemonės ▼ Projektai ▼ Įvykiai Dokumentai ▼ Apie

Rizikos vertinimas
Pradžia > Rizikos > Vertinimai > Rizikos vertinimas

Rizikos vertinimas Informacinių išteklių kritškumas Grėsmių tikimybės **Rizikos** Apsaugos priemonės Rizikos valdymo planai

Grėsmė	Informaciniai ištekliai	Tikimybė	Klausimai
1. Gaisras	• Testinis informacinis išteklis	1	Ar organizacijoje buvo kilęs gaisras? Ar patalpose nėra degių sprogusių medžiagų?
2. Nepalankios oro sąlygos	• Testinis informacinis išteklis	1	Ar buvo iškildė problemų dėl nepalankių oro sąlygų: šalčio, lietaus, sniego, ledo?
3. Vanduo	• Testinis informacinis išteklis	1	Ar organizacijos patalpos buvo užlietos vandeniu? Ar pastatų šildymo sistema užpildyta vandeniu? Ar įdiegta automatinė gesinimo vandeniu sistema?
4. Tarša, dulės, korozija	• Testinis informacinis išteklis	1	Ar patalpose kaupiasi dulės? Ar patalpos dažnai valomos patalpose didelė drėgmė? Ar IT komponentai periodiškai valomi?
5. Stichinės nelaimės	• Testinis informacinis išteklis	1	Ar potvynio metu gali būti užlietos patalpos? Ar tinkamai pasirūpinta apsauga nuo žaibo?
6. Aplinkos nelaimės	• Testinis informacinis išteklis	1	Ar netoliese yra kenksmingų arba sprogusių cheminių medžiagų gamykla (saugykla)?
7. Reikšmingi įvykiai aplinkoje	• Testinis informacinis išteklis	1	Ar netoliese rengiami masiniai renginiai: festivaliai, koncertai, sporto renginiai, demonstracijos ir pan.?
8. Elektros tiekimo gedimas ar sutrikimas	• Testinis informacinis išteklis	1	Koks į pastatą tiekiamas elektros energijos tiekimo patikimumas? Ar dažnai sutrinka elektros tiekimas? Ar rezervinio elektros tiekimo įranga, jei turima, periodiškai tikrinama?
9. Ryšių tinklų gedimas ar sutrikimas	• Testinis informacinis išteklis	1	Ar dažnai sutrinka naudojami vidiniai arba išoriniai duomenų perdavimo tinklai?

16 paveikslas. ARSIS naudotojo sąsaja

3.2.3. Projektas „Priežiūrą atliekančių institucijų informacinė sistema (PAIS)“

2013 m. kovo 13 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 228 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012–2016 metų programos įgyvendinimo prioritetinių priemonių patvirtinimo“ Ūkio ministerijai kartu su Teisingumo ministerija pavesta sukurti ūkio subjektų priežiūrą atliekančių institucijų informacinę sistemą (toliau – PAIS), sudarančią sąlygas atsakyti perteklinių duomenų ar informacijos, kurią jau turi nors viena priežiūros institucija (toliau – PI), reikalavimo iš verslo, teikti elektronines paslaugas, priežiūros funkcijas valstybėje atlikti bendradarbiaujant ir efektyviai naudojant valstybės išteklius. Tuo tarpu, dar 2010 m. gegužės 4 d. nutarimu Nr. 511 „Dėl institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo“ numatytas PAIS sistemos valdytojas – Ūkio ministerija, o tvarkytojas – Valstybės įmonė Registrų centras.

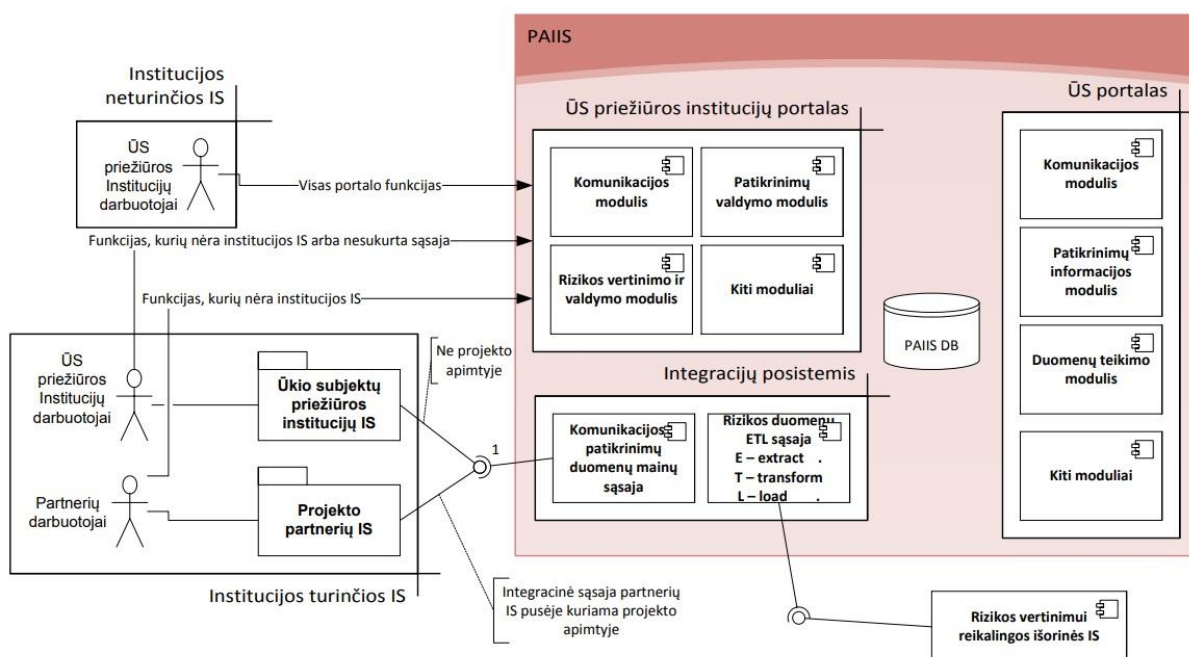
PAIS kūrimą ir diegimą numatyta finansuoti įgyvendinant projektą iš 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 10 prioriteto „Visuomenės poreikius atitinkantis ir pažangus viešasis valdymas“ priemonės „Geresnio reglamentavimo diegimas ir verslo priežiūros sistemos tobulinimas“.

Projekto tikslas – pagerinti ūkio subjektų priežiūros kokybę, padidinti ūkio subjektų priežiūrą atliekančių institucijų veiklos efektyvumą ir skatinti jų bendradarbiavimą.

Projektu siekiama:

- ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančioms institucijoms sukurti ir įdiegti ūkio subjektų rizikos vertinimo sistemas;
- didelę dalį pagrindinių priežiūros funkcijų vykdyti automatizuotai. Techninėje specifikacijoje apibrėžtos veiklos, kurių vykdymą numatyta perkelti į PAIS:
 - PI istorinių duomenų migravimas;
 - Potencialių tikrinamų ūkio subjektų ilgojo sąrašo duomenys;
 - Patikrinimo objektas;

- Potencialių priežiūros ūkio subjektų sąrašų valdymas;
- Patikrinimų planų sudarymui keliama reikalavimai;
- ŪS informavimas apie numatomą patikrinimą;
- Patikrinimo inicijavimo dokumentų rengimas;
- PĮ pildomi kontroliniai klausimai;
- Patikrinimo rezultatų dokumentų rengimas ir pildymas;
- Patikrinimo atlikimo tipas;
- PĮ taikomos poveikio priemonės;
- Administracinio nusižengimo protokolo duomenys;
- Poveikio priemonių vykdymas;
- Dokumentų rengimas.
- sudaryti sąlygas ūkio subjektams bendrauti su visomis ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančiomis institucijomis „vieno langelio“ principu ir aktualią informaciją pasiekti viename portale „Verslo vartai“.
- **sudaryti sąlygas atsisakyti perteklinių duomenų ar informacijos, kurią jau turi nors viena priežiūros institucija**, reikalavimo iš verslo; priežiūros funkcijos valstybėje turėtų būti atliekamos labiau bendradarbiaujant ir koordinuotai, mažinant našta verslui. Taip pat tikimasi, kad pagerės priežiūros institucijų veiklos efektyvumas, bus racionaliau naudojami valstybės ištekliai, atsisakant informacinių sistemų kūrimo kiekvienai priežiūros institucijai atskirai.

17 paveikslas. PAIS schema¹⁸

Pagrindiniai PAIS funkcionalumai:

- 1) Rizikų valdymas;
- 2) Patikrinimų planavimas:
 - a. Potencialių tikrinamų ūkio subjektų ilgojo sąrašo valdymas,
 - b. Patikrinimų plano sudarymas,
 - c. Ūkio subjekto informavimas apie numatomą patikrinimą,
 - d. Patikrinimo inicijavimo dokumentų (pavedimo, įsakymo ar kt.) rengimas,

¹⁸ Projektas „Priežiūrą atliekančių institucijų informacinė sistema“. UAB „S4ID“ pranešimo skaidrės. Prieiga per internetą: <https://ukmin.lrv.lt/uploads/ukmin/documents/files/Verslo%20prie%C5%BEi%C5%ABros/PAIS%20pristatymas%20201705.pdf>. Žiūrėta 2018 m. rugpjūčio 20 d.

- e. Informacijos (skundų, raštų) dėl teisės aktų pažeidimų sąrašo tvarkymas (neplaniniams patikrinimams).
- 3) Patikrinimų vykdymas:
 - a. Kontrolinių klausimynų formos rengimas, klausimynų pildymas,
 - b. Patikrinimo rezultatų dokumentų (patikrinimo akto ar kt.) rengimas ir pildymas,
 - c. Poveikio priemonių (nurodymų ir kt.) pildymas, įvykdymo fakto fiksavimas,
 - d. Administracinių nusižengimų susiejimas (ROIK iš ANR).
- 4) Ūkio subjektų konsultavimas,
- 5) Ūkio subjektų veiklos vertinimas,
- 6) Naujienlaiškių, pranešimų, informacinio pobūdžio medžiagos siuntimas ir priežiūros institucijų paklausimų vykdymas,
- 7) Priežiūros institucijų bendravimas ir bendradarbiavimas,
- 8) Priežiūros institucijos vidaus procedūrų gerinimas (ūkio subjektų apklausos),
- 9) Renginių, skirtų ūkio subjektams organizavimas ir vykdymas,
- 10) Priežiūros funkcijų (užduočių) darbuotojams valdymas: planavimas, pasiskirstymas, vykdymas, kontrolė.

Rizikos vertinimas. Rizikos vertinimas ir valdymas susidės iš dviejų komponentų:

- 1) Ūkio subjektų rizikos vertinimo modelių sukūrimas priežiūros institucijoms, kurios šį procesą vykdo rankiniu būdu ir mato poreikį rizikos valdymą automatizuoti. Priežiūros institucijų aišė, kuriai bus kuriami unikalūs ūkio subjektų rizikos vertinimo moduliai, buvo atrinkti remiantis vykdyta apklausa;
- 2) Vieningo ūkio subjektų rizikos valdymo modulio (PAIS IS modulio) sukūrimas ir įdiegimas PAIS, kuriame bus naudojami parengti ūkio subjektų rizikos vertinimo modeliai, t.y.:
 - a. nepageidaujami įvykiai;
 - b. rodikliai;
 - c. rodiklių apskaičiavimo formulės;
 - d. rodikliams apskaičiuoti naudojami kintamieji (iš nustatytų šaltinių);
 - e. rodikliams suteikiami reikšmingumo balai;
 - f. apskaičiuota galima finansinė žala.

Projektu siekiami rezultatai pavaizduoti 18 paveiksle.

18 paveikslas. Projektu siekiami rezultatai¹⁹

¹⁹ Projektas „Priežiūrą atliekančių institucijų informacinė sistema“. UAB „S4ID“ pranešimo skaidrės. Prieiga per internetą: <https://ukmin.lrv.lt/uploads/ukmin/documents/files/Verslo%20prie%C5%BEi%C5%ABros/PAIS%20pristatymas%20201705.pdf>. Žiūrėta 2018 m. rugpjūčio 20 d.

PAIS nauda priežiūros institucijoms:

1) *Institucijos, kurios naudosis PAIS per integracines sąsajas, dėl PAIS gaus šią kokybiškai išreiškiamą naudą:*

- a. Patogiau ir greičiau susisieks su kitomis priežiūros institucijomis vieningoje bendravimo bei bendradarbiavimo erdvėje;
- b. Optimizuotai vykdys reikiamų duomenų bei dokumentų mainus;
- c. Savo specializuotose IS kaups ir tvarkys didesnį kiekį ūkio subjektų priežiūrai aktualių duomenų.

2) *Institucijos, kurios turi pažangias IS ir naudosis PAIS per išorinį portalą, dėl PAIS gaus šią kokybiškai išreiškiamą naudą:*

- a. Patogiau ir greičiau susisieks su kitomis priežiūros institucijomis vieningoje bendravimo bei bendradarbiavimo erdvėje;
- b. Optimizuotai vykdys reikiamų duomenų bei dokumentų mainus;
- c. Savo specializuotose IS kaups ir tvarkys didesnį kiekį ūkio subjektų priežiūrai aktualių duomenų.

3) *Institucijos, kurios neturi pažangių IS ir naudosis PAIS per išorinį portalą, dėl PAIS gaus šią kokybiškai išreiškiamą naudą:*

- a. Patogiau ir greičiau susisieks su kitomis priežiūros institucijomis vieningoje bendravimo bei bendradarbiavimo erdvėje;
- b. Optimizuotai vykdys reikiamų duomenų bei dokumentų mainus;
- c. Turės prieigą prie didesnio kiekio ūkio subjektų priežiūrai aktualių duomenų;
- d. Galės automatizuotai vykdyti pagrindines priežiūros funkcijas, būtent:

i. teiks informaciją ir konsultacijas ūkio subjektams,

ii. rinks duomenis iš ūkio subjektų,

iii. organizuos renginius prižiūrimiems ūkio subjektams ir skleis apie tai informaciją į viešąją erdvę,

iv. planuos patikrinimus,

v. organizuos planinius ir neplaninius patikrinimus,

vi. registruos patikrinimų metu gautus duomenis ir jų pagrindu priimamus sprendimus,

vii. atliks ūkio subjektų apklausą dėl teikiamų priežiūros paslaugų ir formuos ataskaitas respondentų atsakymų pagrindu,

viii. tvarkys ūkio subjektams skirtą poveikio priemonių informaciją.

Projekte numatyta, kad PAIS duomenis teiks šios SAM pavaldžios biudžetinės viešojo administravimo įstaigos:

- 1) VLK;
- 2) VVKT;
- 3) Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie SAM;
- 4) Valstybinė akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnyba prie SAM;
- 5) Radiacinės saugos centras;
- 6) Lietuvos bioetikos komitetas;
- 7) Ekstremalių sveikatai situacijų centras;
- 8) Nacionalinis transplantacijos biuras prie SAM.

Išvados ir rekomendacijos:

1) Rizikų vertinimo procesas yra bet kurios vadybos sistemos esmė. Siekiant efektyvinti rizikų vertinimą sveikatos sistemoje nesiremiama kitų Lietuvos institucijų geraja praktika, įgyvendintų/įgyvendinamų projektų apimtyje (pvz., Viešųjų pirkimų tarnybos rizikos vertinimo sistema, ARSIS, PAIS) sukurtais rezultatais šioje srityje.

2) Siekiant tobulinti korupcijos tikimybės pasireiškimo nustatymą sveikatos sistemoje rekomenduojama struktūrizuoti vertinimą pagal LST ISO 31000:2018 principus, skiriant šiuos parametrus: risk source (rizikos šaltinis), event (įvykis), consequence (pasekmė), likelihood (tikimybė), control (rizikos valdymo priemonė) ir kt.

3.3. Užsienio šalių gerosios patirties korupcijos apraiškų stebėjimo ir vertinimo srityje analizė

Šio skyriaus apimtyje atlikta užsienio šalių gerosios patirties korupcijos apraiškų stebėjimo ir vertinimo srityje analizė atitinka šį Techninės specifikacijos reikalavimą:

„5) užsienio šalių gerosios patirties korupcijos apraiškų stebėjimo ir vertinimo srityje, tame tarpe ir sveikatos sektoriuje“.

3.3.1. Europos Komisijos atliktas korupcijos sveikatos apsaugos sektoriuje tyrimas

2017 m. spalio 7 d. ES Komisija paskelbė atnaujintą tyrimą²⁰ dėl korupcijos ES sveikatos priežiūros sektoriuje. Tyrimas apėmė visas ES valstybes nares, tačiau buvo skirtas Kroatijai, Graikijai, Vengrijai, Lietuvai, Lenkijai ir Rumunijai. Tyrime daugiausia buvo tiriama, ko valstybės narės galėtų ar turėtų imtis kovodamos su korupcija. Tačiau išvados yra vienodai svarbios ir įmonėms. Sveikatos priežiūros įmonės turėtų persvarstyti savo politiką ir procedūras, remdamiesi šio visos Europos tyrimo rezultatais.

Tyrimo metodas – terminiai interviu su įvairiomis ES organizacijomis ir asociacijomis vykdančiomis veiklą sveikatos priežiūros srityje.

Tyrimo tikslas – aptarti pokyčius kiekvienoje teminėje srityje lyginant su 2012 m. Ecorys atlikto pirminio korupcijos apraiškų sveikatos priežiūros sistemoje tyrimo rezultatais (apimtis, atvejai, gerosios praktikos pavyzdžiai) ir nustatyti dabartines problemas, susijusias su šiomis pagrindinėmis teminėmis sritimis:

- 1) neoficialūs mokėjimai (kyšiai) medicinos paslaugų teikimo metu;
- 2) medicinos prietaisų sertifikavimas ir įsigijimas;
- 3) leidimų susijusių su vaistiniais preparatais (licencijų, įrašymo į sąrašus ir kt.) išdavimas ir vaistinių preparatų įsigijimas;
- 4) privilegijuota prieiga prie medicinos paslaugų (įskaitant ne tik neoficialius mokėjimus, bet ir taip pat naudojimąsi privilegijuotąja informacija ir informacijos perdavimu);
- 5) neteisinga farmacijos įmonių ir medicinos prietaisų gamintojų prekyba (nacionaliniu ir (arba) ES lygiu, įskaitant leidimus prekiauti ir grąžinimo patvirtinimas);
- 6) galima rizika, susijusi su dviguba praktika viešosiose ir privačiose klinikose.

Šio tyrimo metu apklaustos suinteresuotos šalys buvo suklasifikuotos pagal temines sritis (žr. 23 lentelėje).

23 lentelė. Suinteresuotų šalių klasifikacija pagal temines sritis

Teminės sritys	Suinteresuotos šalys
1 teminė sritis: Neoficialūs mokėjimai (kyšiai)	Pacientai; Mokėtojai; Tiekėjai; Kiti.
2 teminė sritis: Medicinos prietaisai	Tiekėjai; Gamintojai; Kontroliuojančios institucijos;

²⁰ Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/20170928_study_on_healthcare_corruption_en.pdf.

Teminės sritys	Suinteresuotos šalys
	Kiti.
3 teminė sritis: Farmacija	Tiekėjai; Gamintojai; Kontroliuojančios institucijos.
4 teminė sritis: Privilegiuota prieiga prie medicinos paslaugų	Pacientai; Tiekėjai; Kontroliuojančios institucijos.
5 teminė sritis Lobizmas	Mokėtojai; Gamintojai; Kontroliuojančios institucijos.
6 teminė sritis: Dviguba praktika	Pacientai; Mokėtojai; Tiekėjai.

Pagrindinės šio tyrimo išvados ir rekomendacijos:

- 1) aukšto lygmens korupcijos atvejais, baudžiamasis persekiojimas turi gerą atbaidantį ir prevencinį efektą;
- 2) centralizuotas viešųjų pirkimų vykdymas turi teigiamą įtaką korupcijos mažinimui, tačiau vis dar yra pažeidžiamas lobistinių interesų;
- 3) kyšininkavimas sveikatinimo paslaugų teikime negali būti išsprendžiamas politinėmis ir kitomis aukšto lygio priemonėmis, turi būti imamasi sisteminių ir kompleksinių priemonių;
- 4) atlygio kėlimas neturi reikšmingo poveikio korupcijos lygiui;
- 5) nėra vienos aiškos priežasties sąlygojančios korupcijos apraiškas sveikatos apsaugos sektoriuje;
- 6) registracijos paslaugai gauti sąrašų ir jų sudarymo skaidrinimas turi teigiamą įtaką korupcijos lygio mažinimui;
- 7) generinių medikamentų naudojimas turi teigiamą įtaką korupcijos mažinimui;
- 8) antikorupcijos kampanijos turi teigiamą įtaką korupcijos lygio mažinimui;
- 9) valstybė turi imtis aktyvaus vaidmens skaidrinant santykius tarp verslo subjektų ir sveikatinimo paslaugų teikėjų;
- 10) objektyvi žiniasklaida ir visuomeninių organizacijų taikomas spaudimas turi teigiamos įtakos korupcijos mažėjimui.

3.3.2. Jungtinių tautų atlikta kovos su korupcija sveikatos apsaugos sektoriuje studija

Studija atlikta 2011 m. Jungtinių tautų vystymo programos užsakymu. Studijoje analizuojami korupcijos apraiškų sveikatos apsaugos srityje tyrimai ir kiti dokumentai, didžiausias dėmesys sutelkiamas į besivystančias šalis. Studijoje identifikuotos ir giliau nagrinėjamos šios kovos su korupcija priemonės ir principai:

- 1) sveikatos apsaugos politika turi apimti ir kovos su korupcija priemones;
- 2) nėra visiems atvejams tinkančio vieno principo, priemonės turi būti taikomos nuosekliai ir sistemiskai;
- 3) kelios priemonės turi būti pasitelktos vienai korupcijos apraiškų rizikos sričiai suvaldyti;
- 4) ypatingai svarbu tinkamai identifikuoti prioritetus;
- 5) svarbus bendradarbiauti ir su kitais sektoriais (ne tik sveikatos apsaugos);

- 6) prevencija yra geriausia strategija;
- 7) korupcijos apraiškos aptikti turi būti taikomos kompleksinės priemonės;
- 8) rekomenduojama bendradarbiauti su kitų sektorių atstovais, sėkmingai įveikusiais korupciją;
- 9) tinkamas elgesys turi būti skatinamas, o netinkamas – baudžiamas.

Studijoje taip pat pateikiamos priemonės/veiksmai, kurie yra grupuojami į:

- 1) organizacinius;
- 2) skaidrumą skatinančius;
- 3) atskaitomybę ir skatinančius.

Didelė dalis priemonių yra orientuota į besivystančias šalis, tokias kaip Moldova, Tailandas ar Mongolija, dėl šios priežasties kai kurios priemonės yra gana abstrakčios ar primityvios, kaip pvz. „Set up a well resourced independent drug agency“. Darytina išvada, kad Lietuva jau yra įgyvendinusi nemažą dalį organizacinių rekomenduojamų priemonių, dėl reikėtų išteklių koncentruoti į procesų skaidrumo ir atskaitomybės didinimą.

3.3.3. CGD atlikta kovos su korupcija sveikatos apsaugos sektoriuje studija

Studija²¹ atlikta 2006 m. Studijoje nagrinėjamas korupcijos ir sveikatinimo paslaugų kokybės sąryšis, daugiausia remiamasi OECD šalių patirtimi ir statistiniais duomenimis. Analizuojant korupcijos apraiškas, dažniausiai analizuojamos besivystančios šalys.

Pagrindinės išvados:

- 1) valstybė turi stipriai reguliuoti sveikatos apsaugos sistemą;
- 2) dažnai politiniai sprendimai priimami turint mažai arba nekokybiškus duomenis;
- 3) investicijos į sveikatos apsaugos sektorių turi būti griežtai kontroliuojamos valstybės, priešingu atveju retai pasiekiamas geras rezultatas.

Šis tyrimas yra daugiau orientuotas į besivystančias šalis, jo rezultatai ir rekomendacijos nėra pakankamai aktualios Lietuvos situacijai.

3.3.4. Organizacijos „U4 Anti-Corruption Resource Centre“ atliktas tyrimas „Korupcija sveikatos sektoriuje“

Tyrimo ataskaitoje identifikuotos priežastys, dėl kurių sveikatos sektorius yra itin pažeidžiamas korupcijos:

- 1) Sveikatos sektoriui būdingas didelis žinių ir informacijos atotrūkis tarp paslaugų gavėjų ir paslaugų teikėjų bei neelastinga paslaugų paklausa²².
- 2) Suinteresuotų šalių poveikis ir interesų konfliktai, formuojant pacientams teikiamų paslaugų pasiūlą.
- 3) Sveikatos priežiūros sistemoje veikiančios įstaigos, turinčios užtikrintą viešą finansavimą turi polinkį dirbti ne taip našiai, kai yra izoliuotos nuo konkurencinės aplinkos ar išorinės atskaitomybės;
- 4) Sveikatos priežiūros paslaugos yra decentralizuotos ir individualios, kas sudaro problemų siekiant standartizuoti ir stebėti teikiamas paslaugas ir vykdomus pirkimus.

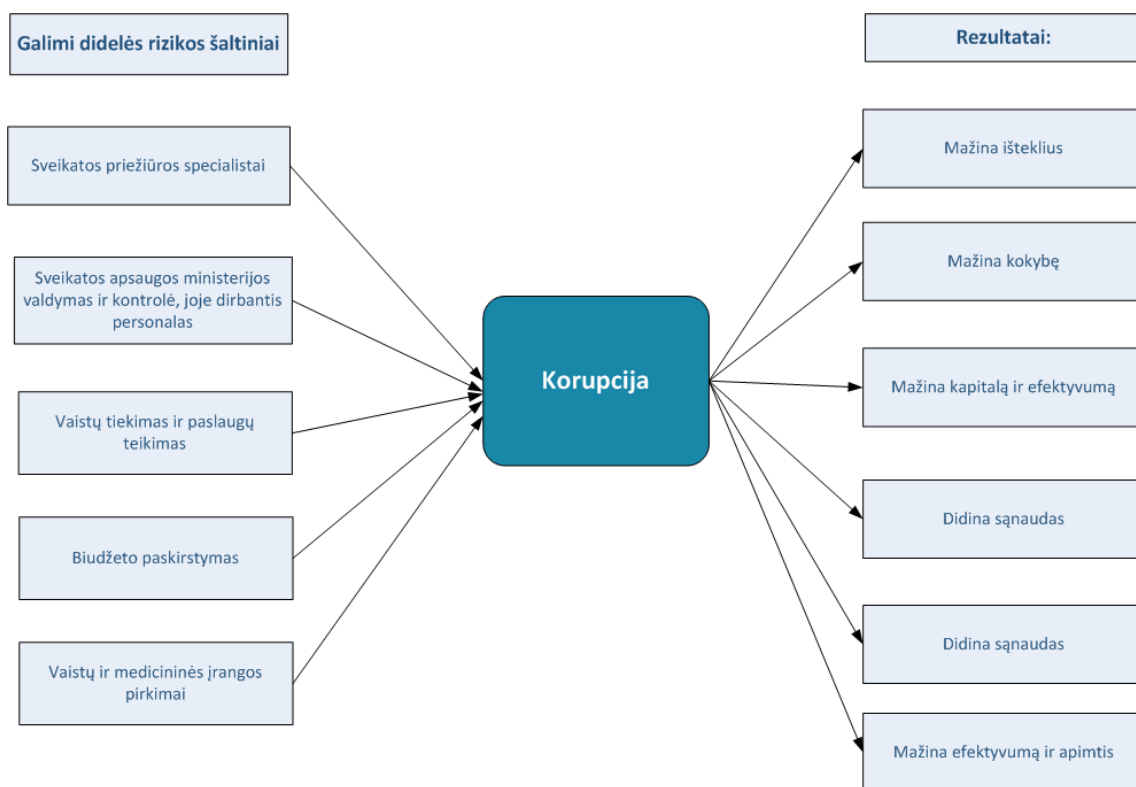
Ataskaitoje išskirti procesai, turintys didelę korupcijos riziką:

²¹ Prieiga per internetą: : http://www1.worldbank.org/publicsector/anticorrupt/Corruption%20WP_78.pdf.

²² Paklausos reakcija į kainų pokytį. Paklausos elastingumas skaičiuojamas kaip paklausos pokyčio (procentais) ir kainos pokyčio (procentais) santykis. Paklausa gali būti absoliučiai neelastinga, kai kainų pokytis nesukelia jokių paklausos permainų, ir absoliučiai elastinga, kai prekės ir paslaugos perkamos tik už vieną pastovią kainą.

- 1) medicinos personalo teikiamos paslaugos;
- 2) žmogiškųjų išteklių valdymas;
- 3) vaistų pasirinkimas ir naudojimas;
- 4) vaistų ir medicininės įrangos pirkimas;
- 5) vaistų platinimas ir saugojimas;
- 6) reguliavimo sistemos ir;
- 7) biudžeto sudarymas ir kainodara.

Su šiais procesais susijusių didelės rizikos šaltinių ir pasekmių sąsajos pavaizduotos 19 paveiksle.

19 paveikslas. Korupcija sveikatos sektoriuje: rizikos sritys ir pasekmės (Weerasuriya, 2004)

Korupcijai jautri yra ir sveikatos priežiūros finansavimo sritis: sveikatos priežiūros sistemos finansavimo modelio ir korupcijos rizikos sąsajos pateiktos 24 lentelėje.

24 lentelė. Sveikatos priežiūros sistemos finansavimo ir korupcijos rizikos sąsajos (geroji praktika)

Finansavimo modelis	Apibūdinimas	Korupcijos rizika
Mokesčiai	Paprastai tai susiję su nemokamomis arba beveik nemokamomis paslaugomis. Apribojimai: mokesčių mažinimas žemų pajamų šalyse yra problemiškas. Pasiturintys asmenys taip pat gauna neproporcingai didelę valstybės subsidijų dalį.	Lėšų paskirstymas ministerijų lygmenyje. Didelė kyšių ar neteisėtų mokėjimų (priemokų) rizika. Korupcija viešuosiuose pirkimuose. Pažeidimai, kurie daro neigiamą poveikį paslaugų kokybei.
Privalomasis sveikatos draudimas	Privalomas. Ne kiekvienas pilietis turi teisę į gydymo išlaidų kompensavimą. Taikomas tik asmenims, draustiems privalomuoju sveikatos draudimu.	Dažniausiai pasitaikantys piktnaudžiavimo atvejai: perteklinis gydymas, nepagrįstas kompensuojamųjų vaistų skyrimas,

Finansavimo modelis	Apibūdinimas	Korupcijos rizika
		sukčiavimai deklaruojant ASPJ išlaidas ir lėšų perskirstymas.
Privatus draudimas	Pirkėjas savanoriškai perka draudimą (asmeniškai arba asmenų grupei) asmens sveikatos paslaugų ligos .	Tos pačios kaip ir privalomojo sveikatos draudimo atveju.
Mokėjimai „iš kišenės“	Kai pacientai už suteiktas paslaugas ar įsigyjamas prekes moka tiesiogiai „iš savo kišenės“. Išlaidos nekompensuojamos.	Žemas reguliavimo poveikis, didelė permokų ir nekokybiškų/perteklinių paslaugų suteikimo rizika. Taip pat kyla rizika, kad darbuotojai pasisavins iš pacientų gautus pinigus už suteiktas paslaugas: administracijos darbuotojų atveju – finansiniai nusikaltimai (pvz., kasos operacijų taisyklių pažeidimas); medikų atveju – kyšio ėmimas, neteisėtai gautos pajamos ir pan. Nėra jokios garantijos, kad visos sveikatos priežiūros paslaugos yra naudingos ir reikalingos pirkėjams.

3.3.5. Jungtinės Karalystės DFID departamento ataskaita „How to note“

Jungtinės Karalystės DFID tyrime „How to note“ identifiкуotos galimos korupcijos rizikos rūšys sveikatos apsaugos sistemoje ir suskirstytos pagal sritis, kuriose jos pasireiškia (25 lentelė).

25 lentelė. Korupcijos rizikos rūšys sveikatos apsaugos sistemoje

Sritis	Problema-procesas	Korupcijos tipas	Korupcijos pasireiškimo tikimybės mažinimo strategija
Reguliavimas	Sveikatos politika	Politinė įtaka sveikatos politikos formavimo, prioritetų nustatymo, biudžeto paskirstymo tarp pirminės ir antrinės asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių įstaigų.	Didinti skaidrumą ir laiku gauti tikslią ir svarbią informaciją apie politikos formavimą, rengiamus įstatymų ir poįstatyminių teisės aktų projektus ir jų pakeitimus.
	Sveikatos apsaugos sistemos finansavimas	Politinė įtaka ir kyšiai dėl finansavimo paskirstymo.	Sustiprinti suinteresuotųjų šalių dalyvavimą priimant sprendimus.
	Produktų, paslaugų, įrenginių kokybė, personalo kvalifikacija	Kyšininkavimas ir susitarimai politiniame lygmenyje dėl nacionalinės vaistų (vaistinių preparatų) politikos formavimo, fizinių ir juridinių asmenų licencijavimo asmens sveikatos priežiūros veiklai, juridinių asmenų akreditavimo asmens sveikatos priežiūros veiklai ir kt. srityse.	Tarptautinių standartų taikymas (WHO vaistų politikos kryptys, gamyba, vaistų (vaistinių preparatų) registravimo ir kainodaros standartai). Kontroliuoti/ stebėti suinteresuotų šalių veiksmus ir poveikį.
	Biudžeto planavimas	Politinė įtaka ir kyšininkavimas dėl išteklių paskirstymo.	Valstybės išlaidų ir finansinės atskaitomybės rodikliai.

Sritis	Problema-procesas	Korupcijos tipas	Korupcijos pasireiškimo tikimybės mažinimo strategija
Biudžeto ir išteklių paskirstymas		Biudžeto lėšų nutekėjimas, grobstymas, sukčiavimai pervedant lėšas iš viešo sektoriaus į privatų.	Pinigų srautų stebėjimas. Didinti vidinį skaidrumą. Stiprinti išorinius auditus. Biudžeto sudarymo ir paskirstymo skaidrinimas.
	Paslaugų apmokestinimas	Neteisėtas kompensuojamų paslaugų apmokestinimas. Perteklinių paslaugų teikimas.	Finansų valdymo ir apskaitos tobulinimas. Išorės auditų atlikimas.
	Darbo užmokesčio valdymas	Realiai neegzistuojantys darbuotojai. Reikalavimai pasidalinti darbo užmokestį.	Darbo užmokesčio skaidrinimas ir valdymas; Įdarbinimo, atsakomybių paskirstymo procedūrų ir įstaigoje taikomų skatinimo sistemų skaidrinimas.
	Pasipelnymas iš paslaugų gavėjų sumokėtų įmokų	Paslaugų gavėjų sumokėtų įmokų vagystė. Piktnaudžiavimas taikant mažesnius paslaugų įkainius prisidengiant mažas pajamas gaunantiems ir socialiai pažeidžiamoms gyventojų grupėms taikomomis lengvatomis.	Biudžeto ir apskaitos sistemų tobulinimas. Didinti vidinį skaidrumą; Stiprinti išorinius auditus.
	Išteklių paskirstymas	Neteisėtas įrangos, transporto ir kitų išteklių naudojimas.	Etikos ir elgesio kodeksai, etikos principų ir vertybių ugdymas. Stiprinti vidaus kontrolės sistemas.
Pirkimai	Sveikatos priežiūros įstaigų statyba ir remonto darbai	Kyšininkavimas siekiant įtakoti viešųjų pirkimų procedūras, įskaitant techninių specifikacijų rengimą. Kyšininkavimas, siekiant įtakoti pasiūlymo ir pristatytos įrangos atitikties techninių specifikacijų reikalavimams vertinimą. Susitarimai tarp tiekėjų.	Reikalavimų ir taikomų standartų skaidrinimas. Maksimalus informacijos viešinimas. Viešųjų pirkimų vykdymas el. priemonėmis, siekiant efektyviau vykdyti viešųjų pirkimų procedūras ir mažinti korupcijos pasireiškimo tikimybę. Centralizuotas viešųjų pirkimų vykdymas. Korupcijos atvejų pasireiškimo stebėjimo programinės įrangos naudojimas.
	Įranga ir kiti reikmenys	Kyšininkavimas siekiant įtakoti viešųjų pirkimų procedūras, įskaitant techninių specifikacijų rengimą. Kyšininkavimas, siekiant įtakoti pasiūlymo ir pristatytos įrangos atitikties techninių specifikacijų reikalavimams vertinimą. Susitarimai tarp tiekėjų.	Vidaus audito procedūrų stiprinimas. Įsigytos įrangos audito atlikimas ir techninės priežiūros sutarčių peržiūra. Išorės auditų vertinimai, įskaitant įsigytos įrangos auditavimą. Pilietinis aktyvumas (peržiūrint paskelbtų pirkimų dokumentaciją); Skaidrumo ir atskaitomybės didinimas.
Vaistų (vaistinių)	Patvirtinimas	Kyšininkavimas siekiant pagreitinti vaistų (vaistinių preparatų) registravimo oficialiame vaistinių preparatų registre procesus, vykdant veiklos su vaistiniais	Sisteminis požiūris, orientuotas į skaidrumo ir atskaitomybės didinimą.

Sritis	Problema-procesas	Korupcijos tipas	Korupcijos pasireiškimo tikimybės mažinimo strategija
preparatų) kontrolė		preparatais kontrolės ir priežiūros funkcijos (vaistų kokybės ir gamybos procesų kontrolė).	Efektyvus programų, susijusių su vaistais vertinimas ir valdymas. Nepriklausoma vaistų kontrolės tarnyba.
	Pirkimai	Kyšininkavimas, slapti susitarimai, politinė įtaka siekiant įtakoti pirkimų specifikacijų reikalavimus ar vykdomų viešųjų pirkimų procesus.	Skaidrūs ir vieningi įstatymai ir standartai. Vaistų valdymo ir kontrolės sistemos stiprinimas.
	Tiekimas	Kyšininkavimas siekiant daryti įtaką atsakingiems asmenims, vykdančiams tiekiamų vaistų patikras. Vaistų vagystės, perskirstymai ar perpardavimai vaistų tiekimo grandinėje.	Informacinių technologijų ir sistemų naudojimas. Skaidrumas ir atskaitomybė sprendimų priėmimo procesuose. Informacijos viešinimas ir suinteresuotųjų šalių dalyvavimas. Farmacijos pramonės ir profesinių asociacijų savireguliacija.
Žmogiškųjų resursų valdymas	Susitikimai ir skatinimas	Asmeninių ryšių ir nepotizmo apraiškos skiriant valstybės institucijų ir įstaigų, departamentų vadovus ar kitas aukštas pareigas. Darbo vietų pirkimai ir pardavimai (vertikali korupcija).	Skaidrios įdarbinimo, skyrimo į pareigas ir skatinimo sistemos. Pagrindinių darbuotojų išsilavinimo ir kvalifikacijos viešinimas. Suformuoti profesionalią sveikatos priežiūros srities vadovų komandą iš esamo personalo arba įdarbinti profesionalius vadovus iš sveikatos sektoriaus. Išnaudoti privataus sektoriaus galimybes, siekiant paspartinti įdarbinimo procesus. ²³ Stebėti ar skatinti stebėti atitinkamų asmenų turto ir pajamų deklaracijose pateikiamus duomenis (jų pokyčius), jų dalyvavimą politinėje veikloje ir (ar) ryšius su politinėmis partijomis, partijų nariais, politikais.
	Sveikatos priežiūros specialistų akreditacija	Kyšininkavimas, spaudimas, sąmokslai, nepotizmas fizinių asmenų (sveikatos priežiūros specialistų) licencijavimo asmens sveikatos priežiūros veiklai srityje.	Stiprinti priežiūros specialistų asociacijų savireguliacijos procesus ir stebėjimą. Atsitiktinės kvalifikacijos patikros.
	Laiko valdymas	Viešojoje asmens sveikatos priežiūros įstaigoje deklaruojamo ir viešosios įstaigos biudžeto lėšomis apmokamo darbo laiko naudojimas verčiantis privačia praktika.	Veiksmingi paskatinimai. Dažni patikrinimai ir kolegų priežiūra/stebėjimas. Sankcijų darbuotojams, praradusiems licencijas veiklai asmens sveikatos priežiūros srityje, taikymas.

²³ Privačiojo sektoriaus galimybių panaudojimas turėtų būti laikomas trumpalaikė priemone ir taikomas tol, kol bus įvykdytos didesnės apimties reformos valstybės tarnyboje, ypač kol bus pasiekta rezultatų, susijusių su įdarbinimo, skatinimo ir pakėlimo pareigose procedūrų skaidrinimu.

Sritis	Problema-procesas	Korupcijos tipas	Korupcijos pasireiškimo tikimybės mažinimo strategija
			Specialistų, turinčių licencijas asmens sveikatos priežiūros veiklai samdymas.
	Švietimas mokymai	ir Kyšininkavimas siekiant įstoti į sveikatos mokslų universitetus ir (ar) išlaikyti egzaminus. Nepotizmas, asmeninių ryšiai ir kyšininkavimas parenkant personalo mokymų programas.	Skaidrumo ir atskaitomybės didinimas. Atrankos kriterijų viešinimas. Skundų ir pranešimų sistemų kūrimas. Vidinė kontrolė ir vertinimai.
Paslaugų teikimas	Paslaugų teikimas atitinkame lygmenyje	Neoficialių mokėjimų reikalavimas iš pacientų. Viešųjų sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių įstaigų patalpų ir medicinos reikmenų naudojimas privatiems pacientams gydyti. Neetiškas pacientų siuntimas į privačias sveikatos priežiūros įstaigas ar privačias laboratorijas tyrimams atlikti. Vaistų ir medicinos reikmenų vagystės ir (ar) perpardavimai.	Sveikatos priežiūros paslaugų įkainių ir taikomų lengvatų nustatymas. Sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių specialistų darbo užmokesčio didinimas. Skaidrumo ir atskaitomybės didinimas. Vaistų valdymo informacinių sistemų diegimas. Reguliarus informacijos perdavimas atsargų kontrolę vykdančiam personalui – stebėjimas. Gydymo istorijos ir gydymo rezultatų fiksavimui skirtų kortelių naudojimas.

Išvados ir rekomendacijos:

1) Užsienio gerosios patirties analizė paremta Europos Komisijos atliktu korupcijos sveikatos apsaugos sektoriuje tyrimo, Jungtinių tautų atlikta kovos su korupcija sveikatos apsaugos sektoriuje studijos, CGD atlikta kovos su korupcijos sveikatos apsaugos sektoriuje studijos, organizacijos „U4 Anti-Corruption Resource Centre“ atlikto tyrimo „Korupcija sveikatos apsaugos sektoriuje“, Jungtinės Karalystės DFID departamento atlikto tyrimo „How to note“ rezultatų apžvalga. Remiantis tarptautinių organizacijų rekomendacijomis, viena iš efektyviausių kovos su korupcija priemonių yra veiklos procesų skaidrinimas ir žmogiškojo faktoriaus eliminavimas. Šiuo aspektu išvelgiami dideli skirtumai tarp centrinės valdžios priežiūros funkcijas vykdančių institucijų ir ASPĮ. Priežiūros funkcijas vykdančios institucijos nuolat tobulina savo veiklos procesus: kuria elektronines paslaugas, rizikos valdymo sistemas, automatizuoja procesus, taip mažindamos korupcijos apraiškų tikimybę. WB kaip vieną pagrindinių neformalių mokėjimų priežasčių nurodė neskaidrius eilių sveikatinimo paslaugoms gauti sudarymo mechanizmus. Šios sąlyginai nedidelio kompleksiskumo problemos išsprendimas turėtų didelį poveikį korupcijos mastui, taip pat suteiktų daug patogumo pacientams.

3.4. Projekto tikslinių grupių ir jų poreikių analizė

Projekto tikslinės grupės:

- 1) STT ir kitos suinteresuotos šalys (teisėsaugos institucijos (FNTT, Policija, Prokuratūra, teismai), VPT, VTEK);
- 2) Centrinės valdžios įstaigos (SAM, Seimas, Vyriausybė);
- 3) SAM pavaldžios biudžetinės viešojo administravimo įstaigos;
- 4) SAM pavaldžios biudžetinės įstaigos;

- 5) SAM pavaldžios viešosios sveikatos priežiūros įstaigos;
- 6) Savivaldybių asmens sveikatos priežiūros įstaigos;
- 7) Privačios asmens sveikatos priežiūros įstaigos;
- 8) Tiekėjai (Rinkos dalyviai, teikiantys prekes ir paslaugas sveikatos priežiūros paslaugų teikėjams);
- 9) Gydytojai, gydytojai odontologai;
- 10) Farmacijos specialistai;
- 11) Pacientai, pacientų artimieji (mokesčių mokėtojai ir (ar) mokantys už sveikatos priežiūros paslaugas savo lėšomis).

26 lentelėje nurodyti kiekvienos Projekto tikslinės grupės poreikiai ir identifikuoti juos lemiantys veiksniai.

26 lentelė. Projekto tikslinių grupių poreikiai

Eil. Nr.	Projekto tikslinių grupių poreikiai	Projekto tikslinės grupės dydis	Poreikių ir juos lemiančių veiksnių aprašymas
1.	STT ir kitos suinteresuotos šalys (teisėsaugos institucijos (FNTT, Policija, Prokuratūra, teismai), VPT, VTEK)	Ne mažiau kaip 7 institucijos	Poreikiai: 1) Vykdėti korupcijos apraiškų sveikatos sektoriuje stebėseną; 2) Teikti pagrįstas ir naudingas rekomendacijas dėl korupcijos apraiškų sveikatos sektoriuje mažinimo. Poreikius lemiantys veiksniai: 1) Šiuo metu STT vykdo korupcijos apraiškų stebėseną sveikatos sektoriuje, tačiau formalioji korupcijos apraiškų stebėsenos pusė vykdoma neefektyviai; 2) Rekomendacijos dėl korupcijos apraiškų sveikatos sektoriuje mažinimo teikiamos remiantis SAM ataskaitose pateikiama apibendrinta informacija. STT ir kitos suinteresuotos šalys neturi galimybių remtis išsėtiniais duomenimis ir rodikliais, identifikuojančiais korupcijos apraiškas.
2.	Centrinės valdžios įstaigos (SAM, Seimas, Vyriausybė)	3 centrinės valdžios įstaigos	Poreikiai: 1) Optimizuoti korupcijos prevencijos procesus; 2) Mažinti biurokratinę naštą įstaigoms korupcijos prevencijos veiklų vykdymo srityje; 3) Nustatyti realius rodiklius, susijusius su korupcijos apraiškomis bei remtis jais priimant strateginius sprendimus, formuojant politiką; 4) SAM pavaldžioms biudžetinėms viešojo administravimo įstaigoms, ASPĮ (tiek pavaldžioms, tiek nepavaldžioms) pasiūlyti įrankį, kuris leistų atlikti rizikų vertinimą pagal SAM apibrėžtą rizikų sąrašą ir priemones joms valdyti. Rizikos ir priemonės turi būti rengiamos atsižvelgiant į įstaigos veiklos pobūdį, dydį; 5) Sukurti įstaigų reitingavimo pagal atsparumo korupcijai indeksą įrankį. Poreikius lemiantys veiksniai: 1) Korupcijos prevencijos programos vykdomos formaliai ir paviršutiniškai.
3.	SAM pavaldžios biudžetinės viešojo administravimo įstaigos	8 įstaigos (žr. 2 priede)	Poreikiai: 1) Taikyti efektyvias ir pažangias kovos su korupcija priemones;

Eil. Nr.	Projekto tikslinių grupių poreikiai	Projekto tikslinės grupės dydis	Poreikių ir juos lemiančių veiksnių aprašymas
			2) Taikyti IT priemones rizikų vertinimui, valdymui, stebėsenai vykdyti, atskaitomybei už vykdomą korupcijos prevencijos veiklą supaprastinti. Poreikius lemiantys veiksniai: 1) Korupcijos prevencijos programos vykdomos formaliai ir paviršutiniškai.
4.	SAM pavaldžios biudžetinės įstaigos	10 įstaigų (žr. 2 priede)	Poreikiai: 1) Taikyti efektyvias ir pažangias kovos su korupcija priemones; 2) Taikyti IT priemones rizikų vertinimui, valdymui, stebėsenai vykdyti, atskaitomybei už vykdomą korupcijos prevencijos veiklą supaprastinti. Poreikius lemiantys veiksniai: 1) Korupcijos prevencijos programos vykdomos formaliai ir paviršutiniškai
5.	SAM pavaldžios viešosios sveikatos priežiūros įstaigos	15 įstaigų (žr. 2 priede)	Poreikiai: 1) Taikyti efektyvias ir pažangias kovos su korupcija priemones; 2) Taikyti IT priemones rizikų vertinimui, valdymui, stebėsenai vykdyti, atskaitomybei už vykdomą korupcijos prevencijos veiklą supaprastinti. Poreikius lemiantys veiksniai: 1) Korupcijos prevencijos programos vykdomos formaliai ir paviršutiniškai.
6.	Savivaldybių asmens sveikatos priežiūros įstaigos	60 įstaigų (žr. 3 priede)	Poreikiai: 1) Taikyti efektyvias ir pažangias kovos su korupcija priemones; 2) Taikyti IT priemones rizikų vertinimui, valdymui, stebėsenai vykdyti, atskaitomybei už vykdomą korupcijos prevencijos veiklą supaprastinti. Poreikius lemiantys veiksniai: 1) Korupcijos prevencijos programos vykdomos formaliai ir paviršutiniškai.
7.	Privačios asmens sveikatos priežiūros įstaigos	Remiantis Higienos instituto duomenimis, iš viso sveikatos sistemoje 2017 m. veikė 2951 privati sveikatos priežiūros įstaiga (iš jų, 12 ligoninių, 266 pirminės sveikatos priežiūros įstaigos, 422 gydytojų kabinetai ir poliklinikos, 1253	Poreikiai: 1) Taikyti efektyvias ir pažangias kovos su korupcija priemones. Poreikius lemiantys veiksniai: 1) Informavimo ir viešumo trūkumas. 2) Valstybės aktyvaus vaidmens trūkumas į sveikatos apsaugos sistemos skaidrinimo veiklas ir procesus, įtraukiant ir privačias ASPĮ. Privačios ASPĮ šiuo metu nėra įpareigos ir motyvuotos vykdyti korupcijos prevencijos programų ir (ar) dalyvauti kitose SAM vykdomose korupcijos prevencijos veiklose.

Eil. Nr.	Projekto tikslinių grupių poreikiai	Projekto tikslinės grupės dydis	Poreikių ir juos lemiančių veiksnių aprašymas
		odontologijos įstaigos ir kt.) ir kt.	
8.	Tiekėjai (Rinkos dalyviai, teikiantys prekes ir paslaugas sveikatos priežiūros paslaugų teikėjams ir pacientams, pacientų artimiesiems)	Nuolat kinta	Poreikiai: 1) Skaidrumo užtikrinimas vykdant viešuosius pirkimas; 2) Skaidrumo užtikrinimas vykdant leidimų išdavimo, licencijavimo ir kt. veiklas. Poreikius lemiantys veiksniai: 1) Informavimo ir viešumo trūkumas. 2) Valstybės aktyvaus vaidmens skaidrinant santykius tarp verslo subjektų ir sveikatinimo paslaugų teikėjų trūkumas.
9.	Gydytojai, gydytojai odontologai	Higienos instituto duomenimis 2017 m. Lietuvoje dirbo 13,7 tūkst. gydytojų ir 2,9 tūkst. odontologų.	Poreikiai: 1) Priemonių, padėsiančių vykdyti įstatymuose numatytas pareigas integralumas ir patogumas naudoti (siekiama užtikrinti, kad nereikėtų tų pačių duomenų pildyti ir(ar) teikti skirtingoms institucijoms). Poreikius lemiantys veiksniai: 1) Biurokratinė našta, susijusi su formaliu korupcijos prevencijos veiklų vykdymu.
10.	Farmacijos specialistai	VVKT duomenimis 2018 m. registruota 11204 galiojančių licencijų, išduotų farmacijos specialistams. ²⁴	Poreikiai: 1) Priemonių, padėsiančių vykdyti įstatymuose numatytas pareigas integralumas ir patogumas naudoti (siekiama užtikrinti, kad nereikėtų tų pačių duomenų pildyti ir(ar) teikti skirtingoms institucijoms). Poreikius lemiantys veiksniai: 1) Biurokratinė našta, susijusi su formaliu korupcijos prevencijos veiklų vykdymu.
11.	Pacientai, pacientų artimieji (mokesčių mokėtojai ir (ar) mokantys už sveikatos priežiūros paslaugas savo lėšomis)	Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2017 m. Lietuvoje buvo 2828,4 tūkst. gyventojų. Gyventojų skaičius kasmet mažėja – 2013 m. buvo 2957,7 tūkst., 2014 m. – 2932,4 tūkst., 2015 m. – 2904,9 tūkst., 2016 m. 2868,2 tūkst. gyventojų.	Poreikiai: 1) Skaidri, aiški ir atvira eilių valdymo sistema²⁵; 2) Kokybiškų ir nemokamų gydymo paslaugų prieinamumas; 3) Informacijos prieinamumas. Poreikius lemiantys veiksniai: 1) Informavimo ir viešumo trūkumas.

24

<https://vapris.vvkt.lt/vvkt-web/public/personLicenses/?nameFilter=&licenseType=&licenseState=VALID&validFrom=&validTo=2018-09-12&licenceNumber=&name=&lastname>. Žiūrėta: 2018 m. rugsėjo 12d.

²⁵ Pacientų eilių valdymo IS bus naudojama nuo 2019-01-01.

Išvados ir rekomendacijos:

- 1) Projekto tikslinės grupės nustatytos remiantis esamos situacijos analizės, užsienio gerosios patirties analizės rezultatais.
- 2) Kuriant KASVS būtina atsižvelgti į tikslinių grupių vaidmenį sveikatos apraiškų stebėjimo sistemoje, veiklos specifiškumą ir dydį.

3.5. Projekto nauda/įtaka korupcijos prevencijai sveikatos sistemoje

KASVS tikslas – sistemingai, vieningai ir taikant pažangias priemones stebėti taikomų korupcijos prevencijos priemonių efektyvumą ir identifikuoti galimas korupcijos apraiškų sritis.

KASVS instrumentai apima visas Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos organizacijas.

Projekto nauda/įtaka korupcijos prevencijai sveikatos sistemai matuojama šiais aspektais:

- 1) tiesiogiai prisidedama prie korupcijos sveikatos priežiūros sistemoje mažinimo;
- 2) dalyvauti korupcijos prevencijoje įtraukiamos visos projekto tikslinės grupės – apimama visa sveikatos sistema;
- 3) užtikrinamas stabilumas laike, gaunami ir analizuojami savalaikiai duomenys, padedantys identifikuoti korupcijos apraiškas;
- 4) sudaromos sąlygos ir sukuriamos priemonės vykdyti realiais duomenimis ir rodikliais grįstą korupcijos prevenciją sveikatos sistemoje;
- 5) pradedami taikyti pažangūs metodai ir IT sprendimai, kurie užtikrintų ne tik formalų požiūrį į korupcijos prevencijos veiklas, bet mažintų biurokratinę naštą, leistų tarpusavyje palyginti ASPĮ rezultatus ir jas reitinguoti;
- 6) keistųsi SAM pozicija – ji pereitų nuo kontrolės vykdytojo prie pagalbos teikėjo vaidmens korupcijos apraiškų stebėjimo srityje.
- 7) užtikrinamas nuolatinis sisteminis ir tinkamas visuomenės informavimas apie nustatytas korupcijos apraiškas, korupcijos pokyčius (sukuriamos visos sąlygos kaupti, analizuoti ir viešinti objektyvius duomenis apie korupcijos apraiškas sveikatos priežiūros srityje).

Procesą tobulinantys sprendimai, KASVS pagrindinės duomenų grupės ir funkcinės galimybės, pasirinktas kūrimo būdas ir kūrimo kontrolės etapai aprašyti 7 skyriuje „Reikalingų sistemos tobulinimui pokyčių įvertinimas“ ir 8 skyriuje „Korupcijos apraiškų procesų stebėjimo ir vertinimo galimybių analizė“.

3.6. Projekto SSGG analizė

Vertinant Projekto įgyvendinamumo galimybę, naudojamas stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių (toliau – SSGG) analizės metodas ir aprašomos vidinės SAM stiprybės ir silpnybės bei išorinės grėsmės ir galimybės (27 lentelė).

27 lentelė. SSGG vertinimas

Stiprybės	Silpnybės
IT sritis (IT srities žinios, IT projektų įgyvendinimo patirtis, santykinis IT sistemų naujumas ir kt.).	Finansinių išteklių stoka.

Stiprybės	Silpnybės
Aukštas egzistuojančių IS naudojamumo lygis.	Žmogiškųjų išteklių stoka efektyviai ir pažangiai korupcijos prevencijai vykdyti.
SAM suburta korupcijos prevencijos specialistų komanda.	Kokybės sistemų ir reglamentų stoka.
SAM personalas turi projekto vykdymui reikalingų asmeninių savybių bei kompetencijų.	Kontrolės sistemų, teisinių procedūrų ir priemonių, pareigūnų skyrimo ir atleidimo bei nušalinimo netobulumas.
	Perteklinės administracinės procedūros, susijusios su korupcijos prevencija SAS, didinančios našatą kontroliuojančioms, ASPĮ ir kt. institucijoms.
	Neatliekama jokia turimų elektroninių duomenų analizė siekiant identifikuoti korupcijos apraiškas.
	Formalus požiūris į vykdomas korupcijos prevencijos veiklas.
	Neužtikrinamas pakankamas SAS naudojamų IT sistemų integralumas, duomenų mainai, kurių pagalba būtų galima aptikti anomalijas.
Galimybės	Grėsmės
Vadovybės supratingumas, sąmoningumas, antikorpinių iniciatyvų palaikymas.	Didelis ir įvairus suinteresuotų šalių ratas: centrinės valdžios institucijos, kontroliuojančios institucijos, SAM pavaldžios ir nepavaldžios (savivaldybių, privačios) ASPĮ.
Veiklos procesų skaidrinimas.	Nevienoda IRT plėtra ir kompiuterinio raštingumo lygis kitose institucijose ir verslo struktūrose stabdo eSveikatos naudotojų skaičiaus augimo, plėtros tempus ir taip mažina SAM veiklos efektyvumą.
Žmogiškojo faktoriaus eliminavimas.	
Esamų SAM informacinių išteklių ir duomenų išnaudojimas korupcijos apraiškų rodikliams identifikuoti.	
Kitų projektų apimtyje sukurtų sprendimų, generuojamų duomenų panaudojimas korupcijos prevencijos veikloms vykdyti.	

4. Korupcijos apraiškos nustatyti reikalingų duomenų ir procesų analizė

4.1. Veiklos taisyklės ir duomenų srautai

Vienas svarbiausių principų siekiant stebėti ir vertinti korupcijos apraiškas arba potencialias korupcijos apraiškas – duomenų išgavimas ir analizė neturi sukelti ženklios administracinės naštos. Korupcijos apraiškas leidžiantys identifikuoti duomenys turi būti išgaunami iš egzistuojančių tiesioginės organizacijos veiklos (paslaugų teikimo arba kontrolės funkcijų) duomenų arba iš duomenų, generuojamų vykdant kovos su korupcija programas ar teisės aktų reikalavimus. Skiriamos 5 pagrindinės duomenų grupės, kurių pagrindu gali būti formuojami korupcijos lygio matavimo rodikliai, korupcijos apraiškų ar potencialių korupcijos apraiškų indikatoriai:

- 1) SAM, ASPĮ ar kontrolės institucijos gaunami duomenys vykdant korupcijos prevencijos veiklas;
- 2) Atitikties ir rizikos vertinimo duomenys;
- 3) kitų institucijų duomenys apie galimas korupcijos apraiškas;
- 4) kitų institucijų duomenys apie galimas potencialias korupcijos apraiškas;
- 5) duomenys, kurie gaunami atliekant didelės apimties elektroninių duomenų analizę.

Galimi duomenų surinkimo metodai:

- 1) duomenų registravimas vykdant korupcijos prevencijos ar kitas veiklas (pvz., skundų nagrinėjimas);
- 2) tiesioginis duomenų įvedimas (pvz., atitikties vertinimas);
- 3) duomenų surinkimas iš viešai skelbiamų ataskaitų (pvz., VLK ataskaitos);
- 4) kitų institucijų kaupiamų duomenų gavimas sudarius duomenų mainų sutartis;
- 5) automatizuotas periodinis kitų institucijų kaupiamų duomenų gavimas sudarius duomenų mainų sutartis;
- 6) duomenų gavimas atliekant didelės apimties elektroninių duomenų analizę.

4.2. Sąsajos su kitų institucijų kaupiamais duomenimis/ registrais

4.2.1. SVEIDRA IS

VLK vykdo asmens sveikatos priežiūros įstaigų, vaistinių ir kitų įstaigų bei įmonių, sudariusių sutartis su VLK ar TLK, teikiamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų, kurių išlaidos apmokamos iš PSDF biudžeto, atitikties nustatytams reikalavimams ir vaistų, medicinos pagalbos priemonių bei ortopedijos techninių priemonių (toliau – kompensuojamieji vaistai, MPP ir OTP), kurių įsigijimo išlaidos apmokamos PSDF biudžeto lėšomis, išrašymo, išdavimo (pardavimo) ir kitą su tuo susijusią įstaigų ir įmonių veiklos priežiūrą vadovaujantis VLK direktoriaus 2014 m. sausio 21 d. įsakymu Nr. 1K-10 patvirtintu Asmens sveikatos priežiūros įstaigų, vaistinių ir kitų įstaigų bei įmonių, sudariusių sutartis su VLK ar TLK, veiklos priežiūros tvarkos aprašu (toliau - Priežiūros tvarkos aprašas). Taip pat VLK ir TLK atlieka įstaigų ir įmonių veiklos, t. y. asmens sveikatos priežiūros paslaugų rizikos vertinimą (toliau – rizikos vertinimas) vadovaujantis VLK direktoriaus 2015 m. lapkričio 19 d. įsakymu Nr. 1K-339, siekdamas pagrindinio VLK ir TLK vykdomos įstaigų ir įmonių veiklos priežiūros tikslo – užtikrinti kompensuojamųjų paslaugų kiekio bei kokybės atitiktį nustatytams reikalavimams ir šių paslaugų išlaidų apmokėjimo bei kompensuojamųjų vaistų, MPP ir OTP išrašymo, išdavimo ir jų įsigijimo išlaidų kompensavimo teisėtumą.

Įstaigų ir įmonių veiklos stebėseną (toliau – stebėseną) vykdoma šalies ir TLK veiklos zonų mastu, siekiant gauti išsamią informaciją apie šių teritorijų gyventojams teikiamas kompensuojamąsias paslaugas, išduodamus kompensuojamuosius vaistus, MPP, OTP ir apie šių teritorijų gyventojų sveikatos priežiūrai tenkančias PSDF biudžeto išlaidas. VLK inicijuoja, organizuoja ir koordinuoja stebėseną šalies mastu ir nustato stebėsenos rodiklius. TLK vykdo stebėseną savo veiklos zonoje pagal VLK patvirtintus rodiklius. TLK vykdomos stebėsenos duomenų analizės rezultatais remiamasi planuojant ir inicijuojant kontrolės procedūras. TLK mastu vykdomos stebėsenos duomenų analizės rezultatus TLK skelbia savo interneto svetainėje. TLK gali vykdyti stebėseną ir pagal savo nustatytus papildomus stebėsenos rodiklius. VLK rengia metinę šalies mastu vykdomos stebėsenos rezultatų ataskaitą ir skelbia ją VLK interneto svetainėje. Šioje ataskaitoje skelbiami apibendrinti duomenys apie praėjusiais kalendoriniais metais TLK atliktų kontrolės procedūrų rezultatus pagal jų stebėsenos ir kokybės vertinimo rodiklius bei pagal Priežiūros tvarkos apraše nurodytas kontrolės kryptis, taip pat apibendrinti duomenys apie praėjusių metų įstaigų ir įmonių veiklos priežiūrą.

Įstaigų ir įmonių rizikos vertinimas atliekamas pagal veiklos rizikos vertinimo tvarkos aprašą, kuriame nustatyti veiklos rizikos vertinimo rodikliai, jų apskaičiavimo ir įstaigų bei įmonių reitingavimo tvarka. Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos Ortopedijos technikos kompensavimo skyrius ir teritorinės ligonių kasos kasmet, iki kovo 15 d., atlieka įmonių ir įstaigų veiklos rizikos vertinimą. Ortopedijos technikos kompensavimo skyrius informaciją apie atlikto vertinimo rezultatus paskelbia Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos interneto svetainėje, o teritorinės ligonių kasos - savo interneto svetainėse.

Įstaigų ir įmonių rizikos vertinimas – procesas, kurio metu analizuojami privalomojo sveikatos draudimo informacinėje sistemoje „Sveidra“ kaupiami įstaigų ir įmonių veiklos, susijusios su kompensuojamųjų paslaugų teikimu, kompensuojamųjų vaistų, MPP ir OTP išrašymu, duomenys. Šio proceso metu įstaigų ir įmonių veiklos rizika yra apskaičiuojama ir įvertinama. Kiekvienai įstaigai ar įmonei suteikiamas galutinis reitingo balų skaičius ir priskiriamas rizikos lygis (aukštas, vidutinis arba žemas).

Rizikos rodiklio apskaičiavimui galėtų būti naudojami stebėsenos vertinimo duomenys, tam tikri nustatyti rodikliai, kontrolės procedūrų pažeidimai ar konkretūs ASPĮ nustatyti pažeidimai.

Rizikos rodiklio apskaičiavimui galėtų būti panaudojamas įstaigų ir įmonių veiklos rizikos vertinimo suvestinėje pateikiama galutinis reitingo balų skaičius.

4.2.2. ESPBI IS

E.sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacinė sistema (ESPBI IS).

ESPBI IS tikslų yra: „<...> 6. Naudoti nuasmenintus pacientų ESI duomenis, teikiant sveikatinimo paslaugas pacientams, gerinant visuomenės sveikatą, vykdant sveikatos specialistų mokymus ir mokslinius tyrimus, skaičiuojant sveikatinimo rodiklių statistiką ir atliekant sveikatos valdymo analizę.“

ESPBI IS turi virš 30 integracijų, iš jų:

- 1) Sveikatinimo sektoriaus registrai/IS: SVEIDRA IS, METAS (valdytojas – VLK), SPILIS (valdytojas – VASPVT), LICERG (valdytojas – VASPVT), SNOMED CT, VAPRIS (valdytojas – VVKT), Vaistų registras (valdytojas – VVKT), Higienos instituto IS, Odontologijos licencijų registras;
- 2) Kitų sektorių registrai/IS: SODRA IS, REGITRA IS, Užsieniečių registras, POLIS LVP (Policijos IS), NDNT IS, PEPS (Policijos IS);
- 3) VĮ Registrų centras tvarkomi registrai/IS: Juridinių asmenų registras, Gyventojų registras, Adresų registras, MEPIS (Metrikacijos IS).

ESPBI IS realizuotos veiklos analizės priemonės leidžiančios kurti ataskaitas pagal ESPBI IS Valdytojo ir tvarkytojų nustatytus poreikius (angl. *Customised*).

Remiantis VĮ Registrų centras duomenimis:

- 1) 2017 metais buvo sudarytos 236 sutartys su sveikatos priežiūros įstaigomis dėl naudojimosi E.sveikata.
- 2) 2017 metais buvo sudaryta 11 sutarčių su vaistinėmis dėl naudojimosi E.sveikata;
- 3) Nuo sistemos darbo pradžios iki 2017 m. sausio 1 d. pateikta 420,1 tūkst. medicininių įrašų. O nuo 2017 m. sausio 1 d. iki 2017 m. gruodžio 31 d. (per kalendorinius metus) pateikta 9,47 mln. medicininių įrašų. Lyginant 2016 ir 2017 metus, medicininių įrašų skaičius padidėjo 22,5 kartų ir siekia 9,9 mln.
- 4) Iki 2017 metų pradžios buvo išduota 133,2 tūkst. e.receptų.
- 5) Iki 2017 m. pabaigos išduota 2,67 mln. vaistų pagal e.receptus. 2017 metai – provežio metai: 2,5 mln. vaistų pagal e.receptus buvo išduota vien per 2017 metus. Lyginant 2016 ir 2017 metus, išduotų vaistų pagal e.receptus skaičius padidėjo 19 kartų;

Rizikos rodiklio apskaičiavimui galėtų būti naudojami įvairūs ESPBI IS kaupiami duomenys, pvz.: a) laikas tarp siuntimo ir apsilankymo pas gydytoją; b) receptai tam tikram vaistui įsigyti ir juos išrašęs gydytojas. Kaupiamų duomenų pagrindu galima atlikti reprezentatyvią veiklos ir rezultatų analizę įvairiais pjūviais.

4.2.3. PINREG (IDIS)

Vyriausioji tarnybinės etikos komisija teikia ir administruoja informaciją apie privačių interesų deklaravimą. Pagal Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymą privačių interesų deklaraciją teikia asmenys, dirbantys valstybinėje tarnyboje, pretendentai dirbti valstybinėje tarnyboje bei kandidatai į Seimo narius, Respublikos prezidentus, Europos Parlamento narius, savivaldybių tarybų narius, Įstatymo nuostatos dėl privačių interesų deklaravimo taip pat taikomos gydytojams, gydytojams odontologams ir farmacijos specialistams, dirbantiems biudžetinėse ir viešosiose įstaigose, kurių savininkė yra valstybė ar savivaldybė, valstybės ir savivaldybių įmonėse bei įmonėse, kurių akcijos, suteikiančios daugiau kaip 1/2 balsų visuotiniame akcininkų susirinkime, nuosavybės teise priklauso valstybei ar savivaldybei, turinčiose asmens sveikatos priežiūros ar vaistinės veiklos licenciją (Įstatymo 4 straipsnio 1 dalis). Šios veiklos tikslas – užtikrinti viešajame sektoriuje dirbančių asmenų veiklos skaidrumą.

Privačių interesų deklaracijos standartizuotai teikiamos per Valstybinės mokesčių inspekcijos Elektroninio deklaravimo sistemą (EDS). Viešajame sektoriuje dirbančių gydytojų, gydytojų odontologų ir farmacijos specialistų deklaracijos yra viešos ir visuomenei prieinamos VTEK interneto svetainėje vtek.lt. Pareiga atskleisti interesus Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatyme jiems buvo numatyta dar 2014 m., o deklaracijas buvo privalu pateikti iki 2015 m. kovo mėnesio. Naujai įsidarbinusiems asmenims deklaruoti būtina per 30 kalendorinių dienų nuo priėmimo ar paskyrimo į pareigas dienos bei papildyti deklaraciją, jei atsiranda naujų deklaruotinių aplinkybių.

Valstybės bei savivaldybių institucijų vadovai ar jų įgalioti asmenys gali stebėti pavaldžių tarnautojų jau pateiktų, deklaruotų privačių interesų deklaracijų duomenis Interesų deklaracijų informacinėje sistemoje (IDIS). Ši sistema leidžia efektyviai vykdyti korupcijos prevenciją, tačiau nuo 2019 m. jos bus atsisakyta ir IDIS pakeis Privačių interesų registras (PINREG), kuris bus patogesnis naudoti ir jame bus realizuota daugiau funkcionalumų nei IDIS.

Pagal VTEK atliktą, su sveikatos priežiūra susijusių šalies viešojo sektoriaus įstaigų, patikrą 2017 metais beveik du šimtai privačių interesų nedeklaravusių sveikatos priežiūros specialistų galėjo nusižengti įstatymui, todėl yra svarbu stebėti privačių interesų deklaravimo duomenis.

Rizikos rodiklio apskaičiavimui galėtų būti naudojami duomenys apie: a) gydytojų, gydytojų odontologų ir farmacijos specialistų dirbančių ASPĮ ir nedeklaravusių privačių interesų skaičius; b) kiek gydytojų dirba daugiau nei vienoje ASPĮ; c) kiek gydytojų iš viešųjų ASPĮ dirba privaciai.

4.2.4. VPRV IS

Viešųjų pirkimų tarnyba 2012 – 2014 metais įvykdė projektą „Viešųjų pirkimų centrinės rizikos analizės sistemos kūrimas ir diegimas“, kurio metu sukurta viešųjų pirkimų centrinės rizikos analizės informacinė sistema (toliau – VPRV IS). Tai trūkstama grandis, kuri tapo pagrindine sąžiningo viešųjų pirkimų proceso užtikrinimo bei viešųjų pirkimų tarnybos veiklos efektyvinimo priemone. Vykdamas viešuosius pirkimus, viešųjų pirkimų tarnybos informacinėse sistemose sukaupiama daugybė vertingos informacijos, kurią tikslingai apdorojus pagal sukurta viešųjų pirkimų rizikos valdymo modelį, kiekviename viešojo pirkimo vykdymo etape galima objektyviai ir tiksliai identifikuoti rizikingus viešuosius pirkimus, viešųjų pirkimų sutartis bei viešuosius pirkimus vykdančias perkančiąsias organizacijas. Pagal sistemos nustatytą rizikos grupę ir įvairius indeksus Viešųjų pirkimų tarnyba nustato rizikingiausius viešuosius pirkimus ir aiškinasi ar juos vykdamas nebuvo pažeistos viešųjų pirkimų taisyklės.

Viešųjų pirkimų informacinė sistema turi ir priemones viešinti apibendrintą informaciją apie viešųjų pažeidimų riziką visuomenei. Paiešką sistemoje galima atlikti pagal perkančiosios organizacijos ar pirkimo dalyvio pavadinimą, pagal pirkimo pavadinimą arba sutartį pasirašiusios įmonės pavadinimą, pavadinimo fragmentą arba įmonės kodą. Atvirieji duomenys taip pat pateikiami atskiru pjūviu apimančiu tik gydymo įstaigas, tai reiškia, kad šioje sistemoje galėtų būti lengvai gaunami duomenys apie ASPĮ vykdomus viešuosius pirkimus, kuriems yra nustatyta galima rizika.

Rizikos rodiklio apskaičiavimui galėtų būti naudojami duomenys apie nustatytų konkrečios ASPĮ pažeidimų skaičius per paskutinius 3 metus.

4.2.5. CPO katalogas

Ūkio ministerija Centrinę perkančiąją organizaciją (toliau – CPO) įsteigė 2012 metų pabaigoje, siekiant centralizuoti biudžetinių įstaigų viešuosius pirkimus. Be to, steigiant CPO teigta, kad įstaiga mažins korupciją ir pagreitins viešuosius pirkimus. Centralizuotai vykdomi viešieji pirkimai – pirkimai, atliekami perkant prekes, paslaugas ar darbus iš CPO arba per ją, įgaliojant kitą perkančiąją organizaciją atlikti pirkimą, kai įgaliotoji organizacija perka daugiau nei vienai perkančiajai organizacijai (taip pat ir sau), perkant perkančiajai organizacijai pavaldžioms įstaigoms. Tokiu būdu yra taupomas valstybės biudžetas, pirkimai atitinka viešųjų pirkimų įstatymo procedūras, užtikrinama tiekėjų konkurencija ir patrauklios kainos, vykdomas skaidrus centralizuotų viešųjų pirkimų procesas ir kita.

Tačiau yra problema, kad įstaigos prievolę pirkti prekes ar paslaugas per CPO dažnai apeina. Todėl rizikos rodiklio skaičiavimui būtų galima naudoti ASPĮ vykdytų viešųjų pirkimų per VPT ir CPO santykinį rodiklį. Vykdomi konsoliduoti pirkimai per CPO užtikrina biudžeto lėšų sutaupymą ir galimą piktnaudžiavimą skelbiant smulkius ir pavienius pirkimus per VPT.

Kaip pavyzdys galėtų būti 2017 metais Vilniaus universitetinės ligoninės Santaros klinikų, Respublikinės Vilniaus universiteto ligoninės, Vilniaus miesto klinikinės ligoninės, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninės Kauno klinikų, Respublikinės Klaipėdos ligoninės ir Klaipėdos jūrininkų ligoninės įvykdytas bendras konsoliduotas 9 vaistinių preparatų pirkimas. Vienu kartu įsigytas įspūdingas kiekis vaistų – daugiau nei 873 tūkst. vienetų. Tiekėjai aktyviai dalyvavo atnaujintuose varžymuose siūlydami konkurencingas kainas, kurios buvo žemesnės nei tos, kurias jie paprastai siūlo atnaujintuose paprastuose varžymuose (pvz., už verikonazolą 200 mg viena gydymo įstaiga, pagal anksčiau vykdyto paprasto pirkimo rezultatus nurodė maksimalią 130 Eur. kainą, o konsoliduotame pirkime šiuos vaistus įsigijo už 88,1 Eur., t.y. net 67,77 proc. pigiau, nei buvo numaciusi). Gydymo įstaigos sutaupė 13,94 proc. numatyto biudžeto arba 208 875 Eur. CPO LT administruojamame elektroniniame kataloge 2017 metais įvyko 3 konsoliduoti vaistų pirkimai ir visi jie davė ekonominį efektą: buvo sutaupyta ženklios valstybės biudžeto lėšos (iš viso – 309 875 Eur.), kurias gydymo įstaigos galės panaudoti kitų vaistinių preparatų įsigijimui.

Stambiausios šalies Vilniaus, Kauno bei Klaipėdos ligoninės jau įvertino konsoliduotų pirkimų privalumus, masto ekonomijos poveikį, tačiau mažesnės regionų ligoninės dar neišnaudoja šios galimybės, todėl įvedant pirkimų skaičių per CPO į rizikos rodiklio dedamąsias vertes, taip pat būtų prisidedama prie viešųjų pirkimų efektyvumo, racionalaus viešųjų finansų naudojimo bei geresnio gydymo įstaigų vaistų poreikio tenkinimo.

Rizikos rodiklio apskaičiavimui galėtų būti naudojamas ASP įvykdytų pirkimų per CPO skaičius.

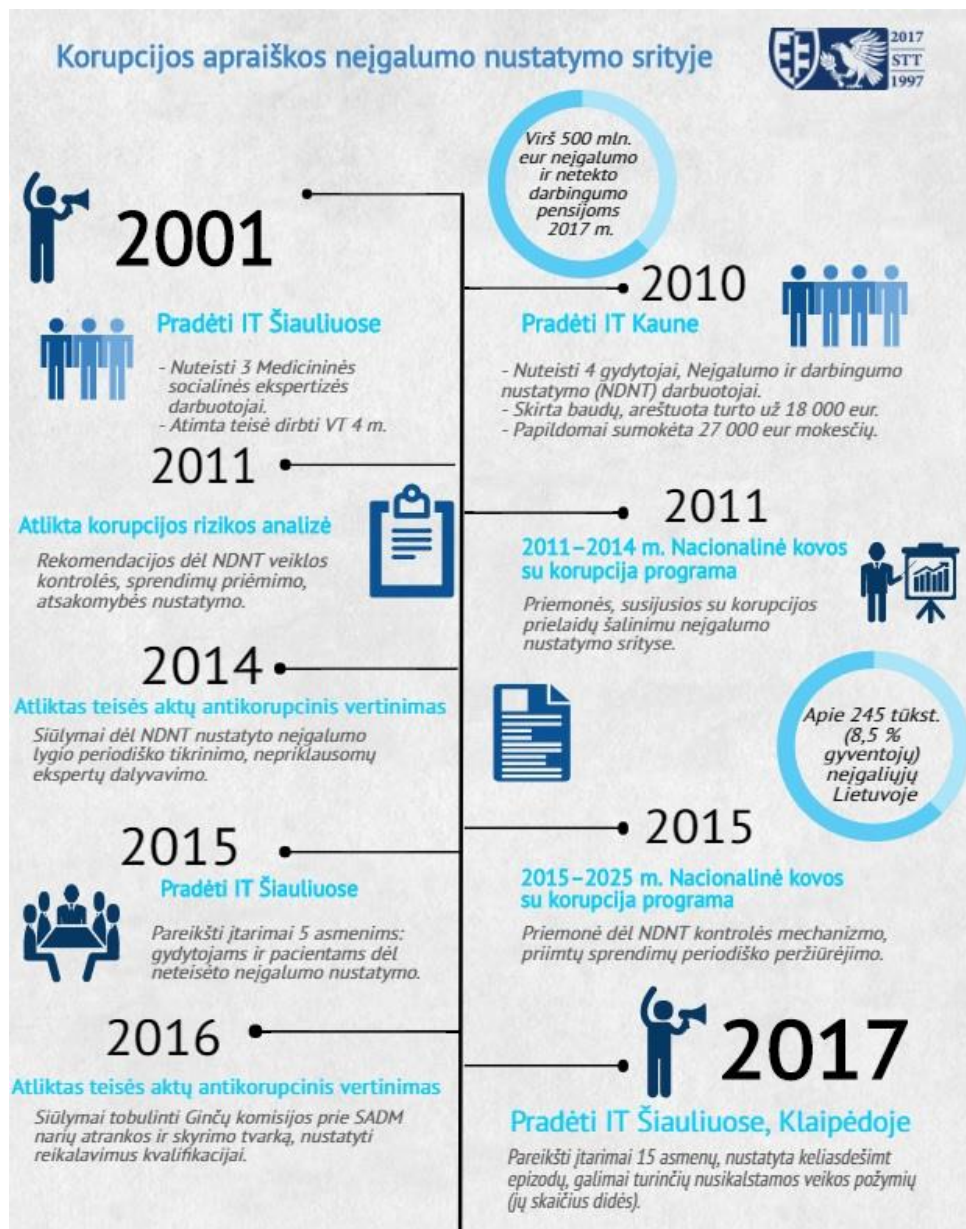
4.2.6. NDNT IS

STT pareigūnai aptinka korupcijos apraiškų nustatant neįgalumą ir darbingumą daugiau nei 15 metų. Nuo 2001 metų STT pradėjus sisteminio kyšininkavimo ikiteisminius tyrimus dėl neįgalumo nustatymo, ne vienas NDNT darbuotojas yra patrauktas baudžiamojon atsakomybėn, atimta teisė dirbti valstybės tarnyboje, skirtos piniginės baudos.

STT tiria korupcinių ryšių sistemas, kai pacientai, siekiantys, kad jiems būtų nustatytas neįgalumo ar darbingumo lygis arba nustatytas didesnis nei priklauso neįgalumo ar nedarbingumo lygis, tiesiogiai ar per tarpininkus kreipiasi į:

- 1) NDNT darbuotojus, kurie už kyšius nustatydavo norimą neįgalumo ar darbingumo lygį, ar;
- 2) ASP gydytojus, kurie už kyšius paruošdavo reikalingus medicininius dokumentus, siekiant, kad jiems būtų nustatytas neįgalumo ar darbingumo lygis arba nustatytas didesnis nei priklauso neįgalumo ar nedarbingumo lygis.

20 paveiksle pateikta apibendrinta informacija apie STT veiklą ir užfiksuotas korupcijos apraiškas neįgalumo nustatymo srityje.

20 paveikslas. Korupcijos apraiškos neįgalumo ir nedarbingumo nustatymo srityje (pagal STT)²⁶

Siekiant kovoti su korupcijos apraiškomis neįgalumo ir darbingumo nustatymo srityje, NDNT rotacijos principu atlieka periodinę planinę ir neplaninę kontrolę, aktyviai veikia NDNT Antikorupcinė komisija, atsižvelgiama į anoniminiuosius skundus, tačiau neįgalumo ir darbingumo nustatymo srityje vis dar aptinkama tikrovės neatitinkančių medicininių kriterijų, surašytų gydymo įstaigose, ir gyventojų siekio nesąžiningai gauti nuolatinę slaugą bei kuo mažesnę darbingumo lygį.

Sprendimų kontrolė NDNT vykdoma vadovaujantis NDNT direktoriaus 2016 m. lapkričio 25 d. įsakymu Nr. V-77 „Dėl neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teritorinių skyrių priimamų sprendimų periodinės kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintu NDNT teritorinių skyrių priimamų sprendimų periodinės kontrolės tvarkos aprašu (toliau – Tvarkos aprašas). Tvarkos aprašas nustato NDNT Sprendimų kontrolės skyriaus atliekamų NDNT teritorinių skyrių priimtų sprendimų dėl neįgalumo lygio,

²⁶ Šaltinis: Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba. Prieiga per internetą: <https://www.stt.lt/lt/naujienos/?cat=1&nid=2603>. Žiūrėta 2018-01-08.

darbingumo lygio, bendrojo pirminio specialiųjų poreikių ir profesinės reabilitacijos paslaugų poreikio nustatymo periodinių patikrinimų tvarką.

Esant dabartinei NDNT funkcionavimo tvarkai, pati NDNT turi labai ribotą sprendimo dėl darbingumo ar neįgalumo priėmimo įtaką, sprendimas remiamas gydytojų išvadomis, sudarant kurias pastebimos korupcijos apraiškos.

NDNT duomenys galėtų būti panaudojami identifikuoti korupcijos apraiškas ASPĮ šiais pjūviais:

- 1) **ASPĮ, kurių sprendimai buvo pakeisti vykdant kontrolės procedūras;**
- 2) **ASPĮ ir gydytojus, sudarančius neįprastai didelius NDNT skirtų pažymų kiekius.**

Išvados ir rekomendacijos:

- 1) Šiuo metu korupcijos prevencijos duomenys nėra kaupiami struktūrizuoti ir konsoliduoti, duomenys siekiant nustatyti ASPĮ korupcijos indeksą yra kaupiami neefektyviai
- 2) Korupcijos rizikos rodikliams nustatyti rekomenduojama panaudoti šiose informacinėse sistemose kaupiamus duomenis: SVEIDRA IS, ESPBI IS, PINREG (IDIS), VPRV IS, CPO katalogas, NDNT IS. Šiose sistemose kaupiamus duomenis būtų galima naudoti duomenų kryžminiam sutikrinimui atlikti, korupcijos apraiškos nustatyti reikalingų duomenų ir procesų analizei. Duomenų kryžminį sutikrinimą, lyginimą, anomalijų, nuokrypių paiešką, kaip labai veiksmingas ir pažangias priemones rekomenduoja tarptautinės institucijos (WB, UN, EC). Tokia analizė leidžia aptikti kitais metodais sunkiai pastebimas sisteminės korupcijos apraiškas.

4.3. Korupcijos prevencijai reikalingų duomenų kaupimo proceso įvertinimas

- 1) Šiuo metu korupcijos prevencijos duomenys nėra kaupiami struktūrizuoti ir konsoliduoti, duomenys siekiant nustatyti ASPĮ korupcijos indeksą yra kaupiami neefektyviai.
- 2) Nustatyti 5 galimi duomenų surinkimo metodai:
 - a. duomenų registravimas vykdant korupcijos prevencijos ar kitas veiklas (pvz., skundų nagrinėjimas);
 - b. tiesioginis duomenų įvedimas (pvz., atitikties vertinimas);
 - c. duomenų surinkimas iš viešai skelbiamų ataskaitų (pvz., VLK ataskaitos);
 - d. kitų institucijų kaupiamų duomenų gavimas sudarius duomenų mainų sutartis;
 - e. automatizuotas periodinis kitų institucijų kaupiamų duomenų gavimas sudarius duomenų mainų sutartis;
 - f. duomenų išgavimas atliekant didelės apimties elektroninių duomenų analizę.
- 3) Korupcijos prevencijai reikalingi duomenys turi būti kaupiami, taikant pagrindinius duomenų kaupimo principus:
 - a. duomenų išdavimas neturi sukelti perteklinės administracinės naštos;
 - b. duomenų kaupimas turi būti efektyvus kaštų naudos prasme;
 - c. duomenų kaupimo procesas turi būti lankstus ir lengvai praplečiamas naujomis duomenų struktūromis ir aibėmis.
- 4) Korupcijos rizikos rodikliams nustatyti rekomenduojama panaudoti šiose informacinėse sistemose kaupiamus duomenis: SVEIDRA IS, PINREG (IDIS), VPRV IS, CPO katalogas, NDNT IS.

5. Korupcijos apraiškų nustatymo sveikatos sistemoje rodiklių analizė

Šio skyriaus apimtyje atlikta korupcijos apraiškų nustatymo sveikatos sistemoje rodiklių analizė atitinka Techninės specifikacijos reikalavimą:

„3) Korupcijos apraiškų nustatymo sveikatos sistemoje indikatoriai ir rodikliai ir jų nustatymo kriterijai (įskaitant jų skaičiavimo metodikas)“.

Apibendrinant esamos situacijos analizės rezultatus, nustatyti esami (šiuo metu stebimi) korupcijos apraiškų rodikliai pateikiami 28 lentelėje.

28 lentelė. Esami korupcijos apraiškų rodikliai

Nr.	Esamas rodiklis	Mato vnt.	Informacijos šaltinis
1. SAM, kontroliuojančių, ASPĮ ir kitų institucijų vykdomos korupcijos prevencijos veiklos, vadovaujantis teisės aktuose keliamais reikalavimais			
1.1.	Korupcijos prevencijos skiltis įstaigos interneto svetainėje	Yra/Nėra	Įstaigos interneto svetainė
1.2.	Parengta korupcijos prevencijos programa	Yra/Nėra	Įstaigos interneto svetainė
1.3.	Atliekamas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas	Taip/Ne	Įstaigos interneto svetainė
1.4.	Atliekamas teisės aktų antikorupcinis vertinimas	Taip/Ne	Įstaigos interneto svetainė
1.5.	Vykdomas asmenų antikorupcinis patikrinimas	Taip/Ne	Įstaigos interneto svetainė
1.6.	Antikorupcinės programos skiltis įstaigos interneto svetainėje	Taip/Ne	Įstaigos interneto svetainė
1.7.	Paskirtas asmuo atsakingas už korupcijos prevenciją (arba komisija)	Taip/Ne	Įstaigos interneto svetainė
1.8.	Įstaigoje dirbančių asmenų, deklaravusių privačius interesus procentas lyginant su įstaigoje dirbančiais asmenimis, kuriems privaloma deklaruoti privačius interesus	Proc.	Įstaigos interneto svetainė
1.9.	Skelbiama informacija apie baudžiamąją atsakomybę už korupcinio pobūdžio veikas	Taip/Ne	Įstaigos interneto svetainė
1.10.	„Pranešk apie korupciją“ skiltis įstaigos interneto svetainėje	Taip/Ne	Įstaigos interneto svetainė

Nr.	Esamas rodiklis	Mato vnt.	Informacijos šaltinis
1.11.	Skelbiama informacija apie planuojamus vykdyti/vykdomus/įvykdytus pirkimas	Taip/Ne	Viešųjų pirkimų skiltis
1.12.	Pranešėjų apsauga	Vykdoma/N evykdoma	Įstaigos interneto svetainė
1.13.	Gerėjanti visuomenės nuomonė dėl korupcijos sveikatos apsaugos sektoriuje	Proc. lyginant su ankstesniais metais	Įvykdytų visuomenės apklausų ir nuomonės tyrimų ataskaitos
1.14.	Mažėjantis dokumentų ir dokumentų įrašų (gautų piliečių pranešimų/skundų) dėl korupcijos skaičius	Proc. lyginant su ankstesniais metais	Įstaigos dokumentų ir dokumentų įrašų (gautų piliečių pranešimų/skundų) valdymo sistema/registras.

2. ASPĮ korupcijos indekso nustatymo kriterijų sąlygoti rodikliai

2.1.	Informacija, kuri teikiama pacientams ASPĮ informacijos	Balai	ASPĮ interneto svetainė, ASPĮ skelbiama informacija monitoriuose, stenduose.
2.2.	Kitos paciento informavimo priemonės	Balai	1) ASPĮ platinamas SAM arba ASPĮ lankstinukas antikorpucine tematika; 2) Ant gydytojų kabinetų durų yra lipdukai (korupcijos prevencijos tematika); 3) ASPĮ darbuotojų elgesio kodekso skelbimas ASPĮ ambulatoriniame padalinyje bei stacionaro skyriuose; 4) Atitinkamo gydytojo specialisto medicinos normos skelbimas ASPĮ stacionaro skyriuose; 5) ASPĮ stacionaro skyriuje informacijos, susijusios su skyriuje teikiama nemokamomis (kompensuojamomis Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšomis) ir mokamomis asmens sveikatos priežiūros paslaugomis, skelbimas; 6) ASPĮ stacionaro skyriuose informacijos apie visas įstaigas, teikiančias medicinines reabilitacijos paslaugas suaugusiems ar vaikams pagal skyriuje gydomų ligonių profilius, o taip pat to profilio pacientų organizacijų telefonų, kontaktinių asmenų, skelbimas; 7) ASPĮ, teikiančiose ambulatorines asmens sveikatos priežiūros paslaugas, informacijos apie nemokamas ambulatorines (kompensuojamas Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšomis) ir mokamas asmens sveikatos priežiūros paslaugas skelbimas.
2.3.	Skundai dėl galimos korupcinio pobūdžio veikos ASPĮ	Balai	1) ASPĮ darbuotojų, susidūrusių su galima korupcinio pobūdžio nusikalstama veika, pranešimai ASPĮ vadovybei; 2) SAM per metus gautų skundų (informacijos) dėl ASPĮ korupcinio pobūdžio veikų skaičius, nepriklausomai nuo skundų (informacijos) pateikimo būdo (SAM pasitikėjimo telefonu, el. paštu, raštu); 3) Pacientų skundai, pateikti TLK, dėl nepagrįstai savo lėšomis įsigytų vaistinių preparatų, medicinos pagalbos ir kt. priemonių stacionarinio ar ambulatorinio gydymo metu (nepriklausomai, ar buvo sutikimas ar ne); 4) Pacientų skundai, pateikti ASPĮ, dėl nepagrįstai savo lėšomis įsigytų vaistinių preparatų, medicinos pagalbos ir kt. priemonių stacionarinio ar ambulatorinio gydymo metu (nepriklausomai, ar buvo sutikimas ar ne).

Nr.	Esamas rodiklis	Mato vnt.	Informacijos šaltinis
2.4.	Apklaustos ASPĮ apie korupcijos apraiškas ir priežasčių šalinimą	Balai	1) Įstaigoje (teikiančioje ambulatorines ir (ar) stacionarines paslaugas) atliktos apklaustos, kurių metu buvo klausiama ir dėl galimos korupcinio pobūdžio veikos (atlieka pati įstaiga); 2) Gauta informacija apie galimas korupcinio pobūdžio veikas; 3) Pranešimai apie ASPĮ veiklos trūkumus; 4) Jei buvo apklausų metu gauta informacijos apie galimas korupcinio pobūdžio veikas bei veiklos trūkumus, buvo imtasi priemonių joms išaiškinti ir jų prevencijai; 5) Anoniminė hospitalizuotų pacientų apklausa ASPĮ vertinimo metu. Gauta informacija apie galimas korupcinio pobūdžio veikas.
2.5.	Viešųjų pirkimų skaidrumas	Balai	1) ASPĮ einamųjų metų viešųjų pirkimų plano skelbimas interneto svetainėje ir CVP IS; 2) Viešieji pirkimai vykdomi nepažeidžiant Viešųjų pirkimų įstatymo 3 straipsnio reikalavimų; 3) ASPĮ viešųjų pirkimų komisijos narių nešališkumo deklaravimas.
2.6.	ASPĮ veiklos ataskaitos ir finansinių ataskaitų rinkinio viešinimas	Balai	ASPĮ interneto svetainė.
2.7.	Gauta informacija apie galimus korupcinio pobūdžio teisės pažeidimus ASPĮ	Balai	-

Išvados ir rekomendacijos:

- 1) Nėra vieningos atitikties vertinimo metodikos, kuri leistų įvertinti taikomų priemonių apimtį nacionaliniu mastu ir lyginti ASPĮ pasiekimus tarpusavyje.

Galimi korupcijos apraiškų rodikliai pateikiami 29 lentelėje.

29 lentelė. Galimi korupcijos apraiškų rodikliai

Nr.	Galimas rodiklis	Duomenų šaltinis
1. SAM, ASPĮ ir kitų institucijų vykdomos korupcijos prevencijos veiklos		
1.1.	Pasitvirtinusių skundų ir pranešimų apie korupcijos atvejus skaičius per 3 m.	Gauti pranešimai ir skundai.
1.2.	Teismo sprendimų dėl korupcinio pobūdžio nusikaltimų skaičius per paskutinius 3 m.	SAM gaunama informacija apie teismų priimtus sprendimus dėl korupcinio pobūdžio nusikaltimų (LITEKO viešai prieinami nuasmeninti teismų sprendimai, IRD duomenys).
1.3.	VTEK sprendimų dėl korupcinio pobūdžio pažeidimų skaičius per paskutinius 3 m.	SAM gaunama informacija iš VTEK.
1.4.	Drausminio korupcinio pobūdžio pažeidimų, skiriamų SAM ar organizacijos vadovo skaičius per paskutinius 3 m.	SAM vidaus ir gaunama informacija iš pavaldžių organizacijų.
1.5.	Korupcijos rizikos analizės ataskaitoje nustatytas rizikos laipsnis	SAM gaunama informacija iš STT.

Nr.	Galimas rodiklis	Duomenų šaltinis
1.6.	Korupcijos rizikos nustatymo ataskaitoje įgyvendintų priemonių skaičius lyginant su visomis priemonėmis per 6 mėn.	SAM gaunama informacija iš STT.
1.7.	Teisės aktų projektų, kuriems buvo atliktas antikorupcinis vertinimas skaičius ir nustatytų galimų korupcijos apraiškų skaičius; procentas nuo visų parengtų.	Duomenys registruojami atliekant teisės aktų projektų antikorupcinį vertinimą.
2. ASPĮ ir kitų institucijų deklaruojami rodikliai atliekant atitikties vertinimą (šiuo metu nustatant korupcijos indeksą)		
2.1.	Skelbiama informacija apie ASPĮ pasitikėjimo telefoną	ASPĮ pateikiami duomenys
2.2.	ASPĮ platinamas SAM ar ASPĮ lankstinukas antikorupcine tematika	ASPĮ pateikiami duomenys
2.3.	ASPĮ paskirtas asmuo atsakingas už korupcijos prevenciją (arba komisija)	ASPĮ pateikiami duomenys
2.4.	Skelbiama informacija apie mokamas paslaugas, jų apmokėjimo tvarką, už kokias paslaugas neturi būti mokama	ASPĮ pateikiami duomenys
2.5.	Standarto ISO 37001 taikymo lygmens rodikliai	ASPĮ pateikiami duomenys
2.5.		
3. ASPĮ ir kitų institucijų korupcijos rizikos tikimybės nustatymo rodikliai (rizikos vertinimo rodikliai)		
3.1.	Rizikos1 laipsnis ²⁷	ASPĮ pateikiami duomenys
3.2.	Rizikos 2 laipsnis	
3.3.	Rizikos 3 laipsnis	
3.4.	Rizikos 4 laipsnis	
4. Kitų institucijų kaupiamų duomenų pagrindu formuojami galimų korupcijos apraiškų rodikliai		
4.1.	VLK nustatytų ASPĮ pažeidimų atvejų skaičius per paskutinius 3 metus	VLK ataskaitų duomenys
4.2.	NDNT nustatytų konkrečios ASPĮ pažeidimų skaičius per paskutinius 3 metus	NDNT sprendimų kontrolės skyriaus duomenys
4.3.	VPT nustatytų konkrečios ASPĮ pažeidimų skaičius per paskutinius 3 metus	VPT atviri duomenys arba VPT pranešimai
5. Kitų institucijų kaupiamų duomenų pagrindu formuojami galimų potencialių korupcijos apraiškų rodikliai		
5.1.	Viešųjų pirkimų, kuriuos buvo galima vykdyti taikant CPO priemones apimtis (%)	Organizacijų deklaruojami duomenys
5.2.	Gydytojų, nedeklaravusių privačių interesų dalis (%)	VTEK PINREG duomenys
5.3.	Gydytojų, dirbančių daugiau nei vienoje ASPĮ dalis (%)	VTEK PINREG duomenys
5.4.	Gydytojų, dirbančių ir privačioje ir Valstybės ASPĮ dalis (%)	VTEK PINREG duomenys
5.5.	Kontrolės funkcijas vykdančių institucijų nustatyti ASPĮ veiklos pažeidimai	PAIS duomenys

²⁷ **Pastaba.** Šiuo atveju tai yra likutinės rizikos lygis, kurį nustato organizacija atlikusi rizikos vertinimą.

Išvados ir rekomendacijos:

- 1) Atlikus korupcijos apraiškų nustatymo sveikatos sistemoje rodiklių analizę nustatyti galimi korupcijos apraiškų rodikliai, kylantys iš SAM, ASPĮ ir kitų institucijų vykdomos korupcijos prevencijos veiklos, ASPĮ ir kitų institucijų deklaruojami rodikliai, atliekant atitikties vertinimą (šiuo metu nustatant korupcijos indeksą), ASPĮ ir kitų institucijų korupcijos rizikos tikimybės nustatymo rodikliai (rizikos vertinimo rodikliai), kitų institucijų kaupiamų duomenų pagrindu formuojami galimų korupcijos apraiškų rodikliai, kitų institucijų kaupiamų duomenų pagrindu formuojami galimų potencialių korupcijos apraiškų rodikliai.
- 2) Rengiant korupcijos apraiškų stebėjimo metodiką turi būti tinkamai įvertintas rizikos laipsnis, t.y. reikia nustatyti svertines reikšmes kiekvienam rodikliui.

6. Techninių įrankių duomenų kaupimui ir analizei pasirinkimas ir palyginimas

Šio skyriaus apimtyje atlikta techninių įrankių duomenų kaupimui ir analizei pasirinkimo ir palyginimo analizė atitinka šį Techninės specifikacijos reikalavimą:

„6) Techninių įrankių, leidžiančių kaupti, sisteminti ir analizuoti, parinkimo ir pritaikymo sveikatos sistemai, aprašymas, pateikiant (įskaitant, bet neapsiribojant) tokių paslaugų lyginamąją diegimo ir palaikymo sistemos kainodarą pagal techninius parametrus, neapsiribojant Lietuvoje registruotais paslaugos tiekėjais“.

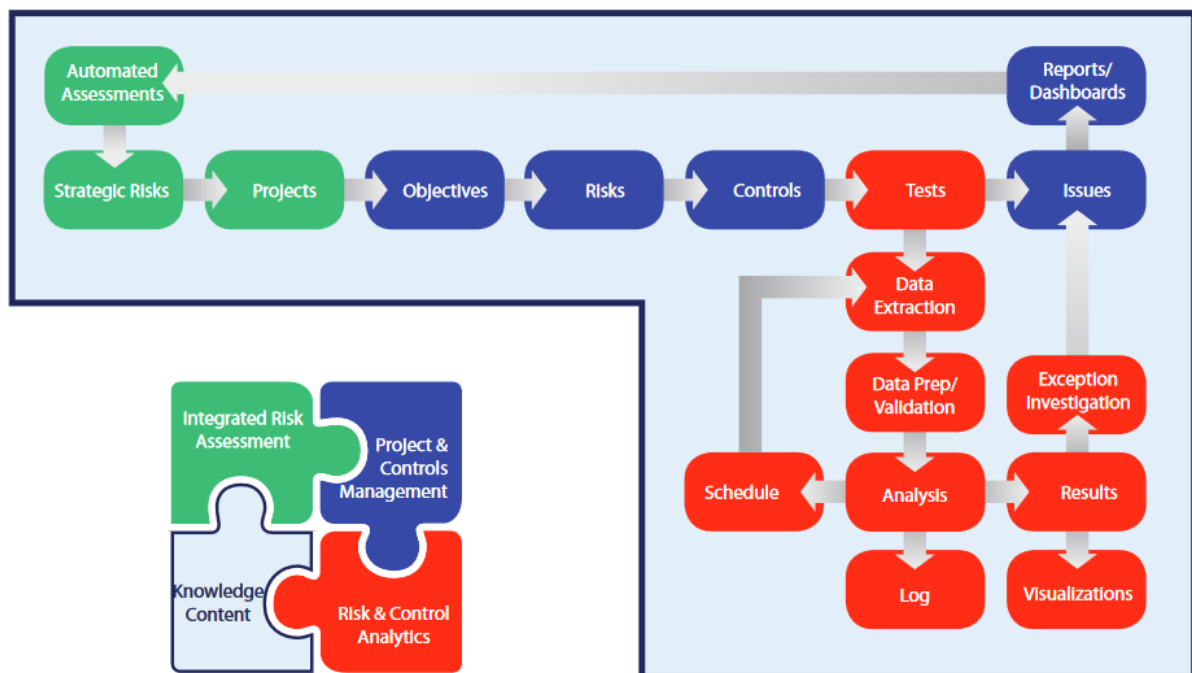
6.1.1. Komer ciniai įrankiai

Pasaulyje egzistuoja keletas specializuotų korupcijos rizikos ir atitikties valdymo COTS. Vienas šių įrankių yra Kanados ACL kompanijos ACL GRC platforma kartu su Fraud&Corruption management sprendimu. Pagrindinės ACL GRC platformos funkcijos pateikiamos 21 paveiksle.

 STRATEGIC RISK VIEW & SINGLE SOURCE OF TRUTH Show leadership that you're aligned on strategic risk. Executives, boards, and oversight committees need intel on what could derail objectives, where, and who is doing what to mitigate. And regulators frown on managing strategic risk in a flimsy spreadsheet. Get a centrally managed holistic view of your risk balance sheet.	 OFFLINE & REMOTE WORK No internet? No problem. Use your PC or mobile device. Even rockstar GRC professionals like you need a vacation...or perhaps you're just out in the field for the week. Not a problem: unplug your PC or your iPad®, do your work, capture supporting documentation, and sync later.
 PROJECT MANAGEMENT TO KILL SILOS AND SPREADSHEETS Your (not so secret) love affair with spreadsheets is holding you back. Break up with your project spreadsheets and let technology do your heavy lifting. Plan, manage, execute, and report on your assurance projects in one system.	 RISK ASSURANCE & FRAMEWORKS Sleep better knowing your framework is built right into your workflow. Let the system keep you on track by modeling one or many of these common frameworks into your daily workflow: COSO, ISO, SOX, OMB A-123, Green Book, COBIT, ITIL, SIEM, NIST, SOC, or many others..
 360° OVERSIGHT: TRIGGERED WORKFLOW REMEDIATION FOR FLAGGED RECORDS Analysis says there's smoke, but is there a fire? Wouldn't it be amazing if a remediation workflow was triggered when data analysis uncovered a potential issue? ACL's outlier record management workflow helps you collaborate, keep tabs on remediation status and track it all in a single system designed to fit your needs.	 INVESTIGATIONS & FORENSIC WORKFLOW Manage suspicious incidents discreetly. Security incidents, possible fraud, whistle blower hotlines, special investigations, and forensics may all require escalations and workflow alerts. Manage these in a centralized, permission-based workflow.
 ISSUE MANAGEMENT & TRACKING You've identified issues that need remediation...now what? Stop tracking issues in email and instead get a macro view of all your organizational issues and filtered by entity, by project, by owner or severity —and check the remediation status at the click of a button.	 REPORTING & VISUALIZATION GRC is complex. Simplify the noise with tools that easily transform data into pictures. Senior managers just don't have time to read the details. Your value is taking GRC complexity and distilling it into a compelling picture, story, dashboard, KPI/KRI, standard or custom report, which can be quickly consumed and acted on.

21 paveikslas. ACL GRC platformos funkcinės sritys

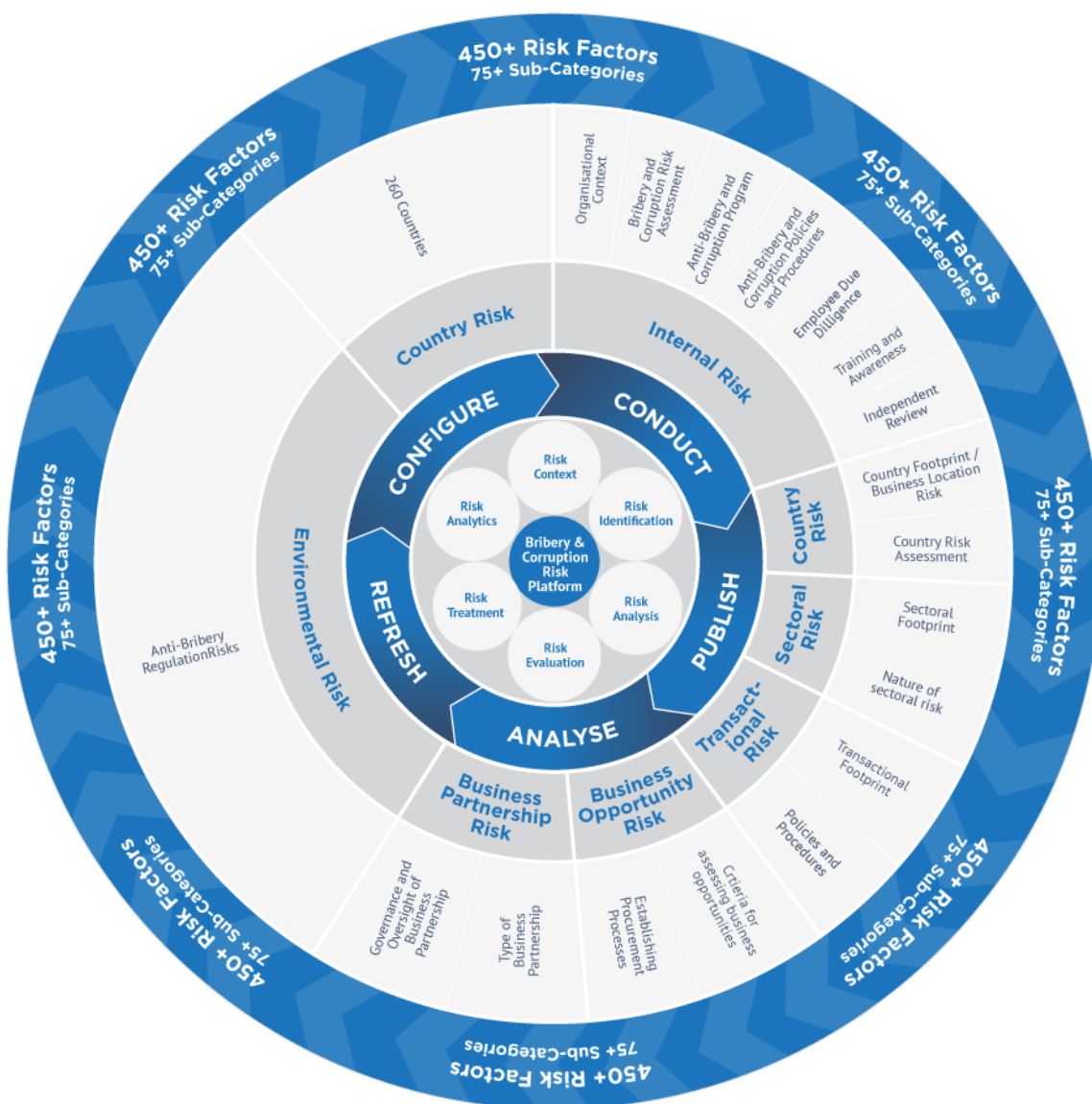
ACL GRC platformos išskirtinumas yra duomenų analitika paremtas rizikos identifikavimas. Platforma analizuoja įvairias duomenų anomalijas, nuokrypius ir pan. bei suteikia galimybę identifikuoti to priežastis ir valdytis susijusias rizikas.

22 paveikslas. „LexisNexis Risk Solutions“ platformos funkcinės sritys

Analogišką produktą platina ir JAV kompanija „LexisNexis® Risk Solutions“:
https://risk.lexisnexis.com/global/en/financial-services/financial-crime-compliance?gclid=CjwKCAjww6XXBRByEiwAM-ZUIMn8K1U6EbOdJ9-ZLYCzKwFRCEqIzpei0JK63Jr40OZ6A99nJhMaxoCH4cQAvD_BwE

Kompanijos Artic Intelligence produktas „Bribery and Corruption Risk Assessment platform“ – tai specializuota korupcijos rizikos vertinimo platforma. Šis produktas yra mažesnės apimties nei aukščiau minėtos dvi platformos, taip pat jis neturi duomenų analitikos komponento. Platformos funkcijos pateikiamos 23 paveiksle.

23 paveikslas. Bribery and Corruption Risk Assessment platform sprendimo funkcijos

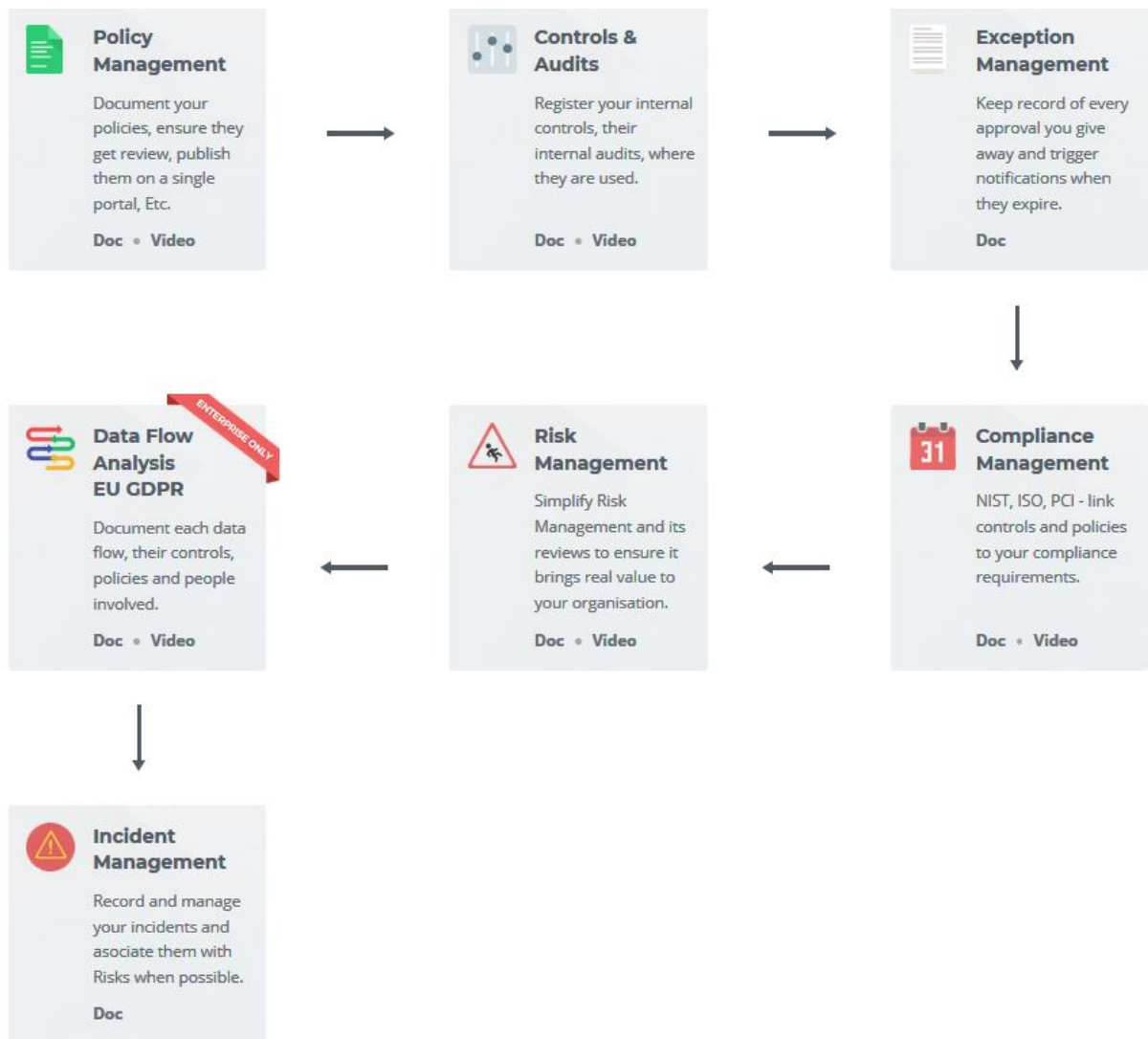
Dauguma komercinių sprendimų licencijavimo sistema apima naudotojų licencijavimą. KASVS atveju, naudotojų skaičius siektų 1000 ir daugiau*, dėl šios priežasties komercinių produktų naudojimas būtų labai brangus, nors jų realizacijos rizika ir minimali.

* Naudotojų skaičius nustatytas tokiu principu: skaičiuojama, kad potencialių naudotojų ratą galėtų sudaryti SAM, kontroliuojančios institucijos ir visos ASPĮ; vertinama, kad kiekvienai iš institucijų būtų reikalingos bent 2 prisijungimo licencijos.

6.1.2. Atviro kodo įrankiai

Atviro kodo atitikties ir rizikos valdymo platforma ERAMBA yra labiau orientuota į informacijos saugumo valdymo sritį, tačiau ji gali būti lengvai pritaikoma ir kitos srities rizikos ir atitikties vertinimui.

Pagrindinės ERAMBA funkcijos pavaizduotos 24 paveiksle.

24 paveikslas. ERAMBA funkcijos

ERAMBA turi draugišką ir modifikuojamą naudotojo sąsają (žr. 25 paveikslė).

The screenshot displays the ERAMBA Enterprise web application. The top navigation bar includes the ERAMBA logo, a menu icon, and user information (Admin Admin). The breadcrumb trail shows: Dashboard > Awareness Programs > Index. The main heading is "Awareness Programs" with a subtitle "Define and manage role based awareness programs." Below this are buttons for "Add New" and "Notifications", and a search bar with "Filters" and "Trash" options. A "Visualisation Active" section contains a message: "You are in the admin group, you can see all items in this section." The main content area is titled "Awareness Program: Firewall Administrators Reviews" with a "Manage" dropdown. It features a table with columns: Description, Recurrence, Reminders Apart, Reminders Amount, Video, Text File, Policies, Multiple Choice, Groups Included, and Status. The first row shows a program with ID NA, 350 days recurrence, 5 days reminders, 10 reminders amount, No video, Yes text file, PCI-DSS Scope, Network Diagram policies, No multiple choice, CN=Network_Team, C=us, DC=corp, DC=eramba, DC=org groups, and a Paused status. Below the table is a summary section with four categories: Users in the Program (342 users, 100%), Users Excluded (0 users, 0%), Compliant Users (0 users, 0%), and Not compliant users (342 users, 100%). A note at the bottom states: "Statistics and filters only update once a day when the daily cron runs successfully."

Description	Recurrence	Reminders Apart	Reminders Amount	Video	Text File	Policies	Multiple Choice	Groups Included	Status
NA	350 days	5 days	10	No	Yes	PCI-DSS Scope, Network Diagram	No	CN=Network_Team, C=us, DC=corp, DC=eramba, DC=org	Paused

Users in the Program ⓘ	Users Excluded ⓘ	Compliant Users ⓘ	Not compliant users ⓘ
342 users (100%) List Users	0 users (0%) List Users	0 users (0%) List Users	342 users (100%) List Users

Statistics and filters only update once a day when the daily cron runs successfully.

25 paveikslas. ERAMBA naudotojo sąsaja

Kiti populiariausi atviro kodo įrankiai: The GRC Stack, Open Risk & Compliance Framework and Tool (ORICO), GLPI.

Šie atviro kodo sprendimai yra licencijuojami pagal GNU GPL modelį, todėl jie yra nemokami ir gali būti modifikuojami pritaikant juos konkrečios problemos sprendimui. Atsižvelgiant į naudotojų skaičių bei sprendimo lankstumo poreikį, tikslingesnis KASVS realizavimui būtų atviro kodo sprendimo panaudojimas.

7. Reikalingų sistemos tobulinimui pokyčių įvertinimas

Šios Galimybių studijos dalies apimtyje atliktas reikalingų sistemos tobulinimui pokyčių vertinimas atitinka šiuos Techninės specifikacijos reikalavimus:

„8) Pateikti pasiūlymai, reikalingi pritaikant Galimybių studijos siūlomus sprendimus (pvz., teisinio reglamentavimo tobulinimo pasiūlymai, reikalingi pritaikant Galimybių studijos siūlomus sprendimus, projektų, rekomendacinių tvarkų ar aprašų projektai, korupcijos prevencijos sistemos sveikatos priežiūros sektoriuje tobulinimo rekomendacijos ir aktualiausi sprendimo būdai, galimos rizikos ir jų valdymo būdai, ir kt.).

Pateikiami siūlymai: (1) koreliuoja su Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo numatytais korupcijos prevencijos priemonėmis ir jų įgyvendinimo tvarka; (2) atspindi koreliaciją su Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis; (3) numatytos tiesioginės sąsajos su standartu ISO 37001:2016; (4) atspindi geriausių kitų antikorporcinių standartų turinį (pvz., British 10500 arba lygiavėčio ir kt.); (5) leidžia numatyti efektyvias rekomendacijas kovai su korupcija; (6) numatytos sąsajos ir integravimo galimybės su sveikatos ir kitų sektorių esamomis / kuriamomis informacinėmis / duomenų sistemomis / registrais; (7) užtikrinta atitiktis asmens duomenų saugą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimams; (8) paremti Galimybių studijos metu atlikta analize ir tinkami identifikuotoms problemoms spręsti; (9) aiškiai suformuluoti ir įgyvendinami, atsižvelgiant į turimus teisinius, organizacinius išteklius.“

Šiame skyriuje apibrėžiamas maksimalus identifikuotas galimų pokyčių paketas, o optimalus paketas ir jo įgyvendinimo būdas analizuojami 8 skyriuje. Pokyčiai skirstomi į 3 sritis (pav. 26):

- 1) šiuo metu vykdomų korupcijos prevencijos ir apraiškų stebėsenos veiklų tobulinimas (žalia spalva):
 - a. teisinės bazės pakeitimai;
 - b. esamų korupcijos prevencijos ir apraiškų stebėsenos procesų tobulinimas.
- 2) naujų korupcijos prevencijos ir apraiškų stebėsenos metodų ir procesų diegimas (mėlyna spalva);
- 3) informacinių technologijų pagrindu veikiančių instrumentų sukūrimas ir diegimas (geltona spalva).

Toliau kiekvienas pokytis detalizuojamas atskiruose skyriuose.

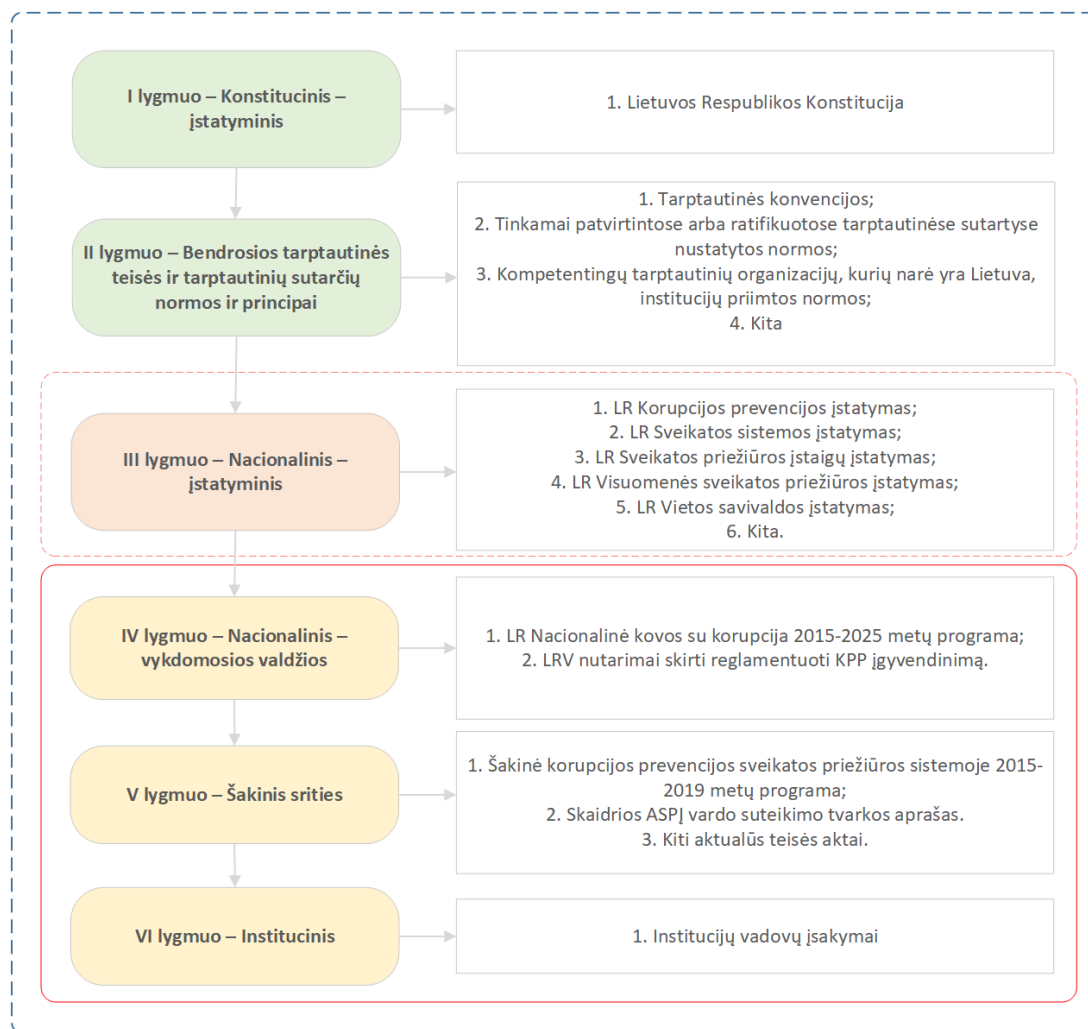

26 paveikslas. Principinė pokyčių korupcijos prevencijos ir apraiškų stebėsenos srityje schema

7.1. Korupcijos prevencijos teisinės bazės pakeitimai

Rekomendacijos dėl teisės aktų pakeitimų, kuriuos siūloma atlikti siekiant pašalinti 2.2 skyriuje atliktos teisinės aplinkos analizės metu nustatytus atitinkamo teisės akto sąlygojamus ribojimus korupcijos prevencijos veikloms sveikatos apsaugos sistemoje vykdyti, pateikiamos 30 lentelėje.

Atsižvelgiant į 2.2 skyriuje pateiktą teisės aktų hierarchiją, rekomendacijos dėl korupcijos prevencijos teisės aktų tobulinimo pateikiamos tais pačiais lygmenimis (žr. 27 paveiksle).

27 paveikslas. Projektui aktualių TA hierarchija

30 lentelė. Siūlomi teisės aktų pakeitimai

Eil. Nr.	Teisės akto pavadinimas	Siūlomi teisės akto pakeitimai	Atsakinga institucija
1.	III lygmuo – Nacionalinis-įstatyminis		
1.1.	Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymas	Pakeisti Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo (Valstybės žinios, 2002-06-12, Nr. 57-2297) 5 str. 1 d. ir papildyti punktu : “1) korupcijos rizikų nustatymas ir jų valdymas“; Papildyti Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymą (Valstybės žinios, 2002-06-12, Nr. 57-2297) 5¹ str.: “Korupcijos rizikų nustatymas ir jų valdymas – valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių analizė, kurios metu nustatomos korupcijos rizikos, jų mastas, laipsnis, pavojingumas ir parenkamos korupcijos rizikų valdymo priemonės²⁸“; Pakeisti Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo (Valstybės žinios, 2002-06-12, Nr. 57-2297) 6 str. 1 d. ir	Lietuvos Respublikos Seimas

²⁸ Atitinkamai pakeičiamos KPĮ 6 str. nuostatos dėl Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo, pakeičiant jas korupcijos rizikų nustatymo ir jų valdymo nuostatomis.

Eil. Nr.	Teisės akto pavadinimas	Siūlomi teisės akto pakeitimai	Atsakinga institucija
		išdėstyti taip: "6 straipsnis. Išorinė korupcijos rizikos analizė. 1. Išorinė korupcijos rizikos analizė – Specialiųjų tyrimų tarnybos atliekama valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos analizė antikorupciniu požiūriu Vyriausybės nustatyta tvarka ir motyvuotos išvados dėl korupcijos mažinimo, korupcijos rizikų valdymo priemonių pateikimas, taip pat kitų korupcijos prevencijos priemonių rekomendavimas už jų įgyvendinimą atsakingoms valstybės ar savivaldybių įstaigoms ar jų steigėjams".	
1.2.	Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymas	Visas teisės aktas turi būti peržiūrėtas sukuriant sveikatos apsaugos sistemą, kuri realiai būtų pavaldi SAM arba SAM turėtų svertų reguliuoti socialinius procesus sveikatos srityje ir ASPĮ valdymo procesus.	Lietuvos Respublikos Seimas
1.3.	Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymas	-	Lietuvos Respublikos Seimas
1.4.	Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymas	-	Lietuvos Respublikos Seimas
1.3.	Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas	LR vietos savivaldos įstatymas turi būti pakoreguotas atsižvelgiant į atliktus Sveikatos sistemos įstatymo pakeitimus pagal 1.2 punkte pateiktą pasiūlymą.	Lietuvos Respublikos Seimas
2.	IV lygmuo – Nacionalinis vykdomosios valdžios		
2.1.	LR Nacionalinė kovos su korupcija 2015-2025 metų programa, patvirtinta Seimo 2015 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. XII-1537	NKKP turi atsirasti daugiau priemonių realiai viešinančių viešojo sektoriaus veiklą ir finansų valdymą, ypatingą dėmesį skiriant e.sveikatos plėtimui ir viešųjų pirkimų perkėlimui į CPO. Kitos priemonės turi būti perkeltos į Šakinę sveikatos sektoriaus antikorupcinę programą.	Lietuvos Respublikos Seimas
2.2.	Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 ²⁹	Atsižvelgiant į pagal šios lentelės 1.1 punkte pateiktas rekomendacijas atliktus KPĮ pakeitimus turi būti parengta nauja šio nutarimo redakcija. Nutarime turi būti nustatyta pareiga institucijoms atlikti Korupcijos rizikų nustatymą ir jų valdymą, o STT – turėti teisę atlikti išorinį korupcijos rizikų nustatymą. Nutarime numatyti KPT atlikimo vertinimo kriterijai ir rizikų vertinimas turi būti pritaikytas ne vien veiklos administravimo, bet ir paslaugų teikimo veikloms.	Lietuvos Respublikos Vyriausybė
2.3.	Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 „Dėl Valstybės ar	Direktoriaus įsakymas yra išvestinio pobūdžio ir nauja šio įsakymo redakcija gali būti parengta po KPĮ ir LRV nutarimo dėl Korupcijos rizikų nustatymo ir jų valdymo tvarkos aprašo patvirtinimo.	STT direktorius

²⁹ Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.B96A881B578F/KYtUEdEsla>. Žiūrėta: 2018 m. birželio 2 d.

Eil. Nr.	Teisės akto pavadinimas	Siūlomi teisės akto pakeitimai	Atsakinga institucija
	savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo ³⁰		
2.4.	Padalinių ir asmenų, valstybės ar savivaldybių įstaigose vykdančių korupcijos prevenciją ir kontrolę, veiklos ir bendradarbiavimo taisyklės ³¹	Šias taisykles papildyti 4.8. punktu: „4.8. gauti informaciją apie korupcijos atvejus (veiklos sektoriuje, srityje, ministerijoje, institucijoje ir pan.) iš teisėsaugos institucijų ar kito pobūdžio informaciją dėl konkretaus atvejo susijusio su korupcinio pobūdžio pažeidimu tyrimu.“	Lietuvos Respublikos Vyriausybė
2.5.	Tarpžinybinės komisijos kovai su korupcija koordinuoti sudarymas ir jos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 3 d. nutarimu Nr. 179	Papildyti nuostatą 8.5. punktą ir išdėstyti taip: „8.5. kviečia nevyriausybinių sektoriaus antikorupcijos ekspertus ir kitus asmenis dalyvauti Komisijos posėdžiuose.“	Lietuvos Respublikos Vyriausybė
2.6.	Teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. kovo 12 d. nutarimu Nr. 243	Papildyti 5 ¹ punktu: „5. Teisės akto projekto vertintojas, atlikdamas teisės akto projekto antikorupcinį vertinimą, analizuodamas teisės akto turinį privalo pateikti įžvalgas dėl valdymo ir priimamų sprendimų pokyčių susijusių su biurokratizavimo ir sprendimų priėmimo vilkinimu bei nepasitikėjimo tarnautoju didinimu dėl siūlomų antikorupcinių nuostatų įgyvendinimo.“	Lietuvos Respublikos Vyriausybė
3.	V lygmuo – Šakinė srities		
3.1.	Šakinė korupcijos prevencijos sveikatos priežiūros sistemoje 2015-2019 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. gruodžio 10 d. Nr. V-1433 įsakymu „Dėl Šakinės korupcijos prevencijos sveikatos priežiūros sistemoje 2015–2019 metų programos patvirtinimo“	Šakinė kovos su korupcija programa ir jos priemonių planas turi būti parengtas iš naujo, atsižvelgiant į korupcijos sisteminį pobūdį. Programoje turi būti identifiкуotos kiekvienos srities korupcijos rizikos ir numatytos konkrečios priemonės joms valdyti.	Sveikatos apsaugos ministras
3.3.	Skaidrios ASPĮ vardo suteikimo tvarkos aprašas	Siūloma pakeisti ir suvienodinti vertinimo kriterijus, pakeisti esminį vertinimą ir susieti ne su įstaigos korumpuotumo lygio nustatymu, o tik su korupcijos prevencijos priemonių viešinimo indeksu.	Sveikatos apsaugos ministras
3.4.	Asmens sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojų, susidūrusių su galima korupcinio pobūdžio nusikalstama veika, elgesio taisyklės patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos 2014 m.	Pakeisti taisyklių 18 punktą ir išdėstyti taip: „18. Informaciją apie Taisyklių įgyvendinimą ASPĮ darbuotojams teikia įstaigos atitikties pareigūnas“. Atitinkamai turi būti pakeisti ir kiti punktai, kuriuose yra paminėtas „įgaliotas asmuo“ – 2.2, 7, 8, 12, 14, 17 punktai.	Sveikatos apsaugos ministras

³⁰ Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.D7EDC15D339E>. Žiūrėta: 2018 m. birželio 2 d.

³¹ Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.BC48C6C9AEF4>. Žiūrėta 2018 m. gegužės 2 d.

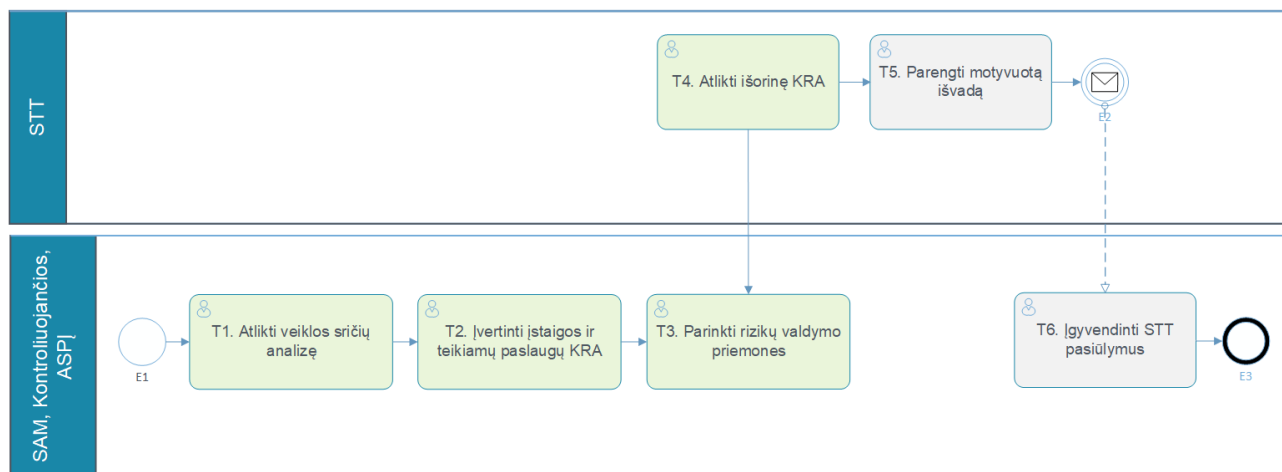
Eil. Nr.	Teisės akto pavadinimas	Siūlomi teisės akto pakeitimai	Atsakinga institucija
	liepos 7 d. ministro įsakymu Nr. V-773 ³²		
4.	VI lygmuo – Institucinis		
4.1.	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos strateginiai veiklos planai: 1) Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. sausio 17 d. įsakymas Nr. V-51 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2018–2020 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“; 2) Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2017 m. sausio 31 d. įsakymas Nr. V-82 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2017–2019 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“.	Į strateginį veiklos planą neturėtų būti perkeliama įstatymu įstaigai numatyti įpareigojimai.	Sveikatos apsaugos ministras

7.2. Korupcijos prevencijos ir apraiškų stebėsenos procesų tobulinimas

Korupcijos prevencijos priemonių ir korupcijos apraiškų stebėsenos procesų tobulinimas neatsiejamas nuo teisinio šių procesų reglamentavimo tobulinimo. Tačiau korupcijos apraiškų stebėsenos proceso tobulinimas turi būti pagrįstas SAM patikimos, konfidencialumą užtikrinančios, bet tuo pačiu ne „skundikiškos“, bet pilietiškos ir pagrįstos ne anoniminės pranešėjų apie etinius, drausminius, administracinius ar kriminalinius pažeidimus, apsaugos sistemos sukūrimu. Lietuvos Respublikos mastu pagrindas yra padarytas, t.y. priimtas LR pranešėjų apsaugos įstatymas. Tačiau SAM įsakymu turi būti sukurta sistema ir pranešimų kanalai. Antras aspektas susijęs su korupcijos apraiškų stebėsenos yra VRM IRD ir VRM ANR bei Valstybės tarnybos departamento informacinių šaltų apie pažeidimus asmenų dirbančių ar gaunančių paslaugas sveikatos apsaugos sistemoje pažeidimus gavimas ir analizė.

Korupcijos prevencijos priemonių procesų tobulinimas sietinas su informacijos apie šių priemonių įgyvendinimą gavimo ir analizės automatizavimu arba apdorojimu (tam pagrindą turi sudaryti ASPĮ atitikties pareigūno atsiradimas ir tuo pačiu korupcijos prevencijos sveikatos apsaugos sistemoje lygmenų sistemos atsiradimas). Kiekvieną procesą galės stebėti kiekviename sveikatos apsaugos sistemos lygmenyje atitinkamas asmuo arba padalinys ir daryti jam įtaką. Pačiuose Korupcijos prevencijos priemonių procesuose atsiranda nauji informaciniai įrankiai įgalinantys gauti informaciją apie korupcijos rizikos taškus sveikatos apsaugos sistemoje.

³² Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/f72f0a1008b711e4adf3c8c5d7681e73>. Žiūrėta: 2018 m. birželio 2 d.

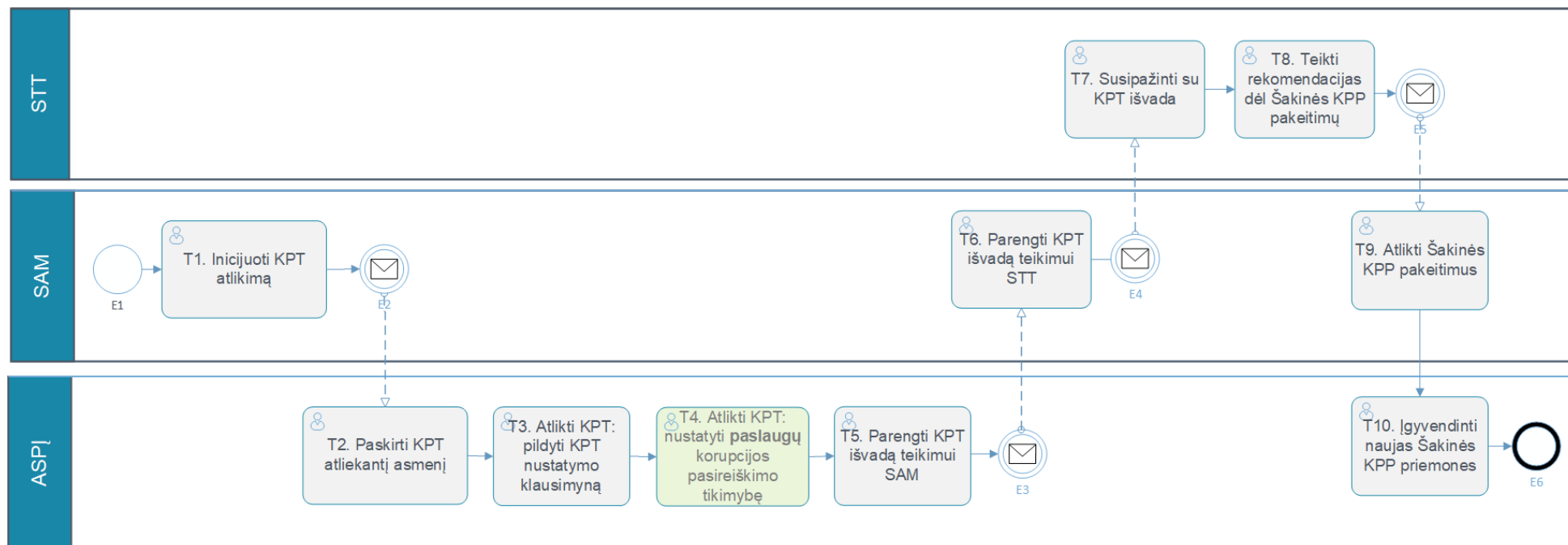

28 paveikslas. P1 proceso „Atlikti korupcijos rizikos analizę“ pakeitimai

P1 proceso „Atlikti korupcijos rizikos analizę“ veiksmas ir veiksmų aprašymas pateiktas 31 lentelėje.

31 lentelė. Korupcijos rizikos analizės atlikimas

Veiksmo Nr.	Veiksmo pavadinimas	Veiksmo aprašymas
STT		
T4	Atlikti išorinę KRA	STT atlieka išorinę korupcijos rizikos analizę.
T5	Parengti motyvuotą išvadą	Atlikus valstybės ar savivaldybės įstaigos KRA, surašoma motyvuota išvada dėl atitinkamos įstaigos kovos su korupcija programos parengimo ir (ar) pateikiami pasiūlymai dėl programos turinio. Išvadoje gali būti rekomenduojamos ir kitos korupcijos prevencijos priemonės valstybės ar savivaldybių įstaigoms, atsakingoms už jų įgyvendinimą. Motyvuotos išvados formą ir turinį nustato STT direktorius.
E2	Siunčiama motyvuota išvada	Motyvuota išvada valstybės ar savivaldybės įstaigos, kurioje atlikta KRA, vadovui (prireikus – kitai institucijai, kuri pagal savo kompetenciją įgaliota įgyvendinti išvadoje nurodytus pasiūlymus) pateikiama ne vėliau kaip per 4 mėnesius nuo sprendimo atlikti korupcijos rizikos analizę priėmimo dienos.
SAM, Kontroliuojančios, ASPĮ		
E1	Proceso pradžia	-
T1	Atlikti veiklos sričių analizę	Atliekama veiklos sričių analizė.
T2	Atlikti teikiamų paslaugų KRA	Atliekama teikiamų paslaugų KRA.
T3	Parinkti rizikų valdymo priemones	Parinkamos rizikų valdymo priemonės.
E2	Gaunama motyvuota išvada	Įstaigos vadovas gauna motyvuotą išvadą.
T6	Įgyvendinti STT rekomendacijas	Valstybės ar savivaldybės įstaiga, gavusi iš STT motyvuotą išvadą dėl atitinkamos įstaigos kovos su korupcija programos parengimo ir (ar) pasiūlymus dėl programos turinio, įgyvendina STT rekomendacijas.
E3	Informuoti STT apie rekomendacijų įgyvendinimą	Per 3 mėnesius nuo motyvuotos išvados ir pasiūlymų gavimo dienos pateikia STT informaciją apie išvadoje nurodytų korupcijos prevencijos priemonių vykdymą.

29 paveikslas. P2(2) proceso „Nustatyti korupcijos pasireiškimo tikimybę ASPĮ“ pakeitimai

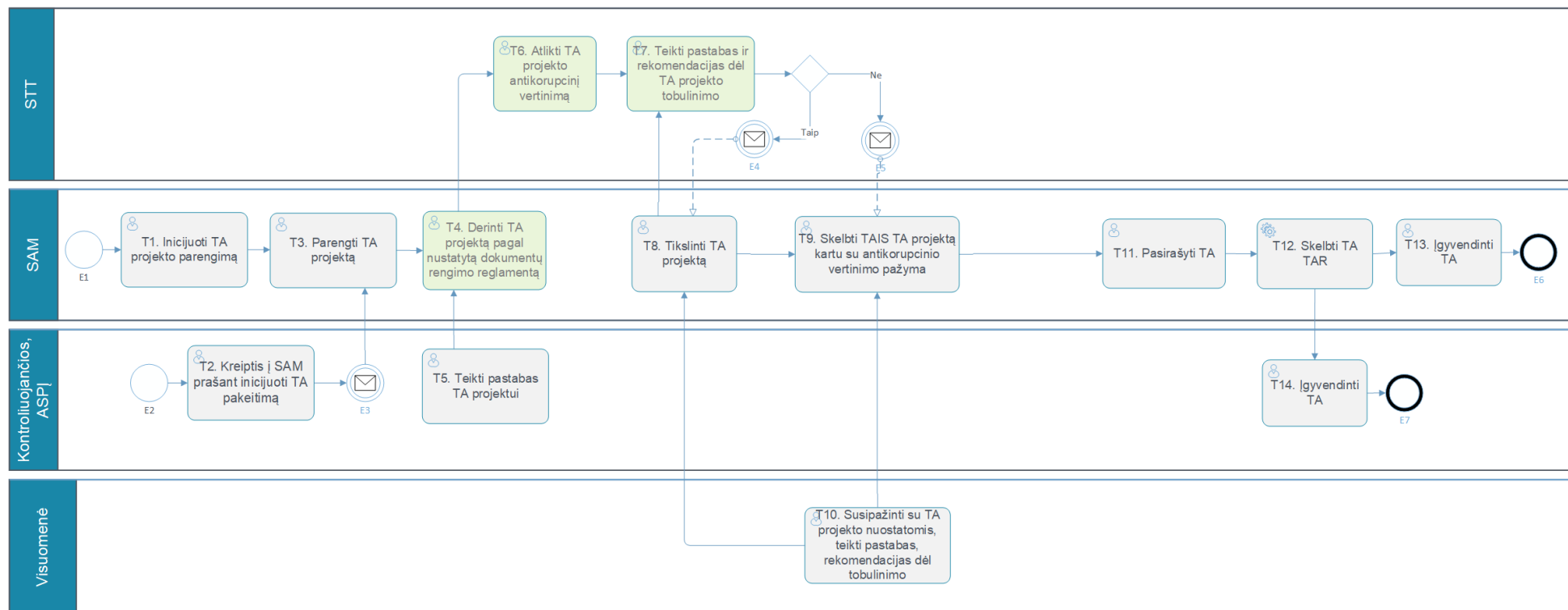
Proceso veiksmai ir veiksmų aprašymas pateiktas 32 lentelėje.

32 lentelė. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas kontroliuojančiose įstaigose ir ASPĮ (po pakeitimų)

Veiksmo Nr.	Veiksmo pavadinimas	Veiksmo aprašymas
STT		
E4	Gauti SAM parengtą KPT išvadą	STT gauna SAM parengtą (pagal įstaigos parengtoje išvadoje pateiktą informaciją ir duomenis) KPT išvadą.
T7	Susipažinti su KPT išvada	STT susipažįsta su SAM parengta (pagal įstaigos parengtoje išvadoje pateiktą informaciją ir duomenis) KPT išvada.
T8	Rengti rekomendacijas dėl Šakinės KPP pakeitimų	STT rengia rekomendacijas dėl Šakinės KPP pakeitimų.
E5	Teikti rekomendacijas dėl Šakinės KPP pakeitimų	Teikiamos rekomendacijos dėl Šakinės KPP pakeitimų.
SAM		
E1	Proceso pradžia	-
T1	Inicijuoti KPT atlikimą	SAM inicijuoja KPT atlikimą: parengiamas SAM raštas įstaigoms apie KPT atlikimą.
E2	Gauti KPT išvadą	Gaunama įstaigos KPT išvada, skirta SAM ministrui.
T6	Parengti KPT išvadą teikimui STT	Parengiama KPT išvada teikimui STT.
E4	Siųsti SAM parengtą KPT išvadą STT	SAM parengta KPT išvada (pagal įstaigos parengtoje išvadoje pateiktą informaciją ir duomenis) siunčiama STT.
E5	Gauti rekomendacijos dėl Šakinės KPP pakeitimų	Gaunamos STT rekomendacijos dėl Šakinės KPP pakeitimų.
T9	Atlikti Šakinės KPP pakeitimus	Atliekami Šakinės KPP pakeitimai.
ASPĮ, teikiančios paslaugas		
T2	Paskirti KPT atliekantį asmenį	Įstaigos vadovas paskiria asmenį KPT atlikimui.
T3	Atlikti KPT: pildyti KPT nustatymo klausimyną	Nustatoma įstaigos veiklos srities atitiktis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje nustatytiems kriterijams. Tai darant turi būti įvertinti šie kriterijai: Padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika. Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas. Atskirtų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti. Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu. Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo. Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija. Anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę buvo nustatyta veiklos trūkumų.
T4	Atlikti KPT: nustatyti paslaugų korupcijos pasireiškimo tikimybę	Siūloma nustatyti paslaugų korupcijos pasireiškimo tikimybę.
T5	Parengti KPT išvadą teikimui SAM	Parengiama KPT išvada teikimui SAM ministrui.
E3	Siųsti KPT išvadą SAM	KPT išvada siunčiama SAM ministrui.
T10	Įgyvendinti naujas Šakinės KPP priemonės	Įgyvendinamos naujos Šakinės KPP priemonės.
E6	Proceso pabaiga	-

Poreikio atlikti P3 proceso „Nustatyti korupcinio pobūdžio nusikaltimus sveikatos sistemoje“ pakeitimus nenustatyta.

P4 proceso „Atlikti teisės aktų ar jų projektų antikorupcinį vertinimą“ pakeitimai

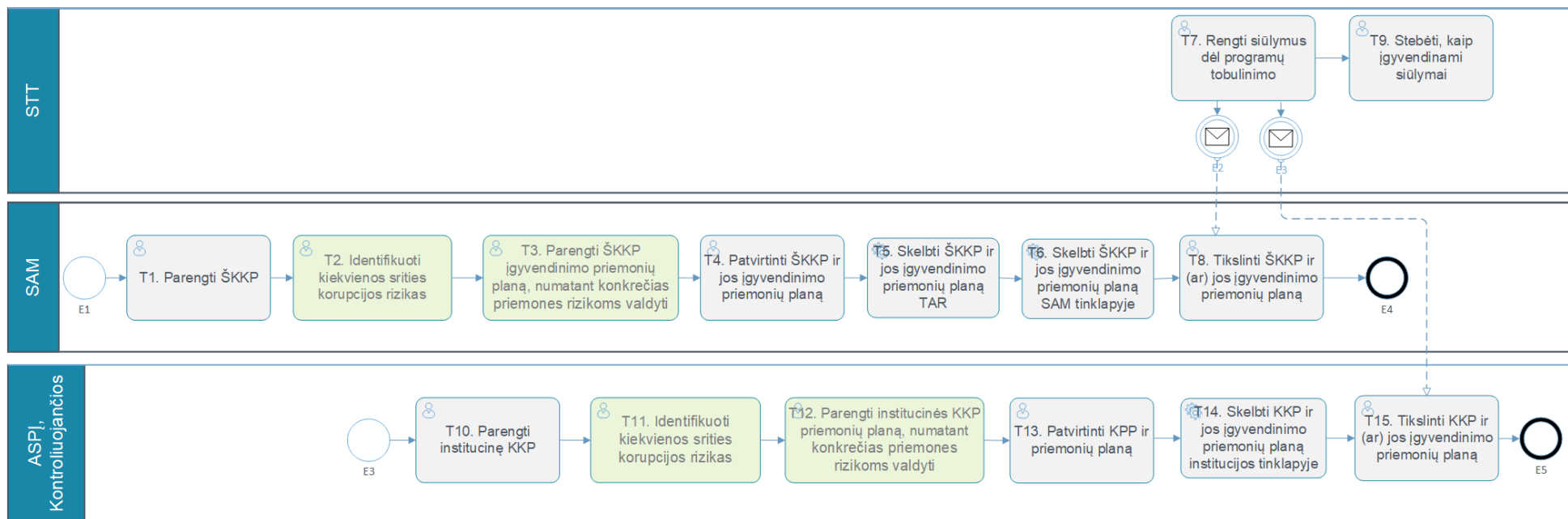
30 paveikslas. P4 proceso „Atlikti teisės aktų projektų antikorpupcinį vertinimą“ pakeitimai

P4 proceso „Atlikti teisės aktų projektų antikorupcinį vertinimą“ veiksmas ir veiksmų aprašymas pateiktas 33 lentelėje.

33 lentelė. Teisės aktų projektų antikorupcinis vertinimas (po pakeitimų)

Veiksmo Nr.	Veiksmo pavadinimas	Veiksmo aprašymas
STT		
T6	Atlikti TA projektų antikorupcinį vertinimą	Atliekamas TA antikorupcinis vertinimas. Teisės akto projekto vertintojas, atlikdamas teisės akto projekto antikorupcinį vertinimą, analizuodamas teisės akto turinį privalo pateikti įžvalgas dėl valdymo ir priimamų sprendimų pokyčių susijusių su biurokratizavimo ir sprendimų priėmimo vilkinimu bei nepasitikėjimo tarnautoju didinimu dėl siūlomų antikorupcinių nuostatų įgyvendinimo.
T7	Teikti pastabas ir rekomendacijas dėl TA tobulinimo	Jeigu STT teikia pastabas ir rekomendacijas ir(arba) informuoja, kad priimtam TA pastabų neturi. Prideda įžvalgas dėl valdymo ir priimamų sprendimų pokyčių susijusių su biurokratizavimo ir sprendimų priėmimo vilkinimu bei nepasitikėjimo tarnautoju didinimu dėl siūlomų antikorupcinių nuostatų įgyvendinimo
E4	Teikti pastabas ir rekomendacijas dėl TA projekto tobulinimo	STT teikia SAM pastabas dėl TA projekto tobulinimo, pereinama prie T11 veiksmo.
E5	Teikti informaciją, kad STT pastabų ir rekomendacijų TA projektui neturi	SAM gauna informaciją, kad STT pastabų ir rekomendacijų TA projektui neturi, pereinama prie T12 veiksmo.
SAM		
E1	Proceso pradžia	-
T1	Inicijuoti TA projekto parengimą	TA projekto pagrindinis iniciatorius ir rengėjas yra SAM. Gali būti numatyta, kad gali būti SAM sudaroma komisija, pakviečiant suinteresuotuosius asmenis.
E3	Gauti informaciją apie Kontroliuojančių ar ASPĮ iniciatyvą	Gaunamas kontroliuojančios ar ASPĮ prašymas inicijuoti teisės aktų pakeitimą.
T3	Parengti TA projektą	SAM, kontroliuojančių institucijų srities specialistai parengia TA projektą.
T4	Derinti TA projektą pagal nustatytą dokumentų rengimo reglamentą	Parengtas TA projektas suderinamas su suinteresuotomis šalimis pagal nustatytą dokumentų rengimo reglamentą. Rekomenduojama, kad į TA projekto derinimą būtų įtrauktas korupcijos prevencijos specialistas, kuris atliktų pirminį TA projekto antikorupcinį vertinimą.
E4	Gauti pastabas ir rekomendacijas dėl TA projekto tobulinimo	SAM gauna STT pastabas dėl priimto TA projekto tobulinimo, pereinama prie T11 veiksmo.
E5	Gauti informaciją, kad STT pastabų ir rekomendacijų priimtam TA neturi	SAM gauna informaciją, kad STT pastabų ir rekomendacijų priimtam TA neturi, pereinama prie T12 veiksmo.
T8	Tikslinti TA projektą	Atsižvelgiant į STT pateiktas pastabas ir rekomendacijas, tikslinamas TA projektas.

Veiksmo Nr.	Veiksmo pavadinimas	Veiksmo aprašymas
T9	Skelbti TAIS TA projektą kartu su antikorupcinio vertinimo pažyma	TA projektas kartu su antikorupcinio vertinimo pažyma skelbiamas Teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS).
T11	Pasirašyti TA.	Po viešo paskelbimo, nesant pastabų, teisės aktas pasirašomas
T12	Skelbti TA TAR	Pasirašytas TA skelbiamas Teisės aktų registre (TAR).
T13	Įgyvendinti TA	Įgyvendinamos TA nuostatos.
E8	Proceso pabaiga	-
Kontroliuojančios, ASPĮ		
E2	Proceso pradžia	-
T2	Kreiptis į SAM prašant inicijuoti TA pakeitimą	Kontroliuojančios, ASPĮ kreipiasi į SAM prašydamos inicijuoti teisės aktų pakeitimą (įtraukiant atstovą arba ne į sudaromą komisiją TA projektui rengti).
E3	Informuoti SAM apie iniciatyvą	SAM siunčiamas prašymas inicijuoti teisės aktų pakeitimą.
T5	Teikti pastabas TA projektui	Teikiamos pastabos SAM parengtam TA projektui.
T13	Įgyvendinti TA	Įgyvendinamos TA nuostatos.
E7	Proceso pabaiga	
Visuomenė		
T10	Susipažinti su TA projekto nuostatomis, teikti pastabas, rekomendacijas dėl tobulinimo	Susipažįsta su TA projekto nuostatomis, teikia pastabas, rekomendacijas dėl tobulinimo.

31 paveikslas. P5 proceso „Rengti ir (ar) keisti (papildyti) korupcijos prevencijos programas“ pakeitimai

P5 proceso „Rengti ir (ar) keisti (papildyti) korupcijos prevencijos programas“ veiksmas ir veiksmų aprašymas pateiktas 34 lentelėje.

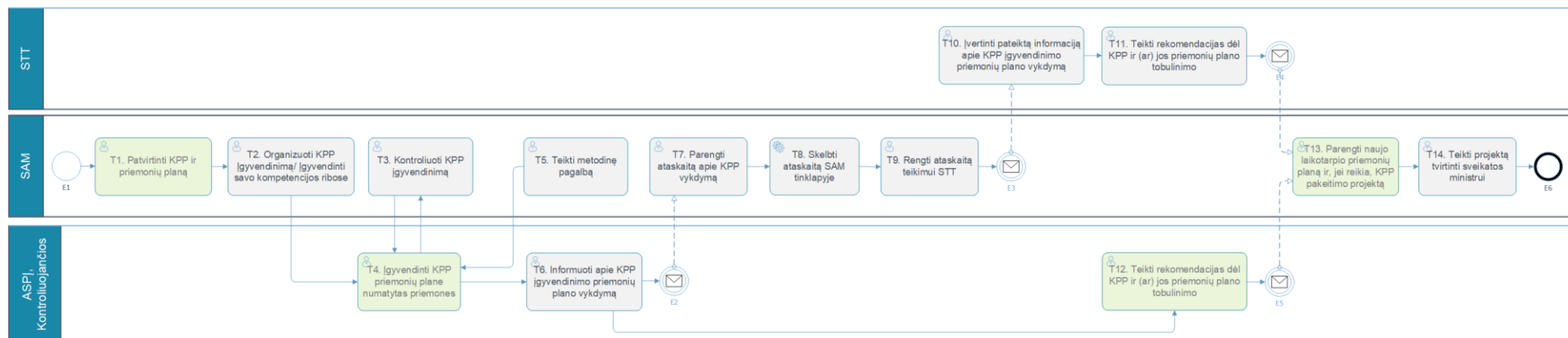
34 lentelė. Korupcijos prevencijos programų rengimas ir (ar) keitimas (papildymas)

Veiksmo Nr.	Veiksmo pavadinimas	Veiksmo aprašymas
STT		
T7	Rengti siūlymus dėl programų tobulinimo	Teikia siūlymus dėl programos tobulinimo.
E2	Siųsti siūlymus SAM dėl ŠKKP tobulinimo	Siunčiami siūlymai SAM dėl ŠKKP tobulinimo
E3	Siųsti siūlymus institucijoms dėl KKP tobulinimo	Siunčiami siūlymai institucijoms dėl KKP tobulinimo
T9	Stebėti, kaip įgyvendinami siūlymai	Stebi, kaip įgyvendinami jos pateikti pasiūlymai.
SAM		
E1	Proceso pradžia	
T1	Parengti ŠKKP	Parengia ŠKKP.
T2	Identifikuoti kiekvienos srities korupcijos rizikas	Identifikuojamos kiekvienos srities korupcijos rizikas
T3	Parengti ŠKKP priemonių planą, numatant ir konkrečias priemones identifikuotoms rizikoms valdyti	Parengia ŠKKP priemonių planą, numatant ir konkrečias priemones identifikuotoms rizikoms valdyti.
T4	Patvirtinti ŠKKP ir jos įgyvendinimo priemonių planą	SAM ministro įsakymu patvirtinama ŠKKP ir jos įgyvendinimo priemonių planas. Jis asmeniškai atsako už patvirtintos programos įgyvendinimą.
T5	Skelbti ŠKKP ir jos įgyvendinimo priemonių planą TAR	Skelbia ŠKKP ir jos įgyvendinimo priemonių planą TAR.
T6	Skelbti ŠKKP ir jos įgyvendinimo priemonių planą SAM tinklapyje	Skelbia ŠKKP ir jos įgyvendinimo priemonių planą SAM tinklapyje.
E2	Gauti STT siūlymus dėl ŠKKP tobulinimo	Gaunami STT siūlymai dėl ŠKKP ir (ar) jos įgyvendinimo priemonių plano tobulinimo.
T8	Tikslinti ŠKKP ir (ar) jos įgyvendinimo priemonių planą	Tikslina ŠKKP ir (ar) jos įgyvendinimo priemonių planą.
E4	Proceso pabaiga	-
ASPI, Kontroliuojančios		
E3	Proceso pradžia	
T9	Parengti institucinę KKP	Įstaigos rengia institucines kovos su korupcija programas.
T10	Identifikuoti kiekvienos srities korupcijos rizikas	Identifikuojamos kiekvienos srities korupcijos rizikas.
T11	Parengti institucinės KPP įgyvendinimo priemonių planus, numatant ir	Rengia institucinių kovos su korupcija programų įgyvendinimo priemonių planus, numatant ir konkrečias priemones identifikuotoms rizikoms valdyti.

Veiksmo Nr.	Veiksmo pavadinimas	Veiksmo aprašymas
	konkrečias priemones identifikuotoms rizikoms valdyti	
T12	Patvirtinti KPP ir jos įgyvendinimo priemonių planą	Parengtą institucinę kovos su korupcija programą ir priemonių planą patvirtina parengusios valstybės ar savivaldybės įstaigos ar nevalstybinės įstaigos vadovas. Jis asmeniškai atsako už patvirtintos programos įgyvendinimą.
E3	Skelbti KKP ir jos įgyvendinimo priemonių planą savo tinklapyje	Skelbia KKP ir jos įgyvendinimo priemonių planą savo tinklapyje.
T13	Gauti STT siūlymus dėl KPP ir (ar) jos įgyvendinimo priemonių plano tobulinimo	Gauna STT siūlymus dėl KPP ir (ar) jos įgyvendinimo priemonių plano tobulinimo
T1ė	Tikslinti KPP ir (ar) jos įgyvendinimo priemonių planą	Tikslina KKP ir (ar) jos įgyvendinimo priemonių planą.
E5	Proceso pabaiga	-

P6 proceso „Įgyvendinti korupcijos prevencijos programą“ pakeitimai

Sveikatos apsaugos sistemoje veikiančios įstaigos įgyvendina Šakinę korupcijos prevencijos sveikatos priežiūros sistemoje 2015 – 2019 metų programą (toliau – programa korupcijos prevencijos programa, KPP).

32 paveikslas. P6 procesas „Įgyvendinti korupcijos prevencijos programą“

P6 proceso „Įgyvendinti korupcijos prevencijos programą“ veiksmų ir veiksmų aprašymas pateiktas 35 lentelėje.

35 lentelė. Korupcijos prevencijos programos įgyvendinimas

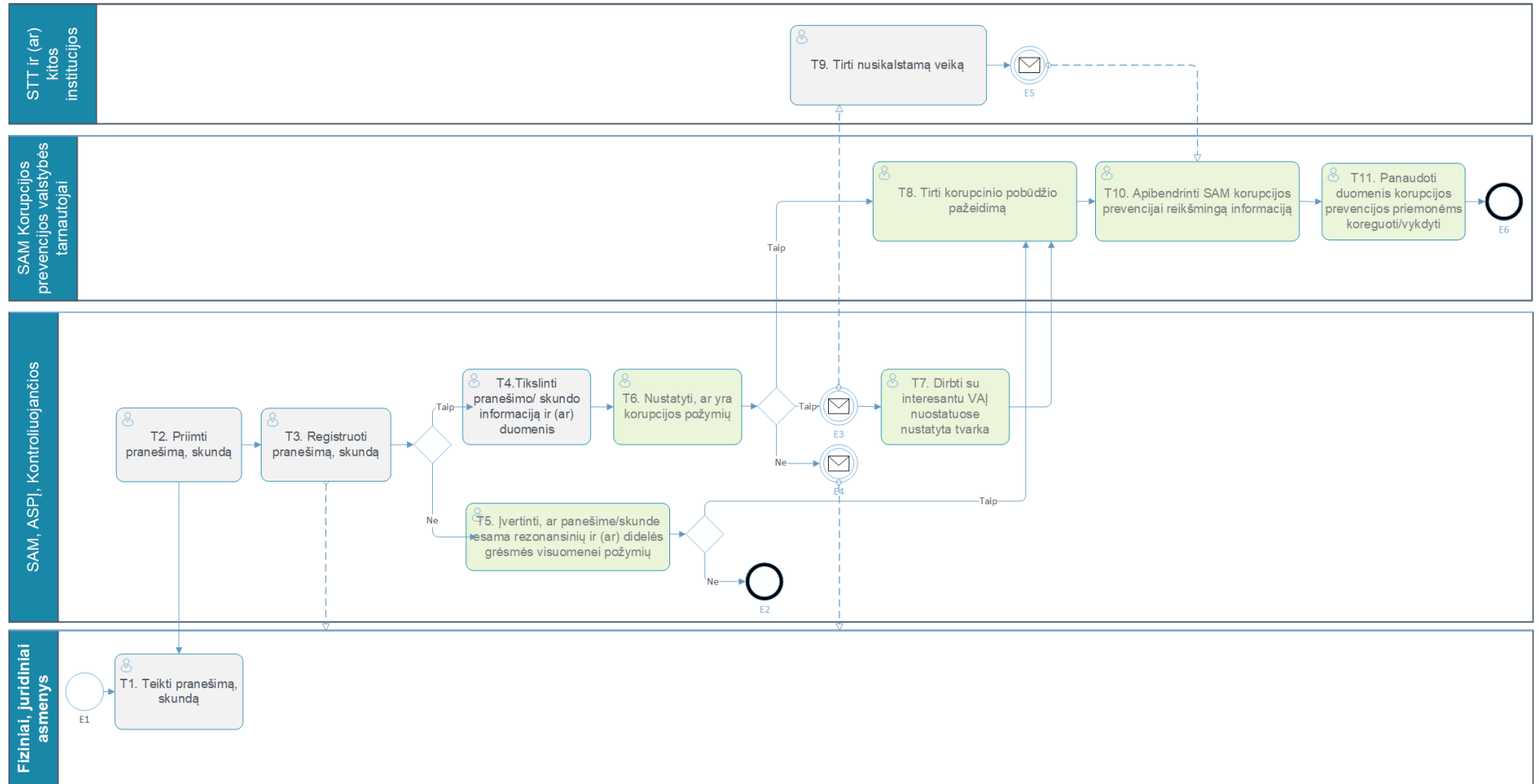
Veiksmo Nr.	Veiksmo pavadinimas	Veiksmo aprašymas
STT		
E3	Gauti apibendrintą informaciją apie KPP priemonių plano įgyvendinimą	Apie korupcijos prevencijos programos priemonių vykdymą SAM informuoja STT.
T9	Įvertinti pateiktą informaciją apie KPP įgyvendinimo priemonių plano vykdymą	Atlieka KPP įgyvendinimo rezultatų stebėseną atlieka STT ir vertina SAM pateiktą informaciją apie KPP įgyvendinimo priemonių plano vykdymą.
T10	Teikti rekomendacijas dėl KPP ir (ar) jos priemonių tobulinimo	Teikia rekomendacijas dėl KPP ir (ar) jos priemonių tobulinimo.
E4	Siųsti įvertinimo išvadą	SAM siunčiamas STT raštas dėl Šakinės korupcijos prevencijos sveikatos priežiūros sistemoje programos vykdymo kartu su vertinimo išvada ir rekomendacijomis dėl tobulinimo.
SAM		
E1	Proceso pradžia	-
T1	Patvirtinti KPP ir priemonių planą	Ministro įsakymu patvirtinama KPP ir priemonių planas, kuriame identifikuotos rizikos ir numatytos priemonės joms valdyti.
T2	Organizuoti programos įgyvendinimą/ įgyvendinti savo kompetencijos ribose	KPP įgyvendinimą organizuoja ir pagal kompetenciją įgyvendina SAM.
T3	Kontroliuoti KPP įgyvendinimą	KPP įgyvendinimą kontroliuoja SAM.
T5	Teikti metodinę pagalbą	KPP įgyvendinimo priemonių plano priemonių vykdymą koordinuoja, metodinę pagalbą korupcijos prevencijos klausimais teikia SAM darbuotojai atsakingi už korupcijos prevenciją ir kontrolę.
E2	Gauti informaciją apie KPP įgyvendinimo priemonių plano vykdymą	SAM gauna informaciją iš ASPĮ apie KPP įgyvendinimo priemonių plano vykdymą.
T7	Parengti ataskaitą apie KPP vykdymą	Apie KPP priemonių plano priemonių vykdymą SAM darbuotojai atsakingi už korupcijos prevenciją ir kontrolę informuoja sveikatos apsaugos ministrą pasibaigus kiekvieniems kalendoriniams metams, ne vėliau kaip iki po jų einančių kalendorinių metų sausio 15 d.
T8	Skelbti ataskaitą SAM tinklapyje	SAM skelbia ataskaitą savo tinklapyje.
T9	Rengti ataskaitą teikimui STT	SAM rengia ataskaitą teikimui STT.
E3	Siųsti ataskaitą STT	SAM siunčia STT ataskaitą apie priemonių vykdymą.
E4	Gauti STT įvertinimo išvadą	SAM gauna STT raštą dėl KPP vykdymo kartu su vertinimo išvada ir rekomendacijomis dėl tobulinimo.
E5	Gauti informaciją iš SAM pavaldžių įstaigų, savivaldybės pavaldžių	SAM gauna informaciją iš SAM pavaldžių įstaigų, savivaldybės pavaldžių ASPĮ dėl KPP ir (ar) jos priemonių plano tobulinimo.

Veiksmo Nr.	Veiksmo pavadinimas	Veiksmo aprašymas
	ASPĮ dėl KPP ir (ar) jos priemonių plano tobulinimo	
T13	Parengti naujo laikotarpio priemonių planą ir, jei reikia, KPP pakeitimo projektą.	SAM darbuotojai atsakingi už korupcijos prevenciją ir kontrolę, atsižvelgę į gautus pasiūlymus dėl KPP įgyvendinimo prioritetų, naujų uždavinių nustatymą ar esamų uždavinių aktualumą, vykdam KPP, ir KPP įgyvendinimo veiksmingumo stebėsenos duomenis, parengia naujo laikotarpio KPP įgyvendinimo priemonių plano projektą, o prireikus – ir KPP pakeitimo projektą. Identifikuojamos kiekvienos srities rizikos ir priemonės joms valdyti.
T14	Teikti projektą tvirtinti sveikatos ministrui	Parengtas projektas pateikiamas tvirtinti sveikatos apsaugos ministrui.
E6	Proceso pabaiga	-
ASPĮ, Kontroliuojančios		
T4	Įgyvendinti KPP priemonių plane numatytas priemones	KPP pagal kompetenciją įgyvendina SAM pavaldžios sveikatos sistemos įstaigos, savivaldybėms pavaldžios ASPĮ. Nevyriausybinių organizacijos, suinteresuotos visuomeninės grupės ir privataus sektoriaus subjektai gali savo veiksmais prisidėti prie Programos vykdymo, jos tikslo ir uždavinių pasiekimo.
T6	Informuoti apie KPP įgyvendinimo priemonių plano vykdymą	SAM pavaldžios sveikatos sistemos įstaigos, savivaldybėms pavaldžios ASPĮ Informuoja SAM apie KPP įgyvendinimo priemonių plano vykdymą.
T12	Teikti rekomendacijas dėl KPP ir (ar) jos priemonių plano tobulinimo	SAM pavaldžios sveikatos sistemos įstaigos, savivaldybėms pavaldžios ASPĮ teikia rekomendacijas dėl KPP ir (ar) jos priemonių plano tobulinimo.
E5	Siųsti SAM informaciją dėl KPP ir (ar) jos priemonių plano tobulinimo	SAM pavaldžios sveikatos sistemos įstaigos, savivaldybėms pavaldžios ASPĮ siunčia rekomendacijas dėl KPP ir (ar) jos priemonių plano tobulinimo.

Poreikio atlikti P7 proceso „Rinkti informaciją apie asmenį“³³ pakeitimo nenustatyta.

³³ Antikorupcinė priemonė „Asmenų antikorupcinis patikrinimas“.

P8 proceso „Nagrinėti gautus pranešimus ir (ar) skundus“ pakeitimai

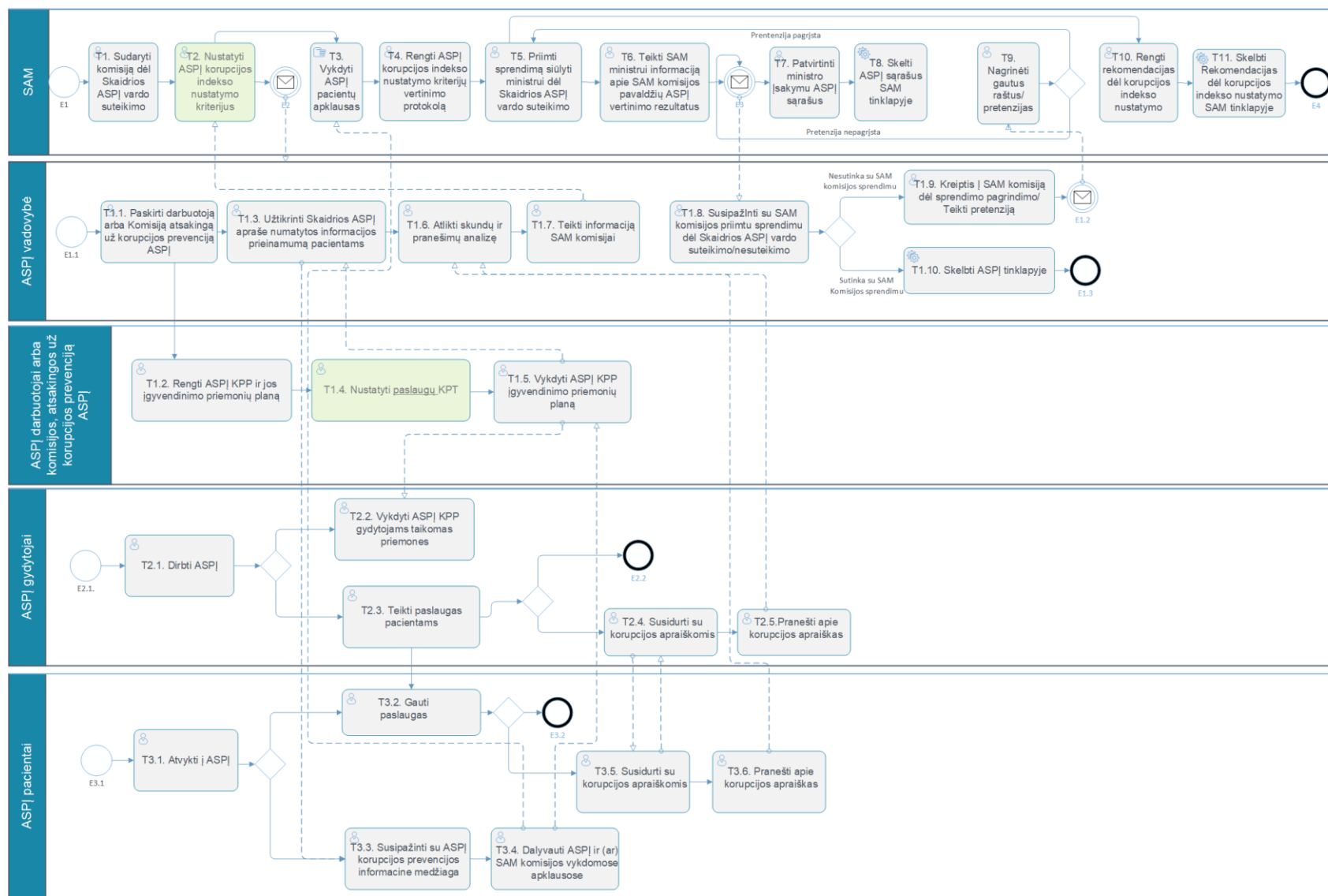

33 paveikslas. P8 proceso „Nagrinėti gautus pranešimus ir (ar) skundus“ pakeitimai

36 lentelė. Gautų pranešimų ir (ar) skundų nagrinėjimo pakeitimai

Veiksmo Nr.	Veiksmo pavadinimas	Veiksmo aprašymas
STT ir (ar) kitos institucijos		
E3	Gauti informaciją apie nustatytus korupcijos požymius	Gauna informaciją apie nustatytas korupcijos apraiškas ir vykdo tolimesnes procedūras savo kompetencijų ir atsakomybių ribose.
T9	Tirti nusikalstamą veiką	STT ir (ar) kitos institucijos tiria gautą informaciją apie nustatytas korupcijos apraiškas, turinčias nusikalstamos veikos požymių.
E5	Siųsti SAM informaciją apie tyrimo rezultatus	STT ir (ar) kitos institucijos siunčia SAM informaciją apie atlikto tyrimo rezultatus.
SAM Korupcijos prevencijos valstybės tarnautojai		
E5	Gauti iš STT ir (ar) kitų institucijų informaciją apie tyrimo rezultatus	SAM Korupcijos prevencijos valstybės tarnautojai gauna iš STT ir (ar) kitų institucijų informaciją apie atlikto tyrimo rezultatus.
T8	Tirti korupcinio pobūdžio pažeidimą	Tiriamas korupcinio pobūdžio pažeidimas.
T10	Apibendrinti SAM korupcijos prevencijai reikšmingą informaciją	Apibendrinama SAM korupcijos prevencijai reikšminga informacija.
T11	Panaudoti duomenis korupcijos prevencijos priemonėms koreguoti/vykdyti	Duomenys panaudojami korupcijos prevencijos priemonėms koreguoti/vykdyti.
E6	Proceso pabaiga	-
SAM, ASPĮ, Kontroliuojančios		
E2	Gauti pranešimą ar skundą	Adresatas (SAM, ASPĮ, Kontroliuojančiai įstaiga) gauna fizinio ar juridinio asmens skundą.
T2	Priimti pranešimą, skundą	Priimamas pranešimas, skundas.
T3	Registruoti pranešimą, skundą	Registruojamas pranešimas, skundas.
T4	Tikslinti pranešimo/skundo informaciją ir (ar) duomenis	Tikslinama pranešimo/skundo informaciją ir(ar) duomenis.
T5	Įvertinti, ar pranešime/skunde esama rezonansinių ir (ar) didelės grėsmės visuomenei požymių	Įvertinama, ar pranešime/skunde esama rezonansinių ir (ar) didelės grėsmės visuomenei požymių: jeigu taip, tuomet pereinama prie T7 veiksmo; jeigu ne, tuomet pereinama prie E2 veiksmo.
E2	Proceso pabaiga	-
T6	Nustatyti, ar yra korupcijos požymių	Susipažinus su pranešime/skunde, jų patikslinimuose pateikta informacija ir(ar) duomenimis nustatoma, ar yra korupcijos požymių: jeigu taip, tuomet pereinama prie E3 ir T6 veiksmo; jeigu ne, tuomet pereinama prie E4 veiksmo.

Veiksmo Nr.	Veiksmo pavadinimas	Veiksmo aprašymas
E3	Informuoti apie nustatytus korupcijos požymius atsakingas institucijas	Apie nustatytus korupcijos požymius informuojama STT ir(ar) kitos atsakingos institucijos: FNTT, Policija, VPT, VTEK ar kt.
E4	Informuoti apie priimtą sprendimą pranešimą/skundą pateikusį fizinį ar juridinį asmenį	Skundą pateikęs juridinis ar fizinis asmuo informuojamas, kad patikrinus jo pateiktą informaciją ir (ar) duomenis, korupcijos požymių nenustatyta.
T7	Dirbti su interesantu VAĮ nuostatuose nustatyta tvarka	Dirbama su interesantu VAĮ nuostatuose nustatyta tvarka.
Fiziniai, juridiniai asmenys		
E1	Proceso pradžia	-
T1	Teikti pranešimą ir (ar) skundą	Fizinis ar juridinis asmuo parengia pranešimą ar skundą teikimui. Pastaba. Skundas/ pranešimas gali būti gautas telefonu, per pasitikėjimo liniją, el. paštu, įprastu paštu, siunčiant pranešimą per įstaigos svetainėje realizuotas elektroninio susirašinėjimo priemones.
E	Gauti informaciją apie priimtą sprendimą pranešimą/skundą	Pranešimą/skundą pateikęs asmuo informuojamas, kad patikrinus jo pranešime/skunde ir jų patikslinimuose nurodytus faktus, korupcijos požymių nenustatyta.

34 paveikslas. P9 proceso „Suteikti Skaidrios ASPĮ vardą“ pakeitimai

P9 proceso „Suteikti Skaidrios ASPĮ vardą“ pakeitimų veiksmai ir veiksmų aprašymas pateiktas 37 lentelėje.

37 lentelė. Skaidrios ASPĮ vardo suteikimas

Veiksmo Nr.	Veiksmo pavadinimas	Veiksmo aprašymas
SAM		
E1	Proceso pradžia	-
T1	Sudaryti komisiją dėl Skaidrios ASPĮ vardo suteikimo	SAM pavaldžių ASPĮ vertinimą atlieka sveikatos apsaugos ministro įsakymu sudaryta vertinimo komisija (toliau – SAM komisija).
T2	Nustatyti ASPĮ korupcijos indekso nustatymo kriterijus	SAM Komisija vertina SAM pavaldžias ASPĮ pagal ASPĮ korupcijos indekso nustatymo kriterijus ir nustato ASPĮ korupcijos indeksą.
E2	Informuoti ASPĮ, kuri bus vertinama	Likus ne mažiau kaip 5 darbo dienoms iki ASPĮ vertinimo pagal ASPĮ korupcijos indekso nustatymo kriterijus apie tai raštu informuojama ASPĮ, kuri bus vertinama.
T3	Vykdyti ASPĮ pacientų apklausas	ASPĮ korupcijos indeksui nustatyti SAM komisija atlieka anoniminę hospitalizuotų pacientų apklausą. SAM komisija pateikia užpildyti anoniminės hospitalizuotų pacientų apklausos anketas ne mažiau kaip 100 pacientų, o esant mažiau pacientų – visiems.
T4	Rengti ASPĮ korupcijos indekso nustatymo kriterijų vertinimo protokolą	SAM komisijos nariai, nustatę ASPĮ korupcijos indekso nustatymo kriterijų reikšmes, jas įrašo į ASPĮ korupcijos indekso nustatymo kriterijų vertinimo protokolą ir jį pasirašo.
T5	Priimti sprendimą siūlyti ministrui dėl Skaidrios ASPĮ vardo suteikimo	SAM komisija, atsižvelgdama į ASPĮ atitikties skaidrios asmens sveikatos priežiūros įstaigos vardo suteikimo kriterijams vertinimo rezultatus, priima sprendimą siūlyti sveikatos apsaugos ministrui: 1) suteikti ASPĮ skaidrios ASPĮ vardą; 2) suteikti kandidato skaidrios ASPĮ vardui gauti vardą; 3) įrašyti ASPĮ į ASPĮ, turinčių korupcinio pobūdžio veikų pasireiškimo tikimybę, sąrašą.
T6	Teikti SAM ministrui informaciją apie SAM komisijos pavaldžių ASPĮ vertinimo rezultatus	Ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo visų SAM pavaldžių ASPĮ vertinimo pagal sveikatos apsaugos ministro patvirtintą grafiką pabaigos SAM komisijos pirmininkas sveikatos apsaugos ministrui raštu teikia informaciją apie SAM komisijos pavaldžių ASPĮ vertinimo rezultatus. Prie SAM komisijos pirmininko teikiamo rašto pridedami SAM komisijos posėdžių protokolai su priedais ir pagal SAM komisijos siūlymus parengtas sveikatos apsaugos ministro įsakymo projektas, kuriame pateikiami ASPĮ, kurioms siūloma suteikti skaidrios ASPĮ vardą, kandidato skaidrios ASPĮ vardui gauti ir ASPĮ, turinčių korupcinio pobūdžio veikų pasireiškimo tikimybę, sąrašai
E3	Informuoti ASPĮ apie priimtą sprendimą	ASPĮ informuojama apie priimtą sprendimą.
T7	Patvirtinti ministro įsakymu ASPĮ sąrašus	SAM ministras, atsižvelgdamas į SAM komisijos siūlymus, pasirašo įsakymą, kuriuo tvirtinami skaidrių ASPĮ, kandidatų skaidrios ASPĮ vardui gauti ir ASPĮ, turinčių korupcinio pobūdžio veikų pasireiškimo tikimybę, sąrašai.
T8	Paskelti SAM interneto svetainėje ASPĮ sąrašus	SAM interneto svetainėje skelbiami SAM pavaldžių ASPĮ, kurioms suteiktas skaidrios ASPĮ vardas, ASPĮ, kurioms suteiktas kandidato

Veiksmo Nr.	Veiksmo pavadinimas	Veiksmo aprašymas
		skaidrios ASPĮ vardui gauti, ir ASPĮ, kuriose nustatyta korupcinio pobūdžio veikų pasireiškimo tikimybė, sąrašai.
T9	Nagrinėti gautus raštus/pretenzijas dėl priimtų sprendimų	SAM komisija nagrinėja gautus raštus/pretenzijas dėl priimtų sprendimų.
T10	Rengti rekomendacijas dėl korupcijos indekso nustatymo	SAM komisija rengia rekomendacijas dėl korupcijos indekso nustatymo.
T11	Skelbti rekomendacijas dėl korupcijos indekso nustatymo SAM tinklapyje	Skelbia rekomendacijas dėl korupcijos indekso nustatymo SAM tinklapyje.
E3	Proceso pabaiga	-
ASPĮ vadovybė		
E1.1.	Proceso pradžia	-
T1.1.	Paskirti darbuotoją arba Komisiją atsakingą už korupcijos prevenciją ASPĮ	ASPĮ vadovas paskiria darbuotoją arba Komisiją atsakingą už korupcijos prevenciją ASPĮ.
T1.3.	Užtikrinti Skaidrios ASPĮ apraše numatytos informacijos prieinamumą pacientams	ASPĮ vadovybė užtikrina Skaidrios ASPĮ apraše numatytos informacijos prieinamumą pacientams.
T1.6.	Atlikti skundų ir pranešimų analizę	ASPĮ vadovybė atlieka pacientų, pacientų artimųjų, gydytojų skundų ir pranešimų analizę.
T1.7.	Teikti informaciją SAM komisijai	ASPĮ vertinimo pagal ASPĮ korupcijos indekso nustatymo kriterijus metu teikia informaciją SAM komisijai.
T1.8.	Susipažinti su SAM komisijos priimtu sprendimu dėl Skaidrios ASPĮ vardo suteikimo/nesuteikimo	Susipažįsta su SAM komisijos priimtu sprendimu dėl Skaidrios ASPĮ vardo suteikimo/nesuteikimo.
T1.9.	Kreiptis į SAM komisiją dėl sprendimo pagrindimo/teikti pretenziją	Kreipiasi į SAM komisiją dėl sprendimo pagrindimo/teikia pretenziją.
E1.2.	Siųsti SAM komisijai raštą/pretenziją dėl sprendimo pagrindimo	Siunčia raštą SAM komisijai raštą/pretenziją dėl sprendimo pagrindimo.
T1.10	Skelbti SAM komisijos sprendimą dėl Skaidrios ASPĮ vardo suteikimo/nesuteikimo ASPĮ tinklapyje	Skelbia SAM ministro įsakymu patvirtintą SAM komisijos sprendimą dėl Skaidrios ASPĮ vardo suteikimo/nesuteikimo ASPĮ tinklapyje.

Veiksmo Nr.	Veiksmo pavadinimas	Veiksmo aprašymas
E1.3.	Proceso pabaiga	-
ASPĮ darbuotojai arba Komisijos, atsakingos už korupcijos prevenciją ASPĮ		
T1.2.	Rengti ASPĮ KPP ir jos įgyvendinimo priemonių planą	Rengia ASPĮ KPP ir jos įgyvendinimo priemonių planą.
T1.4	Nustatyti KPT	Nustato paslaugų KPT.
T1.5	Vykdyti ASPĮ KPP įgyvendinimo priemonių planą	Vykdo ASPĮ KPP įgyvendinimo priemonių planą.
ASPĮ gydytojai		
E2.1.	Proceso pradžia	-
T2.1.	Dirbti ASPĮ	Gydytojas dirba ASPĮ.
T2.2.	Vykdyti ASPĮ KPP gydytojams taikomas priemones	Vykdo ASPĮ KPP gydytojams taikomas priemones.
T2.3.	Teikti paslaugas pacientams	Teikia paslaugas pacientams.
E2.2.	Proceso pabaiga	-
T2.4.	Susidurti su korupcijos apraiškomis	Jeigu gydytojas susiduria su korupcijos apraiškomis, pereinama prie T2.5 žingsnio.
T2.5.	Pranešti apie korupcijos apraiškas	Pacientas praneša apie korupcijos apraiškas ASPĮ vadovybei, ASPĮ darbuotojui arba Komisijai atsakingai už korupcijos prevenciją ASPĮ.
ASPĮ pacientai		
E3.1.	Proceso pradžia	-
T3.2.	Gauti paslaugas	Gauna gydytojo teikiamas paslaugas.
E3.2.	Proceso pabaiga	-
T3.3.	Susipažinti su ASPĮ korupcijos prevencijos informacine medžiaga	Pacientas susipažįsta su gerai matomose vietose skelbiama ASPĮ korupcijos prevencijos informacine medžiaga.
T3.4.	Dalyvauti ASPĮ ir (ar) SAM komisijos vykdomose apklausose	Dalyvauja ASPĮ ir (ar) SAM komisijos vykdomose apklausose.
T3.5.	Susidurti su korupcijos apraiškomis	Jeigu pacientas susiduria su korupcijos apraiškomis, tuomet pereinama prie T3.6 veiksmo.
T3.6.	Pranešti apie korupcijos apraiškas	Pacientas praneša apie korupcijos apraiškas ASPĮ vadovybei, ASPĮ darbuotojui arba Komisijai atsakingai už korupcijos prevenciją ASPĮ arba SAM.

7.3. Naujų korupcijos prevencijos ir apraiškų stebėsenos metodų ir procesų sukūrimas ir įdiegimas

Šiame skyriuje aprašyti procesai orientuoti į ASPĮ veiklą, kadangi jų diegimas reikalauja struktūrizavimo ir unifikavimo. Šie procesai galėtų būti taikomi ir kitoms sveikatos priežiūros srities organizacijoms, tačiau tai pareikalautų papildomų išteklių duomenų struktūrizavimui ir parametrų apibrėžimui dėl organizacijos veiklos unikalumo.

7.3.1. Atitikties vertinimo metodikos sukūrimas

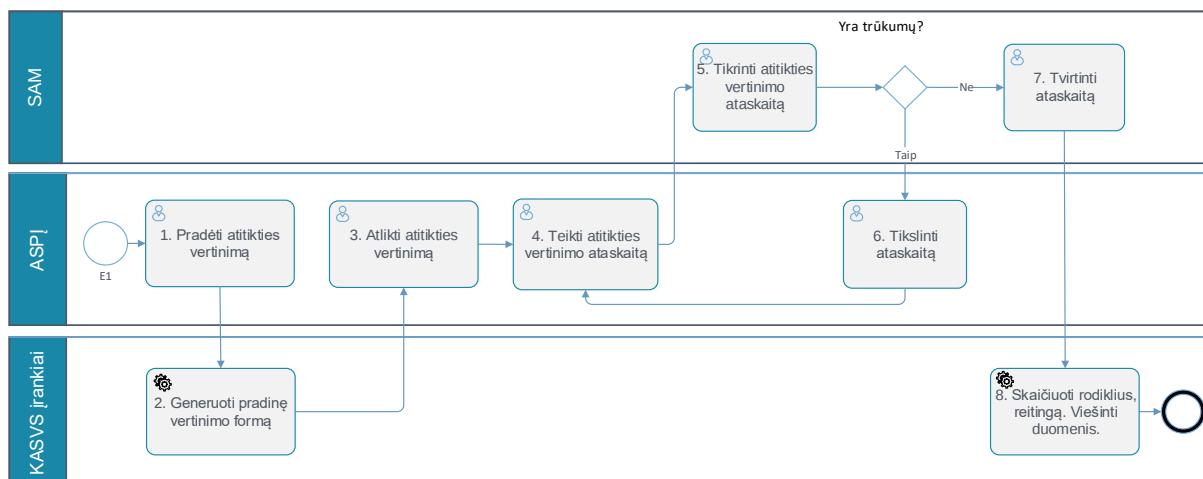
Atitikties vertinimas yra bazinis procesas, kuris apima atitikimo keliams išoriniams (gali apimti ir vidinius) reikalavimams įvertinimą. Šiuo atveju atitikties vertinimas apimtų organizacijoms keliamų korupcijos prevencijos srities teisės aktų reikalavimų realizavimo įvertinimą. Šis procesas yra vykdomas ir dabar, tačiau jis nėra formalizuotas ir struktūrizuotas. Atitikties vertinimo procesas yra iš principo vykdomas nustatant ASPĮ korupcijos indeksą vykdant Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. sausio 26 d. įsakymą Nr. V-65. Pagrindiniai įžvelgiami šio proceso trūkumai ir netobulumai yra nedideli, tačiau jie neleidžia pasiekti maksimalios šio proceso naudos:

- 1) vertinimui reikalingą informaciją turi surinkti SAM komisija. Vertinant pasaulinę viešojo ir privataus sektoriaus praktiką atitikties vertinimo procesas atliekamas taip: už atitiktį atsakingas pareigūnas struktūrizuotai surenka atitikties duomenis bei jų įrodymus (gali būti pasitelkti IT instrumentai nagrinėti 6 skyriuje) ir pateikia atitiktį vertinančiam pareigūnui ar auditoriui. Vertinant struktūrizuotą informaciją SAM komisijos darbas būtų našesnis, o ASPĮ už korupcijos prevenciją atsakingas asmuo būtų labiau įtrauktas į korupcijos prevencijos veiklas;
- 2) vertinimo rezultatai nėra viešai skelbiami, taip nėra išnaudojamas konkurencijos tarp ASPĮ potencialas;
- 3) vertinimo procesas nėra pakankamai struktūrizuotas, nėra vieningai kaupiami atitikties įrodymai;
- 4) procesas neleidžia įvertinti ASPĮ progreso laike, t.y. kaip kito ASPĮ korupcijos indeksas.

Pagrindiniai aspektai, kuriuos turėtų apimti diegiamas atitikties vertinimo procesas:

- 1) pirminį atitikties vertinimą turėtų atlikti ASPĮ už korupciją atsakingas asmuo, naudodamas struktūrizuotą duomenų įvedimo formą, kurioje būtų pateikiamas struktūrizuotas ir sugrupuotas reikalavimų sąrašas, žymėdamas duomenis apie atitiktį/neatitiktį galėtų pateikti atitikties įrodymus (pvz., nuorodą į konkretų interneto svetainės puslapį);
- 2) SAM komisija vertintų ASPĮ atlikto pirminio atitikties vertinimo rezultatus, juos patvirtintų arba paneigtų;
- 3) Vertinimo rezultatai turėtų būti viešai prieinami, ASPĮ turėtų būti tarpusavyje reitinguojamos. Reitinguojamos turėtų būti tik tarpusavyje galimos lyginti ASPĮ pvz. teikiamos sveikatos paslaugų lygį (pirminis, antrinis, tretinis). Turėtų būti sudaryti keli klasifikuotų ASPĮ reitingai.
- 4) Vertinimo rezultatai turėtų atspindėti ASPĮ progresą, t.y. būti matomas metinis ASPĮ progresas korupcijos prevencijos srityje.

Principinė atitikties vertinimo eigos schema pateikiama 35 paveiksle.

35 paveikslas. Atitikties vertinimo proceso diagrama

Atitikties vertinimo procedūra galėtų būti reglamentuota keičiant Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. sausio 26 d. įsakymą Nr. V- 65.

7.3.2. Korupcijos pasireiškimo tikimybės (rizikos) nustatymo metodikos sukūrimas

Pagal dabartinius reikalavimus, organizacija, remdamasi Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 „Dėl Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“ nustato korupcijos pasireiškimo tikimybę, o jai esant didelei korupcijos rizikos analizę atlieka STT. Dėl šios procedūros ASPĮ tik dalinai atlieka pilnavertį korupcijos rizikos vertinimą, nors rizikos vertinimas yra esminė praktiškai kiekvienos vadybos sistemos dalis.

Pagrindiniai korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo proceso trūkumai:

- 1) korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo procedūra yra universali ir per daug abstrakti, kad ją galėtų pasinaudoti mažesnę kvalifikaciją turintys specialistai;
- 2) metodika neįpareigoja atlikti visa apimančio rizikos vertinimo, kadangi ASPĮ turi pati identifikuoti galimas korupcijos rizikos sritis, t.y. apsibrėžti vertinimo apimtį;
- 3) dėl per mažo struktūrizavimo nėra matuojamas ASPĮ progresas laike;
- 4) nėra galimybės ASPĮ lyginti tarpusavyje, nes nėra vieningo rizikos lygio matavimo.

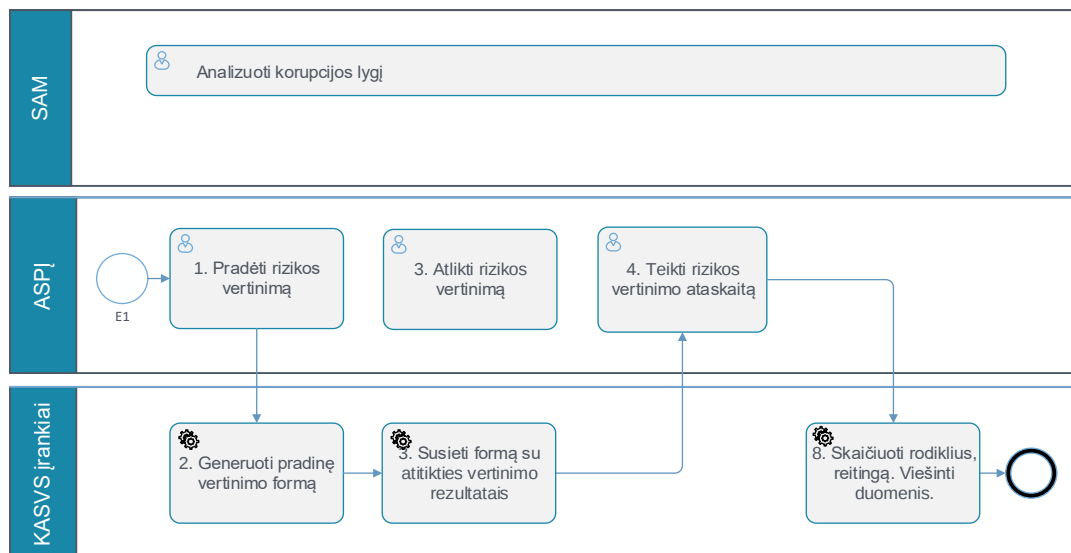
Siekiant tobulinti šią procedūrą reikalinga pritaikyti visuotinai pripažintus rizikos vertinimo principus, kurie geriausiai apibrėžti standarte LST ISO 31000:2018 „Rizikos valdymas. Gairės“.

Pagrindiniai principai, kuriuos turėtų realizuoti korupcijos pasireiškimo tikimybės (rizikos) nustatymo metodika:

- 1) struktūrizuoti vertinimą pagal LST ISO 31000:2018 principus, skiriant šiuos parametrus: risk source (rizikos šaltinis), event (įvykis), consequence (pasekmė), likelihood (tikimybė), control (rizikos valdymo priemonė) ir kt.
- 2) ASPĮ turi būti pateikiamas baigtinis konkrečių rizikos šaltinių ir įvykių sąrašas, jų kombinacijoms ASPĮ turėtų nustatyti poveikio dydį ir tikimybę. Tokio algoritmo pvz. Pacientas (šaltinis), neformalus mokėjimas dėl geresnės vietos eilėje paslaugai gauti (įvykis), nuobauda (pasekmė), vieša ir skaidri eilių valdymo sistema (rizikos valdymo priemonė). Už korupcijos prevenciją ASPĮ atsakingas asmuo būti priverstas kokybiškai ir visapusiškai įvertinti rizikos pasireiškimo tikimybę – jei šaltinio ir įvykio kombinacija ASPĮ pasirodytų neaktuali, jis turėtų argumentuotai pagrįsti tokį pasirinkimą, priešingu atveju turėtų būti numatomos ir įdiegiamos rizikos valdymo priemonės;

- 3) korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo metodika turėtų būti susieta su atitikties vertinimu, t.y. konkrečios neatitiktytys turėtų kelti konkrečias rizikas;
- 4) turėtų būti galima stebėti ASPĮ progresą korupcijos rizikos srityje.

Principinė korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo eigos diagrama pateikiama 36 paveiksle.

36 paveikslas. Korupcijos rizikos vertinimo proceso diagrama

Ši procedūra galėtų būti reglamentuota keičiant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimą Nr. 1601 ir Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 arba atskiru Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymu. Tikslus procedūros pavadinimas galėtų būti „Korupcijos rizikos sveikatos apsaugos sektoriuje vertinimo ir valdymo metodika“. Tokia procedūra taip pat atitiktų standarto LST ISO 37001 „Antikorupcinės vadybos sistemos. Reikalavimai ir naudojimo gairės“ reikalavimus (standarte ši procedūra vadinama „Risk assessment“).

7.3.3. Rodiklių apskaičiavimo ir reitingavimo metodikos sukūrimas

Siekiant taikyti 5 skyriuje identifikuotus rodiklius būtina sukurti vieningą metodiką, pagal kurią rodikliai būtų:

- 1) grupuojami;
- 2) nustatomos jų svartinės reikšmės;
- 3) numatomi išimčių valdymo mechanizmai;
- 4) nustatomi viešai matomi ir tik SAM matomi rodikliai.

Metodika turėtų apimti visus korupcijos prevencijos ir apraiškų stebėsenos rodiklius, ASPĮ klasifikaciją ir suminį rodiklį arba kelis rodiklius, pagal kuriuos ASPĮ galėtų būti lyginamos tarpusavyje.

Metodika turėtų būti reglamentuota Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymu.

7.3.4. LST ISO 37001 diegimo ir taikymo karkaso parengimas

Tinkamai įdiegus atitikties ir korupcijos rizikos vertinimo procesus, tolimesnis žingsnis korupcijos prevencijos srityje būtų standarto LST ISO 37001 priemonių diegimas. Standartas galėtų būti diegiamas dalinai (tik aktualios priemonės) arba pilnai, ASPĮ savo noru galėtų sertifikuoti antikorupcinę vadybos sistemą. Įprastas standarto diegimas, kuomet organizacija samdo standartą diegiančius ekspertus, visų ASPĮ apimtyje būtų labai brangus ir nepakankamai efektyvus procesas. Atsižvelgiant į didelį ASPĮ skaičių ir į sąlyginai nedidelius jų

veiklos skirtumus, efektyviausias būtų centralizuotas standarto reikalavimų diegimas. Diegiant standartą tokiu būdu būtų parengiamas LST ISO 37001 taikymo karkasas:

- 1) apimantis ir į standarto nuostatų įgyvendinimą integruojantis atitikties, rizikos vertinimo procesus ir kitus korupcijos prevencijos procesus, apibrėžtus teisės aktuose;
- 2) pateikiantis struktūrizuotus bazinius antikorpūcinės vadybos sistemos procesus (PDCA ciklas);
- 3) pateikiantis pagrindines standarto reikalavimus atitinkančias priemones, jų šablonus kurie galėtų būti adaptuojami kiekvienos ASPĮ veikloje.

Standarto diegimas galėtų vykti laipsniškai, o diegimui turėtų pakakti tik ASPĮ išteklių. Standarto įdiegimas ir antikorpūcinės vadybos sistemos sertifikavimas ASPĮ suteiktų aukščiausią reitingą. Standartas visa apimtimi neturėtų būti diegiamas nedidelėse ASPĮ.

7.3.4.1. Standartas LST ISO 37001:2017 „Antikorpūcinės vadybos sistemos reikalavimai ir naudojimo gairės“

2017 m. rugpjūčio mėn. Lietuvoje priimtas standartas LST ISO 37001:2017 „Antikorpūcinės vadybos sistemos reikalavimai ir naudojimo gairės“ (tapatus ISO 37001:2016). ISO 37001 – tai įrankis, siekiant padėti organizacijoms kovoje su kyšininkavimu. Standarte pateikti kovos su korupcija metodai ir priemonės, kurių naudojimas padėtų užtikrinti korupcijos prevenciją, savalaikį identifikavimą ir panaikinimą organizacijoje. Šis standartas taikytinas mažose, vidutinėse ir didelėse visų sektorių, įskaitant viešąjį, privatųjį ir ne pelno sektorius, organizacijose. Organizacijai kylanti korupcijos rizika skiriasi priklausomai nuo tokių veiksnių kaip organizacijos dydis, vietovės ir sektoriai, kuriuose organizacija veikia, organizacijos veiklos pobūdis, mastas ir sudėtingumas. Šiame dokumente aprašoma, kaip organizacija turėtų įgyvendinti politiką, procedūras ir kontrolės priemones, kurios būtų pagrįstos ir proporcingos, atsižvelgiant į jos patiriamą korupcijos riziką.

Standarte nustatomi reikalavimai ir pateikiami nurodymai, kaip sukurti, įgyvendinti, prižiūrėti, gerinti antikorpūcinę vadybos sistemą ir atlikti jos vertinamąją analizę. Sistema gali būti taikoma atskirai arba integruojama į bendrąją vadybos sistemą. Reikia paminėti, kad šis standartas taikomas tik korupcijai. Jame nustatomi reikalavimai ir pateikiami nurodymai dėl vadybos sistemos, siekiant padėti organizacijai išvengti korupcijos, ją nustatyti, imtis dėl jos atsakomųjų priemonių ir laikytis organizacijos veiklai taikomų antikorpūcinių teisės aktų ir savanoriškų įsipareigojimų. Šiame dokumente konkrečiai neaptariamas sukčiavimas, karteliai ir kiti antimonopoliniai ir (arba) konkurencijos pažeidimai, pinigų plovimas arba kita su korupcine praktika susijusi veikla, bet organizacija gali nuspręsti išplėsti savo vadybos sistemos sritį, įtraukdama į ją šią veiklą.

Standarte išskiriami reikalavimai ir naudojimo gairės šioms sritims:

- 1) Organizacijos kontekstas – konteksto suvokimas, suinteresuotų šalių poreikiai ir lūkesčiai;
- 2) Lyderystė – valdymo organų ar vadovybės įsipareigojimai, antikorpūcijos politikos vykdymo atsakomybės, įgaliojimai priimti sprendimus;
- 3) Planavimas – rizikos mažinimo veiksmai ir galimybės, antikorpūcijos tikslai ir jų pasiekimo planavimas;
- 4) Palaikymas – ištekliai, kompetencija, komunikacija, dokumentacija organizacijoje;
- 5) Veikimas – veikimo planavimas ir kontrolė, finansų, ne finansų ir kitų kontrolės priemonių naudojimas, antikorpūciniai įsipareigojimai;
- 6) Veiksmingumo įvertinimas – monitoringas, matavimas, analizė ir įvertinimas;
- 7) Gerinimas – neatitiktį valdymas ir korekciniai veiksmai, nuolatinis gerinimas.

Taip pat standarte pateikiami aiškinamieji nurodymai, kokių veiksmų kai kuriose konkrečiose srityse organizacija gali imtis, įgyvendindama savo antikorpūcinę vadybos sistemą. Nors jie nerengti kaip išsamūs arba privalomi ir iš organizacijos nereikalaujama įgyvendinti toliau nurodytų veiksmų taikant antikorpūcinę vadybos sistemą, atitinkančią šio dokumento reikalavimus, tačiau jie gali būti pritaikomi proporcingai atsižvelgiant į organizacijos patiriamos korupcijos rizikos pobūdį ir mastą.

7.3.5. Rekomendacinių gerąją praktiką atitinkančių korupcijos prevencijos priemonių diegimas

Siekiant palengvinti ir pagreitinti korupcijos prevencijos priemonių diegimą ASPĮ, tikslinga sudaryti priemonių, skirtų kovoti su aukščiausio rizikos laipsnio rizikomis, kontrolės priemonių sąrašą ir diegimo rekomendacijas. Šios priemonės būtų neatsiejama antikorupcinės vadybos sistemos dalis ir jos būtų parengtos išanalizuojant gerąją Lietuvos ASPĮ praktiką ir tarptautinių organizacijų rekomendacijas. Priemonės apimtų šias sritis:

- 1) priemonės eilių sveikatos paslaugoms gauti sudarymui ir skaidrinimui;
- 2) priemonės ASPĮ išteklių naudojimui, apskaitai ir planavimui;
- 3) priemonės tiekėjų valdymui (pvz., tiekėjų vizitų registravimas);
- 4) priemonės bandomosios ASPĮ pateikiamos įrangos naudojimui;
- 5) ir kt.

Realizavus informacinių technologijų instrumentus, kompiuterizuojančius korupcijos prevencijos veiklas, būtų galima sudaryti sąlygas ASPĮ dalintis savo gerąja patirtimi.

Visų 7.3. skyriuje aprašytų korupcijos prevencijos veiklų taikymo seka ir tarpusavio sąsajos pateikiamos 37 paveiksle.

	Atitikties vertinimas	Rizikos vertinimas	KP priemonių įdiegimas	Papildomos KP priemonės	ISO 37001 diegimas ir palaikymas	Išorinių duomenų šaltinių rodikliai
 Aprašymas	Atitikties taikomų KP teisės aktų, Skaidrios ASPĮ ir kitų programų reikalavimams vertinimas. Atitiktis turi būti grindžiama pateikiamais įrodymais, neatitikties atveju, nurodoma priežastis ir veiksmų planas neatitiktčiai šalinti.	Rizikos vertinimas paremtas ISO 31000 ir 37000 standartais. Pateikiami konkretūs rizikos parametrai, kurių aktualumą nustato ir pagrindžia vertintojas. Nustačius rizikos laipsnį, netoleruotinoms rizikoms turi būti numatytas veiksmų planas, konkrečios priemonės ir jų įdiegimo terminai	KP priemonių reglamentuotų teisės aktuose arba taikomų pačios ASPĮ sprendimu diegimas.	Papildomų rekomendacinio pobūdžio priemonių diegimas	ISO standarto diegimas ir palaikymas panaudojant KASVS ISO 37001 standarto karkasą	Duomenų iš išorinių šaltinių surinkimas ir rodiklių suformavimas. Galimi duomenų šaltiniai: VLK, VTEK, VPT, NDNT, STT, FNTT ir kt.
 Potencialūs rodikliai	Suminės atitikties rodiklis, kuris gali būti detalizuojamas pagal kiekvieną keliamą reikalavimą. Reikalavimams formuojamos svertinės reikšmės.	Suminės likutinės rizikos laipsnis išreiškiamas balais.	Rodiklis nėra formuojamas, kadangi KP priemonių diegimo rezultatai atsispindi atitikties ir rizikos vertinime.	Rodiklis formuojamas pagal įdiegtų papildomų priemonių skaičių, priemonės yra reitinguojamos, nustatomos svertinės reikšmės.	Skiriami 2 rodikliai: standartas taikomas KP veikloje ir KP sistema yra sertifikuota.	VLK: nustatytų netinkamų deklaruoti išlaidų skaičius. VPT: VPĮ pažeidimai ir nuobaudos. VTEK: nedeklaravusių p. interesų asmenų dalis. NDNT: NDNT nustatytų pažeidimų skaičius.
 Reikalingi pokyčiai	Organizaciniai Esminių pakeitimų nereikia, atitikties vertinimo procedūroje turi būti taikomi aktualūs teisės aktų reikalavimai. Technologiniai Reikalinga sukurti KASVS IS darbui su struktūrizuota informacija.	Organizaciniai Detalizuoti rizikos vertinimo procedūra KPĮ arba atskiru teisės aktu. Technologiniai Reikalinga sukurti KASVS IS darbui su struktūrizuota informacija.	Organizaciniai Organizacinių pokyčių nereikia. Technologiniai Reikalinga sukurti KASVS IS darbui su struktūrizuota informacija.	Organizaciniai Priemonės naudojimas yra rekomendacinio pobūdžio. Technologiniai Reikalinga sukurti KASVS IS darbui su struktūrizuota informacija.	Organizaciniai Priemonės naudojimas yra rekomendacinio pobūdžio. Technologiniai Reikalinga sukurti KASVS IS ir struktūrizuotą ISO 37001 karkasą.	Organizaciniai Reikalingos duomenų mainų sutartys arba susitarimai dėl tam tikros statistinės ataskaitos teikimo Technologiniai Duomenų surinkimas realizuojamas taip, gal nereikėtų atlikti pokyčių trečiųjų šalių IS.
 Priemonės	Pildoma struktūrizuota WEB forma interneto naršyklėje.	Pildoma struktūrizuota WEB forma interneto naršyklėje. Pateikiami struktūrizuoti ir apibrėžti pagrindiniai rizikos vertinimo elementai: risk source, event, consequence, likelihood, control.	Pildoma struktūrizuota WEB forma interneto naršyklėje. Nurodomos konkrečios priemonės atitiktčiai ir rizikai valdyti	Pildoma struktūrizuota WEB forma interneto naršyklėje. Nurodomos konkrečios priemonės atitiktčiai ir rizikai valdyti	Pildoma struktūrizuota WEB forma interneto naršyklėje. Pateikiamas struktūrizuotas ISO 37001 standarto karkasas, apimantis standarto įdiegimą ir palaikymą. Sudaroma prieiga auditoriui.	Duomenys surenkami tiek automatizuotu būdu (pvz. tinklinių paslaugų pagalba), tiek importuojant statistinių duomenų rinkmenas.

37 paveikslas. Principinė korupcijos prevencijos procesų taikymo ir tarpusavio sąsajos schema

7.4. Informacinių technologijų pagrindu veikiančių instrumentų sukūrimas ir įdiegimas

7.4.1. Korupcijos apraiškų stebėsenos ir vertinimo įrankiai

Siekiant efektyviai įgyvendinti 7.3.1. – 7.3.5. skyriuose aprašytus pokyčius, taip pat efektyviai kaupti duomenis, reikalingus 5 skyriuje nustatytiems rodikliams apskaičiuoti efektyvu būtų naudoti informacinių technologijų instrumentus. Pagrindinės tokių įrankių funkcijos ir reikalavimai:

- 1) naudotojų paskyrų ir teisių valdymas, siekiant užtikrinti segmentuotą kaupiamų duomenų prieinamumą;
- 2) lengvas turinio valdymas, naujų formų, duomenų struktūrų sukūrimas;
- 3) duomenų analizės priemonės, grafinis duomenų atvaizdavimas, ataskaitų formavimas.

Galimi COTS įrankiai išnagrinėti 6 skyriuje. Atsižvelgiant į tai, kad didelis sveikatos sistemos dalyvių skaičius sąlygoja didelį duomenis teikiančių institucijų ir naudotojų skaičių, rekomenduotume naudoti atviro kodo sprendimus, kadangi komerciniai įrankiai dažniausiai licencijuojami per naudotojų skaičių.

IT įrankio pritaikymo nauda:

- 1) mažesni administraciniai kaštai ASPĮ ir kitiems naudotojams;
- 2) duomenų viešinimo ir analizės galimybės;
- 3) ASPĮ ir kitų reitingų sudarymo galimybės;
- 4) pažangos stebėjimas laike;
- 5) centralizuota ir lengvai pasiekama informacija;
- 6) įrankis nėra ribojamas naudotojų skaičiumi.

Galima įrankio architektūra detaliau aprašoma 8 skyriuje.

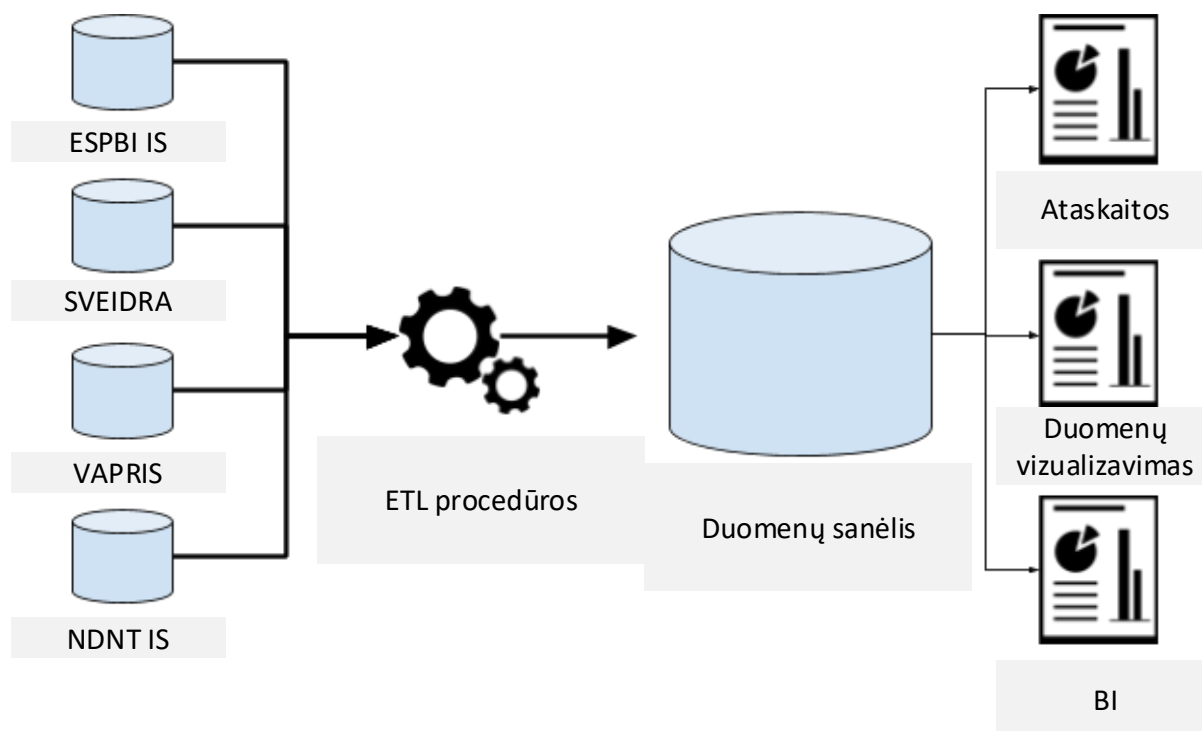
7.4.2. Elektroninių duomenų analizės įrankiai

2015 m. rudenį pradėjus veikti Elektroninei sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacinei sistemai (ESPBI IS) pradėti kaupti elektroniniai duomenys, kurie galėtų būti panaudoti identifikuoti korupcijos apraiškas. E.sveikatos kaupiamų duomenų apimtys pateikiamos: <http://www.esveikata.lt/statistika>. Duomenų apimtys turi augimo tendenciją. Nors ir ne visos ASPĮ yra prisijungusios prie ESPBI IS, bent jau šiai dienai esantys duomenys galėtų leisti analizuoti tam tikras reprezentatyvias duomenų imtis. ESPBI IS duomenys taip pat galėtų būti analizuojami jungiant su IS SVEIDRA ir kitų informacinių sistemų duomenimis. Duomenų analizei galėtų būti pasitelktos duomenų sandėlio ir OLAP technologijos.

Pagrindinės veiklos, kurias reiktų įgyvendinti siekiant analizuoti didelės apimties sveikatos apsaugos srities duomenis:

- 1) sukurti ir įdiegti techninę infrastruktūrą;
- 2) konsoliduoti duomenis: realizuoti analizuojamų informacinių sistemų nuasmenintas duomenų kopijas. Nuasmeninimo procedūra turi būti vienoda visose nagrinėjamose duomenų bazių kopijose, pvz. asmens kodą papildant tam tikra simbolių seka ir suskaičiuojant jo maišos reikšmę (angl. *hash*);
- 3) įgyti kompetenciją naudotis duomenų analizės instrumentais, savarankiškai rengti duomenų analizės scenarijus.

Principinė duomenų analizės techninė infrastruktūra pateikiama 38 paveiksle.

38 paveikslas. Principinė duomenų sandėlio architektūra

Galimi duomenų analizės scenarijų pavyzdžiai:

- 1) VLK apmokėtos, tačiau EMR įrašų neturinčios paslaugos;
- 2) tendencijos tarp diagnozės ir skirto medikamentinio gydymo tarp skirtingų ASPĮ;
- 3) privačių ir valstybės ASPĮ deklaruojamų suteiktų paslaugų kiekių ir rūšių netolygumai ir anomalijos tarp regionų ir konkrečių lyginamų ASPĮ;
- 4) termino tarp registracijos datos ir paslaugų suteikimo datos anomalijos (skirtingiems pacientams skirtingas laukimo laikas);
- 5) diagnozės ir paskirto gydymo skirtumai;
- 6) tų pačių pacientų vizitų privačiose ir valstybinėse ASPĮ eiga ir dėsningumai.

Tai nauja galimybė, kuri šiuo metu nėra, bet galėtų būti išnaudojama.

8. Korupcijos apraiškų procesų stebėjimo ir vertinimo galimybių analizė

Šio skyriaus apimtyje atlikta korupcijos apraiškų procesų stebėjimo ir vertinimo galimybių analizė atitinka šį Techninės specifikacijos reikalavimą:

„KASVS sukūrimo ir įdiegimo alternatyvų analizės ir detalūs visų KASVS sukūrimo ir įdiegimo alternatyvų aprašymai pateikti.“

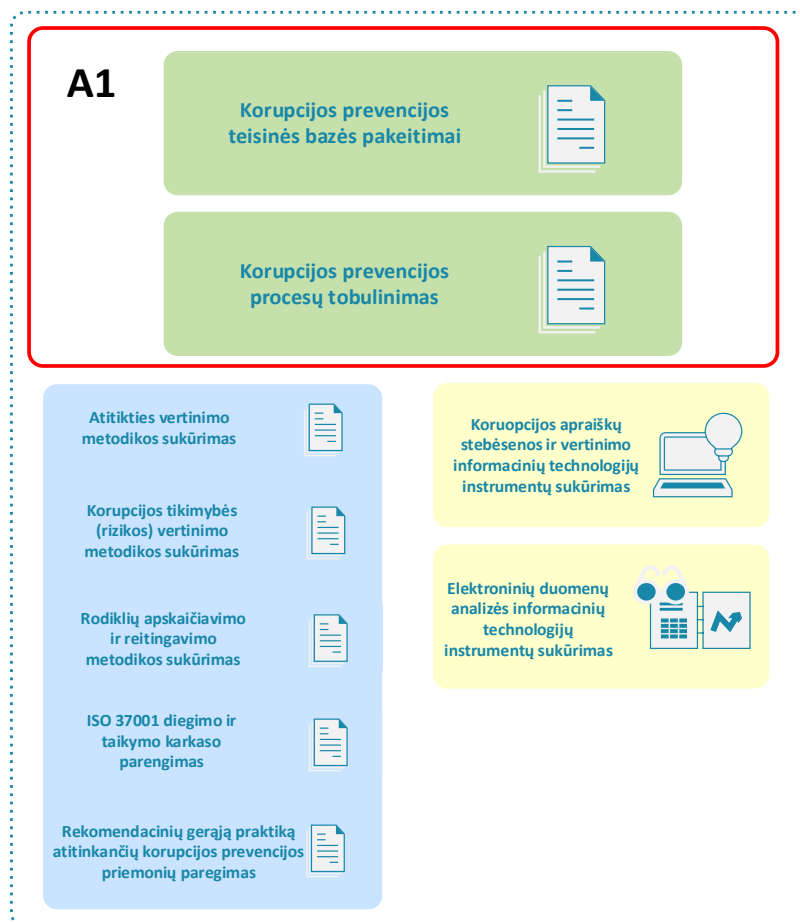
Formuojamos 4 skirtingos pokyčių apimties KASVS įgyvendinimo alternatyvos:

- 1) A1: Tobulinama esama teisinė ir organizacinė sistema;
- 2) A2: Plečiama esama teisinė ir organizacinė sistema;
- 3) A3: Plečiama esama teisinė ir organizacinė sistema sukuriant IT instrumentus;
- 4) A4: Plečiama esama teisinė ir organizacinė sistema sukuriant IT instrumentus bei didelės apimties elektroninių duomenų analizės IT instrumentus.

Alternatyvos detalizuojamos ir palyginamos tolimesniuose skyriuose.

8.1. A1: Tobulinama esama teisinė ir organizacinė sistema

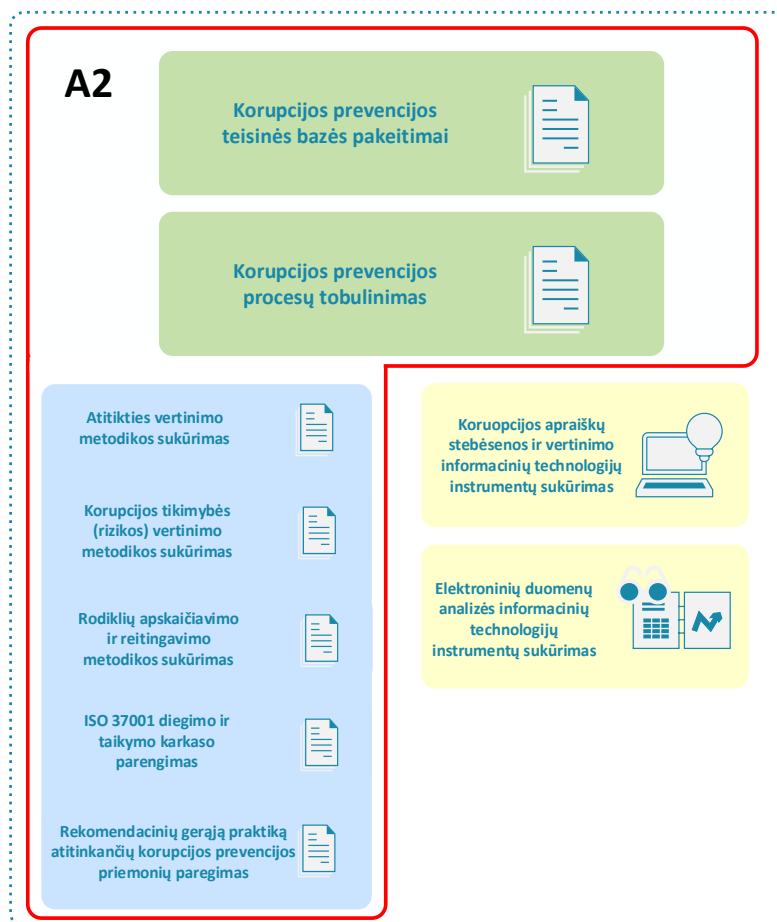
Alternatyvos principinė schema pavaizduota 39 paveiksle (alternatyvos apimtyje įgyvendinamos veiklos apvestos raudona linija). Šios alternatyvos atveju būtų įgyvendintos korupcijos prevencijos teisinės bazės ir procesų tobulinimo veiklos, aprašytos 7 skyriuje. Alternatyvos įgyvendinimas nepareikalautų papildomų investicijų, alternatyva būtų įgyvendinama SAM ištekliais.

39 paveikslas. Alternatyvos A1 principinė schema

8.2. A2: Plečiama esama teisinė ir organizacinė sistema

Alternatyvos principinė schema pavaizduota 40 paveiksle (alternatyvos apimtyje įgyvendinamos veiklos apvestos raudona linija). Alternatyvos A2 atveju, būtų įgyvendintos alternatyvos A1 veiklos, taip pat 7.3 skyriuje aprašytos veiklos. Šios alternatyvos atveju investicijos į informacinių technologijų instrumentus nebūtų atliekamos, bet rekomenduotume įgyvendinti bent minimalų duomenų suvestinių viešinimą SAM tinklapyje. Duomenų surinkimui, struktūrizavimui ir apdorojimui, būtų naudojamas .xls rinkmenos.

40 paveikslas. Alternatyvos A2 principinė schema

Šios alternatyvos atveju, investicijos būtų atliekamos siekiant įsigyti metodinių dokumentų parengimo paslaugas.

Preliminarus alternatyvos įgyvendinimo biudžetas pateikiamas 38 lentelėje.

38 lentelė. Preliminarus alternatyvos A2 įgyvendinimo biudžetas

Nr.	Investicijos	Mato vnt.	Kaina vnt. Eur be PVM	Kiekis , vnt.	Suma Eur be PVM	Suma Eur su PVM
A	Paslaugos				106,960.00	129,421.60
1	Metodinių dokumentų parengimas				106,960.00	129,421.60
1.1.	Projekto vadovas	d.d.	280.00	35	9,800.00	11,858.00
1.2.	Korupcijos prevencijos ekspertai (3 vnt.)	d.d.	240.00	84	60,480.00	73,180.80
1.3.	Procesų reinžinerijos ekspertai (2 vnt.)	d.d.	240.00	56	26,880.00	32,524.80
1.4.	Teisininkas (1 vnt)	d.d.	280.00	35	9,800.00	11,858.00
B	Administravimas ir vykdymas:				30,800.00	30,800.00

1	Vykdymas			14	25,200.00	25,200.00
1.1.	Korupcijos prevencijos ekspertai (SAM) (5)	mėn.	450.00	7	15,750.00	15,750.00
1.2.	Korupcijos prevencijos ekspertai ASPĮ (3)	mėn.	450.00	7	9,450.00	9,450.00
1.3.	IT ekspertas(1)	mėn.	450.00	0	0.00	0.00
2	Administravimas			14	5,600.00	5,600.00
2.1.	Projekto vadovas	mėn.	650.00	7	4,550.00	4,550.00
2.2.	Projekto administratorius	mėn.	150.00	7	1,050.00	1,050.00
VISO					137,760.00	160,221.60

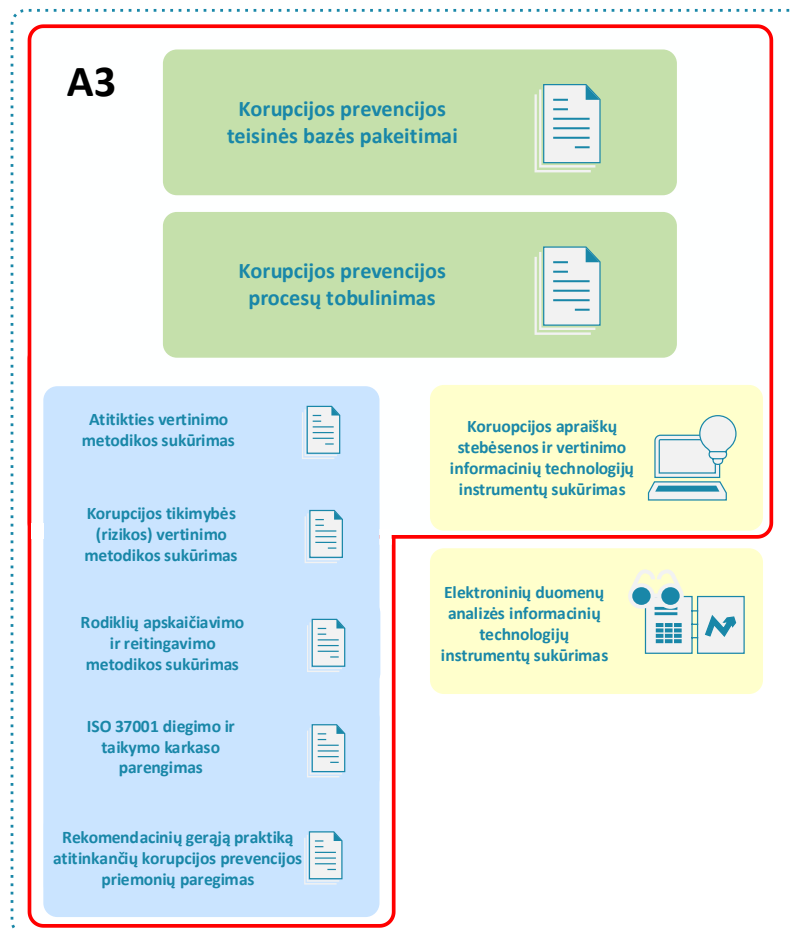
8.3. A3: Plečiama esama teisinė ir organizacinė sistema sukuriant IT instrumentus

Alternatyvos principinė schema pavaizduota 41 paveiksle (alternatyvos apimtyje įgyvendinamos veiklos apvestos raudona linija). Alternatyvos A3 atveju, būtų įgyvendintos alternatyvos A2 veiklos, taip pat sukuriama IT instrumentai:

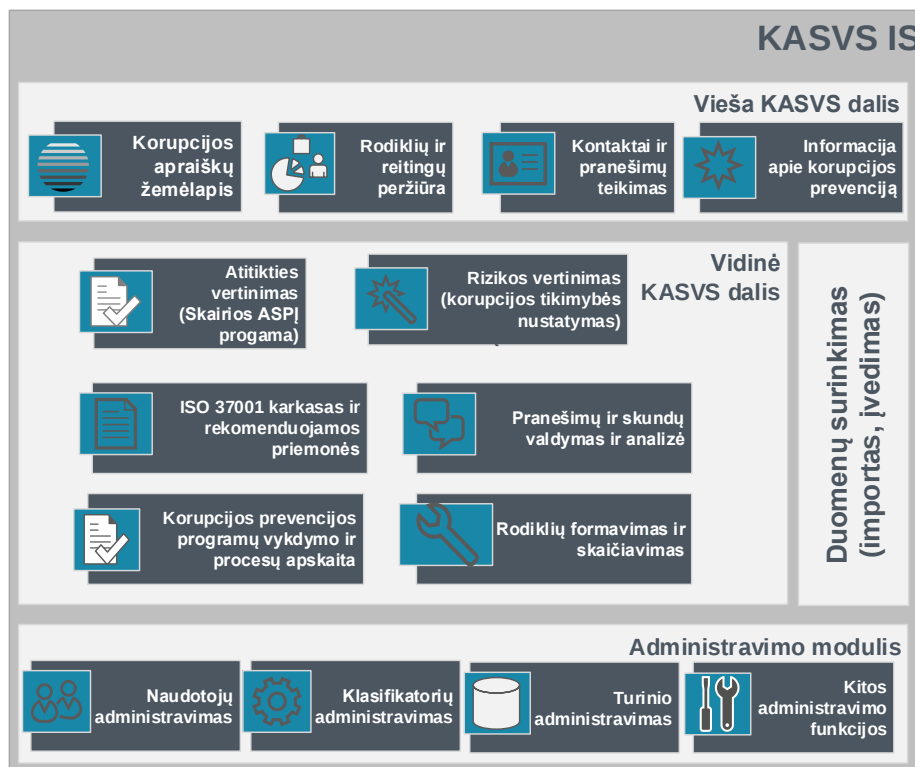
KASVS IS, kurioje būtų kaupiami iš ASPĮ ir kitų organizacijų gaunami duomenys, apskaičiuojami ir viešinami rodikliai, KASVS IS komponentų (funkcinių blokų) schema pavaizduota 42 paveiksle. Alternatyvos A3 atveju, nebūtų kuriamos automatizuotos duomenų mainų sąsajos su kitomis informacinėmis sistemomis. Aktualūs kitų organizacijų duomenys būtų įvedami duomenų rinkmenų importu arba rankiniu būdu.

Bazinis elektroninių duomenų analizės sprendimas (BI). Sprendimas būtų apribotas tik ESPBI IS duomenų analize, pasitelkiant šiuo metu taikomą BIRT ar lygiavertį atviro kodo įrankį. Principinė sprendimo architektūra pavaizduota 43 paveiksle. Toks sprendimas leistų atlikti nedidelės apimties duomenų analizės scenarijus (pvz., laikas tarp siuntimo ir apsilankymo pas gydytoją). Tačiau, pats sprendimas nebūtų realizuotas projekto apimtyje, sprendimo realizacija būtų pradėta įvertinus duomenų analizės galimybes ir scenarijus, įgijus daugiau kompetencijos duomenų analizės srityje. Reikia pažymėti, kad sprendimo realizacija nėra sudėtinga – reikia atlikti duomenų bazės kopiją dedikuotojo tarnybinėje stotyje, įdiegti analizės įrankius ir suteikti reikiamas prieigas. Viena iš galimybių yra duomenų analizės srityje bendradarbiauti su Higienos institutu, kuris turi sukaupęs didžiausią reikiamą kompetenciją.

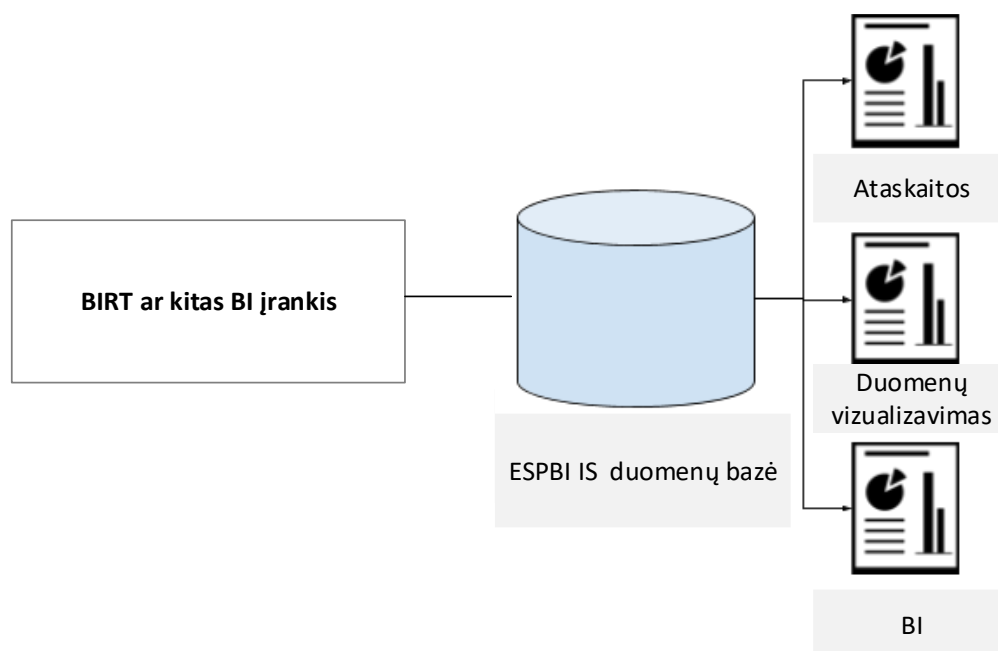
Projekto apimtyje būtų atliekami SAM specialistų mokymai, siekiant perprasti pagrindinius duomenų analizės principus ir įgyti bazinių naudojimosi BI instrumentais žinių.

41 paveikslas. Alternatyvos A3 principinė schema

42 paveikslas. Principinė KASVS IS schema alternatyvos A3 atveju

43 paveikslas. Principinė elektroninių duomenų analizės sprendimo architektūra

Preliminarus alternatyvos įgyvendinimo biudžetas pateikiamas 39 lentelėje.

39 lentelė. Preliminarus alternatyvos A3 įgyvendinimo biudžetas

Nr.	Investicijos	Mato vnt.	Kaina vnt. Eur be PVM	Kie kis, vnt.	Suma Eur be PVM	Suma Eur su PVM
A	Paslaugos				343,400.00	415,514.00
1	Metodinių dokumentų parengimas				106,960.00	129,421.60
1.1.	Projekto vadovas	d.d.	280.00	35	9,800.00	11,858.00
1.2.	Korupcijos prevencijos ekspertai (3 vnt.)	d.d.	240.00	84	60,480.00	73,180.80
1.3.	Procesų reinžinerijos ekspertai (2 vnt.)	d.d.	240.00	56	26,880.00	32,524.80
1.4.	Teisininkas (1 vnt)	d.d.	280.00	35	9,800.00	11,858.00
2	KASVS IS realizavimas			333	184,290.00	222,990.90
2.1.1.	Projekto vadovas	vnt.	320.00	60	19,200.00	23,232.00
2.1.2.	Analitikas/Projektuotojas(1 vnt.)	vnt.	270.00	63	17,010.00	20,582.10
2.1.3.	Programuotojas(3 vnt.)	vnt.	270.00	168	136,080.00	164,656.80
2.1.4.	Testuotojas (1 vnt.)	vnt.	250.00	42	10,500.00	12,705.00
2.1.5.	Mokymų specialistas	mėn.	250.00	6	1,500.00	1,815.00
3	BI mokymai			40	12,000.00	14,520.00

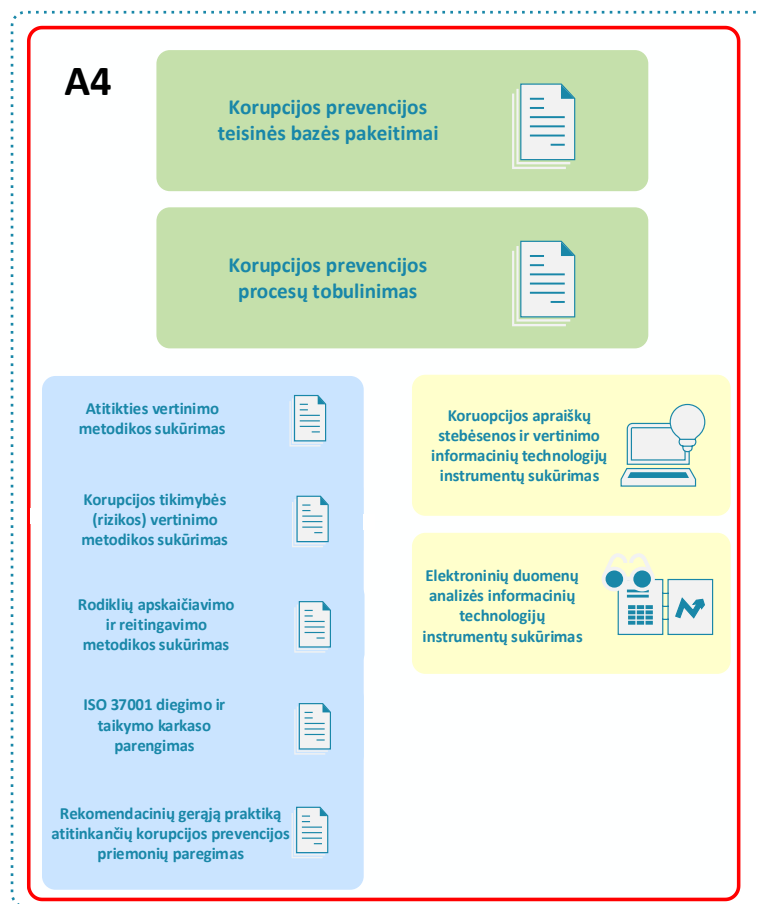
4	Techninės specifikacijos parengimas	vnt.	290.00	56	16,240.00	19,650.40
5	Techninė priežiūra	vnt.	290.00	60	17,400.00	21,054.00
B	Administravimas ir vykdymas:				51,600.00	51,600.00
1	Vykdymas			28	39,600.00	39,600.00
1.1.	Korupcijos prevencijos ekspertai (SAM) (5)	mėn.	450.00	10	22,500.00	22,500.00
1.2.	Korupcijos prevencijos ekspertai ASPĮ (3)	mėn.	450.00	10	13,500.00	13,500.00
1.3.	IT ekspertas(1)	mėn.	450.00	8	3,600.00	3,600.00
2	Administravimas			30	12,000.00	12,000.00
2.1.	Projekto vadovas	mėn.	650.00	15	9,750.00	9,750.00
2.2.	Projekto administratorius	mėn.	150.00	15	2,250.00	2,250.00
VISO					388,490.00	459,236.90

8.4. A4: Plečiama esama teisinė ir organizacinė sistema sukuriant IT instrumentus bei didelės apimties elektroninių duomenų analizės IT instrumentus

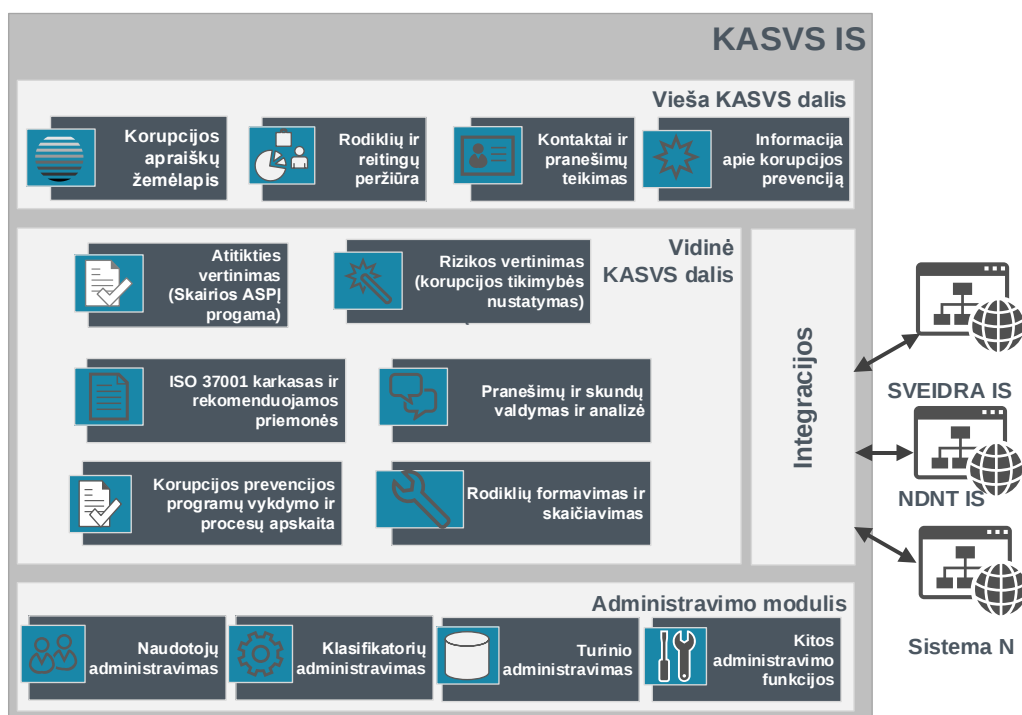
Alternatyvos principinė schema pavaizduota 44 paveiksle (alternatyvos apimtyje įgyvendinamos veiklos apvestos raudona linija). Alternatyvos A4 atveju, būtų įgyvendintos alternatyvos A3 veiklos, taip pat sukuriama pažangesni nei alternatyvos A3 atveju IT instrumentai.

KASVS IS, kurioje būtų kaupiami iš ASPĮ ir kitų organizacijų gaunami duomenys, apskaičiuojami ir viešinami rodikliai, KASVS IS komponentų (funkcinių blokų) schema pavaizduota 45 paveiksle. Alternatyvos A4 pasirinkimo atveju būtų kuriamos automatizuotos duomenų mainų sąsajos su kitomis informacinėmis sistemomis, kurių pagalba būtų užtikrintas didesnis duomenų aktualumas ir interaktyvumas.

Pilnos apimties duomenų analizės sprendimas (BI). Sprendimas apimtų bent 2 duomenų bazių analizę, duomenų apdorojimo ir unifikuojimo procedūras (ETL). Principinė sprendimo architektūra atitiktų duomenų sandėlio architektūrą, pavaizduotą 43 paveiksle. Sprendimo diegimo metu būtų atliekami SAM specialistų mokymai, siekiant įgyti bazinių naudojimosi BI instrumentais žinių. Sprendimas galėtų ateityje būti toliau vystomas įtraukiant papildomas duomenų bazines.

44 paveikslas. Alternatyvos A4 principinė schema

45 paveikslas. Principinė KASVS IS schema alternatyvos A4 atveju

Preliminarus alternatyvos įgyvendinimo biudžetas pateikiamas 40 lentelėje.

40 lentelė. Preliminarus alternatyvos A4 įgyvendinimo biudžetas

Nr.	Investicijos	Mato vnt.	Kaina vnt. Eur be PVM	Kiekis, vnt.	Suma Eur be PVM	Suma Eur su PVM
A	Paslaugos				680,010.00	822,812.10
1	Metodinių dokumentų parengimas				106,960.00	129,421.60
1.1.	Projekto vadovas	d.d.	280.00	35	9,800.00	11,858.00
1.2.	Korupcijos prevencijos ekspertai (3 vnt.)	d.d.	240.00	84	60,480.00	73,180.80
1.3.	Procesų reinžinerijos ekspertai (2 vnt.)	d.d.	240.00	56	26,880.00	32,524.80
1.4.	Teisininkas (1 vnt)	d.d.	280.00	35	9,800.00	11,858.00
2	KASVS IS realizavimas			333	234,290.00	283,490.90
2.1.1.	Projekto vadovas	vnt.	320.00	60	19,200.00	23,232.00
2.1.2.	Analitikas/Projektuotojas(1 vnt.)	vnt.	270.00	63	17,010.00	20,582.10
2.1.3.	Programuotojas(3 vnt.)	vnt.	270.00	168	136,080.00	164,656.80
2.1.4.	Testuotojas (1 vnt.)	vnt.	250.00	42	10,500.00	12,705.00
2.1.5.	Mokymų specialistas	mén.	250.00	6	1,500.00	1,815.00
2.1.6.	Integracijų realizavimas (5 vnt.)	mén.	10,000.00	5	50,000.00	60,500.00
3	BI sprendimo realizavimas			383	282,500.00	341,825.00
2.1.1.	Projekto vadovas	vnt.	320.00	110	35,200.00	42,592.00
2.1.2.	Analitikas/Projektuotojas (2 vnt.)	vnt.	270.00	105	56,700.00	68,607.00
2.1.3.	Programuotojas (5 vnt.)	vnt.	270.00	126	170,100.00	205,821.00
2.1.4.	Testuotojas (1 vnt.)	vnt.	250.00	42	10,500.00	12,705.00
2.1.5.	Mokymų specialistas	mén.	250.00	40	10,000.00	12,100.00
4	Techninės specifikacijos parengimas	vnt.	290.00	84	24,360.00	29,475.60
5	Techninė priežiūra	vnt.	290.00	110	31,900.00	38,599.00
B	Administravimas ir vykdymas:				65,950.00	65,950.00
1	Vykdymas			39	49,950.00	49,950.00
1.1.	Korupcijos prevencijos ekspertai (SAM) (5)	mén.	450.00	12	27,000.00	27,000.00
1.2.	Korupcijos prevencijos eksperta ASPĮ (3)	mén.	450.00	12	16,200.00	16,200.00

1.3.	IT ekspertas(1)	mėn.	450.00	15	6,750.00	6,750.00
2	Administravimas			40	16,000.00	16,000.00
2.1.	Projekto vadovas	mėn.	650.00	20	13,000.00	13,000.00
2.2.	Projekto administratorius	mėn.	150.00	20	3,000.00	3,000.00
Iš viso:					745,960.00	888,762.10

8.5. Alternatyvų palyginimas

Alternatyvų palyginimas pateikiamas 41 lentelėje. Alternatyvos pagal kiekvieną kriterijų suteikiamas 1-10 vertinimo balas.

41 lentelė. Alternatyvų palyginimas

Kriterijus	A1	A2	A3	A4
1. Įtaka korupcijos lygiui	3 Esamos sistemos patobulinimas turėtų teigiamos įtakos, tačiau veikimo principas ir toliau išliktų grindžiamas iniciatyva „iš viršaus į apačią“. Nebūtų pakankamai skatinama korupcijos problemas spręsti ASPĮ iniciatyva.	4 Pažangių metodų taikymas turėtų teigiamą efektą, tačiau būtų sunku užtikrinti efektyvią informacijos sklaidą bei ASPĮ tarpusavio konkurenciją. Rekomendacijų vykdymas nebūtų atliekamas pačiu efektyviausiu būdu, korupcijos prevencijos veiklos turėtų tam tikrą administracinį krūvį.	8 Pažangių metodų ir IT sprendimų taikymas užtikrintų ne tik formalų požiūrį į korupcijos prevencijos veiklas. Už korupcijos prevenciją atsakingas asmuo įgautų konkrečius įrankius veiklai vykdyti. Rodiklių ir kitų duomenų viešinimas užtikrintų ASPĮ tarpusavio konkurenciją. Bazinis BI sprendimas sudarytų sąlygas tolimesniam šio instrumento taikymui.	10 Pažangių metodų ir IT sprendimų taikymas užtikrintų ne tik formalų požiūrį į korupcijos prevencijos veiklas. Už korupcijos prevenciją atsakingas asmuo įgautų konkrečius įrankius veiklai vykdyti. Rodiklių ir kitų duomenų viešinimas užtikrintų ASPĮ tarpusavio konkurenciją. Pilnos apimties BI sprendimas leistų jau dabar aptikti korupcijos apraiškas ne organizacijos administracijos veikloje, bet organizacijos tiesioginėje veikloje – kontrolės funkcijose arba paslaugose.
2. Korupcijos apraiškų stebėjimo galimybės	3 Korupcijos apraiškos galėtų būti stebimos analizuojant korupcijos prevencijos veiklose generuojamus duomenis.	4 Korupcijos apraiškos galėtų būti stebimos pasitelkiant daugiau tipų duomenų, tačiau jį kiek ribotų nepakankamai efektyvus jų surinkimo procesas.	8 Duomenų surinkimas ir rodiklių apskaičiavimas vyktų efektyviai, tikėtinas didesnis ASPĮ, teikiančių duomenis, skaičius. ASPĮ būtų motyvuotos tarpusavio konkurencija ir viešu duomenų teikimu.	10 Duomenų surinkimas ir rodiklių apskaičiavimas vyktų efektyviai, tikėtinas didesnis ASPĮ, teikiančių duomenis, skaičius. ASPĮ būtų motyvuotos tarpusavio konkurencija ir viešu duomenų teikimu.

Kriterijus	A1	A2	A3	A4
	Duomenų kiekis yra ribojamas korupcijos prevencijos priemonių skaičiumi ir ASPĮ, kurioms nustatomas korupcijos indeksas skaičiumi.		BI sprendimas leistų identifikuoti galimos korupcijos apraiškas tik ESPBI IS apimtyje.	BI sprendimas leistų identifikuoti galimos korupcijos apraiškas pasitelkiant neribotą kiekį duomenų.
3. Įgyvendinimo rizikingumas	9 Rizika keičiant aukštesnės nei ministro įsakymas hierarchijos teisės aktus.	7 Rizika užtikrinti tinkamą metodinių dokumentų kokybę	6 Rizika dėl IT sprendimo realizacijos, tačiau rizika nėra didelė, nes sprendimas nėra didelio sudėtingumo ir neturi rizikingų elementų.	3 Didelė IT sprendimo realizavimo rizika dėl integracijų su kitų organizacijų IS realizavimo, taip pat dėl duomenų bazių kopijų gavimo ir duomenų unifikavimo.
4. Vystymo galimybės	6 Alternatyva turi neribotas vystymo galimybes, tačiau sudėtingesnė naujos informacijos ir naujovių sklaida. Vystant KASVS gali būti panaudoti esami metodiniai dokumentai, pvz., ISO 37001 karkasas.	7 Alternatyva turi neribotas vystymo galimybes, tačiau sudėtingesnė naujos informacijos ir naujovių sklaida. Vystant KASVS gali būti panaudoti esami metodiniai dokumentai, pvz., ISO 37001 karkasas.	10 Alternatyva yra optimali, kadangi vystymas gali būti atliekamas paprastai, nereikalauja papildomų išteklių, gali būti atliekamas tik SAM resursais.	9 Lyginant su A3, šios alternatyvos atveju duomenų mainų sąsajų tobulinimas ar naujų sukūrimas pareikalautų papildomų išteklių (programavimo).
5. Atsparumas pokyčiams	7 KASVS yra atspari sąlyginai nedidelės apimties, sunkesnė pokyčių komunikacija.	4 Labai sudėtinga pokyčių komunikacija.	10 Lengva pokyčių komunikacija, kadangi gali būti atnaujinamas struktūrizuotas sistemos turinys, pati sistema naudojama kaip komunikacijos priemonė. Nėra poreikio investuoti į integracijų sukūrimą.	8 Siekiant didinti duomenų imtį, gali tekti investuoti į integracijų vystymą ar sukūrimą.
6. Investicijų dydis	10	8	5	2
7. Naudojamumas ir įtrauktis	6 Teisės aktų reikalavimai bus taikomi visoms organizacijoms,	7 Dalyvių skaičių didintų metodinių priemonių taikymas	10 Naudotojų skaičių didintų efektyvios priemonės ir	10 Naudotojų skaičių didintų efektyvios priemonės ir ASPĮ

Kriterijus	A1	A2	A3	A4
	tačiau naudotojų skaičių ribos ASPĮ, kurios sudaromas korupcijos indeksas.		ASPĮ tarpusavio konkurencija.	tarpusavio konkurencija.
8. Tarptautinių rekomendacijų įgyvendinimas	5 Būtų įgyvendinta tik dalis tarptautinių rekomendacijų.	6 Būtų įgyvendintos tarptautinės rekomendacijos dėl rizikos vertinimo bei ISO 37001 standarto taikymo	9 Dalinai būtų įgyvendintos tarptautinės rekomendacijos dėl duomenų analizės.	10 Pilnai būtų įgyvendintos tarptautinės rekomendacijos dėl duomenų analizės.
IŠ VISO:	49	47	66	61

9. Metodinių dokumentų rengimas

[Įstaigos pavadinimas]

KORUPCIJOS PREVENCIJOS SKYRIAUS/PADALINIO NUOSTATAI

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

- 1.1. Korupcijos prevencijos skyrius/padaliny (toliau – padaliny) yra savarankiškas [Įstaigos pavadinimas] (toliau – Įstaiga) administracijos struktūrinis padaliny, tiesiogiai pavaldus Įstaigos vadovui.
- 1.2. Padalinio tikslas – pagal kompetenciją koordinuoti Įstaigos politikos įgyvendinimą korupcijos prevencijos srityje, išskirti prioritetines prevencijos ir kontrolės kryptis, nuosekliai įgyvendinant priemones, didinančias korupcijos prevencijos veiksmingumą.
- 1.3. Bendrieji padalinio uždaviniai:
 - 1.3.1. Sudaryti prielaidas korupcijos priežastims bei sąlygoms atskleisti ir jas šalinti;
- 1.4. Padaliniai nuostatai nustato padalinio tikslus, uždavinius, funkcijas, sudarymo ir darbo organizavimo principus, atsakomybę ir kitus su jos veikla susijusius klausimus.
- 1.5. Padaliny savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu, Šakine korupcijos prevencijos sveikatos priežiūros sistemoje programa, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymu, Padalinių ir asmenų, valstybės ar savivaldybių įstaigose vykdančių korupcijos prevenciją ir kontrolę, veiklos ir bendradarbiavimo taisyklėmis, kitais teisės aktais ir šiais Nuostatais.
- 1.6. Nuostatuose vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatyme, Šakinėje korupcijos prevencijos sveikatos priežiūros sistemoje programoje ir kituose teisės aktuose.

2. UŽDAVINIAI IR FUNKCIJOS

- 2.1. Padalinio uždaviniai:
 - 2.1.1. Kontroliuoti, kad Įstaigos administracijoje ir struktūriniuose padaliniuose būtų vykdomi korupcijos prevenciją reglamentuojančių teisės aktų reikalavimai.
 - 2.1.2. Teikti pasiūlymus dėl korupcijos prevencijos Įstaigai pavaldžios įstaigoms.
 - 2.1.3. Teikti pasiūlymus Įstaigos vadovybei dėl Įstaigos, Įstaigai pavaldžių įstaigų vidaus teisės aktų priėmimo ir tobulinimo, siekiant sumažinti korupcijos pasireišimo tikimybę.
 - 2.1.4. Skatinti visuomenės nepakantumą korupcijos apraiškomis, glaudžiai bendradarbiaujant su kitoms sveikatos apsaugos sistemoje veikiančios įstaigomis, nevyriausybiniomis organizacijomis, regiono, kuriame veikia Įstaiga bendruomene ir žiniasklaidos atstovais (bendradarbiavimas apima keitimąsi informacija, pasiūlymų teikimą, operatyvų reagavimą į gautus pranešimus, skundus, veiksmų derinimą, metodinės pagalbos teikimą, kitus veiksmus, būtinus korupcijos prevencijai ir priežiūrai vykdyti).
- 2.2. Padalinio funkcijos:
 - 2.2.1. Atlieka kitų struktūrinių padalinių parengtų teisės aktų projektų vertinimą.
 - 2.2.2. Dalyvauja atliekant parengtų teisės aktų projektų antikorupcinį vertinimą, kai jį atlieka Lietuvos Respublikos Specialiųjų tyrimų tarnyba (toliau – STT).
 - 2.2.3. Dalyvauja rengiant kovos su korupcija programas ir teikia išvadas Įstaigos vadovui dėl šių programų parengtumo ir jų įgyvendinimo.
 - 2.2.4. STT atlikus korupcijos rizikos analizę Įstaigos veiklos srityse, teikia siūlymus dėl rekomendacijų įgyvendinimo ir užtikrina jų įgyvendinimo kontrolę.
 - 2.2.5. Koordinuoja Įstaigos, jai pavaldžių Įstaigų vykdomą korupcijos prevencijos politiką ir priemonių įgyvendinimą.
 - 2.2.6. Analizuoja informacinės sistemose ir registruose kaupiamus duomenis, stebi korupcijos apraiškas identifikuojančius rodiklius, šių duomenų pagrindu rengia ataskaitas;
 - 2.2.7. Nagrinėja gyventojų pranešimus, skundus, teikia išvadas ir rekomendacijas Įstaigos vadovui.
 - 2.2.8. Organizuoja ir vykdo gyventojų patirties sociologinius tyrimus.
 - 2.2.9. Jeigu Įstaiga teikia asmens sveikatos priežiūros paslaugas, tuomet organizuoja ir vykdo Įstaigos medicinos personalo apklausas, leidžiančius daryti išvadas apie korupcijos pasireišimo atvejus ir tendencijas.

2.2.10. Tvarko padalinio dokumentaciją.

2.2.11. Atlieka kitas teisės aktuose nustatytas funkcijas, susijusias su Įstaigoje įgyvendinama valstybės politika korupcijos prevencijos srityje.

3. PADALINIO TEISĖS

3.1. Padalinys turi teisę:

3.1.1. Teikti pasiūlymus Įstaigos vadovui dėl korupcijos prevencijos prioritetų Įstaigos ir(ar) Įstaigai pavaldžių įstaigų veiklos srityse.

3.1.2. Gauti jo veiklai reikalingą informaciją ir duomenis, metodinę pagalbą korupcijos prevencijos klausimais iš Įstaigos administracijos struktūrinių padalinių, Įstaigai pavaldžių įstaigų.

3.1.3. Kviesti į organizuojamus posėdžius asmenis.

3.1.4. Priimti sprendimą perduoti medžiagą tirti teisėsaugos institucijoms.

3.1.5. Pasitelkti išorės ekspertus bendradarbiauti sprendžiant sudėtingus klausimus.

4. PADALINIO DARBO ORGANIZAVIMO TVARKA IR TAISYKLĖS

4.1. Padalinio darbui vadovauja padalinio vadovas, kurį į pareigas skiria ir atleidžia Įstaigos vadovas.

4.2. Padalinio vadovas:

4.2.1. Planuoja ir organizuoja padalinio darbą: paskirsto užduotis padalinio darbuotojams ir kontroliuoja jų vykdymą;

4.2.2. Asmeniškai atsako už padaliniui pavestų uždavinių ir funkcijų atlikimą;

4.2.3. Teikia padalinio vadovui pasiūlymus dėl skyriaus darbuotojų skatinimo ir atsakomybės taikymo;

4.2.4. Dalyvauja pasitarimuose, posėdžiuose korupcijos prevencijos klausimais;

4.3. Padalinys savo veiklą organizuoja pagal parengtą ir patvirtintą metinį veiklos planą, kuriame nustatomos konkrečios užduotys, jų atlikimo terminai, už įgyvendinimą atsakingi darbuotojai. Rengiama veiklos plano įgyvendinimo metinė ataskaita.

4.4. Padalinio vadovo laikinai nesant, jo funkcijas atlieka Įstaigos vadovo įsakymu paskirtas asmuo.

5. PADALINIO VEIKLOS KONTROLĖ IR VEIKLOS REZULTATŲ VIEŠINIMAS

5.1. Padalinio veiklą koordinuoja ir kontroliuoja Įstaigos vadovas.

5.2. Padalinys periodiškai, bet ne rečiau kaip kartą per metus teikia Įstaigos vadovui ataskaitą.

5.3. Visa informacija, susijusi su Padalinio veikla skelbiama Įstaigos interneto svetainėje.

6. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

6.1. Už padalinio veiklos rezultatus yra atsakingas padalinio vadovas.

6.2. Padalinio darbuotojai, pažeidę šiuos Nuostatus, atsako teisės aktų nustatyta tvarka.

6.3. Nuostatai keičiami ir papildomi Įstaigos vadovo sprendimu.

10. Viešinimas

Galimybių studijos santrauka viešinimui

Esama padėtis

Korupcijos prevencijos teisės aktai

TA1 Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymas
TA2 LR Nacionalinė kovos su korupcija 2015-2025 metų programa
TA3 Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašas
TA4 Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijos
TA5 Padalinių ir asmenų, valstybės ar savivaldybių įstaigose vykdančių korupcijos prevenciją ir kontrolę, veiklos ir bendradarbiavimo taisyklės
TA6 Teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo taisyklės
TA7 Šakinė korupcijos prevencijos sveikatos priežiūros sistemoje 2015-2019 metų programa
TA8 Skaidrios ASPJ vardo suteikimo tvarkos aprašas
TA9 Asmens sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojų, susidūrusių su galima korupcinio pobūdžio nusikalstama veika, elgesio taisyklės

Korupcijos prevencijos procesai

P1. Atlikti korupcijos rizikos analizę
P2. Nustatyti korupcijos pasireiškimo tikimybę
P3. Nustatyti korupcinio pobūdžio nusikaltimus sveikatos sistemoje
P4. Atlikti teisės aktų ar jų projektų antikorupcinį vertinimą
P5. Rengti korupcijos prevencijos programas
P6. Įgyvendinti korupcijos prevencijos programas
P7. Rinkti informaciją apie asmenį
P8. Nagrinėti gautus pranešimus ir skundus
P9. Suteikti Skaidrios ASPJ vardą

Siekiama padėtis

Korupcijos prevencijos teisės aktai

TA1 Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymas ●
TA2 LR Nacionalinė kovos su korupcija 2015-2025 metų programa ●
TA3 Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašas ●
TA4 Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijos ●
TA5 Padalinių ir asmenų, valstybės ar savivaldybių įstaigose vykdančių korupcijos prevenciją ir kontrolę, veiklos ir bendradarbiavimo taisyklės ●
TA6 Teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo taisyklės ●
TA7 Šakinė korupcijos prevencijos sveikatos priežiūros sistemoje 2015-2019 metų programa ●
TA8 Skaidrios ASPJ vardo suteikimo tvarkos aprašas ●
TA9 Asmens sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojų, susidūrusių su galima korupcinio pobūdžio nusikalstama veika, elgesio taisyklės ●

Korupcijos prevencijos procesai

P1. Atlikti korupcijos rizikos analizę ●
P2. Nustatyti korupcijos pasireiškimo tikimybę ●
P3. Nustatyti korupcinio pobūdžio nusikaltimus sveikatos sistemoje ●
P4. Atlikti teisės aktų ar jų projektų antikorupcinį vertinimą ●
P5. Rengti korupcijos prevencijos programas
P6. Įgyvendinti korupcijos prevencijos programas
P7. Rinkti informaciją apie asmenį ●
P8. Nagrinėti gautus pranešimus ir skundus ●
P9. Suteikti Skaidrios ASPJ vardą ●

ISO 37001 karkasas

TA4 ir P2: Korupcijos rizikos tikimybės vertinimas

Korupcijos rizikos tikimybės vertinimas remiantis ISO 31000 standartais. Struktūrizuoti ir apibrėžti rizikos šaltiniai, tikimybės, poveikis.

TA8 ir P9: Atitikties vertinimas

Struktūrizuotas atitikties vertinimas. Atitikties vertinimas atliekamas pačios organizacijos, taikomas visoms ASPJ ir kontrolės funkcijoms vykdančioms organizacijoms

Rekomenduojamos korupcijos prevencijos priemonės

Gerąją praktiką ir aktualijas atitinkančios korupcijos prevencijos priemonės diegiamos savanoriškai.

ISO 37001 priemonės

Priemonės skirtos efektyviai įdiegti, palaikyti ir administruoti antikorupcinę vadybos sistemą pilnai ar dalinai atitinkančią ISO 37001 standarto reikalavimus

Rodikliai

Korupcijos aprašų stebėsenos ir vertinimo informacinė sistema

Elektroninių duomenų analizės informacinių technologijų instrumentai

Duomenys iš išorinių šaltinių:

- VLK
- NDNT
- VTEK
- PAIS
- kt

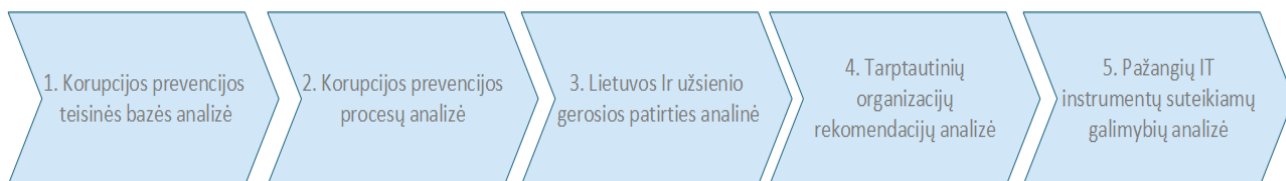

Rodikliai

● Tobulinimas siekiant gerinti korupcijos prevenciją

● Tobulinimas siekiant gerinti korupcijos prevenciją ir matuoti priemonių veiksmingumą

KASVS tikslas – sistemingai, vieningai ir taikant pažangias priemones stebėti taikomų korupcijos prevencijos priemonių efektyvumą ir identifikuoti galimas korupcijos apraiškų sritis. KASVS instrumentai apima visas Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos organizacijas. Rengiant Galimybių studiją buvo atliekama:

Pagrindinės identifikuotos pokyčių kryptys, siekiant realizuoti KASVS:

1. teisinės bazės tobulinimas;
2. korupcijos prevencijos procesų tobulinimas;
3. korupcijos tikimybės nustatymo proceso tobulinimas taikant standarto ISO 31000 principus;
4. Skaidrios ASPĮ vardo suteikimo tvarkos aprašas tobulinimas taikant atitikties vertinimo principus (angl. *Compliance*);
5. duomenų, reikalingų korupcijos apraiškos identifikuoti, kaupimas ir rodiklių sudarymas;
6. elektroninių duomenų analizės principų taikymas korupcijos apraiškoms identifikuoti (angl. *Business intelligence (BI)*);
7. standarto ISO 37001 principų taikymas, siekiant užtikrinti vieningą ir efektyvų KASVS.

Remiantis šiomis pokyčių kryptimis buvo analizuojamos ir lyginamos 4 skirtingos pokyčių apimtys projekto įgyvendinimo alternatyvos:

- 1) A1: Tobulinama esama teisinė ir organizacinė sistema;
- 2) A2: Plečiama esama teisinė ir organizacinė sistema;
- 3) A3: Plečiama esama teisinė ir organizacinė sistema sukuriant IT instrumentus;
- 4) A4: Plečiama esama teisinė ir organizacinė sistema sukuriant IT instrumentus bei didelės apimtys elektroninių duomenų analizės IT instrumentus.

Atlikus alternatyvų palyginimą įtakos korupcijos lygiui, korupcijos apraiškų stebėjimo galimybių, įgyvendinimo rizikingumo, vystymo galimybių, atsparumo pokyčiams, investicijų dydžio, naudojamumo ir įtraukties, tarptautinių rekomendacijų įgyvendinimo aspektais, parinkta optimaliausia alternatyva, kurios principinė schema pateikta paveiksle.

A3

Korupcijos prevencijos
teisinės bazės pakeitimai

Korupcijos prevencijos
procesų tobulinimas

Atitikties vertinimo
metodikos sukūrimas

Korupcijos tikimybės
(rizikos) vertinimo
metodikos sukūrimas

Rodiklių apskaičiavimo
ir reitingavimo
metodikos sukūrimas

ISO 37001 diegimo ir
taikymo karkaso
parengimas

Rekomendacinių gerąją praktiką
atitinkančių korupcijos prevencijos
priemonių parengimas

Korupcijos apraiškų
stebėsenos ir vertinimo
informacinių technologijų
instrumentų sukūrimas

Elektroninių duomenų
analizės informacinių
technologijų
instrumentų sukūrimas

11. Išvados ir rekomendacijos

- 1) Parengta galimybių studija apima:
 - a. vykdomos korupcijos prevencijos sveikatos sistemoje situacijos aprašymą ir vertinimą;
 - b. esamos situacijos analizę, įvertinant vykdomos korupcijos prevencijos duomenų kaupimo sistemą ir kaupiamą turinį (turimą meniu);
 - c. korupcijos apraiškų nustatymo sveikatos sistemoje indikatorius ir rodiklius, jų nustatymo kriterijus;
 - d. gerąsias Lietuvos patirtis korupcijos stebėjimo ir apraiškų mažinimo srityje (neapsiribojant sveikatos sektoriuje);
 - e. užsienio šalių patirtį;
 - f. techninių įrankių, leidžiančių kaupti, sisteminti ir analizuoti, parinkimo ir pritaikymo sveikatos sistemai;
 - g. Lietuvos Respublikos teisinio reglamentavimo korupcijos prevencijos sveikatos sistemoje, taip pat teisės aktų, susijusių su galimybių studijos uždaviniais analizę;
 - h. pasiūlymus, reikalingus pritaikant galimybių studijos siūlomus sprendimus.
- 2) Atsižvelgiant į esamas problemas ir projekto tikslinių grupių poreikius, galimybių studijoje apibrėžtas ir išanalizuotas galimų pokyčių korupcijos prevencijos srityje paketas, pokyčius išskiriant į tris dalis:
 - a. šiuo metu vykdomų korupcijos prevencijos ir apraiškų stebėsenos veiklų tobulinimas:
 - i. teisinės bazės pakeitimai;
 - ii. esamų korupcijos prevencijos ir apraiškų stebėsenos procesų tobulinimas.
 - b. naujų korupcijos prevencijos ir apraiškų stebėsenos metodų ir procesų diegimas;
 - c. informacinių technologijų pagrindu veikiančių instrumentų sukūrimas ir diegimas.
- 3) Atliekant korupcijos apraiškų procesų stebėjimo ir vertinimo galimybių analizę, suformuotos 4 skirtingos apimties pokyčių KASVS įgyvendinimo alternatyvos: A1: Tobulinama esama teisinė ir organizacinė sistema; A2: Plečiama esama teisinė ir organizacinė sistema; A3: Plečiama esama teisinė ir organizacinė sistema sukuriant IT instrumentus; A4: Plečiama esama teisinė ir organizacinė sistema sukuriant IT instrumentus bei didelės apimties elektroninių duomenų analizės IT instrumentus. Siekiant parinkti optimaliausią, visos alternatyvos palygintos pagal nustatytus palyginamuosius kriterijus: įtakos korupcijos lygiui, korupcijos apraiškų stebėjimo galimybių, įgyvendinimo rizikingumo, vystymo galimybių, atsparumo pokyčiams, investicijų dydžio, naudojamumo ir įtraukties, tarptautinių rekomendacijų įgyvendinimo aspektais. Remiantis atliktos palyginamosios analizės rezultatais, rekomenduojama rinktis alternatyvą A3: Plečiama esama teisinė ir organizacinė sistema sukuriant IT instrumentus.
- 4) siekiant optimizuoti korupcijos apraiškų stebėjimo ir vertinimo procesus ir realizuoti KASVS nustatytos pagrindinės pokyčių kryptys:
 - a. teisinės bazės tobulinimas;
 - b. korupcijos prevencijos procesų tobulinimas;
 - c. korupcijos tikimybės nustatymo proceso tobulinimas taikant standarto ISO 31000 principus;
 - d. Skaidrios ASPĮ vardo suteikimo tvarkos aprašas tobulinimas taikant atitikties vertinimo principus (angl. Compliance);
 - e. duomenų, reikalingų korupcijos apraiškos identifikuoti, kaupimas ir rodiklių sudarymas;
 - f. elektroninių duomenų analizės principų taikymas korupcijos apraiškoms identifikuoti (angl. Business intelligence (BI));
 - g. standarto ISO 37001 principų taikymas, siekiant užtikrinti vieningą ir efektyvų KASVS.
- 5) Norint įgyvendinti galimybių studijoje siūlomus pokyčius bei pagerinti korupcijos apraiškų stebėjimą ir vertinimą, rekomenduojama pasirengti ir pasitvirtinti šiuos dokumentus:
 - a. Atitikties vertinimo metodiką;
 - b. SAM korupcijos tikimybės (rizikos) vertinimo metodiką;
 - c. Rodiklių apskaičiavimo ir interpretavimo metodiką;
 - d. ISO 37001 diegimo ir taikymo metodiką;
 - e. Rekomendacinių, gerąją praktiką atitinkančių, korupcijos prevencijos priemonių sąvadą.
- 6) Organizaciniams sistemos pokyčiams įtvirtinti rekomenduojama pasirengti šiuos metodinius dokumentus:
 - a. Asmens/padalinio/skyriaus, atsakingo už antikorupcinę veiklą pavyzdinius nuostatus;
 - b. Pranešėjo apsaugos užtikrinimo metodiką;
 - c. Sveikatos apsaugos sistemos vidinių pranešimų kanalų nustatymo metodiką.

Realizuojant rekomenduojamus pokyčius gali iškilti poreikis parengti papildomus teisės aktus ar galiojančių teisės aktų pakeitimus (apie tai yra nurodyta atsakaitoje) atsižvelgiant į tai, kad sveikatos apsaugos sistema yra *de jure* suskirstyta į lygmenis dėl ko gali atsirasti administracinių kliūčių.

Patvirtiname, kad teikiant paslaugas nebuvo pažeistos kitų asmenų autorių ir (ar) bet kurios kitos intelektinės nuosavybės teisės. Visi paslaugų rezultatai ir su jais susijusios intelektinės nuosavybės teisės, atsiradusios Teikėjui teikiant paslaugas, yra Užsakovo nuosavybė, kurią ji gali naudoti, publikuoti, perleisti ar perduoti kaip mano esant tinkama.

12. Priedai

1 priedas.

42 lentelė. LNSS struktūra³⁴

Eil. Nr.	Sveikatos sistema	Apibūdinimas
1.	LNSS vykdomieji subjektai	Tai sveikatos priežiūros ar farmacinės veiklos licencijas turinčios: 1) valstybės ir savivaldybių asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros biudžetinės ir viešosios įstaigos; 2) valstybės ir savivaldybių įmonės; 3) kitos įmonės bei įstaigos, įstatymų nustatyta tvarka sudariusios sutartis su Valstybine ar teritorinėmis ligonių kasomis arba kitais LNSS veiklos užsakovais – šių sutarčių galiojimo laikotarpiu. LNSS vykdomieji subjektai pagal kompetenciją teikia šių rūšių sveikatos priežiūros paslaugas: 1) asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas, už kurias jų gavėjai tiesiogiai nemoka sveikatos priežiūros įstaigoms, o jos apmokamos iš privalomojo sveikatos draudimo fondo, valstybės ar savivaldybių biudžetų ar savivaldybių visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos lėšų; 2) mokamas asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas, už kurias jų gavėjai (juridiniai ir fiziniai asmenys) privalo sumokėti. Šių paslaugų sąrašą, kainas, kainų indeksavimo ir paslaugų teikimo tvarką tvirtina Sveikatos apsaugos ministerija.
2	Sveikatinimo veiklos valdymo subjektai	1) sveikatinimo veiklos valstybinio valdymo subjektai (Vyriausybė, ministerijos, kitos Vyriausybės įstaigos); 2) sveikatinimo veiklos koordinavimo institucijos; 3) sveikatinimo veiklos specialieji valdymo ir kontrolės subjektai; 4) savivaldos vykdomosios institucijos. Sveikatinimo veiklos valdymo subjektai pagal kompetenciją Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo ir kitų įstatymų bei teisės aktų nustatyta tvarka prižiūri kitų sveikatinimo veiklos vykdomųjų subjektų, nepriklausančių LNSS, sveikatinimo veiklą.
3.	LNSS ištekliai	1) LNSS valdymui laiduoti skirti materialiniai ištekliai; 2) LNSS vykdomųjų ir valdymo subjektų turtas; 3) LNSS veiklai laiduoti skirti valstybės ir savivaldybių biudžeto ištekliai; 4) privalomojo sveikatos draudimo lėšos; 5) kitas turtas, įstatymų priskirtas LNSS veiklai laiduoti; 6) valstybės ir savivaldybių įstaigų, įmonių, turinčių asmens ar visuomenės sveikatos priežiūros, farmacinės veiklos licenciją, specialistai ir kiti darbuotojai; 7) asmens ir visuomenės sveikatos informacijos duomenų bankai.
4.	LNSS veikla ir teikiamos paslaugos	1) asmens sveikatos priežiūra; 2) visuomenės sveikatos priežiūra; 3) farmacinė veikla; 4) LNSS vykdomųjų subjektų teikiamos kitos (mokamos) paslaugos, nepriskiriamos sveikatos priežiūros ir farmacinėms paslaugoms, tačiau reikalingos jų teikimui užtikrinti. Paslaugų kainas nustato paslaugas teikiančių įstaigų administracija.

³⁴ Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymas, 8, 9, 10, 11, 12 straipsniai. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.69452>. Žiūrėta: 2018 m. birželio 2 d.

43 lentelė. SAM pavaldžios įstaigos

Eil. Nr.	Įstaigų grupė	Įstaigų sąrašas
1.	Pavaldžios viešojo įstaigos biudžetinės administravimo	1) Valstybinė ligonių kasa prie SAM; 2) Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba prie SAM; 3) Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie SAM; 4) Valstybinė akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnyba prie SAM; 5) Radiacinės saugos centras; 6) Lietuvos bioetikos komitetas; 7) Ekstremalių sveikatai situacijų centras; 8) Nacionalinis transplantacijos biuras prie SAM.
2.	Pavaldžios biudžetinės įstaigos	1) Nacionalinė visuomenės sveikatos priežiūros laboratorija; 2) Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centras; 3) Valstybinis psichikos sveikatos centras; 4) Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras; 5) Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijų centras; 6) Lietuvos medicinos biblioteka; 7) Higienos institutas.
3.	Pavaldžios sveikatos priežiūros įstaigos	-
3.1.	Universiteto lygmens	1) VŠĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos; 2) Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos. 3) VŠĮ Vilniaus universiteto ligoninės Žalgirio klinika.
3.2.	Respublikos lygmens	1) VŠĮ Klaipėdos Jūrininkų ligoninė; 2) VŠĮ Nacionalinis kraujo centras; 3) VŠĮ "Vilniaus gimdymo namai"; 4) VŠĮ Respublikinė Kauno ligoninė; 5) VŠĮ Respublikinė Klaipėdos ligoninė; 6) VŠĮ Respublikinė Šiaulių ligoninė; 7) VŠĮ Respublikinė Panevėžio ligoninė; 8) VŠĮ Alytaus apskrities tuberkuliozės ligoninė; 9) VŠĮ Respublikinė Vilniaus universitetinė ligoninė; 10) VŠĮ Kauno klinikinė ligoninė; 11) VŠĮ Palangos reabilitacijos ligoninė; 12) VŠĮ Palangos vaikų reabilitacijos sanatorija „Palangos Gintaras“. 13) BĮ Valstybinė teismo psichiatrijos tarnyba prie SAM; 14) BĮ Valstybinė teismo medicinos tarnyba; 15) BĮ Respublikinis priklausomybės ligų centras.
3.3.	Regiono lygmens	-
3.4.	Psichiatrijos ASPĮ	1) VŠĮ Respublikinė Vilniaus psichiatrijos ligoninė; 2) VŠĮ „Rokiškio psichiatrijos ligoninė“.
4.	Pavaldžios kitos įstaigos	1) UAB „Universiteto vaistinė“.

44 lentelė. Savivaldybių ASPĮ

Eil. Nr.	Įstaigų grupė	Įstaigų sąrašas
1.	Rajono lygmens	1) Akmenės rajono savivaldybės ASPĮ; 2) Alytaus savivaldybės ASPĮ; 3) Alytaus rajono savivaldybės ASPĮ; 4) Anykščių rajono savivaldybės ASPĮ; 5) Birštono savivaldybės ASPĮ; 6) Biržų rajono savivaldybės ASPĮ; 7) Druskininkų miesto savivaldybės ASPĮ; 8) Elektrėnų rajono savivaldybės ASPĮ; 9) Ignalinos rajono savivaldybės ASPĮ; 10) Jonavos rajono savivaldybės ASPĮ; 11) Joniškio rajono savivaldybės ASPĮ; 12) Jurbarko rajono savivaldybės ASPĮ; 13) Kaišiadorių rajono savivaldybės ASPĮ; 14) Kauno savivaldybės ASPĮ; 15) Kauno rajono savivaldybės ASPĮ; 16) Kalvarijos savivaldybės ASPĮ; 17) Kazlų Rūdos savivaldybės ASPĮ; 18) Kelmės rajono savivaldybės ASPĮ; 19) Kėdainių rajono savivaldybės ASPĮ; 20) Klaipėdos savivaldybės ASPĮ; 21) Klaipėdos rajono savivaldybės ASPĮ; 22) Kretingos rajono savivaldybės ASPĮ; 23) Kupiškio rajono savivaldybės ASPĮ; 24) Lazdijų rajono savivaldybės ASPĮ; 25) Marijampolės savivaldybės ASPĮ; 26) Mažeikių rajono savivaldybės ASPĮ; 27) Molėtų rajono savivaldybės ASPĮ; 28) Neringos savivaldybės ASPĮ; 29) Pagėgių rajono savivaldybės ASPĮ; 30) Pakruojos rajono savivaldybės ASPĮ; 31) Palangos savivaldybės ASPĮ; 32) Panevėžio savivaldybės ASPĮ; 33) Panevėžio rajono savivaldybės ASPĮ; 34) Pasvalio rajono savivaldybės ASPĮ; 35) Plungės rajono savivaldybės ASPĮ; 36) Prienų rajono savivaldybės ASPĮ; 37) Radviliškio rajono savivaldybės ASPĮ; 38) Raseinių rajono savivaldybės ASPĮ; 39) Rokiškio rajono savivaldybės ASPĮ; 40) Rietavo savivaldybės ASPĮ; 41) Skuodo rajono savivaldybės ASPĮ;

Eil. Nr.	Įstaigų grupė	Įstaigų sąrašas
		42) Šakių rajono savivaldybės ASPĮ; 43) Šalčininkų rajono savivaldybės ASPĮ; 44) Šiaulių savivaldybės ASPĮ; 45) Šiaulių rajono savivaldybės ASPĮ; 46) Šilalės rajono savivaldybės ASPĮ; 47) Šilutės rajono savivaldybės ASPĮ; 48) Širvintų rajono savivaldybės ASPĮ; 49) Švenčionių rajono savivaldybės ASPĮ; 50) Telšių rajono savivaldybės ASPĮ; 51) Tauragės rajono savivaldybės ASPĮ; 52) Trakų rajono savivaldybės ASPĮ; 53) Ukmergės rajono savivaldybės ASPĮ; 54) Utenos rajono savivaldybės ASPĮ; 55) Varėnos rajono savivaldybės ASPĮ; 56) Vilkaviškio rajono savivaldybės ASPĮ; 57) Vilniaus savivaldybės ASPĮ; 58) Vilniaus rajono savivaldybės ASPĮ; 59) Visagino miesto savivaldybės ASPĮ; 60) Zarasų rajono savivaldybės ASPĮ.
2.	Regiono lygmens	-

SOCIOLOGINIŲ TYRIMŲ DĖL KORUPCIJOS MASTO IR KORUPCINIO NUSIKALSTAMUMO DUOMENŲ ANALIZĖ

Korupcijai sveikatos sistemoje įvertinti apžvelgiami sociologinių tyrimų duomenys, faktiniai duomenys apie padarytus korupcinio pobūdžio teisės pažeidimus bei pripažintus nusikaltimus korupcinio pobūdžio nusikalstama veika. Atsižvelgiant į tai, kad korupcija yra latentinis reiškinys šiame skyriuje atlikta sisteminė analizė remiantis korupcijos suvokimo indeksu, Pasaulinio korupcijos barometro, Lietuvos korupcijos žemėlapiu, SAM užsakymu atliktų sociologinių tyrimų duomenimis bei Informatikos ir ryšių departamento pateikiamais statistiniais duomenimis apie atliktas korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas.

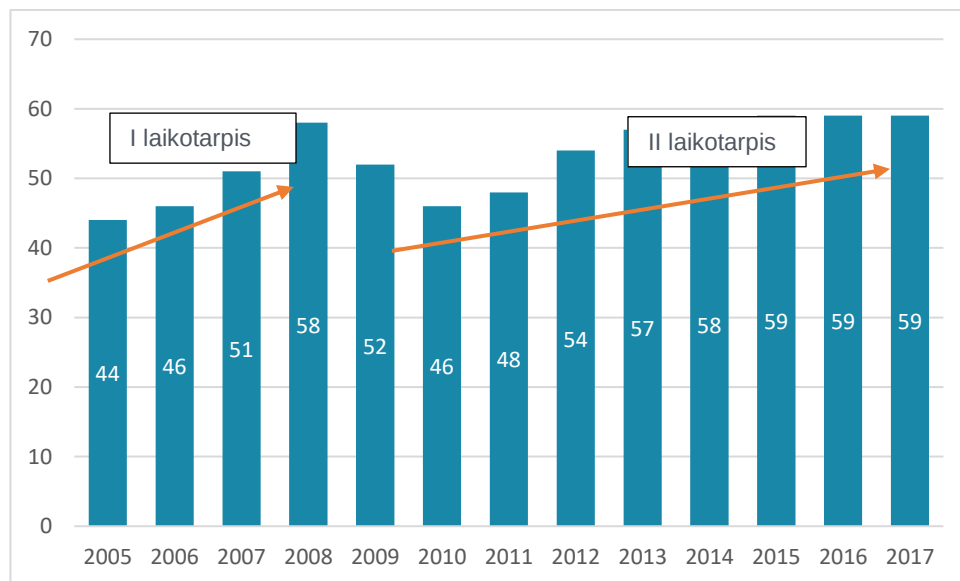
Korupcijos suvokimo indeksas

Korupcijos suvokimo indeksas (toliau – KSI) parodo, kiek šalyje suvokiama valstybės bei savivaldybių tarnautojų ir politikų korupcija. Šis indeksas nustatomas remiantis verslo atstovų apklausomis ir kitais ekspertiniais tyrimais.

KSI įvertiniai nustatomi šimto balų skalėje, kur 100 balų žymi labai skaidrią valstybę, 0 – labai korumpuotą. Ekspertai pabrėžia, kad vertinant korupcijos suvokimą konkrečioje šalyje reikia žiūrėti į KSI balus, o ne į valstybių sąrašą užimamą vietą.

Pagal tarptautinės nevyriausybinės organizacijos „Transparency International“ paskelbtus KSI 2017 m. tyrimo rezultatus Lietuvai skirti 59 balai iš 100 galimų ir 38 vieta 180 šalių sąrašą (2016 m. Lietuva gavo 59 balus iš 100 galimų ir užėmė 38 vietą 176 šalių sąrašą, 2015 m. – 61 balą ir užėmė 32 vietą 168 šalių sąrašą, 2014 m. – 58 balus ir užėmė 39 vietą 174 šalių sąrašą, 2013 m. – 57 balus ir užėmė 43 vietą iš 177 valstybių, 2012 m. – 54 balus ir užėmė 48 vietą 176 šalių sąrašą), t.y. vertinant KSI, Lietuva pagerino savo rodiklį. Baltijos valstybių kontekste pagal KSI 2017 m. Lietuva užima vidurio poziciją: Latvijai skirti 58 balai, Estijai – 71. Nustatant Lietuvos KSI remtasi aštuoniais šaltiniais: 1. Bertelsmann Foundation Transformation Index; 2. Bertelsmann Foundation Sustainable Governance Indicators; 3. IMD World Competitiveness Yearbook; 4. Political Risk Services International Country Risk Guide (ICRG); 5. World Economic Forum Executive Opinion Survey (EOS); 6. Economist Intelligence Unit. Country Risk Ratings; 7. Global Insight Country Risk Ratings; 8. Freedom House Nations in Transit.

Lietuvoje korupcijos suvokimo indekso genezę už 2005 – 2017 metų laikotarpį galima būtų suskirstyti į du laikotarpius: iki krizinį ir po krizinį, t.y. iki 2008 metų ir po 2011 metų (žr. 2 paveikslą). Šie laikotarpiai parodo, kad Lietuvoje nėra išspręstos giluminės sisteminės korupcijos priežastys. Lietuvos verslo ir piliečių polinkį į korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas vis dar įtakoja ekonominės priežastys. Tai parodo, kad piliečiai noriau pasirenka neteisėtus ekonominių problemų sprendimo būdus nei ėjimą pilietišku ir teisiniu keliu.

46 paveikslas. Lietuvos KSI pokyčiai 2005-2017 metų laikotarpiu

Pasaulinis korupcijos barometras

Pasaulinis korupcijos barometras (angl. *Global Corruption Barometer*) – tai vienintelis pasaulinio masto tyrimas apie požiūrį į korupciją ir korupcijos patirtį. **Pasaulinį korupcijos barometrą pagal visuomenės nuomonės apklausas kas 3 metus sudaro tarptautinė nevyriausybinė organizacija „Transparency International“, todėl šiame skyriuje apžvelgiami 2013 ir 2016 m. tyrimų rezultatai.**

Pasaulinio korupcijos barometro 2013 m. duomenimis, 80 proc. Lietuvos gyventojų korumpuotu laiko Seimą, 79 proc. – teismus, 78 proc. – politines partijas, 73 proc. – sveikatos priežiūros įstaigas. 26 proc. Lietuvos gyventojų teko duoti kyšį švietimo, teismų, sveikatos priežiūros, policijos, registravimo ir leidimų išdavimo, komunalinių paslaugų teikimo, mokesčių, žemėtvarkos institucijose. Pasaulinio korupcijos barometro 2013 m. duomenimis, 35 proc. apklaustųjų, turėjusių reikalų medicinos įstaigose, nurodė davę kyšį. Į klausimą, kokia dažniausia priežastis, dėl kurios teko duoti kyšį, 40 proc. respondentų atsakė, kad siekė pagreitinoti reikalus, 30 proc. – kad tai buvo dovana ar padėka, 26 proc. – kad tai buvo vienintelis būdas gauti paslaugą, 4 proc. tikėjosi gauti pigesnę paslaugą.

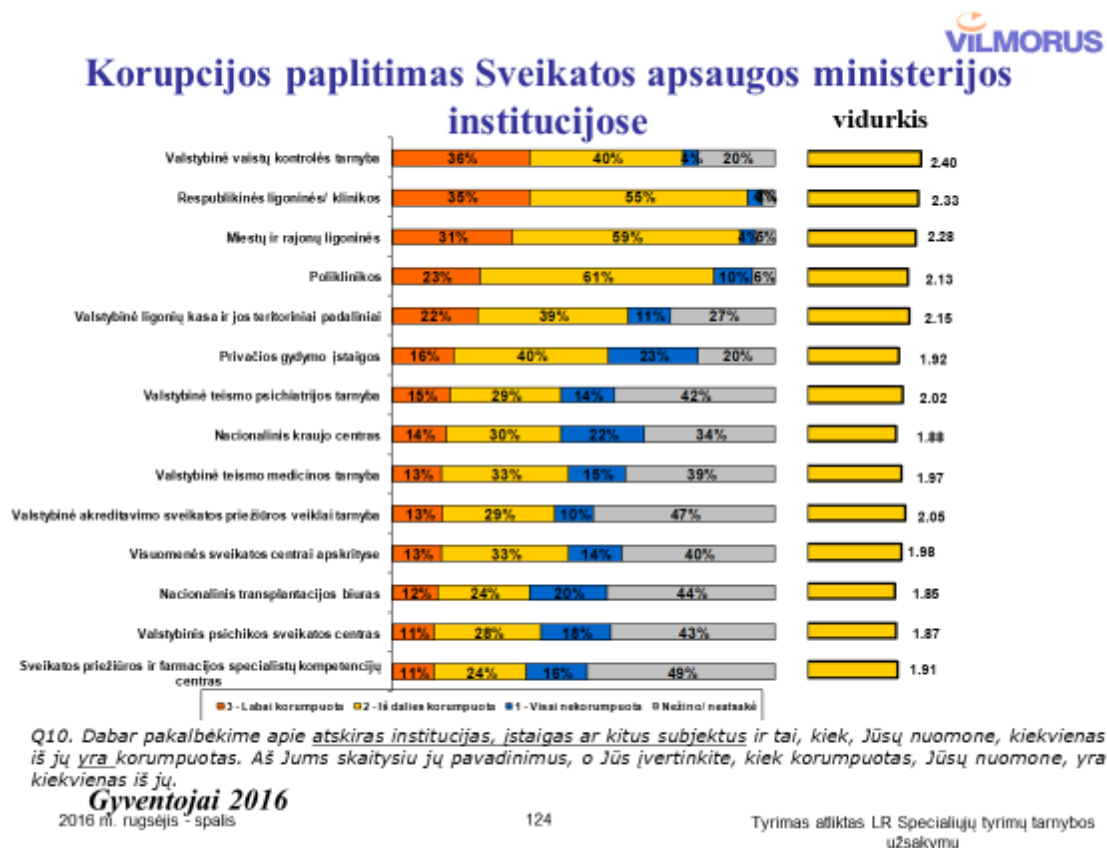
Pasaulinio korupcijos barometro 2016 m. duomenimis, pagal kyšininkavimą sveikatos apsaugos sistemoje Lietuva išlieka viena korumpuočiausių šalių Europos Sąjungoje. Vis dar kas ketvirtas (24 proc.) gydymo įstaigose apsilankęs gyventojas prisipažįsta davęs kyšį. Prieš trejus metus kyšį gydytojui davė kas trečias pacientas (35 proc.). Rumunijoje kyšį pripažįsta davęs taip pat kas trečias pacientas (33 proc.).

Lietuvos korupcijos žemėlapis

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos iniciatyva atliekamo sociologinio tyrimo „Lietuvos korupcijos žemėlapis“ duomenimis sveikatos apsaugos institucijos jau eilę metų laikomos korumpuočiausiomis institucijomis Lietuvoje:

- 2016 m. gyventojų nuomone, labiausiai korumpuotos institucijos: **sveikatos apsaugos institucijos – 51%** (labiausiai korumpuotos yra respublikinės ligoninės/klinikos – bet 39 proc. respondentų teigė, kad respublikinės ligoninės/klinikos yra labai korumpuotos ir 46 proc., kad iš dalies korumpuotos), Seimas – 42%, teismai – 37%. Daugumoje atvejų įvairios institucijos buvo pradėtos minėti dažniau, išskyrus policiją, švietimą.
- 2014 m. gyventojų nuomone, labiausiai korumpuotos institucijos: **sveikatos apsaugos institucijos – 55%**, teismai – 30%, policija – 26%, Seimas – 26%, savivaldybės – 25%.
- 2011 m. labiausiai korumpuotos institucijos: **sveikatos apsauga – 60%**, Seimas – 47%, teismai – 42%), policija – 38%), savivaldybės – 35%.

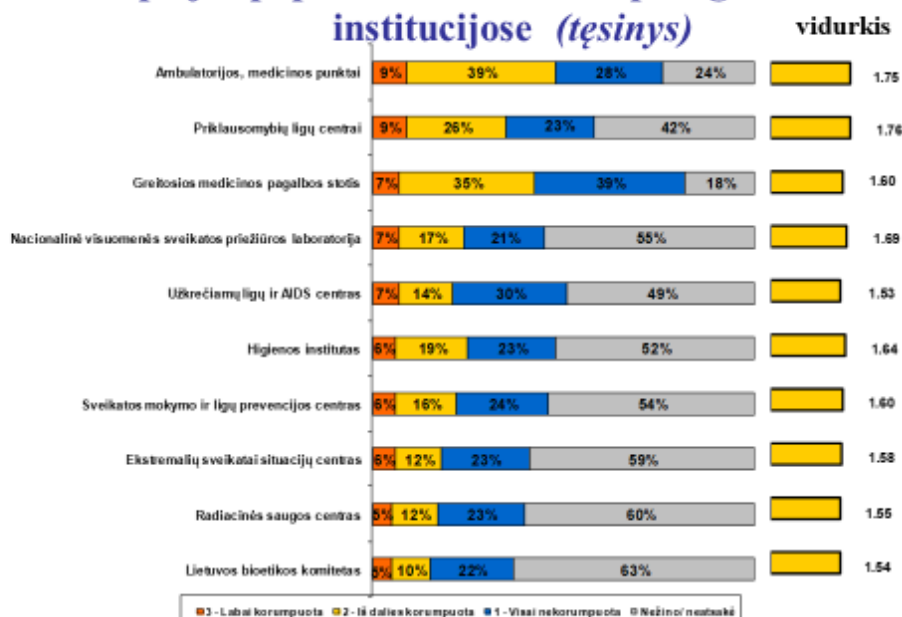
Vertinant korupcijos paplitimą Sveikatos apsaugos ministerijos institucijose, Lietuvos korupcijos žemėlapis 2016 tyrimo duomenimis korumpuočiausia yra SAM (67% pasisakė – korumpuota ir labai korumpuota). Atskirų sveikatos sistemos subjektų reitinge korumpuočiausia institucija yra laikoma Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba. Tai gali būti paaiškinama, tuo, kad tyrimo laikotarpiu dauguma respondentų buvo nepatenkinti vaistų reguliavimo sritimi. Nepaisant to, kad dažniausiai piliečiai kontaktuoja ir sveikatos problemas, kurių metu gali kilti korupcijos rizikos, sprendžia respublikinio ar savivaldybės lygmens įstaigose, tačiau gyventojai nelinkę pripažinti savo viktimologinių savybių ir linkę pirmiausiai nurodyti į prastai administruojamas sveikatos sritis. Mažiausiai korumpuotos sveikatos sistemos įstaigos yra Radiacinės saugos centras (5%) ir Lietuvos bioetikos komitetas (5%).

47 paveikslas. Korupcijos paplitimas Sveikatos apsaugos ministerijos institucijose, 2016 m.³⁵

³⁵ Šaltinis: Lietuvos korupcijos žemėlapis 2016 tyrimo duomenys

Korupcijos paplitimas Sveikatos apsaugos ministerijos institucijose (tęsinys)

Q10. Dabar pakalbėkime apie atskiras institucijas, įstaigas ar kitus subjektus ir tai, kiek, Jūsų nuomone, kiekvienas iš jų yra korumpuotas. Aš Jums skaitysiu jų pavadinimus, o Jūs įvertinkite, kiek korumpuotas, Jūsų nuomone, yra kiekvienas iš jų.

Gyventojai 2016

2016 m. rugsėjis - spalio

125

Tyrimas atliktas LR Specialiųjų tyrimų tarnybos užsakymu

48 paveikslas. Korupcijos paplitimas Sveikatos apsaugos ministerijos institucijose (tęsinys), 2016 m.³⁶

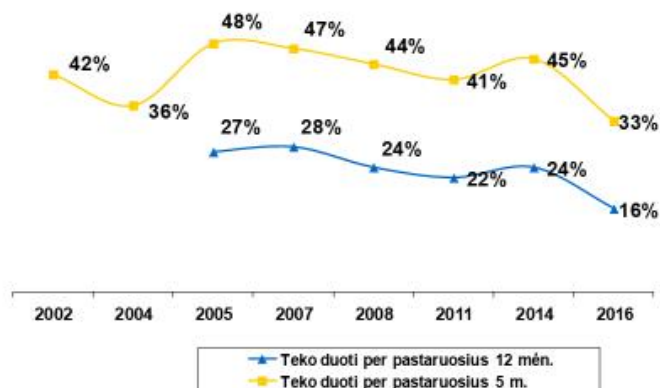
Lietuvos korupcijos žemėlapyje 2016 tyrimo metu gyventojai vertino konkrečių ministerijų ar įstaigų korumpuotumo lygį. Daugiausia vertinimų „labai korumpuota“ surinko šios institucijos (virš 20%): Sveikatos apsaugos ministerija – 29%, Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba – 47%, Neįgalųjų reikalų departamentas – 21%, Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba – 36%, Respublikinės ligoninės – 35%, miestų ir rajonų ligoninės – 31%, poliklinikos – 23%, Valstybinė ligonių kasa ir jos teritoriniai padaliniai – 22%, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba – 25%, farmacijos srities įmonės – 24%.

Vertinant tyrimo rezultatus būtina atsižvelgti į tai, kad tai yra visuomenės nuomonės tyrimai, kurios formavimuisi stiprią įtaką turi žiniasklaida, socialiniuose tinkluose sklaidžiama informacija, pokalbiai su kolegomis, giminėmis, kaimynais ir pan.

Reikšmingesnė šio tyrimo dalis gyventojų patirties duodant kyšį vertinimas, kurio duomenimis gyventojų pasiryžusių duoti kyšį 2016 metais buvo net 40%. Pažymėtina, kad gyventojų pasiryžusių duoti kyšį kiekvienais metais vis mažėja. Ši tendencija išlieka jau kelerius metus iš eilės.

³⁶ Šaltinis: Lietuvos korupcijos žemėlapyje 2016 tyrimo duomenys

Davusių kyšių dalis

Gyventojai 2002-2016

2016 m. rugsėjis - spalis

206

Tyrimas atliktas LR Specialiųjų tyrimų tarnybos užsakymu

49 paveikslas. Gyventojų, davusių kyšių dalis, 2002 – 2016 m.³⁷

45 lentelė. Kyšininkavimo indeksai 2016 m. (per pastaruosius 5 metus): procedūros (Šaltinis: Lietuvos korupcijos žemėlapis 2016 tyrimo duomenys)

Nurodytos procedūros, kuriose dalyvavo ne mažiau kaip 100 respondentų	Pasinaudojimo pažintimis indeksas	Prievertavimo indeksas	Davimo indeksas	Efektyvumo indeksas
Kompensuojamų vaistų išrašymas (N=335)	0,02	0,01	0,01	0,8
Sveikatos patikrinimo pažymų išdavimas (N=348)	0,05	0,02	0,04	0,85
Asmens sveikatos ir gydymo paslaugų gavimas (N=397)	0,08	0,10	0,09	0,88
Bendrosios praktikos gydytojo paslaugos (N=721)	0,07	0,11	0,12	0,82
Chirurginė operacija (N=244)	0,19	0,38	0,48	0,85
Slauga ligoninėje (N=148)	0,14	0,25	0,28	0,78
Odontologo paslaugos (N=522)	0,05	0,05	0,03	0,89
Kitos asmens sveikatos priežiūros ir gydymo paslaugos (N=266)	0,08	0,13	0,13	0,91
Siuntimų į reabilitacines sanatorijas gavimas (N=67)	0,13	0,15	0,10	0,71

³⁷ Šaltinis: Lietuvos korupcijos žemėlapis 2016 tyrimo duomenys.

Nurodytos procedūros, kuriose dalyvavo ne mažiau kaip 100 respondentų	Pasinaudojimo pažintimis indeksas	Prievartavimo indeksas	Davimo indeksas	Efektivumo indeksas
Neįgalumo ir darbingumo pažymėjimų gavimas (N=82)	0,16	0,22	0,21	1,0

Remiantis Lietuvos korupcijos žemėlapiu 2016 tyrimo duomenimis didžiausia korupcijos rizika susijusi su chirurginėmis operacijomis, antra pagal rizikingumo laipsnį yra korupcija neįgalumo ir darbingumo nustatymo/pažymėjimų gavimo srityje.

Kyšio dydžiai ir jų sąsajos su kyšio paskirtimi pateiktos 46 lentelėje.

46 lentelė. Kyšio dydžiai sveikatos sektoriuje (Šaltinis: Lietuvos korupcijos žemėlapiu 2016 tyrimo duomenys)

Kyšio dydį nurodė ne mažiau kaip 10 respondentų	Nurodė dydį	Minimalus kyšio dydis, EUR	Maksimalus kyšio dydis, EUR	Vidurkis, EUR
Sveikatos patikrinimo pažymų išdavimas	11	10	100	30
Neįgalumo ir darbingumo pažymėjimų gavimas	13	15	1000	200
Asmens sveikatos priežiūros ir gydymo paslaugų gavimas	31	20	700	120
Bendrosios praktikos gydytojo paslaugos	73	10	200	40
Chirurginė operacija	106	15	1000	140
Slauga ligoninėje	35	2	150	50
Odontologo paslaugos	12	15	1700	170
Kitos asmens sveikatos priežiūros ir gydymo paslaugos	30	10	600	80

Eurobarometro tyrimai

Eurobarometro 2017 tyrimo duomenimis, tai, kad jų kasdieniam gyvenimui įtakos turi korupcija, nurodė 24 procentai apklaustų lietuvių, tačiau paklausti, ar per metus yra matę ar patyrę kokių nors korupcijos atvejų, teigiamai atsakė 8 procentai respondentų: 17 procentinių punktų mažiau nei 2013 metais – tai didžiausias pokytis ES.

Paklausti, kaip vertina korupcijos pokyčius šalyje per pastaruosius trejus metus, dauguma (42 proc.) lietuvių sakė, kad jis nekito, 32 proc. manė, kad korupcijos lygis išaugo, o 20 proc. teigė, kad jis sumažėjo.

Lietuviai pirmauja tarp manančiųjų, kad aukšto lygio korupcijai nėra skiriama pakankamai dėmesio: su 80 proc. taip manančių respondentų Lietuva yra penkta ES. Taip pat vos 18 procentų lietuvių teigia, kad valstybės pastangos kovoti su korupcija yra efektyvios – tai trečias mažiausias rodiklis ES.

Kalbėdami apie sritis kur, jų manymu, paplitusi korupcija, dauguma respondentų iš Lietuvos minėjo sveikatos apsaugą – 79 procentai. Antroje vietoje buvo politinės partijos – 64 procentai, trečioje vietoje – statybos leidimus teikiantys valdininkai – 61 proc. Nors sveikatos apsauga minima kaip korumpuočiausia sritis, tik 12 procentų gydymo įstaigose besilankiusių lietuvių nurodė medicininiam personalui įteikę kokių nors vertingų

dovanų. Tai vis tiek yra ketvirtas didžiausias rodiklis Europoje, tačiau lyginant su 2013 metų duomenimis, jis sumažėjo devyniais procentiniais punktais, 11 procentinių punktų padaugėjo teigiančių, kad jokių būdu medikams neatsilygino.

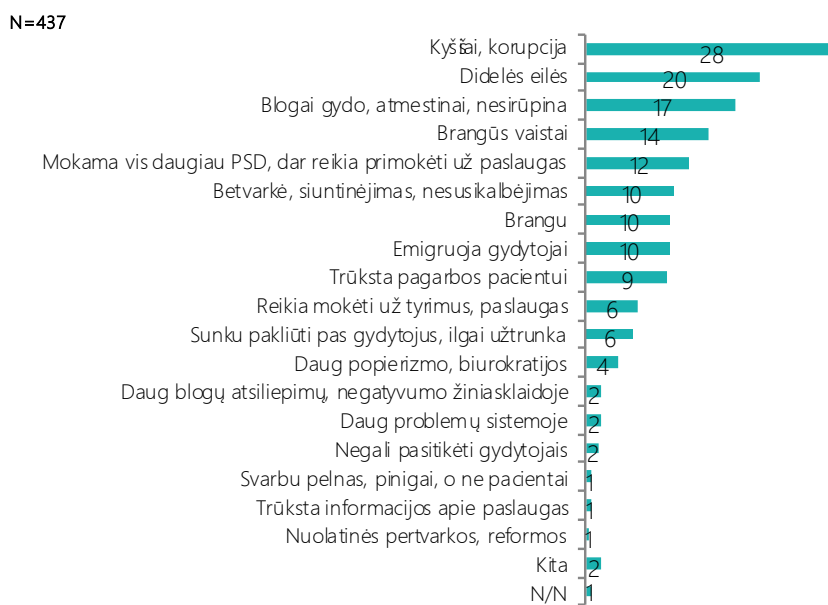
20 procentų respondentų teigė davę kyšį, kai jų buvo prašoma – tai devyniais procentiniais punktais mažiau nei 2013 metais – šis pokytis, „Eurostato“ duomenimis, didžiausias visoje ES. Taip pat septyniais procentiniais punktais, iki 71 procento, padaugėjo teigiančių, kad niekas iš jų kyšio neprašė. Lyginant su 2013 metais, 20 procentinių punktų sumažėjo lietuvių, manančių, kad kartais priimtina padaryti paslaugą valstybės tarnautojui, jei nori iš jo ką nors gauti, 27 procentiniais punktais padaugėjo manančių, kad tai netoleruotina. 16 procentinių punktų sumažėjo manančių, kad kartais galima duoti dovaną už tokią paslaugą, 20 procentinių punktų daugiau žmonių laiko tai nepriimtiniu veiksniu. Taip pat 16 procentinių punktų sumažėjo teigiančių, kad kartais galima duoti valdininkui pinigų, 19 procentinių punktų padaugėjo manančių, kad taip elgtis niekada negalima.

Kiti sociologiniai tyrimai

2017 metais Sveikatos apsaugos ministerijos užsakymu UAB „Spinter tyrimai“ atliko „Šalies gyventojų nuomonės tyrimas dėl sveikatos apsaugos“ (toliau – tyrimas), kuriame buvo atliekami korupcijos priežasčių sveikatos sektoriuje sociologiniai tyrimai.

Korupcijos lygiui ir mastui įvertinti svarbūs buvo du šio tyrimo aspektai: pasitikėjimo sveikatos apsaugos sistemos ir neoficialių atsiskaitymų su medicinos darbuotojais klausimai.

Vidutinį ar mažesnę (1–3 balai) pasitikėjimą Lietuvos sveikatos apsaugos sistema dažniausiai lemia kyšiai, korupcija (28 proc.). Penktadalio (20 proc.) respondentų nepasitenkinimą lemia didelės eilės. 17 proc. teigimu, gydoma atmetinai, blogai, nesirūpinama pacientais. 14 proc. apklaustųjų akcentavo brangius vaistus. 12 proc. nuomone, mokama vis daugiau PSD, dar reikia primokėti už paslaugas. 10 proc. įvardijo sistemoje esančią netvarką, siuntinėjimą, nesusikalbėjimą. Dar 10 proc. respondentų nepasitenkinimą kelia didelės kainos. 10 proc. – gydytojų emigracija. 9 proc. – pagarbos pacientui trūkumas.

*Galimi keli atsakymai; suma viršija 100%

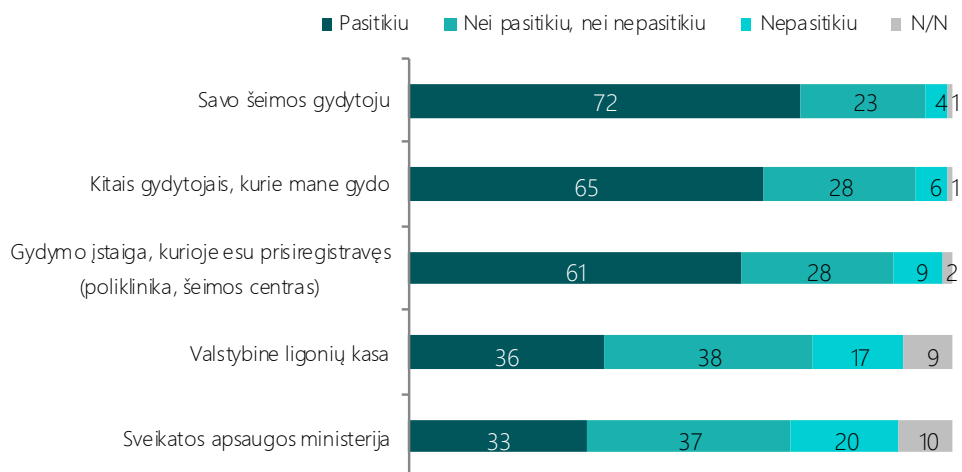
50 paveikslas. Respondentų nepasitikėjimo Lietuvos sveikatos apsauga priežastys³⁸

Tarp atskirų sveikatos apsaugos sistemos grandžių labiausiai pasitikima šeimos gydytojais – dauguma (72 proc.) nurodė pasitikintis šia grandimi. Kiek mažiau (65 proc.) pasitikima kitais gydytojais. 61 proc.

³⁸ Šaltinis: 2017 metais Sveikatos apsaugos ministerijos užsakymu UAB „Spinter tyrimai“ atlikto tyrimo „Šalies gyventojų nuomonės tyrimas dėl sveikatos apsaugos“ duomenys.

respondentų pasitiki gydymo įstaiga, kurioje yra prisiregistravę (poliklinika, šeimos centras). Mažiausiai pasitikima Valstybine ligonių kasa (36 proc.) ir Sveikatos apsaugos ministerija (33 proc.).

N=1009

51 paveikslas. Respondentų asmeninis pasitikėjimas Lietuvos sveikatos apsaugos grandimis³⁹

76 proc. gydymo įstaigose apsilankiusių respondentų teigė, kad per paskutinius 12 mėnesių nėra neoficialiai davę pinigų gydytojams ar kitiems medicinos darbuotojams, tačiau penktadalis (20 proc.) gydymo įstaigose apsilankiusių respondentų teigė vienaip ar kitaip neoficialiai atsiskaitę su gydytoju ar kitu medicinos darbuotoju: 13 proc. neoficialiai davė pinigų, 7 proc. davė kitokių dovanų.

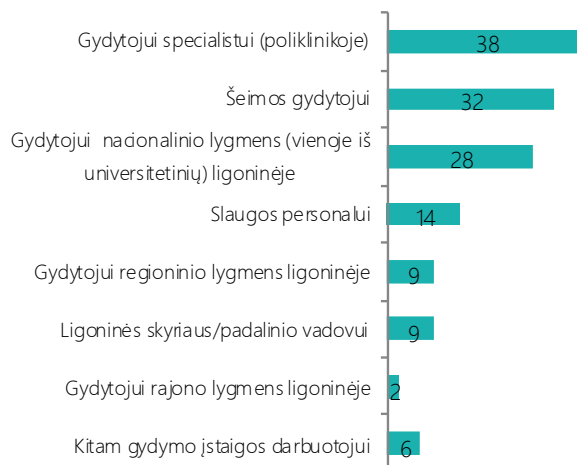
Pinigų gydytojams ar kitiems medicinos darbuotojams dažniau davė moterys, 36 m. ir vyresni respondentai bei didesnių pajamų grupių atstovai.

Dažniausiai gydytojams ar kitiems medicinos darbuotojams duodamos dovanos yra saldainiai, šokoladas (46 proc.) ir kava (44 proc.). 19 proc. dovanojo alkoholį. 16 proc. – gėles. 12 proc. – maisto produktus. 5 proc. – daržoves. 11 proc. atsakymo į šį klausimą nenurodė.

Dažniausiai neoficialiai atsiskaityta poliklinikoje su gydytoju specialistu (38 proc.). 32 proc. respondentų nurodė neoficialiai davę pinigų ar kitokių dovanų šeimos gydytojui. 28 proc. – gydytojui nacionalinio lygmens (vienoje iš universitetinių) ligoninėje. 14 proc. neoficialiai atsiskaitė su slaugos personalu. 9 proc. neoficialiai davė pinigų ar dovanų gydytojui regioninio lygmens ligoninėje. 9 proc. – ligoninės skyriaus / padalinio vadovui. 2 proc. – gydytojui rajono lygmens ligoninėje. 6 proc. – kitam gydymo įstaigos darbuotojui.

³⁹ Šaltinis: 2017 metais Sveikatos apsaugos ministerijos užsakymu UAB „Spinter tyrimai“ atlikto tyrimo „Šalies gyventojų nuomonės tyrimas dėl sveikatos apsaugos“ duomenys.

N=125

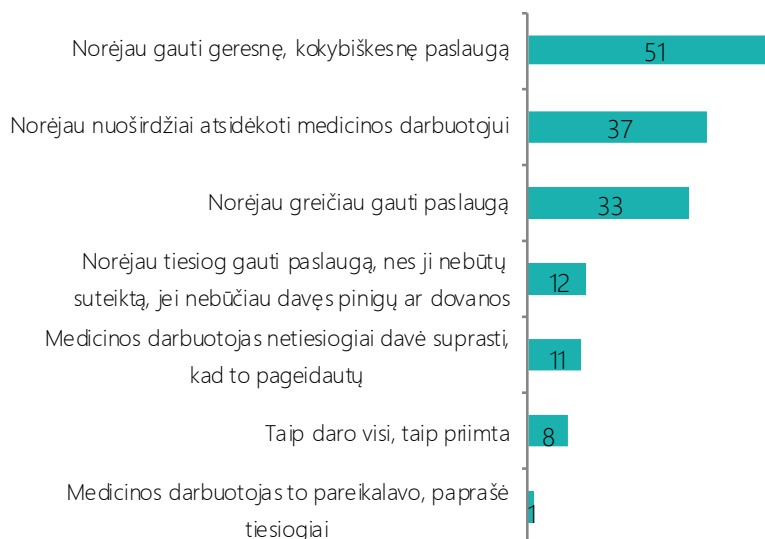

*Galimi keli atsakymai; suma viršija 100%

52 paveikslas. Atsakymas į klausimą: Kam Jūs neoficialiai davėte pinigų ar dovanų per paskutinius 12 mėnesių⁴⁰

Dažniausiai (51 proc.) neoficialiai su medicinos darbuotojais atsiskaitoma norint gauti geresnę, kokybiškesnę paslaugą. 37 proc. norėjo nuoširdžiai atsidėkoti medicinos darbuotojui. Trečdalis (33 proc.) apklaustųjų tikėjosi greičiau gauti paslaugą. 12 proc. taip elgtis paskatino noras gauti paslaugą apskritai, nes kitu atveju ji nebūtų suteikta. 11 proc. teigimu, darbuotojas netiesiogiai davė suprasti, kad pageidautų neoficialios priemokos ar dovanos. 8 proc. respondentų renkasi neoficialiai atsiskaityti, kadangi, jų nuomone, visi taip daro, tai yra priimta. 1 proc. teigimu, medicinos darbuotojas pareikalavo, tiesiogiai paprašė neoficialios priemokos ar dovanos.

N=125

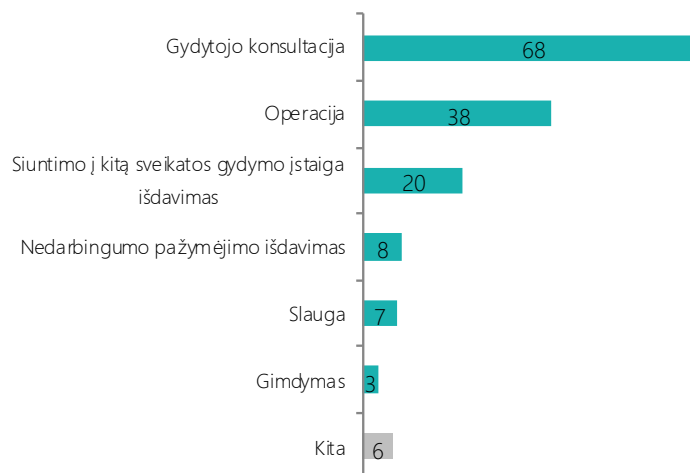
*Galimi keli atsakymai; suma viršija 100%

⁴⁰ Šaltinis: 2017 metais Sveikatos apsaugos ministerijos užsakymu UAB „Spinter tyrimai“ atlikto tyrimo „Šalies gyventojų nuomonės tyrimas dėl sveikatos apsaugos“ duomenys.

53 paveikslas. Respondentų nurodytos neoficialių mokėjimų priežastys⁴¹

Dažniausiai neoficialiai atsiskaitoma už gydytojo konsultaciją (68 proc.). 38 proc. teigė taip atsiskaitę už operaciją. 20 proc. – už siuntimo į kitą sveikatos gydymo įstaigą išdavimą. 8 proc. – už nedarbingumo pažymėjimo išdavimą. 7 proc. – už slaugą. 3 proc. – už gydymą. 6 proc. – už kitas suteiktas paslaugas.

N=125

*Galimi keli atsakymai; suma viršija 100%

54 paveikslas. Atsakymas į klausimą: Už kokias Jums suteiktas paslaugas neoficialiai davėte pinigų ar dovanų medicinos personalui? Nurodykite visus atvejus per paskutinius 12 mėnesių⁴²

Dažniausiai neoficialaus atsiskaitymo suma ar dovanos vertė siekia 21-50 eurų (35 proc.). Mažesne suma apsiribojo 14 proc. neoficialiai atsiskaičiusių respondentų. 51-100 eurų sumą ar tokios vertės dovaną medicinos darbuotojui davė 21 proc. apklaustųjų. Daugiau nei 100 eurų šiam tikslui skyrė 19 proc. tyrimo dalyvių. 11 proc. atsakymo į šį klausimą nepateikė.

Korupcinio nusikalstamumo Lietuvoje rodikliai

Tipiniai korupcinio pobūdžio teisės pažeidimų pavyzdžiai yra aktyvus ir pasyvus kyšininkavimas, įskaitant naudos kaip paskatos atlikti neteisėtą arba etiką pažeidžiantį veiksma siūlymą, teikimą ir priėmimą arba prašymą. Nauda gali būti suteikiama įvairiomis formomis, pavyzdžiui, dovanomis, paskolomis, mokesčiais, kyšiais (šalutiniais mokėjimais), atlygiu („komisiniais“) ir kitaip, pavyzdžiui, mokesčių sumažinimu, paslaugomis, rėmimu ir dovanojamu turtu. Daugeliu atvejų korupcija yra susijusi su kita neteisėta veikla, pvz., kainų nustatymu, kvietimų teikti pasiūlymus manipuliavimu, „pinigų plovimu“, neteisėtu praturtėjimu, šantažu ir sukčiavimu. Korupcija aptinkama ir vykdančioms tokiais konkrečiais veiksmais, pavyzdžiui, tai gali būti favoritizmas ir nepotizmas skiriant valstybės pareigūnus, įtakos pardavinėjimas ir prekyba palankiais sprendimais, su abejotinu atleidimu nuo atsakomybės, amnestija ir privatizavimu susijusi praktika, kyšių davimas policijai ir teisminėms institucijoms, politinių partijų finansavimas ir rinkimų kampanijos rezultatų klastojimas. Korupcijos priežastis gali būti nereglamentuojami arba prastai valdomi interesų konfliktai, pvz., buvusiems valstybės pareigūnams be veiklos pertraukų siūlomi pelningi postai bendrovėse („sukamųjų durų“ reiškinyje)⁴³.

⁴¹ Šaltinis: 2017 metais Sveikatos apsaugos ministerijos užsakymu UAB „Spinter tyrimai“ atlikto tyrimo „Šalies gyventojų nuomonės tyrimas dėl sveikatos apsaugos“ duomenys.

⁴² Šaltinis: 2017 metais Sveikatos apsaugos ministerijos užsakymu UAB „Spinter tyrimai“ atlikto tyrimo „Šalies gyventojų nuomonės tyrimas dėl sveikatos apsaugos“ duomenys.

⁴³ Prieiga per internetą: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A52014IE6520>; <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.ccmi-opinions.34276>. Žiūrėta: 2018 m. gegužės 2 d.

Korupcinio nusikalstamumo rodiklius galima vertinti dvejopai. Visų pirmą, tai objektyvūs duomenys, kurie rodo konkrečius korupcinius faktus ir tam tikrų nusikalstamų veikų lygį bei paplitimą savivaldoje. Tačiau žinant korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų latentškumą, kuris dažnai vertinamas 1/100 atvejų (t.y. nustatomas tik vienas atvejis iš 100) negalima kategoriškai neigti korupcijos reiškinių net ir tuo atveju, kai tam tikroje Lietuvos teritorijoje per tam tikrą laikotarpį nebuvo užfiksuota nei viena korupcinio pobūdžio nusikalstama veika.

47 lentelė. Korupcinių veikų dinamika atskirose savivaldybėse 2012–2017 m.

Eil. Nr.	Korupcinės veikos	Metai					
		2012	2013	2014	2015	2016	2017
	Kyšininkavimas (BK 225, 226 str.)	144	139	99	89		
	Papirkimas (BK 227 str.)	449	134	972	874		
	Piktnaudžiavimas (BK 228 str.)	354	382	132	56		

Nusikalstamų veikų pobūdis leidžia atskirti nusikalstamas veikas į dvi rodiklių grupes: pirmą grupę atspindi korupcinį nusikalstamumą tarnautojų populiacijoje, o antrą grupę – gyventojų populiacijoje. Būtina pažymėti, kad Informatikos ir ryšių departamento kaupiamuose duomenyse registruojant nusikalstamą veiką padariusio asmens darbinę ar profesinę veiklą nėra pažymima ar jis yra savivaldybės ar kito lygmens tarnautojas. Todėl nėra jokios galimybės ir oficialių statistinių duomenų leidžiančių nustatyti kiek savivaldybės tarnautojų padarė korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas.

Visgi ir esant šiai įtariamųjų registracijos spragai yra galimybė kelti pagrįstą prielaidą apie savivaldybės tarnautojų padaromus korupcinius nusikaltimus. Iš bendro korupcinių veikų srauto būtina eliminuoti papirkimų veikas, kurias dažniausiai daro gyventojai. Žinoma, kad ir savivaldybės tarnautojas gali padaryti papirkimų nusikalstamą veiką, tačiau jo veika bus dažniausiai traktuojama kaip padaryta ne tarnybos metu ar nesusijusi su tarnybos pareigų atlikimu. Todėl analizuojant kyšininkavimus, piktnaudžiavimus tarnyba ir tarnybos pareigų neatlikimą galima kelti prielaidas apie korupcinių veikų paplitimą tarp savivaldybės tarnautojų.

Papirkimai dažniausiai atspindi gyventojų aktyvumą siūlant tarnautojams „atsipirkimus“ už padarytus pažeidimus bei vengiant atsakomybės.

48 lentelė. Projektui aktualūs tarptautiniai teisės aktai

Eil. Nr.	Teisės aktas	Reglamentavimo sritys
1.	Jungtinių Tautų Konvencija prieš korupciją ⁴⁴	Konvencijoje apibrėžtos pagrindinės sąvokos (valstybės pareigūnas, nusikalstamu būdu įgytas turtas ir pajamos, pirminis nusikaltimas, kontroliuojamasis gabenimas ir kt.) ir nustatoma pareiga vykdyti antikorupcinę prevencinę veiklą: „Šalis, pagal pagrindinius savo teisinės sistemos principus parengia ir įgyvendina arba vykdo veiksmingą, koordinuotą antikorupcinę politiką, kuri skatina visuomenės dalyvavimą ir atspindi teisinės valstybės, tinkamo valstybės reikalų tvarkymo ir valstybės turto valdymo, sąžiningumo, skaidrumo ir atskaitingumo principus.“ Valstybė įpareigojama antikorupcinei institucijai užtikrinti „būtiną savarankiškumą, kad tokia institucija ar institucijos galėtų veiksmingai ir nepriklausomos nuo netinkamos įtakos vykdyti savo funkcijas.“ Konvencija nustato įpareigojimus valstybės sektoriui vykdyti eilę antikorupcinių priemonių: vykdyti visuomenės švietimą ir jos įtraukimą į prevencinę veiklą, priimti valstybės pareigūnų elgesio kodeksą, vykdyti skaidrius viešuosius pirkimus ir užtikrinti skaidrų viešųjų finansų tvarkymą. Be kyšininkavimo Konvencijoje paminėtos ir kitos nusikalstamos veikos: „Šalis, imasi reikiamų priemonių pagal savo vidaus įstatymus ir teisės aktus, reglamentuojančius buhalterinės apskaitos tvarkymą, finansinės atskaitomybės teikimą ir apskaitos ir audito standartus, kad būtų uždrausti toliau išvardyti veiksmai, kuriais siekiama padaryti bet kurį iš šioje Konvencijoje nustatytų nusikaltimų: a) neoficialios apskaitos sukūrimas; b) neoficialių ar netinkamai įformintų sandorių vykdymas; c) fiktyvių išlaidų apskaita; d) įsiskolinimų registravimas klaidingai nurodant jų objektus; e) suklastotų dokumentų naudojimas; ir f) sąmoningas apskaitos dokumentų sunaikinimas nepasibaigus įstatymo nustatytam terminui.“
2.	Baudžiamosios teisės konvencija dėl korupcijos ⁴⁵	Konvencija nustato: 1) valstybės pareigūno sąvoką: „valstybės pareigūnas“ – tai „pareigūnas“, „valstybės tarnautojas“, „meras“, „ministras“ arba „teisėjas“ kaip šie terminai apibrėžiami tos valstybės, kurioje atitinkamas asmuo vykdo minėtas funkcijas, nacionalinėje teisėje ir kaip yra taikomi tos valstybės baudžiamojoje teisėje“. 2) „Pasyvųjį kyšininkavimą“ – „valstybės pareigūno veiksmai, kai jis tiesiogiai arba netiesiogiai prašo arba gauna bet kokį nepagrįstą atlygį, skirtą sau pačiam ar bet kuriam kitam asmeniui arba kai jis priima pasiūlymą ar pažadą dėl tokio atlygio už jo, kaip valstybės pareigūno, veikimą arba neveikimą.“ 3) „Aktyvųjį kyšininkavimą“ – tyčiniai bet kurio asmens veiksmai, kai jis tiesiogiai ar netiesiogiai žada, siūlo ar duoda bet kokį nepagrįstą atlygį bet kuriam tos Šalies valstybės pareigūnui, skirtą jam pačiam arba bet kuriam kitam asmeniui, už jo, kaip valstybės pareigūno, veikimą arba neveikimą. 4) Taip pat nustato „aktyvųjį“ ir „pasyvųjį“ kyšininkavimą privačiame sektoriuje, tarptautinių pareigūnų, parlamento narių, teisėjų kyšininkavimą. Šios Konvencijos pagrindu Lietuvoje buvo pakeistas Baudžiamasis kodeksas ir nustatyta atsakomybė už prekybą poveikiu. Šios Konvencijos kontrolę atlieka Valstybių grupė prieš korupciją (GRECO).

⁴⁴ Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.6B16C92046F2>. Žiūrėta: 2018 m. birželio 2 d.

⁴⁵ Baudžiamosios teisės konvencija dėl korupcijos, pasirašyta 1999 m. sausio 27 d., Lietuvos Respublikos Seimo ratifikuota 2002 m. sausio 25 d., paskelbta „Valstybės žiniuose“ 2002 m. Nr. 23-853, Lietuvos Respublikai įsigalioja 2002 m. liepos 1 d. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.9FD3E0DFACD5>. Žiūrėta 2018 m. gegužės 3 d.

Eil. Nr.	Teisės aktas	Reglamentavimo sritys
3.	Civilinės teisės konvencija dėl korupcijos ⁴⁶	Pagal šią Konvenciją „korupcija“ – tai tiesioginis ar netiesioginis kyšio arba kito nepagrįsto atlygio ar pažado dėl tokio atlygio prašymas, siūlymas, davimas ar priėmimas, kuris iškreipia asmens, gaunančio kyšį, nepagrįstą atlygį ar pažadą dėl kyšio ar nepagrįsto atlygio, tinkamą bet kurios pareigos atlikimą ar reikalaujamą elgseną. Konvencija nustato šiuos įpareigojimus Lietuvai: 1) asmenims, patyrusiems žalos dėl korupcijos, savo nacionalinėje teisėje šalis turi numatyti teisę pareikšti ieškinį, siekiant visiško tokios žalos atlyginimo; 2) asmenims, patyrusiems žalos dėl valstybės tarnautojų, atliekančių savo funkcijas, korupcinių veikų, Lietuva savo nacionalinėje teisėje turi numatyti atitinkamą tvarką reikalauti iš valstybės žalos atlyginimo, o jei Šalis yra ne valstybė, tuomet iš tos Šalies atitinkamų valdžios institucijų; 3) nacionalinėje teisėje Lietuva turi numatyti, kad žalos atlyginimo išieškojimo procesui taikomas senaties terminas yra ne trumpesnis kaip treji metai nuo tos dienos, kai žalą patyręs asmuo sužinojo ar pagrįstai turėjo sužinoti apie patirtą žalą arba atliktą korupcinę veiką, taip pat atsakingo asmens tapatybę; 4) darbuotojams, kurie turi pagrįstą pagrindą įtarti korupciją ir kurie gera valia praneša savo įtarimą atsakingiems asmenims arba valdžios institucijoms, savo nacionalinėje teisėje numato atitinkamą apsaugą nuo nepateisinamų sankcijų; 5) savo nacionalinėje teisėje Lietuva turi imtis visų reikiamų priemonių, kad bendrovių metinės buhalterinės ataskaitos būtų aiškiai parengiamos ir atspindėtų teisingą ir tikrą bendrovės finansinę būklę.
4.	Konvencija dėl kovos su užsienio pareigūnų papirkimu sudarant tarptautinius verslo sandorius ⁴⁷	Šios Konvencijos nuostatos įpareigoja Lietuvą imtis priemonių, kad pagal jos įstatymus bet kurio asmens sąmoningas, tiesioginis ar per tarpininkus nepelnytos piniginės ar kitokios naudos užsienio valstybės pareigūnui, jam pačiam ar trečiajai šaliai, siūlymas, žadėjimas ar davimas, siekiant, kad pareigūnas atliktų ar susilaikytų nuo veiksmų, įeinančių į jo tarnybines pareigas, kad, vykdant tarptautinį verslą, būtų pradėta ar išlaikyta ūkinė veikla ar kitas netinkamas privalumas, yra nusikaltimas. Lietuva įpareigojama, kad kyšis ir įplaukos už užsienio valstybės pareigūnui duotą kyšį, ar turtas, kurio vertė atitinka tokias įplaukas, būtų areštuojamas ir konfiskuojamas arba, kad būtų skiriamos atitinkamos panašaus poveikio piniginės baudos. Tai pat nustatomos pagrindinės sąvokos: 1) Aktyviojo kyšininkavimo nusikaltimo požymiai, kur kyšininkavimas suprantamas kaip nepelnyto mokesčių ar kitokių privalumų žadėjimas ar davimas tiesiogiai ar per tarpininkus valstybės pareigūnui, jo paties ar trečiosios šalies naudai, siekiant paveikti pareigūną, kad jis veiktų ar neveiktų vykdymas savo oficialias pareigas, kad būtų galima gauti ar išlaikyti ūkinę veiklą. 2) Užsienio valstybės pareigūnas – tai bet kuris asmuo, einantis užsienio valstybės ar tarptautinės organizacijos įstatymų leidybos, administracines ar teismines pareigas, į kurias jis yra paskirtas ar išrinktas, arba asmuo, vykdantis valstybines funkcijas ar užduotis užsienio Šalyje. 3) Siūlytojas – tai bet kuris asmuo, veikiantis savo ar bet kurio kito fizinio ar juridinio asmens vardu. 4) Papildomieji nusikaltimų požymiai. Pripažįstama, kad užsienio valstybės pareigūno papirkinėjimo nusikaltimui taikomos baudžiamosios atsakomybės traukiančios valstybės tokios bendrosios baudžiamosios teisės sąvokos kaip kėsینیماس, bendrininkavimas ir/arba organizavimas.
5.	ES Tarybos pamatinis sprendimas 2003/568/TVR dėl kovos su korupcija	Šiame pamatiniame sprendime buvo nustatyta Juridinio asmens sąvoka ir jo atsakomybė už korupcines nusikalstamas veikas nepriklausomai nuo to ar darbo veikloje siekiama pelno ar ne. „Juridinis asmuo – bet kuris tokį statusą pagal taikytiną nacionalinę teisę

⁴⁶ Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.E6A9ED296E27>. Žiūrėta: 2018 m. birželio 2 d.

⁴⁷ Prieiga per internetą: http://www.stt.lt/files/103_doc_file_1_094520.pdf. Žiūrėta: 2018 m. birželio 2 d.

Eil. Nr.	Teisės aktas	Reglamentavimo sritys
	privačiame sektoriuje ⁴⁸	turintis subjektas, išskyrus valstybes ar valstybės įstaigas, veikiančias pagal valstybės suteiktus įgaliojimus, ir viešąsias tarptautines organizacijas.“ Pamatiname sprendime buvo nustatytos aktyviosios ir pasyviosios korupcijų sampratos.“ Kiekviena valstybė narė imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad toliau nurodyta darbo veikloje padaryta tyčinė veikla būtų laikoma baudžiamuoju nusikaltimu: 1) žadėjimas, siūlymas ar davimas, tiesiogiai arba per tarpininkus, asmeniui, kuris, eidamas bet kurias pareigas, vadovauja ar dirba privataus sektoriaus įmonėje, kokio nors nepagrįsto atlygio jam pačiam arba bet kuriam trečiajam asmeniui, kad tas asmuo atliktų kokį nors veiksmą arba jo neatliktų pažeisdamas savo pareigas; 2) prašymas ar priėmimas, tiesiogiai arba per tarpininkus, kokio nors nepagrįsto atlygio, arba priėmimas pažado dėl tokio atlygio sau pačiam ar bet kuriam trečiajam asmeniui, einant bet kurias pareigas vadovaujant ar dirbant privataus sektoriaus įmonėje, kad būtų atliktas arba neatliktas koks nors veiksmas nusižengiant savo pareigoms.“

UŽSAKOVAS

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS
APSAUGOS MINISTERIJA**

Vilniaus g. 33, Vilnius
Tel. (8 5) 266 1400
Įstaigos kodas 188603472
A. s. Nr. LT817300010002455511
AB bankas „Swedbank“
Banko kodas 73000

Slaugos koordinavimo skyriaus vedėja,

laikinais vykdanti ministerijos kanclerio

funkcijas

Odeta Vitkūnienė

A.V.

TEIKĖJAS

UAB „IO projects“

P. Lukšio g. 32, Vilnius
Tel. (8 5) 278 9098
Įmonės kodas 302444537
A. s. Nr. LT437044060007699184
AB SEB bankas
Banko kodas 70440

Partneris

Mindaugas Aputis

A.V.

⁴⁸ Prieiga per internetą: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003F0568&from=LT>. Žiūrėta: 2018 m. birželio 2 d.